

Univerzita Karlova
Filozofická fakulta
Ústav světových dějin

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Bc. Josef Jodas

Život aristokrata a diplomata Karla Kinského
The life of Aristocrat and Diplomat Karl Kinsky

Praha 2021

Vedoucí práce: prof. PhDr. Jan Županič, Ph.D.

Poděkování

Úvodem práce bych rád poděkoval panu prof. PhDr. Janu Županičovi, Ph. D. za vedení práce, jeho připomínky, trpělivost, čas, ochotu, cenné rady a nadstandartní vstřícnost. Zejména děkuji za podporu při projektu *Diplomatic career of Charles Prince Kinsky* (Ref. Num. ICM-2019-15703), který uspěl v programu AKTION Domu zahraniční spolupráce a následně jej finančně podpořilo Ministerstvo školství, vědy a výzkumu Rakouské republiky. Tento badatelský pobyt mě přivedl do Rakouského státního archivu a také výrazně rozšířil mé životní obzory. Dále děkuji UNIV. - prof. Mag. Dr. Mariji Wakounig, MAS z Vídeňské univerzity za mimořádně přátelské prostředí, její ochotu, laskavost, inspiraci a poskytnutí cenných rad. Důležité poděkování patří dr. Rudolfovi Kinskému za osobní setkání a zejména za udělení povolení přístupu do rodinného archivu Kinských. Dále děkuji paní Kamile Pecherové, která byla ochotná se podělit o mnoho zajímavých informací ohledně života Karla Kinského a poskytnout fotografie. Děkuji také Ing. Jaroslavovi Buštovi ze Státního zámku ve Slatiňanech za poskytnutí fotografií. Poděkování patří také Karolíně Petrů, Jitce a Josefu Řezáčovým, kteří přispěli svojí podporou při dokončení této práce. V neposlední řadě patří velké poděkování také rodině a blízkým.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracoval samostatně, že jsem řádně citoval všechny použité prameny a literaturu a že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu.

V Hradci Králové, dne 24. května 2021

Josef Jodas

Abstrakt

Předkládaná diplomová práce se zabývá životními osudy aristokrata Karla Kinského (1858-1919), člena významné šlechtické rodiny Kinských. Autor se zaměřuje na vývoj jeho osobnosti a zejména na jeho profesní kariéru diplomata. Knížecí rodina Kinských byla jednou z nejmocnějších aristokratických rodin monarchie. Na základě tohoto faktu se autor zaměřil na rodinné prostředí, ze kterého Karel pocházel, na jeho vztah ke koním a dostihovému sportu, ze kterého vzešlo roku 1883 vítězství v prestižní Velké liverpoolské národní steeplechase, která je nejnáročnějším dostihovým závodem.

Práce podrobně sleduje kariéru Karla Kinského v diplomatických službách Rakouska-Uherska, kterou zahájil ve Velké Británii roku 1881. Zaměřuje se na jeho profesní postup, kontakty s dalšími členy diplomatického sboru a na faktory, které formovaly jeho profesní kariéru. Osobní život Karla Kinského byl komplikovaný a byl nucen se oženit s dámou, kterou mu vybrala rodina. Tyto okolnosti se negativně promítaly do jeho osobnosti během velké části jeho života. Pozornost je také věnována jeho stykům s významnými osobnostmi doby, které patřili do nejvyšších pater společnosti. Roku 1904 Karel Kinský ukončil po smrti svého otce aktivní diplomatickou kariéru a stal se dědicem rozsáhlých panství. Jako kníže však nepřestával být aktivní v dostihovém sportu a také se věnoval stavebním úpravám na panstvích ve Zlonicích a Budenicích. Jeho život roku 1919 předčasně ukončily zdravotní problémy způsobené předchozí službou během první světové války. Okolnost, že jeho manželství zůstalo bezdětné, se v následujících letech výrazně promítla do dalších osudů knížecí rodiny Kinských.

Klíčová slova

historie, Rakousko-Uhersko, diplomacie, Kinský

Abstract

The submitted diploma thesis is focused on life of aristocrat Karl Kinsky (1858-1919), a member of the famous aristocracy family of Kinsky. The author aims on Karl's personality development and in particular on his diplomatic career. The Kinsky family was one of the most powerful aristocracy family in monarchy. Based on this fact, the author aims on family environment, from which Karl came, his relationship to horses and horse races that in 1883 led him to the victory in prestigious Great National Liverpool Steeplechase, one of the most demanding horse race.

This thesis describes Karl Kinsky's career in diplomatic services of Austria-Hungary, which he started in Great Britain in 1881. It focuses on his professional development, contact with other members of diplomatic corp and factors that form his professional career. Kinsky's private life was complicated and he had to marry a woman chosen by his family. These circumstances had a negative impact on his personality throughout almost the whole life. The thesis also focuses on his relations with wealthy people of that time. In 1904, after the death of his father, Kinsky terminated his diplomatic career and inherited a large estates. Although, as a prince, he had never stopped being engaged in horse racing and also dedicated himself to enhancing the estates in Zlonice and Budenice. His life ended prematurely in 1919 due to a health complications caused by his service in World War I. The fact that his marriage was childless had a significant impact on the future of the Kinsky's prince house.

Key words

History, Austria-Hungary, diplomacy, Kinsky

Obsah

1. Úvod	9
1.1 Literatura	12
1.2 Prameny	16
2. Stručné dějiny rodu Kinských	19
2.1 Rod Vchynských do konce třicetileté války	19
2.1.1 Radslav a Jan Vchynští	20
2.1.2 Václav Vchynský a jeho bratři	22
2.2 Vzestup rodu Kinských po třicetileté válce	24
2.2.1 Kinští na vrcholu České dvorské kanceláře	25
2.2.2 Sedm synů Václava Norberta Kinského	26
2.2.3 Vznik knížecí rodové větve Kinských	28
2.3 Knižecí větev Kinských do roku 1855	30
2.3.1 František Oldřich Kinský	30
2.3.2 Josef Arnošt Kinský	33
2.3.3 Ferdinand Jan Kinský	34
2.3.4 Rudolf Kinský	37
3. Knižecí rodina v polovině 19. století	40
4. Dětství a mládí knížecího syna	49
5. První léta ve Velké Británii	56
5.1 Vstup Karla Kinského do diplomatického sboru	60
5.2 Provizorním atašé, žokejem a milovníkem	64
5.3 Liverpoolský triumf	67
5.4 První odchod z Velké Británie	71
6. Cesta k velké diplomacii	75
6.1 Mezi Velkou Británií a Evropou	75
6.1.1 Průvodcem korunního prince Rudolfa	75
6.1.2 Osobností na londýnském velvyslanectví	77
6.1.3 Mezi Londýnem a Evropou	79
6.2 S arcivévodou Františkem Ferdinandem d'Este na cestě po Indii	82
6.3 Odchod z Velké Británie	85
6.4 Sňatek s hraběnkou Elisabeth Wolff-Metternich zur Gracht	88

6.5	Stagnace diplomatické kariéry	93
7.	Téměř na vrcholu.....	99
7.1	Balkánské zájmy Ruska a Rakouska-Uherska	99
7.2	Začátek na petrohradském velvyslanectví	101
7.3	Pravou rukou barona Aehrenthala.....	106
7.4	Na počátku cesty k Münzstegské dohodě	114
7.5	Odchod z Petrohradu.....	119
7.6	Necelý pařížský rok.....	124
7.7	Aféra manželství knížete Josefa Colloredo-Mannsfelda.....	126
8.	Kníže.....	130
8.1	Konec diplomatické kariéry	130
8.2	Nový pán knížecího domu	134
8.3	Válečná léta a předčasná smrt	144
9.	Epilog	150
10.	Závěr	154
11.	Literatura.....	157
12.	Prameny	161
13.	Seznam obrazových příloh.....	166
14.	Obrazové přílohy	168

1. Úvod

Jedním z pilířů habsburské monarchie byla šlechta, zejména aristokracie, která byla její striktně oddělenou, úzkou a prominentní částí. Do zániku Rakouska-Uherska byla aristokracie na vrcholných postech politických a mocenských sil monarchie a měla své přední místo ve strukturách dvorské společnosti na císařském dvoře ve Vídni. Během 19. století utvořila, zejména vzhledem k požadovaným sňatkům osob s bezchybným původem, sociálně uzavřenou a izolovanou tzv. první společnost, jejímiž členy byli příslušníci 474 knížecích, hraběcích a baronských rodin. Jednalo se o držitele vysokých dědičných úřadů, finančně zajištěných vlastníků rozsáhlých panství a také o osoby, které zaujímaly nejvýznamnější a vrcholné funkce ve státní správě, církvi, armádě a v diplomatickém sboru. Vzhledem k tomuto exkluzivnímu společenskému postavení byla aristokracie silně propojena se zahraničím a tvořila velice kosmopolitní sociální vrstvu.¹

K vrcholu aristokratické společnosti Podunajské monarchie patřila i rodina Kinských. Její první písemně doložení příslušníci pod jménem Vchynští pocházeli z vesnice Vchynice nedaleko Lovosic. Na vrcholnou mocenskou politickou scénu českého státu se dostali koncem 16. století a následně v souvislosti s mocenským bojem císaře Rudolfa II. a jeho bratra Matyáše na počátku 17. století. V druhé polovině století získala rodina hraběcí titul a v 18. století její členové zastávali vrcholné pozice na císařském dvoře. V té době také došlo k rozvětvení rodu a roku 1747 byl Štěpán Vilém Kinský povýšen do českého a říšského knížecího stavu.

Knížecí rodová větev, někdy nazývaná také jako choceňská, patřila společně s chlumeckou a kosteleckou hraběcí rodovou větví k nejvýznamnějším šlechtickým rodinám monarchie. Z knížecí rodové linie pocházeli také velké osobnosti celého rodu. Již zmíněný Štěpán Vilém Kinský zastával vrcholné diplomatické posty v Rusku a Francii. Třetí kníže Kinský František Oldřich se stal výraznou postavou rakouské armády a dosáhl hodnosti polního maršála. Kníže Ferdinand Jan byl rakouským hrdinou napoleonských válek a mecenášem Ludwiga van Beethovena. Jeho syn Rudolf se stal spoluzakladatelem osvětové organizace a nakladatelství Matice česká a byl výraznou postavou českého národního obrození. Ferdinand Bonaventura Kinský patřil mezi šlechtice, kteří přinesli do Čech tradici dostihového sportu a byl významnou osobností Pardubické parforsní společnosti. Přes všechna výše zmíněná fakta,

¹ GODSEY, William D., Quarterings and Kinship: The Social Composition of the Habsburg Aristocracy in the Dualist Era, in: The Journal of Modern History 71, s. 56-104, Chicago 1999.

která otevírají mnoho badatelsky zajímavých témat, zůstává doposud knížecí větev Kinských téměř bez pozornosti historiků.

Základním problémem je obtížná dostupnost pramenů, způsobená mnoha okolnostmi a politickými zvraty, které nastaly v průběhu minulého století. Není proto překvapivé, že ani jméno Karel Kinský je v Čechách téměř neznámé s výjimkou dvou případů. V uměleckém prostředí patří toto jméno turnovskému rodákovi, malíři a grafikovi Karlovi Kinskému (1901-1969). Druhým případem je prostředí dostihového sportu, kde je jméno spojeno již s osobností rodu Kinských, vítězem Velké národní liverpoolské steeplechase, nejnáročnějšího dostihu na světě.

Mohlo by se tak zdát, že o aristokratovi Karlovi Kinském, ví pouze několik málo lidí a jinak zůstává jeho osoba zcela neznámou. O to více překvapujícím faktem je, že se s ním tak trochu setkal každý čtenář osudů začínajícího výpravčího Miloše Hrmy: *„V jitřním slunci jsem kartáčoval služební čepici, slyšel jsem, jak holubi pana přednosty vrkají v holubníku. Za nádražím bylo vidět všechny překážky na dostihové dráze, celá ta miniaturní dráha z Velké pardubické, protože kníže Kinský pěstoval polokrevné závodní koně, se kterými vyhrál nejen Velkou pardubickou, ale i Velkou liverpoolskou, skoro milión liber šterlinků, bylo to tenkrát tolik peněz, že Kníže začal stavět za naší maličkou stanicí obrovský biograf a divadlo a koncertní sál pro naši vesnici, ale nedostavěl to, tak se z toho udělal magacín na obilí, nejkrásnější obilní skladiště na světě, do kterého se vcházelo římskými a řeckými sloupy. A tomu skladišti na obilí se říkalo po anglicku: liverpůl...“²*

Bohumil Hrabal se inspiroval při tvorbě slavných Ostře sledovaných vlaků vlastními zážitky, které prožil během války jako výpravčí a železniční dělník v Kostomlatech nad Labem. Krátkým pohledem na mapu zjistíme, že se nedaleko odsud nachází město Lysá nad Labem, nad kterým se od středověku tyčil hrad, později přestavěný na zámek, který roku 1904 koupil Karlův mladší bratr hrabě Rudolf Ferdinand Kinský. *„Blok uzavírající závěry jízdních cest se pořád podobal obrovskému aristonu nebo forbesové skřini, telegrafní stůl stál pod oknem, z kterého byla vidět pět kilometrů dlouhá polní cesta vroubená starými jabloněmi, cesta, na jejímž konci se třpytil zámek knížete Kinského, zámek, který dnes ráno, když vyšlo slunce, stál až do prvního patra v mlze, takže vypadal, jako by visel na zlatém řetězu.“³* Ačkoliv zámek v Lysé nad Labem Karel Kinský nikdy nevlastnil, ani žádný jiný kníže Kinský, a jeho bratr Rudolf se nestal, byť byl také vášnivým jezdcem, vítězem obou prestižních dostihů, umělecká

² HRABAL. B., Ostře sledované vlaky, s. 13-14.

³ Tamtéž, s. 13.

tvorba dovolila slavnému pábiteli spojit a protnout osudy obou bratrů Kinských, a vytvořit tak jednu fiktivní postavu knížete Kinského.

Karel Kinský (1858-1919) prožil téměř celý svůj život v období *belle époque* a jako aktér se, mimo poslední roky svého života, nemusel potýkat s velkými dějinnými zvraty 20. století, které nejen na území Československa zasáhly bývalou šlechtu monarchie velmi citelným způsobem. Mohlo by se tak na první pohled jevit, že Kinský prožil v předválečné době klidný život, který nebude představovat velké téma. Tento náhled se však výrazně změní, pokud přihlídneme nejméně ke dvěma základním faktům. Karel Kinský dokázal ve svých čtyřiaadvaceti letech vyhrát, jako první cizinec, Velkou liverpoolskou národní steeplechase a stát se hvězdou evropského dostihového sportu. Celých dvacet čtyři let byl aktivním členem diplomatického sboru Rakouska-Uherska, podílel se na tvorbě zahraniční politiky monarchie a vypracoval se téměř k vedení samostatné zahraniční misi. Z těchto okolností vyvstává nevšední obraz kosmopolitního aristokrata, který se pohyboval v nejvyšších patrech evropské společnosti a mohl tak prožít mimořádný život, který z mnoha hledisek představuje zajímavé badatelsky atraktivní a zajímavé téma.

Předkládaná práce si klade za cíl zachytit životní osudy Karla Kinského, člena knížecí větve rodu Kinských, přední aristokratické rodiny Rakousko-uherské monarchie. V této souvislosti si tak klade otázky, jak tento aristokrat prožil dětství a jak se následně dostal na vrchol dostihového sportu v Evropě? Jaké bylo prostředí vrcholné aristokratické rodiny, ze které pocházel? Jak se proměňoval a vyvíjel jeho osobní život v závislosti na jeho kariéře a aristokratickém původu? Od kdy a jakým způsobem se začal utvářet jeho kosmopolitní charakter? Které jeho povahové a charakterové stránky hrály v jeho životě důležitou roli a jak se promítly do jeho profesní kariéry? Jak prožil poslední léta svého života poznamenaná krutým válečným konfliktem?

Práce také nabízí pohled na neobvyklou kariéru člena vážené knížecí rodiny v diplomatickém sboru Rakouska-Uherska. Za jakých okolností vstoupil Karel Kinský do diplomatického sboru a jakým způsobem se utvářela a vyvíjela jeho profesní kariéra? Které faktory ovlivnily jeho služební postup a jakou roli hrál jeho aristokratický původ? Jaké bylo jeho postavení v diplomatickém sboru a v jaké míře měl možnost ovlivňovat a vytvářet zahraniční politiku Rakouska-Uherska v předválečných letech? Se kterými osobnostmi se jako diplomat a aristokrat setkával? Proč odešel z diplomatických služeb a jaké byly jeho osudy v době kdy byl hlavou předního knížecího rodu? Zodpovězení těchto otázek skrývalo mnohá úskalí, neboť, jak bylo již zmíněno, dějiny knížecí větve rodu Kinských stojí na okraji historického bádání. Karel Kinský byl šlechticem, na jehož osudech je možné představit široký

a pestrý obraz vrcholného aristokrata a diplomata během posledních desetiletí existence habsburské monarchie. Z toho důvodu by předkládaná práce měla být výrazným příspěvkem k poznání historie předního českého knížecího rodu Kinských, a tak značně rozšířit současný obzor dosavadního poznání.

Práce je rozdělena do úvodu, sedmi kapitol, zabývajících se rodem Kinských a osobností Karla Kinského, dále pak závěru a obrazové přílohy. První úvodní kapitola pojednává o odborné literatuře týkající se obecného kontextu výzkumu šlechtických elit a knížecího rodu Kinských a cílí ke zhodnocení současného stavu bádání o této aristokratické rodině. Vzhledem ke Kinského diplomatické kariéře je zmíněna i základní literatura v oblasti mezinárodních vztahů druhé poloviny 19. století a také práce zabývající se tematikou vývoje a charakteristiky diplomatického sboru Rakouska-Uherska. Druhou částí úvodu je přehled použitých pramenů, které byly pro tuto práci naprosto základním zdrojem informací. Jsou také zmíněna badatelská úskalí v oblasti výzkumu knížecí větve rodiny Kinských.

Druhá kapitola se zabývá dějinami rodu Kinských do první poloviny 19. století, zaměřuje se na mocenský vzestup tohoto českého rodu a jeho nejvýznamnější osobnosti. Ve třetí kapitole je zachycena situace a majetkové poměry knížecího rodu Kinských na počátku druhé poloviny 19. století a pozornost je zaměřena na hlavní reprezentativní sídlo rodu ve východních Čechách, kterým byl zámek v Heřmanově Městci. Následujících pět kapitol se chronologicky zaměřuje na samotnou osobu Karla Kinského. Práce se soustředí na jeho dětství, dospívání, osobní život a největší pozornost je věnována jeho diplomatické kariéře. V závěru je uveden přehled použité literatury, pramenů a dalších zdrojů. Práci doplňuje obrazová příloha fotografií dokumentujících Karlův život.

1.1 Literatura

Studiu šlechtických elit se vlivem změn nastalých po roce 1989, kdy toto téma přestalo být deformováno ideologickým zatížením, dostalo velkého zájmu ze strany laických badatelů i historiků. K tomu nepochybně přispěla i velká společenská poptávka v souvislosti s restitučními nároky a jejich intenzivní medializací. S příchodem milénia byla také věnována pozornost na dějiny vrcholných aristokratických elit monarchie v době dlouhého 19. století. Během posledních dvaceti let tak vznikla řada základních prací, především z pera Radmily

Švaříčkové Slabákové, Zdeňka Hazdry, Zdeňka Bezecného a Jana Županiče.⁴ Tématem se také stala šlechta v období dramatických zvrátů a střetů s totalitními režimy zejména v první polovině 20. století.⁵ Zcela výjimečnou monografií zabývající se českou šlechtou jsou *Urození nacionalisté* amerického historika Eagle Glassheima.⁶

Značná pozornost byla věnována mnoha předním aristokratickým rodům monarchie a také jejím významným členům, kteří jsou vzhledem k rozsáhlým majetkovým držbám neodmyslitelně spojeni s českým prostředím.⁷ Hodnotným příspěvkem k poznání aristokratických elit přináší kvalifikační studentské práce.⁸

Z výše uvedeného výčtu by se mohlo jevit, že pozornost byla věnována také rodu Kinských, avšak příspěvků k dějinám tohoto rodu je zatím velmi málo. Jedinou komplexní monografií zabývající se dějinami Kinských je práce Aleše Valenty z roku 2004.⁹ I přes svá úskalí je tedy nejprínosnější prací o Kinských, neboť pojednává o dějinách tohoto rodu v nejširším možném záběru. Zachycuje jeho dějiny od středověku do konce 20. století a zaměřuje se na všechny existující rodové větve. Období středověku a raného novověku

⁴ Výběrově: ŠVAŘÍČKOVÁ-SLABÁKOVÁ, Radmila, *Mýtus šlechty u nás a v nás*, Praha 2012; BEZECNÝ, Zdeněk, *Životní styl šlechty v polovině devatenáctého a na počátku dvacátého století*, Doktorská práce, Masarykova univerzita, Brno 2002; ŽUPANIČ, Jan, *Nová šlechta rakouského císařství*, Praha 2006; VOTÝPKA, Vladimír, *Návraty české šlechty*, Praha 2000, Týž, *Paradoxy české šlechty*, Praha 2005; Týž, *Příběhy české šlechty*, Praha 2002.

⁵ Například: HAZDRA, Zdeněk, *Šlechta ve službách Masarykovy republiky. Mezi demokracií a totalitními režimy*, Praha 2015; JELÍNKOVÁ, Dita, *Šlechta v proměnách. Transformace sociálních, politických a ekonomických struktur v letech 1918 až 1948*, Disertační práce, Univerzita Pardubice 2015; HAZDRA, Zdeněk – HORČÍČKA, Václav – ŽUPANIČ, Jan (edd.), *Šlechta střední Evropy v konfrontaci s totalitními režimy 20. století*, Praha 2011; HORČÍČKA, Václav – ŽUPANIČ, Jan, *Šlechta na křižovatce: Lichtenštejnové, Schwarzenbergové a Colloredo-Mannsfeldové v 1. polovině 20. století*, Praha 2017; HORČÍČKA, Václav, *Lichtenštejnové v Československu*, Praha 2014.

⁶ GLASSHEIM, Eagle, *Urození nacionalisté. Česká šlechta a národnostní otázka v 1. pol. 20. století*, Praha, 2012.

⁷ Výběrově: ŠVAŘÍČKOVÁ-SLABÁKOVÁ, Radmila, *Rodinné strategie šlechty: Mensdorffové-Pouilly v 19. století*, Praha 2007; BEZECNÝ, Zdeněk, *Příliš uzavřená společnost, Orliční Schwarzenbergové a šlechtická společnost v Čechách v druhé polovině 19. a na začátku 20. století*, České Budějovice, 2005; CZERNIN, Monika, *Žila jsem příliš krátce. Fascinující život hraběnky Nory Kinské*, Brno 2007; VOTÝPKA, Vladimír, *Aristokrat, Život Zdeňka Sternberga*, Praha-Litomyšl 2010; ŠKUTINA, Vladimír, *Český šlechtic František Schwarzenberg*, Praha 1990; CERMÁN, Ivo, *Chotkové. Příběh úřednické šlechty*, Praha 2008; POKLUDA, Zdeněk, *Dějiny moravských větví starobylého rodu Šternberků ve 13. - 20. století*, Praha 2012. HORČÍČKA, Václav, *Lichtenštejnové v Československu*, Praha 2014.

⁸ Výběrově: ZEMANOVÁ, Jiřina, *Jiří Douglas Sternberg (1888-1965)*, České Budějovice 2008, diplomová práce, Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích; POKORNÝ, Pavel, *Leopold Berchtold – aristokrat v exilu (1918-1930)*, České Budějovice 2008, bakalářská práce, Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích; HROBAŘOVÁ, Markéta, *JUDr. Adolf ze Schwarzenbergu (1890-1950)*, České Budějovice 2010, diplomová práce, Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích; KAISERŠAT, Jakub, *JUDr. Bedřich Schwarzenberg (1862-1936), významná osobnost českých dějin 19. a 20. století*, diplomová práce, Praha 2007, Univerzita Karlova v Praze; JUHAŇÁKOVÁ, Veronika, *Arnošt Schwarzenberg – život šlechtice ve 20. století*, Praha 2013, diplomová práce, Univerzita Karlova; HRDINOVÁ, Lenka, *Leopold Sternberg. Život rakousko-uherského šlechtice ve 20. století*, Praha 2017, Univerzita Karlova.

⁹ VALENTA, Aleš, *Dějiny rodu Kinských*, České Budějovice 2004.

zpracoval autor podrobně, avšak těžištěm práce je však především období 18. století, kdy Kinští dosáhli nevyšších pozic na císařském dvoru. Jak autor sám v úvodu uvádí, nebylo možné se vyhnout jisté fragmentárnosti a odlišnému a proměnlivému způsobu zpracování jednotlivých kapitol. To se promítá zejména v časovém úseku od počátku 19. století do současnosti, a především v případě informací o knížecí větvi rodu. K tomuto tématu jsou v knize uvedeny pouze základní faktografické údaje jednotlivých členů knížecí větve ale i přesto se autor pokusil zachytit základní problematiku.

Dalším výrazným příspěvkem je práce Kamily Pecherové: *Liverpoolský triumf Karla knížete Kinského*, která je první biografií Karla Kinského. Autorka se jako první obsáhle zabývala osobností některého člena knížecí rodové větve. Tato biografie vznikla v návaznosti na předchozí knihu *Velká pardubická a Velká národní liverpoolská*, která byla výsledkem spolupráce s Johnem Pinfoldem, historikem specializujícím se na dějiny dostihového sportu.¹⁰ V první části Liverpoolského triumfu se autorka podrobně zaměřuje na Kinského jezdeckou kariéru. Přináší obsáhlé informace o jeho stycích ve Velké Británii, zejména v prostředí dostihových závodů a také o slavném vítězství ve Velké národní liverpoolské. Druhá část je výběrem jednotlivých kapitol ze života Karla Kinského. Přes jistou míru fragmentárnosti se však čtenář dozví o jeho stycích s významnými osobnostmi doby, jeho osobním životě, zvláště o vztahu s Jennie Churchilovou. Autorka měla možnost projít nezpracované archiválie uložené v rodinném archivu Kinských nacházející se v Rakouském státním archivu. Z toho důvodu je tato kniha pro předkládanou práci naprosto stěžejním materiálem a základním informačním zdrojem, zejména v tématech souvisejících s Kinského sportovními úspěchy, jeho styky ve vyšších patrech anglické společnosti a osobním životě. Kniha Kamily Pecherové tak byla pomyslným odrazovým můstkem této práce k mnoha dalším životním osudům Karla Kinského.

Mimo práce Kamily Pecherové a Aleše Valenty se dějinami a osobnostmi rodu Kinských zabývají tři popularizační práce.¹¹ Na rozdíl od jiných knížecích rodů se Kinští stali tématem kvalifikačních prací pouze ve velmi malé míře.¹² Vzhledem k politickým aktivitám na konci třicátých let minulého století, se pozornost se nejvíce dostává Oldřichu Ferdinandovi

¹⁰ PINFOLD, John, - PECHEROVÁ, Kamila, *Velká pardubická a Velká národní liverpoolská. Příběh dvou dostihů*, Pardubice 2010.

¹¹ BROŽ, Ivan, *Velké postavy rodu Kinských*, Praha 2001; JURČÍK, Aleš, *Kinští. Bůh, čest, vlast*, Praha 2019.; RICHTER, Karel, *Sága rodu Kinských*, Praha 2008.

¹² HREBIKOVÁ, Anežka, *Štěpán Vilém Kinský jako císařský velvyslanec v Rusku Petra Velikého v letech 1721-1722. Acta Legationis Moscoviticae aneb Diplomatické relace jako raně novověký pramen*. Praha 2016, Diplomová práce, Univerzita Karlova; KINCLOVÁ, Veronika, *Situace české šlechty po roce 1918 na příkladu rodu Kinských (do roku 1939)*, Brno 2007, bakalářská práce, Masarykova univerzita v Brně.

Kinského, jehož počínání proti Československu na podzim 1938 se stalo důvodem následných konfiskací majetku celé knížecí větve Kinských.¹³

Základní literaturou úvodní kapitoly a následující kapitoly, která se zabývá knížecí větví v polovině 19. století, jsou, mimo zmíněné Valentovy a Galsheimovy studie, především souhrnné práce zaměřující se na fenomén šlechty a také biografická encyklopedie Constantina von Wurzbacha.¹⁴ Následující části se zabývají již osobností Karla Kinského, a použitá literatura se týká zejména dvou okruhů. Vzhledem k dlouholetému působení Kinského v diplomatickém sboru monarchie byly základní literaturou práce související s tematikou zahraniční služby. Zejména se jednalo o publikaci *Na rozcestí* autorů Hany Králové, Václava Horčíčky a Jana Županiče¹⁵ a také o vynikající práci Williama Godseye: *Aristocratic Redoubt*.¹⁶ V kontextu dějin mezinárodních vztahů v druhé polovině 19. a na počátku 20. století byly v různé míře využity klasické práce zabývající se tímto tématem: *From Sadowa to Sarajevo, Iswolsky und Aehrenthal, Císařská politika a Trojspolek*.¹⁷ Velmi podstatné informace související s působením Karla Kinského v Petrohradu přinesla práce Mariji Wakounig *Ein Grandseigneur der Diplomatie*, týkající se diplomatice mise Franze Liechtensteina v ruské metropoli.¹⁸

¹³ PLAVEC, Michal, Ulrich Ferdinand Kinský. Šlechtic, letec, automobilový závodník a sportsman ve 20. století, Praha 2019, In: *Securitas Imperii* č. 34, 2019; SLAVÍČKOVÁ, Hana, Velkostatek Česká Kamenice ve 20. století a jeho poslední majitel Ulrich Kinsky, In: *Děčínské vlastivědné zprávy*, Děčín 2003; ŠIMÁK, Ivo, Kníže Oldřich Ferdinand Kinský na zámku a panství v Heřmanově Městci v letech 1919-1938, Heřmanův Městec 2014. Na některé aspekty závěry této publikace je nutné pohlížet velmi kriticky.

¹⁴ MAŠEK, Petr, Modrá krv. Minulost a přítomnost 445 šlechtických rodů v českých zemích, Praha 2003; MAŤA, Petr, Svět české aristokracie, Praha 2004; ŽUPANIČ, Jan. - FIALA, Michal. - STELLNER, František., *Encyklopedie knížecích rodů zemí Koruny české*, Praha 2001; WURZBACH, Constantin von, *Biographisches Lexikon des Kaiserthums Österreich*, Band. 11, Vídeň 1864.

¹⁵ ŽUPANIČ, Jan, - HORČIČKA, Václav, - KRÁLOVÁ, Hana, *Na rozcestí: rakousko-uherská zahraniční služba v posledních letech existence monarchie*, Praha 2009.

¹⁶ GODSEY, William D., *Aristocratic redoubt: the Austro-Hungarian foreign office on the eve of the first world war*, West Lafayette 1999.

¹⁷ BRIDGE, Francis Roy, *From Sadowa to Sarajevo: the foreign policy of Austria-Hungary 1866-1914*, London 1972; CALGREN, Wilhelm Mauritz, *Iswolsky und Aehrenthal vor der bosnischen Annexionskrise: Russische und österreichisch-ungarische Balkanpolitik 1906-1908*, Uppsala 1955; SKŘIVAN, Aleš, *Císařská politika: Rakousko-Uhersko a Německo v evropské politice v letech 1906-1914*, Praha 1996; HLAVAČKA, Milan, - PEČENKA, Marek, *Trojspolek: německá, rakousko-uherská politika a italská zahraniční politika před první světovou válkou*, Praha 1999.

¹⁸ WAKOUNIG, Marija, *Ein Grandseigneur der Diplomatie: Die Mission von Franz de Paula von und zu Liechtenstein in St. Petersburg 1894-1898*, Vídeň 2007.

1.2 Prameny

Vzhledem k výše jmenovanému výčtu literatury, který je zvláště v případě tematiky knížecí větve Kinských značně limitovaný, byla základním stavebním kamenem této práce rozsáhlá pramenná základna. Na tomto místě je však nutné uvést jistá úskalí, které omezují pole badatelských možností. Rodinné archivy chlumecké a kostelecké hraběcí větve Kinských se nacházejí ve Státním oblastním archivu v Zámrsku, rodinný archiv Kinských a Preysingů ve Státním oblastním archivu v Litoměřicích, avšak tento materiál zůstává doposud stranou badatelů.

Mnohem problematičtější je situace v případě knížecí větve Kinských, ačkoliv se v Čechách nacházela většina její pozemkové a majetkové držby a jednotlivý členové zde trávili nemalou část svého života. V českých archivech najdeme pouze velice kusé, torzovité a většinou jen částečně zpracované archivní prameny. V děčínské pobočce Státního oblastního archivu Litoměřice je uložen nezpracovaný fond *Ústřední správa kinských velkostatků Česká Kamenice*, který obsahuje převážně archiválie týkající se provozu jednotlivých velkostatků a téměř neobsahuje informace k jednotlivým členům rodu. Ve Státním oblastním archivu v Zámrsku se nachází nezpracovaný fond *Rodinný archiv Kinských, Choceň, Heřmanův Městec (1850-1945)*, který obsahuje pouze materiály k osobě Oldřicha Ferdinanda Kinského (1893-1938), jenž ve velké míře publikoval již zmíněný Ivo Šimák, a fotografie členů knížecí rodiny.

Klíčové materiály týkající se knížecí větve jsou uloženy ve Státním rakouském archivu ve Vídni v Rodinném archivu Kinských, který je v majetku potomků knížecí větve tohoto rodu.¹⁹ Z tohoto důvodu je nezbytné žádat rodinu Kinských o přístup k nahlížení do archiválií. Rodinný archiv však není celý zpracován a k nahlížení jsou po kladném vyřízení žádosti přístupné pouze kartony č. 1-č.79. V tomto výběru byl zdrojem pramenů karton č. 53, obsahující několik písemností a dokumentů týkajících se Karlova života,²⁰ avšak se zde nachází minimum pramenů osobní povahy. Dle informací poskytnutých Kamilou Pecherovou, která měla možnost neomezeně nahlédnout i do dalších kartonů, se Karlova osobní korespondence a další materiály osobní povahy nacházejí právě v dalších kartonech označených vyššími čísly. Pokusil jsem se ještě kontaktovat správkyni rodinného archivu, kterou je dr. Pia Wallnig, ale

¹⁹ AT-OeStA/AVA FA Kinsky, Alte Reihe (Karton 1-79), 1239-1886.

²⁰ AT-OeStA/AVA FA Kinsky 53.3, Akten aus der Zeit des Fürsten Karl von Kinsky (c), 1895-1914.

do dalších archiválií jsem se již nedostal.²¹ Z informací od Kamily Pecherové jsem zjistil, že tyto materiály nejsou zpracované a zároveň značně torzovité. Nicméně, i přes tyto problémy, by takové archiválie po zpracování a eventuálním možném zpřístupnění značně rozšířily tuto práci a zároveň by výrazně přispěly k poznání knížecí větve Kinských během druhé poloviny 19. a na počátku 20. století.

Hlavním klíčovým materiálem byla Karlova osobní složka uložená v Administrativ Registratur, kde by měly být k dispozici složky všech zaměstnanců ministerstva zahraničí.²² Kinského služební složka se stala skutečným základním kamenem, neboť dovolila věnovat značnou pozornost jeho profesní kariéře diplomata, která je těžištěm předkládané práce. Složka obsahuje několik desítek dokumentů, které mapují jeho profesní kariéru. Jsou zde archiválie týkající se jeho vstupu do služeb ministerstva zahraničí a následného odchodu z diplomatického sboru. Dále se zde nalézají dokumenty mapující jeho přesuny mezi jednotlivými působišti, povyšování do vyšších hodností a také listiny související i s jeho osobním životem, neboť jako člen diplomatického sboru byl například nucen žádat o povolení ke sňatku.

Karel Kinský zastával na přelomu 19. a 20. století vrcholné posty na velvyslanectví v Petrohradu a v Paříži, které i přechodně vedl, a tak se další zásadní prameny nacházejí v *Politisches Archiv*.²³ Tyto dokumenty obsahují zprávy, různá hlášení a telegramy, jež prozrazují náplň práce vrcholného diplomata a jeho vliv na tvorbu zahraniční politiky Rakouska-Uherska v předválečných letech. Na začátku a konci zpráv jsou vždy použity ustálené zdvořilostní fráze. Veškeré zmíněné archivní dokumenty jsou psány německým jazykem, většinou ve formě kurentu.

Práci také přínosným způsobem rozšířilo i několik vydaných pramenů, zejména paměti Heinricha Lützowa a Konstantina Dumby, bývalých vrcholných členů diplomatického sboru²⁴ a také vydané edice korespondence Aloise Lexy von Aehrenthala.²⁵ Základní orientační

²¹ V odpovědi dr. Wallnig z 10. září 2020 bylo uvedeno, že archiválie nejsou zpracovány a je nutné mít „a special permission of the Kinsky family“, a že v této záležitosti kontaktovala dr. Rudolfa Kinského, avšak zatím bez odezvy.

²² AT-OeStA/HHStA MdÄ AR F4-163-5, Personalien Kinsky, Carl, 1880-1914.

²³ AT-OeStA/HHStA PA IX, kartony 152-156; AT-OeStA/HHStA PA X, kartony 110-122, 114-118.

²⁴ LÜTZOW, Heinrich Graf von, - HOHENBLAKEN, Peter, Im diplomatischen Dienst der k. u. k. Monarchie. Vídeň 1971; MUSULIN, Gornirje Alexander von, Das Haus am Ballplatz: Erinnerungen eines österreichisch-ungarischen Diplomaten, Mnichov 1924; DUMBA, Theodor, Dreibund- und Entente-Politik in der Alten und Neuen Welt, Zürich 1931.

²⁵ ADLGASSER, Franz, Die Aehrenthals: eine Familie in ihrer Korrespondenz 1872-1911, Band 2., 1896-1911, Vídeň 2002; AEHRENTHAL, Johann Lexa von, - GRAFINER, Christine M., - ADLGASSER, Franz, - WANK, Solomon, Aus dem Nachlaß Aehrenthal: Briefe und Dokumente zur österreichisch-ungarischen Innen- und Außenpolitik 1885-1912, Teil 2, Graz 1994.

informace o jednotlivých zahraničních misích a zaměstnancích ministerstva zahraničí jsou uvedené v oficiálních ročenkách ministerstva.²⁶

Citace z pramenů uvedené v textu této práce byly většinou ponechány v německém jazyce a transkribovány podle moderních edičních zásad. Úryvky z osobní korespondence převzaté z knihy *Liverpoolský triumf* byly uvedeny v původním znění v knize, tedy v českém překladu Kamily Pecherové. Citace z ostatních textů, např. z pamětí a tiskovin, byly většinou ponechány v původním jazyce publikování.

²⁶ Jahrbuch des k.u.k. auswärtigen Dienstes.

2. Stručné dějiny rodu Kinských

V době vlády posledních Přemyslovců vstupují na jeviště dějin i první příslušníci rodu Kinských, který byl od konce 16. století úzce spjat s vrcholnou politickou scénou a mocenskými zájmy v Českých zemích. V poslední čtvrtině 17. století se jeho členové dostávali do blízkosti nového mocenského centra ve Vídni. Na habsburském dvoře během 18. století zastávali vysoké funkce nejen v politické sféře. Své mocenské postavení si aristokratický rod udržoval až do zániku Rakouska-Uherska v roce 1918. Po rozpadu monarchie zůstával ve vlivné společenské vrstvě velkostatkářů. Druhá světová válka a následný komunistický režim v Československu znamenaly pro rod Kinských politické rozštěpení a nevratné majetkové změny. Po roce 1989 byly uznány restituční nároky kostelecké a chlumecké větve, zatímco nároky hlavní knížecí větve uznány nebyly.

2.1 Rod Vchynských do konce třicetileté války

Počátky významného českého šlechtického rodu jsou spjaty s obcí Vchynice²⁷ nacházející se asi 3 km západně od města Lovosic na úpatí Českého středohoří. Podle jména této obce užívali všichni příslušníci rodu predikát *ze Vchynic* až do období třicetileté války. Vchynští patřili mezi nižší šlechtu a jejich první příslušníky známe z písemných listin, jejichž předmětem jsou majetkové změny. Petr Mašek uvádí Martina z Medvědiče jako prvního možného člena rodu z počátku 13. století.²⁸ Prvním písemně doloženým Vchynským je Bohuslav ze Žernosek a ze Vchynic v listině doksanského kláštera z roku 1282.²⁹ Dalším písemně doloženým členem je Smil ze Vchynic, stavitel hradu Opárno,³⁰ který byl postaven okolo roku 1350, ale již roku 1536 se uvádí jako pustý.³¹ Na hradě sídlila oparensko-měrunická větev Vchynských, zřejmě do 16. století.

²⁷ V obci lze předpokládat existenci tvrze či opevněného dvorce. První sídlo Vchynských však zaniklo a zatím nebylo potvrzeno archeologickým průzkumem.

²⁸ MAŠEK, P., *Modrá krev*, s. 129.

²⁹ VALENTA, A., *Dějiny rodu Kinských*, s. 9.

³⁰ DURDÍK, T., *České hrady*, s. 129. Hrad se nacházel nedaleko Vchynic. Jednalo se o architektonicky vzácný typ hradu s plášťovou zdí, která však umožňovala případným obráncům pouze pasivní obranu.

³¹ Srov. SEDLÁČEK, A., *Hrady, zámky a tvrze království Českého*, s. 391. August Sedláček klade vznik hradu na místě bývalého hradiště právě do poloviny 14. století podle užívaného Smilova predikátu *ze Vchynic a na Opárně* od roku 1354; ANDĚL, R., *Hrady, zámky a tvrze v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*, s. 360.

Od poloviny 14. století vnikalo několik rodových větví Vchynských, jejichž příslušníci nepřekročili regionální význam. Nedosáhli tedy významnějších úřadů a k jejich existenci se tak dochovaly pouze kusé prameny. Jejich majetkové držby představovalo několik tvrzí a vesnic v okolí Litoměřic a Bíliny. Rodové větve Medvědiců, Žlunických, Kremyžských zanikly již během středověku, větve razická na počátku 17. století.³²

Od konce 15. století jsou jednotlivé rodové vazby díky větší míře dochovaných pramenů přehlednější. Z roku 1470 je doložen Jan Dlask Vchynský, z oparensko-měrunické větve jako hejtman litoměřického kraje. Jeden z jeho dvou synů, kterého známe i jménem, byl Jan Dlask, jehož tři synové byli zakladatelé dalších rodových větví. Jiří Dlask na Drastech³³ byl zakladatel drastské větve rodu, která vymřela v druhé polovině 17. století. Druhým synem Jana Dlaska byl Kryštof, z jehož potomků vzešla později nizozemská větev Kinských.³⁴ Posledním synem byl Václav Dlask, který významně rozšířil majetek. Se svojí ženou Annou z rodu Vřešovců měl dva syny: Radslava a Jana.³⁵ Oba bratři se jako první z rodu Vchynských dostali do vrcholných společenských a politických kruhů Českého království.

2.1.1 Radslav a Jan Vchynští

Radslav Vchynský od roku 1588 významně rozšiřoval rodové držby. Koupil několik vesnic a tvrzí v severních Čechách, a tím významně rozšířil svoji hospodářskou základnu.³⁶ Prostřednictvím své manželky Estery z Vřesovic získal zámek v Teplicích, kterých se stal novým rodovým sídlem.³⁷ V průběhu let koupil hrady Krakovec a Doubravskou horu.³⁸ Na konci 16. století působil v několika vojenských výpravách a diplomatických misích, při kterých se dostal do blízkosti Vratislava z Pernštejna a Viléma z Rožmberka, který s ním navázal

³² VALENTA, A., *Dějiny rodu Kinských*, s. 9-10.

³³ Tamtéž, s. 11. Jeho syn Jaroslav připojil k rodovému panství hrad Krakovec, který následně přešel na jeho nejstaršího syna Jiřího, z jehož manželství vzešla pouze jedna dcera. Jeho mladší bratr Adam byl Fridrichem Falckým jmenován komorním radou. Po roce 1620 odešel z Čech a působil na straně protestantů.

³⁴ Tamtéž, s. 12.

³⁵ Tamtéž, s. 14.

³⁶ MAŠEK, P., *Modrá krev*, 129.

³⁷ VALENTA, A., *Dějiny rodu Kinských*, s. 22.

³⁸ Radslav zahájil na hradě, opevněném již pásem sedmi bateriových věží, výstavbu bastionového opevnění. Vznikla tak moderní pevnost, která byla během třicetileté války několikrát obléhána. Poté byl hrad, jako místo případného odporu proti Habsburkům, značně pobořen. Během 19. století se hrad stal výletním místem a byl romanticky upraven. Srov. ANDĚL, R., *Hrady, zámky a tvrze v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*, s. 100-102.

klientelistické vazby,³⁹ a následná protekce mocného pána rožmberského domu pomohla Vchynským při získávání dalších úřadů a posilovala jejich mocenský vliv. Vilém z Rožmberka si díky přátelství a spojenectví s nižší šlechtou systematicky upevňoval svoji mocenskou pozici v rámci stavovské obce a získával větší mocenský vliv mezi šlechtici.⁴⁰

Pro další mocenský vzestup bylo nezbytné, aby se rytíři Vchynští stali členy panského stavu. Radslav využil podobnosti rodového erbu pánů Tetaurů z Tetova, kterým byl poručníkem.⁴¹ Roku 1596 se začal na základě vyrobených falzifikátů, které dokládaly vzájemnou příbuznost rodů, ucházet o nárok na nové sociální postavení rodu osvědčenou formou titulární restituce.⁴² Díky svému vlivu, úplatkům a také přízni Rudolfa II., vzniklé na základě štědrých půjček královské komoře,⁴³ byl Vchynským téhož roku úspěšně „obnoven“ panský stav. Tento způsob nabytí panského stavu vyvolal řadu nevole, ale kvůli politickým okolnostem v Českém království nebyla svolanou komisí záležitost důsledně prošetřena a panský stav byl Vchynským, zásluhou Radslavova synovce Václava, potvrzen roku 1611. Tímto krokem si chtěl Rudolf II. přiklonit Vchynské v probíhajícím střetu s bratrem Matyášem. Radslav však změnil strany a nakonec byl v letech 1611-1618 královským hofmistrem. Do své smrti, která jej zastihla roku 1619, se opět věnoval rozšiřování majetkových držav.⁴⁴

Pro kariéru druhého syna Jana Dlaska byla opět klíčovým faktorem dlouhodobá přízeň Viléma z Rožmberka, díky jehož vlivu byl Janu Vchynskému roku 1576 udělen úřad karlštejského purkrabího.⁴⁵ Jako rožmberský spojenec se stal i aktérem v jejich mocenském střetu s Lobkovici. Záminkou bylo jmenování nového karlštejského děkana Rudolfem II. Vchynský nového děkana odmítl a zároveň zpochybnil panovníkovu pravomoc spravovat královský hrad. Tohoto urážlivého chování a tvrzení využil nejvyšší hofmistr Jiří Popel z Lobkovic. Vchynského, jemuž hrozil nejvyšší trest, se zastal rožmberský vladař. Roku 1586 vzal císař Rudolf II. provinilého na milost, ale rožmberský chránělec však přišel o výnosný úřad.⁴⁶

³⁹ MAŤA, P., *Svět české aristokracie*, s. 668.

⁴⁰ PÁNEK, J., *Vilém z Rožmberka*, s. 356.

⁴¹ MAŠEK, P., *Modrá krev*, s. 129.

⁴² MAŤA, P., *Svět české aristokracie*, s. 94.

⁴³ VALENTA, A., *Dějiny rodu Kinských*, s. 23.

⁴⁴ Tamtéž, s. 27.

⁴⁵ Tamtéž, s. 18.

⁴⁶ Srov.: PÁNEK, J., *Vilém z Rožmberka*, s. 318; VALENTA, A., *Dějiny rodu Kinských*, s. 19-20.

Jan Vchynský, který zemřel roku 1590, zanechal po sobě šest synů, z nichž dva zahynuli na konci 16. století během bojů s Turky. Václav, Oldřich, Radslav a Vilém se intenzivně podíleli na konfliktu habsburského domu a souvisejících politicko-náboženských střetech, které přerostly v počátek třicetileté války.

2.1.2 Václav Vchynský a jeho bratři

Působení bratrů Vchynských ovlivnil předešlý konflikt jejich otce Jana s Rudolfem II: „*Pochopitelně tihle nováčci v galerii českého panstva nezapomínali na urážky a křivdy a jejich odčiňováním motivovali své politické činy.*“⁴⁷ Všichni čtyři bratři působili na počátku 17. století střídavě v politickém i vojenském prostředí. Příhodné zkušenosti získali během studií na předních protestantských školách v Evropě.

Nejvýraznějším z bratrů se v následujících letech stal Václav Vchynský (1572-1626), který byl jak pro císaře, tak pro stavy zcela nevyzpytatelným soupeřem, jenž střídavě využíval panovníkovy slabosti a neváhal se při prosazování svých zájmů uchýlit k nejtvrdějším a nejpodlejšímu způsobům. Ztráta úřadu nejvyššího lovčího, kterou zastával do roku 1606, jej zařadila na stranu podporovatelů Matyáše, kterému byl užitečným zprostředkovatelem informací o situaci v Čechách.⁴⁸ Roku 1611 bojoval proti pasovským na Malé Straně a intenzivně podporoval Matyáše ve stavovské obci.

Za tyto služby získal od nového císaře panství kolínské a chlumecké. Darování těchto dvou panství osobě nedávno povýšené do panského stavu vyvolalo ve stavovské obci odpor a Vchynský byl nakonec postaven před zemský soud a následně prozatímně umístěn do vězení na hrad v Kladsku. Stavovská šlechta se tímto krokem rozhodla odstavit příliš nebezpečného spoluhráče. Z kladského vězení se Vchynskému podařilo utéct a roku 1619 se mohl vrátit na chlumecké panství. Díky tomuto konfliktu se stavovskou šlechtou a své politické neaktivitě mu Ferdinand II. potvrdil jeho držby.⁴⁹ Václav Vchynský zemřel roku 1626 v Brně a jako jediný z bratrů měl syna, který zůstal během třicetileté války v Čechách a stal se pokračovatelem rodu.

Vilém Vchynský (1574-1634) získal za boj proti pasovským od krále Matyáše úřad nejvyššího lovčího. Roku 1618 byl zvolen členem stavovského direktoria, ale zanedlouho byl

⁴⁷ Cit. dle: PETRÁŇ, J., *Staroměstská exekuce*, s. 200.

⁴⁸ VALENTA, A., *Dějiny rodu Kinských*, s. 33.

⁴⁹ Srov. MAŠEK, P., *Modrá krev*, s. 130; VALENTA, A., *Dějiny rodu Kinských*, s. 56-60.; PETRÁŇ, J., *Staroměstská exekuce*, s. 201.

vystřídán bratrem Radslavem. Vilém se následného povstání aktivně neúčastnil a od roku 1621 pobýval střídavě v Pirně a na svých panstvích v severních Čechách.⁵⁰ Vilém vzhledem k pobytu v převážně německém jazykovém prostředí, začal používat pro zjednodušení výslovnosti nový tvar rodového jména Kinský.⁵¹

Dlouholeté přátelství s Albrechtem z Valdštejna,⁵² díky jehož vlivu nebyl Vilém potrestán jako bývalý člen stavovského direktoria, se mu stalo osudným. Roku 1628 získal za přimluvu svého chráněnce hraběcí titul a majetky po bratru Oldřichovi.⁵³ Společně s Adamem Trčkou z Lípy byl během roku 1633 zapojen do tajných jednání s diplomaty Francie a Švédska.⁵⁴ Kinský se 25. února 1634 účastnil banketu na chebském hradě, kde byli všichni Valdštejnovi spolupracovníci večer zavražděni.⁵⁵ Vilémovy majetky byly následně zkonfiskovány.

Další dva bratři se jednoznačně postavili na stranu stavovského povstání a stali vůdčími osobnostmi. Oldřich Vchynský (1583-1620) byl během roku 1611 rytmistrem ve vojsku pasovských a během bojů na Malé Straně přešel na stranu stavů a poskytl informace o nepříteli.⁵⁶ V následujících letech se dostal do blízkosti vojenských velitelů budoucího povstání: Jindřicha Matyáše Thurna, Linhartu Colony z Felsu a Pavla Kaplíře. Dne 23. května 1618 vstoupil společně s dalšími do místodržitelských kanceláří v Ludvíkově křídle a osobně se podílel na vyhození Jaroslava Bořity z Martinic.⁵⁷ Po defenestraci působil až do své smrti, která jej zastihla v dubnu 1620, jako velitel jezdeckta ve stavovské armádě.

Radslav Vchynský (1582-1660) byl od roku 1618 členem stavovského direktoria, kde nahradil svého staršího bratra Viléma. Na jaře následujícího roku se podílel na úspěšném jednání o uzavření spojenectví s hornorakouskou šlechtou.⁵⁸ Po Bílé hoře uprchl z Čech do Nizozemí, kde začal působit, díky svému předešlému vzdělání a intelektu, na několika

⁵⁰ VALENTA, A., *Dějiny rodu Kinských*, s. 47. Po jeho strýci Radslavu mu připadla panství Teplice, Česká Kamenice, Benešov nad Ploučnicí a Hanšpach.

⁵¹ Tamtéž, s. 48. Vilém poprvé užívá nové jméno v listině datované 2. června 1623.

⁵² Ke spojení Valdštejna a Kinského došlo přes rodinné vztahy. Valdštejn měl za manželku Izabelu z Harrachu. Její sestru Maxmiliánu si vzal Adam Erdman Trčka z Lípy, jehož sestru Alžbětu si vzal Vilém Kinský.

⁵³ MAŠEK, P., *Modrá krev*, s. 130.

⁵⁴ PEKAŘ, J., *O smyslu českých dějin*, s. 252.

⁵⁵ POLIŠENSKÝ, J., - KOLLMANN, J., *Valdštejn*, s. 207. Společně s Vilémem Kinským, který byl zabit jako první přímo u hodovního stolu, aniž by stačil tasit kord, v byli zavražděni: Jindřich Niemann, Adam Erdman Trčka z Lípy a Kristián Illov.

⁵⁶ VALENTA, A., *Dějiny rodu Kinských*, s. 34.

⁵⁷ PETRÁŇ, J., *Staroměstská exekuce*, s. 166.

⁵⁸ VALENTA, A., *Dějiny rodu Kinských*, s. 45.

univerzitách a stal se významnou osobností pobělohorského exilu. Radslav zemřel roku 1660 v Leydenu.⁵⁹

Dvě generace Kinských se dokázaly dostat na vrchol české stavovské šlechtické společnosti. Událost by to mohla být pouze epizodní, kdyby se rod neintegroval do nových poměrů válečné Evropy a vznikajícího absolutistického státu pod silným vedením habsburského rodu.⁶⁰ Důležitou podmínkou pro další majetkové ale hlavně sociální posílení rodu bylo přijetí katolické víry, což pro původně utrakvistický rod Vchynských byla zásadní změna. Jan Vchynský zajistil pro své syny vzdělání na významné protestanské univerzitě ve švýcarském Altdorfu.⁶¹ Jeho syn Václav Vchynský přijal jako první z rodu katolickou víru kolem roku 1610.⁶² Učinil tak zřejmě z důvodu zajištění příklonnosti budoucího vladaře Matyáše a možného zisku některého z vysokých úřadů. Přijetí katolické víry otevřelo jeho jedinému synovi možnost posílit rod v nové politické a konfesní situaci, kterou ustanovil Ferdinand II. Obnoveným zřízením zemským roku 1627.

2.2 Vzestup rodu Kinských po třicetileté válce

Jan Oktavián (1601-1669) se soustředil na obnovu rodového majetku, který byl během třicetileté války značně postižen. Po svém otci zdědil chlumecké panství, kde se nacházel zámek, který sloužil jako hlavní rezidenční sídlo. Původní renesanční zámek s rondelovým opevněním, který nechal vystavět Vojtěch z Pernštejna po roce 1521,⁶³ byl roku 1671 barokně přestavěn. Postupně vzrůstající přízeň císaře Ferdinanda II. znamenala roku 1635 zisk severočeských panství po strýci Vilémovi.⁶⁴ Společenský vzestup Kinských zabezpečil Jan Oktavián roku 1628 sňatkem s dvorní dámou Markétou z Portia, která zajistila blízký přístup

⁵⁹ VALENTA, A., *Dějiny rodu Kinských*, s. 45-46.

⁶⁰ MAŤA, P., *Svět české aristokracie*, s. 30-31.

⁶¹ VALENTA, A., *Dějiny rodu Kinských*, s. 41.

⁶² Tamtéž, s. 54.

⁶³ VOREL, P., *Páni z Pernštejna*, s. 144. Na místě zámku se původně nacházela tvrz, která byla po husitských válkách přestavěna na hrad. Roku 1521 jej koupil Vojtěch z Pernštejna od Viléma Kostky z Postupic a hrad byl následně přestaven na renesanční sídlo s moderní fortifikací, podobně jako v Pardubicích. Chlumecký zámek sloužil dalším generacím Kinských pouze jako správní středisko. Roku 1747 zámek vyhořel a zdivo bylo využíváno jako stavební materiál. Demolice posledních zbytků stavby a fortifikace proběhla v roce 1964 a pozemky byly následně zastavěny. Zámek se nacházel na jižním okraji města v meandrech řeky Cidliny a dnes jej připomíná pouze název ulice U Starého hradu.

⁶⁴ VALENTA, A., *Dějiny rodu Kinských*, s. 62.

k císařskému dvoru a tím i integraci rodu do aristokratické sociální vrstvy.⁶⁵ Získané majetky a vyšší šlechtický sociální statut byl ideální kapitálem, který plně zhodnotili dva narození synové.

2.2.1 Kinští na vrcholu České dvorské kanceláře

František Oldřich Kinský (1634-1699) získal vzdělání a zkušenosti při studiu na univerzitě v Lovani a na kavalírské cestě, po které se roku 1658 dostal do blízkosti budoucího císaře Leopolda I.⁶⁶ Začal budovat slibnou kariéru v české dvorské kanceláři ve Vídni, kterou dovršil získáním funkce místokancléře roku 1664. O tři roky později byl jmenován do funkce předsedy apelačního soudu a tím byla jeho kariéra u dvora přerušena.⁶⁷ Kinský se na vrchol politiky vrátil roku 1683, kdy se stal nejvyšším kancléřem Království českého.⁶⁸ V dalších letech působil v několika diplomatických misích při jednání s Osmanskou říší nebo Francií. Kinského život protínalo také dlouholeté přátelství s jezuitským učencem Bohuslavem Balbínem, který ve svém díle *Miscellaneorum historicorum regni Bohemiae* vytvořil rodokmen Kinských.⁶⁹

Druhým synem Jana Oktaviána byl Václav Norbert Oktavián Kinský (1642-1719), který svoji kariéru také zakončil jmenováním do funkce nejvyššího kancléře roku 1705, kde setrval do smrti císaře Josefa I. v roce 1711.⁷⁰ Na rozdíl od svého bratra, který měl hlavní slovo při diplomatických jednání, byl Václav Norbert zaměřen na finanční, daňovou a hospodářskou situaci v Českém království. Z finančních výnosů úřadů, které držel, se mu podařilo význačně rozšířit rodový majetek.⁷¹ Ve východních Čechách založil budoucí majetkovou základnu knížecí větve koupí panství Choceň, Rychmburk a Rosice. Mezi další významné zisky patřila panství Rataje nad Sázavou a severočeský Sloup. Po otci zdědil panství Česká Kamenice, které se stalo výnosným střediskem sklářské výroby.⁷²

⁶⁵ MAŤA, P., *Svět české aristokracie*, s. 632.

⁶⁶ VALENTA, A., *Dějiny rodu Kinských*, s. 65.

⁶⁷ MAŤA, P., *Svět české aristokracie*, s. 360-361, 422.

⁶⁸ MAŠEK, P., *Modrá krev*, s. 130.

⁶⁹ VALENTA, A., *Dějiny rodu Kinských*, s. 70.

⁷⁰ MAŤA, P., *Svět české aristokracie*, s. 340.

⁷¹ VALENTA, A., *Dějiny rodu Kinských*, s. 75.

⁷² Tamtéž, s. 74.

Václav Norbert zabezpečil pokračování rodu během dvou manželských svazků s Marií Annou z Martinic a Annou Terezií z Nesselrode. S oběma ženami měl celkem 16 dětí, z toho 7 synů, pro které bylo nutné nashromáždit dědictví. S tím také vyvstaly problémy ohledně dělení majetku mezi jednotlivé syny. Z důvodu hrozby úplného rozdělení majetku se Kinskému podařilo roku 1706 se souhlasem císaře Josefa I. vytvořit rodový fideikomis, obecně nazývaný také jako majorát či svěřenectví. Jednalo se o část rodového majetku, která je nedělitelná a jejímž majitelem je vždy osoba určená fideikomisní listinou. V praxi tuto část majetků získal většinou nejstarší syn z rodu, zatímco ostatní synové byli nuceni získat větší majetek jinou cestou.⁷³

2.2.2 Sedm synů Václava Norberta Kinského

V případě Kinských se prvním dědicem fideikomisů stal až třetí syn František Ferdinand Kinský (1678-1741), zakladatel chlumecké větve Kinských. Byl stavitelem nového reprezentačního zámku v Chlumci nad Cidlinou, jehož stavbu provedl František Maxmilián Kaňka v letech 1721-1723 dle návrhů Jana Blažeje Santiniho-Aichela. V následujících letech zámek několikrát navštívil císař Karel VI. a Evžen Savojský. Jako třetí z rodu Kinských dosáhl František Ferdinand úřadu nejvyššího kancléře, který vykonával do roku 1735.⁷⁴

Dva dříve narození synové Václava Norberta, Jan Václav Oktavián (1673-1733) a Bernard František (1696-1737) byli z dědictví kvůli sporům s otcem vyloučeni.⁷⁵ Další syn Josef Maxmilián Kinský (1705-1780) převzal roku 1726 severočeské panství Sloup,⁷⁶ které po roce 1748, kdy odešel ze státní služby, proměnil díky svým hospodářským aktivitám na protoindustriální oblast s množstvím dílen a manufaktur. Podnikal v oborech tkalcovství, sklárství a zpracování bavlny. Od roku 1754 se začal výrazně podílet i na zahraničním obchodu. Byl spoluzakladatelem Španělské obchodní společnosti roku 1767 v Nových Zámcích u Hostinného, která však po pěti letech své existence byla zrušena.⁷⁷ V roce 1767 získal Josef Maxmilián úřad zemského lovčího a významně se zasloužil o vznik Vlastenecko-hospodářské

⁷³ K problematice fideikomisů v habsburské monarchii: HORČIČKA, V., - ŽUPANIČ, J., *Šlechta na křižovatce*, s. 19-24.

⁷⁴ VALENTA, A., *Dějiny rodu Kinských*, s. 84.

⁷⁵ MAŠEK, P., *Modrá krev*, s. 131.

⁷⁶ VALENTA, A., *Dějiny rodu Kinských*, s. 116.

⁷⁷ BRŇOVJÁK, J., - ZÁŘICKÝ, A., *Šlechtic podnikatelem-podnikatel šlechticem*, s. 55-57.

společnosti roku 1770.⁷⁸ Zemřel bez zanechání potomků, stejně jako jeho nejmladší bratr František Karel Kinský (1709-1734).⁷⁹

Filip Josef Kinský (1700-1749) v rámci dělení severočeských majetků s bratrem Josefem Maxmiliánem převzal panství Česká Kamenice, ke které přikoupil panství Budenice a Zlonice, ve kterých inicioval barokní přestavbu kostela dle návrhů F. M. Kaňky.⁸⁰ Podnikatelské aktivity rozvíjel, stejně jako jeho bratr, v oboru tkalcovství a zpracování látek, ovšem s menším úspěchem.⁸¹

Filip Josef působil od září roku 1728 jako vyslanec ve Velké Británii, kde setrval až do září roku 1736. Jeho diplomatická mise byla na tehdejší poměry velice dlouhá, což přinášelo nemalé finanční zatížení. Jeho bratr Štěpán Vilém, který se obával finančních nároků své mise v Petrohradu, dostal od Karla VI. slib, že jeho diplomatická mise bude trvat pouze jeden rok.⁸² Filip Josef se integroval do nejvyšších pater anglické společnosti a díky navázaným stykům podpořil své podnikatelské aktivity v oboru plátenictví. Roku 1731 hostil Františka Štěpána Lotrinského, který přijel do země *incognito* a Kinský ho seznámil s anglickou aristokracií. Následujícího roku byl Kinský povýšen na velvyslance a vrcholem jeho aktivit byla roku 1736 osobní účast krále Jiřího II. na svatbě Marie Terezie a vévody Lotrinského.⁸³

Krátce po svém návratu v roce 1738 byl Filip Josef jmenován nejvyšším kancléřem. Během hájení rakouského dědictví se stal mladé panovnici oponentem, ale také rádcem, který při její korunovaci přednesl prohlášení slibu věrnosti.⁸⁴ Tento čin měl také očistit jméno Kinských, kteří holdovali Karlu Albrechtovi.⁸⁵ Filip Josef zastával úřad kancléře do roku 1745, kdy po četných sporech odešel. Příčinou odchodu z úřadu byly spory při hájení zemských zájmů, které bránily hlubší integraci habsburské monarchie.⁸⁶

Z manželství Filipa Josefa s Marií Karolínou Bořitovou z Martinic vzešlo osm dětí, z nichž se dospělosti dožili tři dcery a dva synové. Starší syn František Oldřich získal později

⁷⁸ VALENTA, A., *Dějiny rodu Kinských*, s. 119.

⁷⁹ MAŠEK, P., *Modrá krev*, s. 131.

⁸⁰ VALENTA, A., *Dějiny rodu Kinských*, s. 89.

⁸¹ Tamtéž, s. 91.

⁸² KUBEŠ, J., - BAKEŠ, M., - BURIÁNKOVÁ, M., *V zastoupení císaře*, s. 77, 155.

⁸³ Tamtéž, s. 266-267.

⁸⁴ TAPIÉ, V., L., *Marie Terezie a Evropa*, s. 89.

⁸⁵ VALENTA, A., *Dějiny rodu Kinských*, s. 94-95.

⁸⁶ Srov. VALENTA, A., *Dějiny rodu Kinských*, s. 97; TAPIÉ, V. L., *Marie Terezie a Evropa*, s. 63; HERRE, F., *Marie Terezie*, s. 39. Autoři poukazují zejména na problematiku v oblasti daňového zatížení Českého království, které považoval Kinský za nepřiměřené a dále na neshody v otázkách financování armády.

knížecí titul a držbu choceňského majorátu. Jeho mladší bratr Jan Josef Maxmilián Kinský (1734-1790) zdědil panství Zlonice a po smrti svého strýce Josefa Jana Kinského získal panství Sloup.⁸⁷

2.2.3 Vznik knížecí rodové větve Kinských

Štěpán Vilém Kinský (1679-1749) byl čtvrtým narozeným synem Václava Norberta, po kterém zdědil Rataje nad Sázavou a východočeská panství, která rozšířil koupí několika vesnic.⁸⁸ V září roku 1720 byl jmenován vyslancem na carský dvůr do Petrohradu. Jeho cesta tak směřovala do země, která se po vítězství ve velké severní válce stala další významnou silou evropské velmocenské politiky. Štěpán Kinský přijel do Petrohradu v listopadu následujícího roku v době, kdy se konaly oslavy uzavření míru v Nystadu a sebevědomý Petr I. tedy neměl potřebu navazovat blízká spojení. Diplomatická mise Štěpána Viléma, která byla ukončena v polovině roku 1722, spíše připravila podmínky pro budoucí vztahy velmocí.⁸⁹

Císař pověřil Kinského vedením dalších diplomatických misí ve Falci a ve Francii. Kinský poté zahájil kariéru v zemských funkcích, kterou zakončil roku 1746 odchodem z úřadu nejvyššího hofmistra.⁹⁰ Během posledních let svého života usiloval Štěpán Vilém o získání knížecího titulu. Roku 1746 předložil Marii Terezii žádost o povýšení do knížecího stavu s určeným nástupnictvím a s tím související vznik choceňského majorátu. Žádost byla schválena 22. prosince téhož roku a Kinští tak získali exkluzivní společenské postavení.⁹¹

Dědicem knížecího titulu a majorátu se stal František Josef Kinský (1726-1752), jeden ze dvou synů Štěpána Viléma. Vzhledem k jeho brzkému úmrtí získal knížecí titul a choceňský majorát, dle podmínek nástupnictví, jeho bratranec František Oldřich Kinský (1726-1792), který byl synem Filipa Josefa Kinského, mladšího bratra Štěpána Viléma.

Rod Kinských se od konce třicetileté války plně integroval do nové aristokratické společnosti habsburské monarchie. Jeho příslušníci opakovaně dosáhli na vysoké zemské úřady a čtyři členové rodu zastávali funkci nejvyššího kancléře Českého království. Jméno rodu reprezentovali za hranicemi habsburské monarchie Štěpán Vilém a Filip Josef Kinští. Kariérní

⁸⁷ VALENTA, A., *Dějiny rodu Kinských*, s. 88-89.

⁸⁸ Tamtéž, s. 104.

⁸⁹ KUBEŠ, J., - BAKEŠ, M., - BURIÁNKOVÁ, M., *V zastoupení císaře*, s. 340-341.

⁹⁰ VALENTA, A., *Dějiny rodu Kinských* s. 109.

⁹¹ Tamtéž, s. 110-111.

vzestupy jednotlivých členů jsou důkazem nepotismu, který v mocenských strukturách zajišťoval úspěch celému rodu. Ke zvýšení prestiže přispělo držení řádu zlatého rouna. Nejdříve jej získal František Oldřich Kinský (1688) a následně jeho bratr Václav Norbert Oktavián (1711). Z další generace to byli bratři František Ferdinand (1731) a Filip Josef (1743).⁹² V druhé polovině 18. století se na vysoké úřednické funkce začali prosazovat osobnosti z jiných aristokratických rodů a hlavním polem působnosti Kinských se tak stala armáda.

⁹² VALENTA, A., *Dějiny rodu Kinských*, s. 299.

2.3 Knížecí větev Kinských do roku 1855

Od čtyřicátých let 18. století čelila habsburská monarchie v několika konfliktech Prusku, které bylo novým velmocenským hráčem v evropské politice. Narušení integrity habsburské monarchie neuznáním Pragmatické sankce na počátku roku 1740 přivedlo Marii Terezii ke ztrátě Slezska, jehož opětovný zisk se stal hlavním cílem dalších konfliktů.⁹³ Po několika desítkách let se boje během válek slezských a během války sedmileté citelně dotkly i Českého království. Řada šlechtických rodů tak rozšířila své pole působnosti o kariéru v rakouské armádě, která procházela během konfliktů postupným dynamickým a kvalitativním vývojem až do konce období napoleonských válek.

Rod Kinských je toho příkladem: „Mezi léty 1760-1830 napočítáme neméně než devět (!) Kinských, již ve službě Martovi dosáhli generálských epolet.“⁹⁴ Konflikty habsburské monarchie přivedly na válečné pole dvě generace Kinských. O rozvoj armády se významně zasloužil hrabě František Josef Kinský (1739-1805), který proslul jako vojenský pedagog a reformátor. Po vydání dvou pedagogických spisů „*Erinnerung über einen wichtigen Gegenstand von einem Böhmen*“ a „*Über die Hofmeister*“, byl vyslán na německé a švýcarské vojenské školy a poté, roku 1785, převzal řízení vojenské akademie ve Vídeňském Novém Městě.⁹⁵ Z knížecí rodové linie se na válečném poli prosadili jeho dva příbuzní: František Oldřich Kinský a jeho vnuk Ferdinand Jan Kinský.

2.3.1 František Oldřich Kinský

Nejstarším synem Filipa Josefa Kinského, majitele panství Česká Kamenice a Zlonice, byl František Oldřich Kinský (1726-1792), na kterého přešel knížecí titul roku 1752 po smrti jeho bratrance knížete Františka Josefa. František Oldřich se narodil 23. dubna 1726 na zámku ve Zlonicích. Po studiích působil ve státní službě, kterou po zisku knížecího titulu opustil a přešel do armády.⁹⁶

⁹³ Saský kurfiřt a polský král August III. a bavorský kurfiřt Karel Albrecht si činili nároky na rakouské dědictví prostřednictvím svých žen, které byly dcerami Josefa I. Pruský král Fridrich II. vznesl dědičné nároky na některá slezská knížectví.

⁹⁴ Cit. dle: VALENTA, A., *Dějiny rodu Kinských*, s. 146.

⁹⁵ Tamtéž, s. 126-127.

⁹⁶ WURZBACH, C. von., *Biographisches Lexikon des Kaiserthums Österreich*, Bd. 11, s. 295.

Od roku 1754 působil v hodnosti plukovníka u 20. pěšího pluku,⁹⁷ se kterým se zúčastnil 1. října 1756 bitvy u Lovosic.⁹⁸ Pluk byl zařazen do armádního předvoje pod velením plukovníka Franze Moritz von Lacy.⁹⁹ Jeho pozice se během bitvy nacházely na pravém křídle rakouské armády, mezi Lovosicemi a vrchem Lovoš. Kinský se zúčastnil velkého útoku rakouských sil na vrch Lovoš, který proběhl po dvanácté hodině. Rakouským jednotkám se nepodařilo prolomit obranu a následně pruské jednotky zahájily protiútok, obsadily Lovosice a rakouské pravé křídlo bylo zničeno.¹⁰⁰ Rakouská armáda byla nucena ustoupit a vydala se do zimních táborů v okolí Prahy.

Z jara 1757 se obě strany připravovaly na nové střetnutí. Pruská armáda v dubnu postoupila do Čech a 6. května zvítězila nad armádou pod velením Karla Lotrinského v bitvě u Štěrbohol, po které následovalo obléhání Prahy. Fridrich II. pokračoval s částí armády vstříc rakouské armádě maršála Leopolda Dauna¹⁰¹, jejichž vojska se střetla 18. června u Kolína.¹⁰² Kníže František Oldřich Kinský, který byl 26. ledna 1757 povýšen do hodnosti generálmajora,¹⁰³ zde velel pluku č. 12 *Botta*, který byl zařazen na levé křídlo druhého sledu.¹⁰⁴ Kinský se vyznamenal při posledním útoku pruských jednotek na střed rakouských postavení okolo sedmé hodiny večerní. Vedl pluk při obraně pozic s nasazenými bodáky, následně zabavil

⁹⁷ Heslo *Kinsky, Franz Ulrich Fürst*, In: *Allgemeine Deutsche Biographie*, Bd.15, s. 772.

⁹⁸ Pruská armáda zahájila válku vpádem do Saska na konci srpna 1756. Během následujícího měsíce byla saská armáda obklíčena u Pirny a pevnosti Königstein. Měsíční manévry v Sasku však poskytly rakouské armádě dostatečný čas k soustředění sil. Velitel rakouských sil maršál Maximilian Ulysses Browne soustředil armádu o síle zhruba 34 000 mužů, pruský král nasadil zhruba 30 000 mužů. Bitva skončila ve prospěch pruské armády, která obsadila Lovosice a donutila protivníka k ústupu. Pruský král však promarnil šanci na překvapivý útok do Čech.

⁹⁹ Franc Moritz Lacy se narodil 25. října 1725 v Petrohradě. Roku 1743 zahájil kariéru v rakouské armádě, během které se zúčastnil většiny významných bitev sedmileté války. Roku 1766 se stal prezidentem dvorské válečné rady. Ke konci 18. století aktivně zasáhl do válek o bavorské dědictví a konfliktů s Osmanskou říší. Dosáhl hodnosti polního maršála a rytíře Řádu zlatého rouna. Zemřel 24. listopadu 1801.

¹⁰⁰ STELLNER, F., *Sedmiletá válka v Evropě*, s. 92.

¹⁰¹ Leopold Josef Maria hrabě z Daunu, kníže z Thiana (1705-1766) započal vojenskou kariéru roku 1718. Po slezských válkách byl jmenován ředitelem vojenské akademie ve Vídeňském Novém Městě. Během sedmileté války, již v hodnosti polního maršála, dosáhl několika důležitých vítězství nad pruskou armádou. Kariéru zakončil jako prezident dvorské válečné rady.

¹⁰² Fridrich II. vedl do bitvy zhruba 34 000 mužů, zatímco maršál Daun měl k dispozici vojsko o síle 56 000 mužů. I přes početní nevýhodu byla pruská armáda aktivnější a pokusila se prorazit rakouské linie, které nakonec, díky značné početní výhodě, náporům odolaly. Pruská armáda ustoupila, bylo ukončeno obléhání Prahy a boje se přesunuly na území Saska.

¹⁰³ WURZBACH, C von., *Biographisches Lexikon des Kaiserthums Österreich*, Bd. 11, s. 295.

¹⁰⁴ BĚLINA, P., *Kolín. 18. 6. 1757*, s. 43.

střelivo, které bylo původně určené pro jinou jednotku¹⁰⁵ a poté byl raněn.¹⁰⁶ Maršál Daun se nacházel nedaleko od pozic 12. pluku, jehož bojovou aktivitu zdůraznil v hlášení o bitvě, kde zmínil i počínání samotného Kinského: „*Unermüdlichkeit vorzüglich zu gedenken Ursache habe, worunter das Bottaische Regiment besonders benennen muß, zumalen selbes, nachdem es sich schon gänzlich verschossen gehabt, ohne mehr bei sich habende Patronen dem Feinde beständig entgegen gestanden, wozu nicht wenig die Standhaftigkeit dieses Obristen Fürsten von Kinsky beigetragen hat.*“¹⁰⁷

Po zotavení se Kinský vrátil k armádě a 7. září 1757 se zúčastnil bitvy u Moysu¹⁰⁸ nedaleko Zhořelce, kde byl pod ním zabit kůň a při následném pádu byl opět raněn.¹⁰⁹ Dne 7. března 1758 proběhlo první udělování vojenského řádu Marie Terezie¹¹⁰ a mezi vyznamenanými byl i František Oldřich Kinský, který obdržel rytířský kříž,¹¹¹ stejně tak jako velitel divize, ve které byl pluk č. 12 zařazen během kolínské bitvy, svobodný pán Claudius Sincère.¹¹² Téhož roku se Kinský zúčastnil 14. října bitvy u Hochkirchu¹¹³ v Sasku, během které byli pod ním zabiti dva koně.¹¹⁴ Následujícího roku byl povýšen do hodnosti polního podmaršálka a převelen k dělostřelectvu.¹¹⁵

Roku 1765 obdržel Kinský za službu během sedmileté války komandérský kříž¹¹⁶ vojenského řádu Marie Terezie a stal se majitelem pluku č. 36.¹¹⁷ Následující rok byl povýšen

¹⁰⁵ BĚLINA, P., *Kolín. 18. 6. 1757*, s. 56.

¹⁰⁶ WURZBACH, von C., *Biographisches Lexikon des Kaiserthums Österreich*, Bd. 11, s. 295.

¹⁰⁷ Citováno dle: Heslo *Kinsky, Franz Ulrich Fürst*, In: *Allgemeine Deutsche Biographie*, Bd.15, s. 772.

¹⁰⁸ Jednalo se o menší bitvu, při které zvítězila císařsko-královská armáda. Následně se vojenské operace přesunuly do Slezska, kde c. k. armáda utrpěla drtivou porážku 5. prosince v bitvě u Leuthenu.

¹⁰⁹ WURZBACH, C. von, *Biographisches Lexikon des Kaiserthums Österreich*, Bd. 11, s. 295.

¹¹⁰ Řád byl založen na počest vítězství rakouské armády v bitvě u Kolína. V době vzniku byl rozdělen na dvě třídy: malé (rytířské) a velké kříže. Odznakem řádu byl tereziánský kříž, na jehož středu byl kruhový medailon, který měl na lícové straně uvnitř mezikruží opis *FORTITUDINI* (Za statečnost) a v kruhové ploše babenberské břevno. Na reversu byly zlaté iniciály M.T.F., které odkazovaly na císařský manželský pár. Srov. KOLÁČNÝ, I., *Řády a vyznamenání Habsburské monarchie*, s. 86-87; ŽUPANIČ, J., *Nová šlechta rakouského císařství*, s. 125-127.

¹¹¹ Heslo *Kinsky, Franz Ulrich Fürst*, In: *Allgemeine Deutsche Biographie*, Bd.15, s. 773.

¹¹² KOLÁČNÝ, I., *Řády a vyznamenání Habsburské monarchie*, s. 88.

¹¹³ V bitvě, která se odehrála nedaleko Budyšína, rakouská armáda o síle asi 80 000 mužů drtivě porazila vojska Fridricha II. v počtu zhruba 36 000 vojáků.

¹¹⁴ WURZBACH, C. von, *Biographisches Lexikon des Kaiserthums Österreich*, Bd. 11, s. 295

¹¹⁵ Tamtéž.

¹¹⁶ Po úpravě roku 1765 byl řád rozšířen o komandérskou kategorii umístěnou mezi malým a velkým křížem. KOLÁČNÝ, I., *Řády a vyznamenání Habsburské monarchie*, s. 88.

¹¹⁷ Heslo *Kinsky, Franz Ulrich Fürst*, In: *Allgemeine Deutsche Biographie*, Bd.15, s. 773.

do hodnosti polního zbrojmistra a od roku 1772 zastával funkci vrchního velitele dělostřelectva, kterou zastával do roku 1778, kdy mu byla dne 18. března udělena hodnost polního maršála.¹¹⁸

Ještě před svou vojenskou kariérou uzavřel František Oldřich Kinský roku 1749 sňatek s Marií Sidonií Hohenzollern-Hechingen (1729-1815). Marie spolu se svými sestrami tvořila společenství pěti dam, které byly vrcholem vídeňské aristokratické společnosti.¹¹⁹ František Oldřich rozšířil rodové majetky koupí několika statků, ale především zakoupením paláce na Staroměstském náměstí v Praze, stavby, která je dodnes největším symbolem rodu Kinských. Palác byl postaven v letech 1755-1765 Anselmem Luragem dle starších plánů Kiliána Ignáce Dietzenhofera pro hraběte Jana Arnošta Golze. Reprezentativní budovu v duchu pozdního baroka s rokokovou štukatérskou výzdobou na fasádě zakoupil Kinský roku 1768 od hraběnky Golzové.¹²⁰

František Oldřich Kinský začal svými činy na válečném poli v úvodu sedmileté války budovat svoji vojenskou kariéru, kterou zakončil dosažením nejvyšší vojenské hodnosti polního maršála a roku 1771 obdržel řád Zlatého rouna.¹²¹ Zemřel 18. prosince 1792 a zanechal pouze jediného dědice majetku a knížecího titulu.

2.3.2 Josef Arnošt Kinský

Čtvrtý kníže Kinský se narodil 12. ledna 1751 ve Vídni a byl jediným ze tří synů Františka Oldřicha, který se dožil dospělého věku. Za ženu si vzal roku 1773 Marii Rosu Aloisii Harrachovou a spolu měli čtyři děti. Jejich druhorozený syn František de Paula se stal zakladatelem náměšťské rodové větve, poté co po své matce zdědil panství Náměšť na Hané.¹²² Josef Arnošt sloužil ve státních službách, které jej zavedly především do Itálie.¹²³ Rodové majetky nejvýznamněji rozšířil roku 1796 koupí panství Kostelec nad Orlicí od hrabat

¹¹⁸ WURZBACH, C. von, *Biographisches Lexikon des Kaiserthums Österreich*, Bd. 11, s. 295.

¹¹⁹ VALENTA, A., *Dějiny rodu Kinských*, s. 151-152.

¹²⁰ Tamtéž, s. 226.

¹²¹ WURZBACH, C. von, *Biographisches Lexikon des Kaiserthums Österreich*, Bd. 11, s. 295.

¹²² VALENTA, A., *Dějiny rodu Kinských*, s. 164-165.

¹²³ Tamtéž, s. 152.

Cavriani.¹²⁴ Zemřel 11. srpna roku 1798 a dědicem majorátu a knížecího titulu se stal starší syn Ferdinand.

2.3.3 Ferdinand Jan Kinský

Životní dráha Josefa Arnošta skončila v nedožitých 48 letech a ani jeho synovi nebyla dopřána delší životní pout'. Přestože Ferdinand Jan Kinský (1781-1812), 5. kníže Kinský, tragicky zemřel již ve svých třiceti letech, výrazně se stačil angažovat jako mecenáš Ludwiga van Beethovena a také jako statečný a organizačně schopný důstojník během páté koaliční války v roce 1809.

Narodil se 4. prosince 1781 ve Vídni a již ve svých 17 letech se stal dědicem rodového majetku a knížecího titulu. Dne 8. června roku 1801 si vzal za manželku Karolínu Marii Kerpenovou.¹²⁵ Z tohoto manželství vzešli tři synové, z nichž prvně narozený Rudolf se stal dědicem majorátu a knížecího titulu. Druhý syn Hermann se narodil roku 1803, ale ve věku tří let zemřel. Třetím synem byl Josef narozený roku 1806, který později zdědil panství Kostelec nad Orlicí a stal se zakladatelem kostelecké rodové větve. V letech 1829-1833 zde nechal postavit nový zámek v empírovém slohu.¹²⁶

Během roku 1809 zasáhly do života Ferdinanda Jana dvě zmíněné události. Rakouské císařství se již rok chystalo k válce s napoleonskou Francií, která měla značnou část armád vázanou na Pyrenejském poloostrově, s cílem odčinit drtivé porážky z předchozích koaličních válek. Velení nad armádou převzal arcivévoda Karel.¹²⁷ Součástí provedených reforem rakouské armády bylo i zřízení útvarů zeměbrany vyhlášené císařským patentem 9. června 1808. Následně byly z těchto jednotek vytvářeny dobrovolnické prapory, které mohly být přiřazeny k regulárnímu vojsku.¹²⁸ Této iniciativy se chopil Ferdinand Jan, který na vlastní

¹²⁴ VALENTA, A., *Dějiny rodu Kinských* s. 160.

¹²⁵ WURZBACH, C. von, *Biographisches Lexikon des Kaiserthums Österreich*, Bd. 11, s. 286.

¹²⁶ VALENTA, A., *Dějiny rodu Kinských*, s. 161.

¹²⁷ Karel Ludvík Rakousko-Těšínský (1771-1847) byl mladším bratrem císaře Františka II. Koncem 18. století byl guvernérem Rakouského Nizozemí a v letech 1796-1800 působil u armády v Itálii. Po roce 1805 se zasloužil o modernizaci rakouské armády a roku 1809 se stal vrchním velitelem. Po uzavření příměří, vzhledem k politickým tlakům na habsburském dvoře, rezignoval na post velitele armády a odešel do ústraní. Roku 1815 byl jmenován guvernérem pevnosti Mohuč a zde se setkal s Jindřiškou Nasavsko-Weilburskou, se kterou se oženil 17. září téhož roku. I když byl mezi manželi značný věkový rozdíl (Karlovi bylo v době sňatku 44 let a Jindřišce 18 let), prožili velmi šťastné manželství, které bylo první nábožensky smíšené, vzhledem k tomu, že Jindřiška byla kalvínského vyznání. HAMMANOVÁ, B., *Habsburkové: životopisná encyklopedie*, s. 156, 408.

¹²⁸ DOSTÁL, T., *Poslední vítězné tažení císaře Napoleona*, s. 25.

náklady sestavil a vyzbrojil mysliveckou setninu a sám vstoupil do Landwehru jako dobrovolník¹²⁹ a stal se velitelem I. zeměbranceckého praporu rakovnického kraje.¹³⁰ V březnu roku 1809 byla ze zeměbranceckých praporů složena jednotka *Legion Erherzog Karl* a Kinský, jenž byl povýšen na majora, se stal velitelem II. praporu o síle 1 146 mužů, rozdělených do šesti rot.¹³¹ Kinského II. prapor prošel prvním bojovým nasazením ve dnech 19. až 23. dubna. Zúčastnil se 22. dubna bitvy u Eggmühlu, následující den obrany Řezna a následně ustoupil zpět do Čech.

Po dubnových střetech převzal iniciativu Napoleon. Francouzská armáda zahájila tažení na Vídeň, kterou obsadila 12. května 1809. Rakouská armáda arcivévody Karla však nebyla zničena, ustoupila přes Čechy, spojila se 16. května s armádní skupinou podmaršálka Hillera a zaujala postavení na druhém břehu Dunaje.¹³² Francouzská armáda postavila provizorní mosty přes rozvodněný Dunaj a ve dnech 21. a 22. května došlo k bitvě u Aspern a Esslingu.¹³³

První den bitvy čelil Kinského prapor v odpoledních hodinách útoku záložního jezdeckta pod velením maršála Bessiera,¹³⁴ který byl proveden s cílem umlčet rakouská děla a zpomalit útok rakouských jednotek na Aspern.¹³⁵ Prapor úspěšně čelil jízdnímu útoku ve formaci bataillonmasse s dalšími jednotkami střelbou z bezprostřední blízkosti. Během druhého dne se opakovala stejná situace. Zatímco se útoky rakouské armády soustřeďovaly na vesnice Aspern a Essling, které se nacházely na křídlech pomyslné bitevní linie, rozhodl se Napoleon prolomit rakouský střed.¹³⁶ Tento útok provedl II. sbor maršála Lannese¹³⁷ za

¹²⁹ WURZBACH, C.von, *Biographisches Lexikon des Kaiserthums Österreich*, Bd. 11, s. 286.

¹³⁰ ELBL, P. B., *Ferdinand Jan Kinský, hrdina od Aspern*, In: *Bitva u Znojma a válka roku 1809*, s. 202.

¹³¹ Tamtéž, s. 204,208.

¹³² DOSTÁL, T., *Poslední vítězné tažení císaře Napoleona*, s. 138.

¹³³ Dvoudenní bitva u Aspern a Essling znamenala pro císaře Napoleona I. první porážku na bitevním poli. Francouzský neúspěch způsobila nemožnost přísunu dostatečného množství sil přes silně rozvodněný Dunaj. Rakouští ženisté navíc posílali čluny s cílem zničit francouzské provizorní mosty, což se během druhého dne podařilo. Během bitvy tak Napoleon disponoval pouze omezeným počtem vojáků, které rakouské síly, zvláště první den, výrazně převyšovaly. Přesto nedokázal arcivévoda Karel způsobit nepříteli význačnou porážku a ztráty. DOSTÁL, T., *Poslední vítězné tažení císaře Napoleona*, s. 156

¹³⁴ Jean Baptiste Bessieres (1768-1813) se s Napoleonem setkal v italské armádě a následně s ním prošel většinou tažení. Roku 1804 byl jmenován maršálem a v dalších válkách mu bylo svěřeno velení císařského gardového jezdeckta. Zemřel 1. května 1813 během bitvy u Lützena po zásahu odraženou dělostřeleckou koulí.

¹³⁵ KOVAŘÍK, J., *Napoleonova tažení III, Nejistá vítězství*, s. 457.

¹³⁶ DOSTÁL, T., *Poslední vítězné tažení císaře Napoleona*, s. 152.

¹³⁷ Jean Lannes (1769-1809) nastoupil do armády roku 1792. V Itálii se seznámil s Napoleonem a v následujících letech se z nich stali blízcí přátelé. Lannes byl jedním z mála, kteří si mohli s císařem tykat. Roku 1804 byl jmenován maršálem a zúčastnil se všech dalších tažení. Zemřel 31. května ve Vídni na následky zranění, které utrpěl během ústupu od Aspern a Esslingenu.

podpory jezdeckva maršála Bessiera, tvořeného z velké části kyrysnickými divizemi.¹³⁸ Drtivý útok dopadl nejvíce na pěší pluk č. 15 *Zach*, vedle něhož stál Kinského II. prapor. V tu chvíli již přicházel s posilami arcivévoda Karel, který postřehl hrozící nebezpečí a přiváděl na kritické místo elitní granátnické pluky od I. záložního sboru.¹³⁹ Mezitím vniklo několik kyrysníků do bataillionmasse II. praporu a zmocnilo se jeho zástavy, Kinský však pohotově získal prapor zpět.¹⁴⁰ Arcivévoda Karel poté osobně uchopil prapor 15. pěšího pluku a vedl jej do protiútoků.¹⁴¹ Kinský vzápětí učinil stejné hrdinské gesto a přidal se se svým praporem k útoku. S nástupem dalších rakouských jednotek maršál Lannes musel ustoupit a francouzský pokus prolomit rakouské linie tak skončil neúspěchem. Ferdinand Jan Kinský získal po bitvě řád Marie Terezie, který mu osobně udělil arcivévoda Karel.¹⁴²

Kinského prapor prošel bojem i během bitvy u Wagramu, která proběhla ve dnech 5. a 6. července 1809.¹⁴³ První den bitvy se pokusil Napoleon rozhodnout čelním útokem proti výšinám táhnoucích se od Wagramu, přes Parbasdorf k Markgrafneusiedl, na kterých se nacházely nepřátelské pozice.¹⁴⁴ Ve druhé jmenované vesnici, někdy nazývané Baumersdorf, se nacházely pozice II. praporu. Proti nim zaútočil po šesté hodině večerní II. sbor pod velením generála Oudinota.¹⁴⁵ Rakouským jednotkám se podařilo útok odrazit a zůstaly na svých pozicích do odpoledne druhého dne, kdy byly nuceny ustoupit.¹⁴⁶ Poslední bojové operace, kterých se Kinského prapor zúčastnil, proběhly během bitvy u Znojma ve dnech 10. a 11. července.¹⁴⁷ Poté byl Kinský povýšen do hodnosti podplukovníka a pověřen sestavením

¹³⁸ KOVAŘÍK, J., *Napoleonova tažení III, Nejistá vítězství*, s. 470.

¹³⁹ Tamtéž, s. 471.

¹⁴⁰ WURZBACH, C. von, *Biographisches Lexikon des Kaiserthums Österreich*, Bd. 11, s. 286.

¹⁴¹ DOSTÁL, T., *Poslední vítězné tažení císaře Napoleona*, s. 152.

¹⁴² WURZBACH, C. von, *Biographisches Lexikon des Kaiserthums Österreich*, Bd. 11, s. 286.

¹⁴³ Francouzská armáda začala přecházet na druhý břeh Dunaje večer 4. července. Následujícího dne byly vytlačeny rakouské jednotky od Dunaje a Napoleon se pokusil prolomit jejich linie večerní útokem. Druhý den dopoledne se 6. sboru pod velení hraběte Jana z Klenové téměř podařilo odříznout francouzská vojska od Dunaje a tím se dostat do týlu protivníkovy armády. Postup byl však zastaven kvůli nepřátelské dělostřelbě z ostrova Lobau. Bitvu nakonec rozhodly ve francouzský prospěch útoky sborů maršála Davouta a maršála Macdonalda. Rakouská armáda však nebyla zničena a ustoupila na Moravu.

¹⁴⁴ KOVAŘÍK, J., *Napoleonova tažení III, Nejistá vítězství*, s. 507,509.

¹⁴⁵ DOSTÁL, T., *Poslední vítězné tažení císaře Napoleona*, s. 179.

¹⁴⁶ ELBL, P. B., *Ferdinand Jan Kinský, hrdina od Aspern*, In: *Bitva u Znojma roku a válka roku 1809*, s. 213.

¹⁴⁷ WURZBACH, C. von, *Biographisches Lexikon des Kaiserthums Österreich*, Bd. 11, s. 286. Bitva byla zastavena v noci na 12. července. Po diplomatických jednáních byl dne 14. října podepsán mír v Schönbrunnu.

jezdecké jednotky „*Böhmischen Dragoner*“ a následně byl převelen ke švališerskému pluku hraběte z Klenové.¹⁴⁸

Během roku 1809 se Kinský stačil výrazně angažovat na poli kulturním, když Ludwig van Beethoven uvažoval o návratu do rodného Německa. Byl však přesvědčen Ferdinandem Janem Kinským, Josefem Františkem z Lobkovic (1772-1816) a arcivévodou Rudolfem (1788-1831), aby zůstal ve Vídni. Slíbili mu vyplacení doživotní renty 4000 zlatých ročně, pokud zůstane v Rakousku. Největší část této sumy, celkem 1800 zlatých, vzal na sebe Kinský.¹⁴⁹

V roce 1811 se Kinský osobně setkal s Napoleonem I. během doprovodu císaře Františka v Drážďanech.¹⁵⁰ Téhož roku byl jmenován nadporučíkem u Schwarzenbergových hulánů.¹⁵¹ Život Ferdinanda Jana Kinského skončil tragicky dne 3. listopadu 1812 během jízdy na koni v okolí zámku Veltrusy. Prasklá podpěnka u sedla zapříčinila při jízdě tryskem přelet Kinského přes koně a následný dopad na kamenitý povrch při kterém si kníže roztrhl lebku.¹⁵² Ferdinand Jan Kinský zemřel v 31 letech a zanechal po sobě dva nezletilé syny. Dědicem majorátu a knížecího titulu se stal starší Rudolf.

2.3.4 Rudolf Kinský

Budoucí šestý kníže Kinský se narodil 30. března 1802 v pražském paláci Kinských na Staroměstském náměstí. Proslul jako významný český vlastenec a také významně rozšířil rodové majetky. V letech 1821 až 1823 podnikl cesty do Německa, Švýcarska a Itálie.¹⁵³ Dne 12. května 1825 si vzal za ženu Vilemínu Colloredo-Mansfeldovou.¹⁵⁴ Následně zahájil kariéru na českém zemském guberniu v Praze,¹⁵⁵ odkud roku 1833 přešel do dvorské kanceláře ve

¹⁴⁸ WURZBACH, C. von, *Biographisches Lexikon des Kaiserthums Österreich*, Bd. 11, s. 286.

¹⁴⁹ VALENTA, A., *Dějiny rodu Kinských*, s. 153.

¹⁵⁰ WURZBACH, C. von, *Biographisches Lexikon des Kaiserthums Österreich*, Bd. 11, s. 286.

¹⁵¹ Tamtéž.

¹⁵² VALENTA, A., *Dějiny rodu Kinských*, s. 148.

¹⁵³ WURZBACH, von C., *Biographisches Lexikon des Kaiserthums Österreich*, Bd. 11, s. 302.

¹⁵⁴ Její otec Jeroným Karel Colloredo-Mansfeld (1775-1822) bojoval v letech 1792–1814 v rakouské armádě kde dosáhl hodnosti polního zbrojmistra. Významně přispěl k vítězství v bitvě u Chlumce roku 1813.

¹⁵⁵ České zemské gubernium bylo nejvyšším zemským správním orgánem mezi léty 1763 až 1849. V jeho čele stál dle instrukce z roku 1764 prezident, který byl zároveň nejvyšší purkrabí. Gubernium bylo od roku 1771 rozděleno na dva senáty: gubernium in publicis a gubernium in iudicialibus. Roku 1849 bylo nahrazeno českým zemským místodržitelstvím. Srov. SCHELLE, K., *Organizace veřejné správy v letech 1848-1948*, s. 11; HLEDÍKOVÁ, Z.-JANÁK, J.-DOBEŠ, J., *Dějiny správy v českých zemích: od počátků státu po současnost*, s. 147-151.

Vídni, kde působil jako vedoucí referátu zabývající se daňovou problematikou.¹⁵⁶ Během období, kdy jeho pracovním působištěm byla Praha, navázal styky s českými vlastenci.

František Palacký, se kterým seznámil počátkem roku 1825, následně uspořádal pro Rudolfa knížecí archiv.¹⁵⁷ Další významnou osobností byl František Ladislav Čelakovský, který pro něj pracoval jako knihovník na heřmanoměsteckém zámku.¹⁵⁸ Roku 1824 se Rudolf stal členem výboru Vlasteneckého muzea, které finančně podporoval a kde se setkával s dalšími českými vlastenci, například paleontologem hrabětem Kašparem Šternberkem a hrabětem Josefem Nosticem.¹⁵⁹ Dalším Rudolfovým vlasteneckým krokem bylo darování 1000 zlatých do fondu Matice české, založené dne 1. ledna 1831.¹⁶⁰ Tato instituce byla výsledkem aktivity Josefa Jungmanna a dalších vlastenců, kteří tímto krokem podpořili vydávání literatury v českém jazyce a vytvořili kulturně-osvětové zázemí.¹⁶¹ Kinský se stal také prvním kurátorem knižního fondu.¹⁶² Díky této vlastenecké činnosti se kníže stal oblíbeným nejen u Pražanů ale i široké vrstvy obyvatelstva.¹⁶³

Roku 1835 byl Kinský jmenován vyslancem v Turíně a Parmě. Po splnění diplomatické mise byl jmenován tajným radou a prezidentem hornorakouské vlády.¹⁶⁴ Po konsolidování finančních poměrů v monarchii, kterými otrásl státní bankrot v roce 1811,¹⁶⁵ rozšířil Kinský majetky. Heřmanoměstecké panství, které vlastnil od 23. dubna 1828, koupil od Alžběty z Greiffenklau¹⁶⁶ za 730 000 zlatých konvenční měny.¹⁶⁷ Tato majetková změna byla klíčovou pro další generace knížecí větve. Druhým panstvím byly Horažďovice, které se staly významným zdrojem hospodářských příjmů, zakoupené roku 1834 od Karla Bernarda

¹⁵⁶ WURZBACH, C. von, *Biographisches Lexikon des Kaiserthums Österreich*, Bd. 11, s. 302.

¹⁵⁷ VALENTA, A., *Dějiny rodu Kinských*, s. 155.

¹⁵⁸ KABELÁČ, J., *Se znamením lekna*, s. 11.

¹⁵⁹ VALENTA, A., *Dějiny rodu Kinských*, s. 157-158.

¹⁶⁰ TIEFTRUNK, K., *Dějiny Matice české*, s. 29.

¹⁶¹ TINKOVÁ, D. - HLAVAČKA, M. - KUČERA, J. P. - KAŠE, J., *Velké dějiny země koruny České, Sv. 11/b, 1792-1860*, s. 255.

¹⁶² TIEFTRUNK, K., *Dějiny Matice české*, s. 25.

¹⁶³ VALENTA, A., *Dějiny rodu Kinských*, s. 158.

¹⁶⁴ Srov. WURZBACH, C. von, *Biographisches Lexikon des Kaiserthums Österreich*, Bd. 11, s. 302.; Heslo Kinský, In: Ottův slovník naučný, díl XIV., s. 244. Ottův slovník naučný udává, že Kinský byl jmenován do těchto úřadů mimo České země z důvodu jeho vlasteneckých aktivit. Pravděpodobnějším důvodem, který uvádí Aleš Valenta v poznámkovém aparátu, byl brzký kariérní postup, který mladý úředník nemohl odmítnout. VALENTA, A., *Dějiny rodu Kinských*, s. 265.

¹⁶⁵ ŠVANKMAJER, M., *Čechy na sklonku napoleonských válek: 1810-1815*, s. 12-15.

¹⁶⁶ KABELÁČ, J., *Se znamením lekna*, s. 10.

¹⁶⁷ VALENTA, A., *Dějiny rodu Kinských*, s. 217.

z Löwensteinu za 400 000 zlatých.¹⁶⁸ V Praze na svazích Petřína nechal Kinský roku 1825 založit anglický park, ve kterém mezi léty 1827–1831 nechal vystavět klasicistní předměstskou vilu, dnes známou jako letohrádek Kinských, dle návrhu Heinricha Kocha.¹⁶⁹

Rudolf Kinský zemřel náhle 27. ledna 1836 v Linci. Zprávy o jeho smrti zasáhly české vlastence. Na titulních stranách časopisů *Květy* a *Časopisu českého musea* vyšly posmrtné elegie.¹⁷⁰ Po tomto náhlém úmrtí zanechal dcery Marii Karolínu narozenou 22. září 1832 ve Vídni a Rudolfinu Karolínu, která se narodila po smrti svého otce 22. června 1836 v Heřmanově Městci.¹⁷¹ Pokračovatelem knížecí linie byl Rudolfův jediný syn Ferdinand Bonaventura Kinský.¹⁷²

¹⁶⁸ VALENTA, A., *Dějiny rodu Kinských*, s. 218.

¹⁶⁹ TINKOVÁ, D. - HLAVAČKA, M.- KUČERA, J. P.- KAŠE, J., *Velké dějiny země koruny České, Sv. 11/b, 1792-1860*, s. 339.

¹⁷⁰ *Květy*, 25.únor. 1836; *Časopis národního musea*, roč 10, č. 1, Praha 1836.

¹⁷¹ Další tři narozené dcery zemřeli v útlém věku. WURZBACH, C. von, *Biographisches Lexikon des Kaiserthums Österreich*, Bd. 11, s. 302.

¹⁷² VALENTA, A., *Dějiny rodu Kinských*, s. 160.

3. Knížecí rodina v polovině 19. století

Ferdinand Bonaventura Kinský narozený 22. října 1834 ve Vídni byl hlavou knížecí větve rodu až do své smrti na počátku roku 1904. Společně se svojí ženou, kněžnou Marií Annou z Lichtenštejna, narozenou 19. září 1835 také ve Vídni, byli členy Pardubické parforsní společnosti a patřili k nejvýraznějším osobnostem jezdecké sportu v habsburské monarchii. Ferdinand během svého života nezastával žádné vysoké úřednické či vojenské funkce, ale soustředil se na správu rozsáhlých majetků, které se začal plně věnovat po splnění vojenské služby v letech 1853-1856.¹⁷³ Intenzivně se zajímal o rozvoj hospodářství a průmyslu. Poznatky z cest po Velké Británii, která byla nejen světovým impériem, ale také kolébkou moderního hospodářství a průmyslu, zaváděl do výroby na svých panstvích.¹⁷⁴ Ferdinand byl tak typickým představitelem šlechtice-velkostatkáře druhé poloviny 19. století, častěji nazývaným pojmem *Grossgrundbesitzer*. Výrazným impulsem k rozvoji této podnikatelské vrstvy v Čechách přispělo zrušení poddanství v roce 1848, na kterém právě nejvíce vydělali vlastníci rozsáhlých pozemků.¹⁷⁵ Šlechta a zejména aristokracie si tak díky pozemkové držbě uchovala své výsadní postavení ve společnosti.

Ferdinand zdědil po svém otci šest panství, která zabezpečovala stálý finanční příjem. Základ majetku tvořila východočeská fideikomisní panství Chocẽň a Rosice. Na prvnẽ zmínẽném, které bylo v drženĩ rodu od roku 1709, se nacházelo sedm statků a celková rozloha panství činila 2 631,27 ha. Centrem panství bylo město Chocẽň, které začalo hospodářsky profitovat z novẽ postavenẽ železniční dráhy Vídeň-Praha, která byla zprovozněna roku 1845 a během následujících desetiletí způsobila v regionu rychlý růst průmyslu a obchodu. Chocẽňský zámek byl po požáru, který jej postihl roku 1829, klasicistně upraven a v jeho blízkosti byl roku 1854 postaven knížecí pivovar. Rosické panství, které se nacházelo na Chrudimsku a které Kinští získali roku 1718, se rozkládalo se na 2 503,80 ha. Čítalo celkem dvanáct statků a tři venkovské zámky v Rosicích, Březovicích a Vejvanovicích.

Významným zdrojem příjmů byla i alodiální panství. Nejděle, od roku 1614, bylo v majetku Kinských severočeské panství Česká Kamenice rozkládající se na 9 984,52 ha. Správním centrem panství, na kterém se nacházelo 33 mlýnů, lihovar, pivovar, dvě cihelny, vápenka a další provozy, byl českokamenický zámek. Od roku 1721 bylo v drženĩ rodu

¹⁷³ ŽUPANIČ, J.- FIALA, M.- STELLNER, F., *Encyklopedie knížecích rodů zemí Koruny české*, s. 124.

¹⁷⁴ PECHEROVÁ, K., *Liverpoolský triumf Karla knížete Kinského*, s. 15.

¹⁷⁵ ŽUPANIČ, J., *Nová šlechta Rakouského císařství*, s. 228.

středočeské panství Zlonice nedaleko města Slaného se zámky v Budenicích, kde se od roku 1840 nachází i rodinná hrobka, a ve Zlonicích. Hospodářské výdělny na panství, které čítalo rozlohou 3 425,44 ha, zajišťoval opět chov ovcí, dva cukrovary, pivovar a cihelna. Ve Východních Čechách se nacházelo panství Heřmanův Městec, zaujímající plochu 4 405,28 ha, které zakoupil Ferdinandův otec Rudolf roku 1828. Na panství se nacházelo sedm hospodářských dvorů a dva ovčiny, pivovar, cihelna. Západočeské Horažďovice, které také zakoupil kníže Rudolf roku 1834 a jehož správním střediskem byl horažďovický zámek, čítalo 2 415 ha. Zdroj příjmů z panství zabezpečoval knížecí pivovar, devět statků, sedm ovčínů a výnosy z chovu ryb v 65 rybnících.¹⁷⁶ Knížecí rodina Kinských tedy nepatřila k největším pozemkovým vlastníkům, jakými byli např. Colloredo-Mansfeldové, Lichtensteinové či Fürstenbergové, neboť celková rozloha všech jejich panství v Čechách zaujímala plochu 25 365,31 ha.

Z předchozího výčtu vyplývá, že významný zdroj bohatství stále představovala zemědělská výroba, kterou zajišťovaly na panstvích jednotlivé statky. Půda však přestávala být pro šlechtu v druhé polovině 19. století hlavním zdrojem bohatství a byla nahrazována průmyslovou výrobou a finančnictvím.¹⁷⁷ Kníže tak diverzifikoval příjmy provozem pivovarů, cukrovarů, cihlen a dalších provozů. Dále se podílel na financování železniční tratě Chocně-Broumov.¹⁷⁸ Výnosy z kvalifikovaně řízeného hospodářství, podpořené nejnovějšími poznatky a zaváděním postupné mechanizace, která se při velikosti rozlohy šlechtických velkostatků vyplatila mnohem více a dříve než na malých statcích a hospodářstvích, zajišťovaly knížecí rodině dostatečné příjmy pro vzdělání dětí, nákladnou reprezentaci rodu a další náklady spojené s aristokratickým postavením rodiny.

Aby si Kinští uchovali plnohodnotný aristokratický statut, bylo nezbytné, aby po vzoru jiných aristokratických rodů vybudovali „*nové sídlo pro starý rod*“¹⁷⁹ odpovídající požadavkům druhé poloviny 19. století, které jim v Čechách scházelo. Předěšlé generace Kinských využívaly jako rezidence zámek v Budenicích, zámek v Chocni, vídeňský nebo pražský palác, zatímco ostatní objekty sloužily jako správní střediska velkostatků. Navíc musíme přihlídnout k faktu, že se Ferdinandův otec ani praotec nedožili vysokého věku a jejich profesní kariéry nebyly

¹⁷⁶ Údaje o výměře panství a hospodářství převzaty z PROCHÁZKA, J., F., *Schematismus des Grossgrundbesitzes im Königreiche Böhmen*, s.269-277 a VALENTA, A., *Dějiny rodu Kinských*, kap. Exkurz, Majetek rodu Kinských, s. 215-225.

¹⁷⁷ GLASSHEIM, E., *Urození nacionalisté*, s. 22.

¹⁷⁸ VALENTA, A., *Dějiny rodu Kinských*, s. 220.

¹⁷⁹ Cit. dle: GLASSHEIM, E., *Urození nacionalisté*, s. 28.

spjaty s hospodářstvím v Čechách, ale s působením v zahraničí a armádě. Umístění nového sídla mělo jistě splňovat praktické požadavky týkající se chovu koní. Pro vybudování rodinného a reprezentačního sídla si Kinští nakonec zvolili již zmíněný Heřmanův Městec, který tím získal specifické a prestižní postavení.¹⁸⁰ Zůstává otázkou, zda toto klíčové rozhodnutí učinil kníže Ferdinand Bonaventura Kinský, nebo jeho matka kněžna Vilemína roz. Colloredo-Mannsfeldová.

Z jakých důvodů padla volba právě na toto východočeské město? Roli při výběru tohoto místa zřejmě sehrálo několik faktorů. Důležitým důvodem byla geografická blízkost ke královskému věnnému městu Chrudim a Pardubicím, rodícímu se průmyslovému centru východních Čech, kterým se staly během následujících desetiletí díky své poloze na křížení několika železničních tratí. Pardubice byly především centrem tehdejšího dostihového sportu v Evropě. Od roku 1841 zde působila Pardubická parforsní společnost, která v podzimních měsících pořádala v okolí Pardubic hony, jejichž pořadateli byli členové šlechtických rodin z blízkého či vzdáleného okolí, které se stávaly setkáním předních aristokratických rodin z celé monarchie. Navíc se právě zde diskutovaly novinky a trendy jezdeckého sportu, které přicházely především z Velkém Británie. Pardubické parforsní hony se tak staly exkluzivní společenskou událostí.

Heřmanoměstecké panství sousedilo při své severní hranici s panstvím Choltice, majetkem hraběcího rodu Thun-Hohensteinů.¹⁸¹ Ferdinandova starší sestra Marie

¹⁸⁰ Město, zbudované na Trstenické stezce, se poprvé v písemných pramenech připomíná roku 1325. Během 15. století jej vlastnili přední osobnosti husitského hnutí: Jan Městecký z Opočna, Jan Hervík z Roušínova a Hynek Krušina z Lichtenburka. Trčkové z Lípy, kteří drželi panství v letech 1457-1538, výrazně přispěli k obnově zničeného města a celého okolí po vyplnění vojsky Matyáše Korvína v letech 1469 a 1470. Dalšími majiteli byli Andělové z Ronovce (1538-1571), Operštorfové z Dubu a Frýdštětina (1577-1591) a Berkové z Dubé (1604-1661). Město získalo několik práv (vybírat clo a mýto, právo vinného šenku, povoleny tři výroční trhy), jež byly potvrzeny Rudolfem II. roku 1597. Hospodářský vývoj utlumila třicetiletá válka, po které město roku 1661 koupil Jan Karel Špork. Šporkové výrazně přispěli k obnově města a následnému rozvoji usazením židovské komunity, která byla omezena po roce 1726 Familiantskými zákony a Translokačním reskriptem. V letech 1756-1761 byl na náměstí postaven nový barokní kostel, který je dodnes dominantou města, dle plánů architekta Tomáše Jedličky na místě původního renesančního kostela, který vyhořel roku 1740. Roku 1794 koupil panství Filip Antonín z Greiffenklau. Během třicátých a čtyřicátých let byla ve městě zřízena pošta, lékárna a podnikatel Antonín Vambra obnovil Eliščiny lázně v nedalekém Konopáči. Zatímco roku 1833 obývalo město 2 565 obyvatel, v roce 1869 to bylo již 4 271 obyvatel. Po roce 1848 nastal hospodářský rozvoj. Židovští obchodníci usazení v Pardubské ulici přestěhovali své obuvnické dílny a obchody na Velké náměstí a v následujících letech se staly majiteli nejvýznamnějších obchodů a vlastníky průmyslových podniků. Z druhé poloviny 19. století pochází také rčení: „*Já jsem z města toho, kde je židů a ševců mnoho*“. Z židovské komunity, která roku 1848 čítala 1850 osob, pocházela rodina známého vojáka, dobrodruha a generálního inspektora Súdánu barona Rudolfa Slatina (1857-1932). Další výraznou osobností byl Arnošt Löwit (1897-1942), továrník a obchodník s luxusní obuví, který si v letech 1936-1938 nechal ve městě postavit moderní funkcionalistickou vilu dle návrhu architekta Bohuslava Fuchse (1895-1975). Dle KABELÁČ, J., *Se znamením lekna*.

¹⁸¹ Choltickou rodovou linii založil hrabě Jan Nepomuk Thun-Hohenstein, který získal Choltice při dělení rodového majetku v roce 1785.

Karolína (1832-1904) byla provdána 8. října 1850 za Theodora Thun-Hohensteina (1815-1881) pocházejícího právě z choltické rodové větve.¹⁸² Při jihovýchodní hranici sousedilo heřmanoměstské panství s rozsáhlým panstvím Nasavrky, které patřilo od roku 1746 knížecí rodině Auerspergů.¹⁸³ Tehdejším majitelem panství byl kníže Vincenc Karel Auersperg, jehož reprezentačním sídlem byl zámek ve Žlebech, který nechal přestavět v duchu romantismu. Drobnějšími úpravami prošel i zámek ve Slatiňanech, kam později přesídlil jeho syn kníže František Josef Auersperg a nechal jej nákladně zmodernizovat a proměnil jej na rodinné sídlo.¹⁸⁴

Rozhodujícím argumentem pro nové umístění rodinného sídla bylo samo malebné město se zámkem a jeho okolí, které poskytovalo příhodné podmínky pro chov zvěře, lovecký a jezdecký sport a také pro chov koní. Dejme slovo místnímu kronikáři Františkovi Petrovi,¹⁸⁵ který, byť o mnoho desítek let později, roku 1926, barvitě popsal polohu města a jeho okolí: „*Město je zbudováno u severovýchodního úbočí Železných hor v krajině mírně zprohýbané zvlněné jako načechrané. Jsouc ovinuto zeleným závojem dumavých lesů koberci úrodných polí i kyprých lučin má utěšenou polohu na rozhraní kraje a hor. Stříbrné stuhý potoků, plynoucích táhlými údolími, doplňují romantický na ně pohled.*“¹⁸⁶ Romantický popis krajiny, jejíž podoba se změnila do dnešních dnů jen pramálo, nám podává svědectví o scénérii, kterou mohl vidět i Ferdinand. Lokalita venkovského prostředí malého města tak splňovala důležitý módní symbol šlechty, kterým byla idealizace života na venkovském panství.¹⁸⁷ Zdrojem inspirace života blíže k přírodě byla nepochybně anglická šlechta, která měla venkovské prostředí spojené s chovem koní a jezdeckým sportem. Stejný životní styl začínala přijímat aristokracie v Podunajské monarchii během druhé poloviny 19. století.

¹⁸² Rodokmen online: <http://genealogy.euweb.cz/thun/thun8.html>. Theodor působil ve vojenské službě do roku 1861, kdy po smrti svého otce Jana Nepomuka Josefa Felixe zdědil majetky. V Cholticích založil cukrovar, po jehož krachu už nedokázal vyvést hospodářství z dluhů.

¹⁸³ ŽUPANIČ, J.- FIALA, M.- STELLNER, F., *Encyklopedie knížecích rodů zemí Koruny české*, s. 21. Jan Adam Auersperg získal panství sňatkem s hraběnkou Marií Kateřinou ze Schönfeldu, jedinou dcerou hraběte Josefa ze Schönfeldu, jehož smrtí roku 1737 vymřela česká rodová větev po meči.

¹⁸⁴ BUŠTA, J.- KONEČNÝ, M.- RYŠAVÝ, R., *Zámek Slatiňany*, s. 61-65.

¹⁸⁵ František Petr (1863-1943), první heřmanoměstský kronikář, byl vzděláním učitel a v Heřmanově Městci bydlél od roku 1899 do své smrti s výjimkou let 1920-1926, kdy působil ve Slatiňanech. Jeho dcera Vlasta byla ženou již zmíněného Arnošta Löwita, továrníka a obchodníka židovského původu.

¹⁸⁶ SOKA Chrudim, fond 1248, Městský národní výbor Heřmanův Městec, Letopisy Heřmanova Městce od roku 1918, s.7.

¹⁸⁷ GLASSHEIM, E., *Urození nacionalisté*, s. 26.

V Heřmanově Městci stál od konce 16. století zámek, který býval rezidencí hraběcího rodu Šporků.¹⁸⁸ Vzhled heřmanoměsteckého zámku, budoucího rodinného sídla, se od dnešní podoby značně lišil. Budova vycházela z dispozice a podoby, kterou jí dala hraběnka Anna Marie Joseřina Khyslová po roce 1640 a již zmíněný Šporkové. Zámek byl umístěný na celé jižní straně tehdejšího Malého náměstí. Čtyři uzavřená křídla tvořila půdorys, z něhož na severozápadní straně vystupovala šestihránná pětipatrová věž, která byla vystavěna roku 1848 kněžnou Vilemínou Alžbětou roz. Colloredo-Mansfeld, matkou Ferdinanda Bonaventury Kinského.¹⁸⁹ Budova byla jednopatrová, druhé patro na nádvoří bylo propojeno arkádami. V těsném sousedství zámku stál na severovýchodní straně pivovar, na severozápadní straně hostinec U Černého orla.

V následujících desetiletích byl heřmanoměstecký zámek jediným objektem ve vlastnictví knížecí rodové větve, který prošel zásadní přestavbou. První stavební úpravy proběhly v letech 1865-1868. Během těchto let byly zrušeny konírny na nádvoří, upraveny arkády a v podkroví severního křídla byly zřizeny pokoje. Zámek byl rozšířen o jihozápadní a jihovýchodní křídélka. Průběh těchto úprav byl zpočátku poznamenán prusko-rakouskou válkou, neboť byl počátkem července 1866 obsazen pruskou armádou, která jej opustila 24. srpna. Na zámku přenocoval princ Bedřich Karel, který byl během válečné kampaně velitelem I. pruské armády. Na podzim 1866 zavítal do východních Čech císař František Josef I. a na své cestě navštívil 4. listopadu Heřmanův Městec, kde se setkal s knížecí rodinou.

Podmínky pro další přestavbu zámku a úpravu jeho okolí přineslo zboření pivovaru na východní straně zámku a hostince U Černého orla na západní straně v letech 1872-1873. Během druhé etapy úprav, která proběhla v letech 1884-1890, byly upraveny interiéry, další část

¹⁸⁸ Na místě dnešního zámku nebo v jeho blízkosti stávala tvrz, která je v písemných pramenech poprvé doložena roku 1398. Přesný rok, kdy byla tvrz přestavěna na zámek, není z písemných pramenů doložen, ale lze usuzovat, že se tak stalo za Viléma ml. z Oprštorfu, neboť poprvé je zámek, s hospodářským dvorem zvaným Medov, spolehlivě doložen při prodeji města Žerotínům roku 1591. Během třicetileté války, roku 1623, byl zámek s celým městem vypálen císařskou armádou. Zámek obnovila po roce 1640 hraběnka Anna Marie Khyslová, rozená Berková. Roku 1658 je zámek popsán jako jednopatrová novostavba, čtyřkřídle uzavřené dispozice, krytá šindelovou střechou. Hrabě Jan Josef Špork upravil interiéry a před rokem 1741 přestavěl zámek do barokního slohu. Jeho bratr Jan Rudolf Špork zachytil podobu zámku a města ve svých třech kresbách, které jsou datované roky 1717 a 1741. Na nich je zachycena v severozápadním kraji budovy nevysoká věž zastřešená charakteristickou cibulovitou bání a také, v severozápadním rohu nádvoří zámku, věžovitá stavba staršího vzhledu. V letech 1770-1784 prošel zámek další velkou přestavbou, kterou inicioval Jan Václav Špork, jenž byl zakladatelem zámeckého parku, který zřídil za zahradou na jižní straně zámku. Další přestavby zámku byly provedeny za Kinských. KABELÁČ, J., *Se znamením lekna*, s. 8-10.

¹⁸⁹ Vilemína dále iniciovala výstavbu kašny na Malém náměstí, která svým umístěním kompozičně doplnila prostor před zámkem. Její další stavební aktivitou byla výstavba zámecké kaple na zámku v Chocni v letech 1849-1850.

podkroví a v jihozápadním křídélku byla zřízena jídelna a zimní zahrada. Budova byla rozšířena přístavbou severovýchodního křídélka. Byla vystavěna a vysvěcena nová zámecká kaple.¹⁹⁰

Heřmanoměstecký zámek se stal především rodinným sídlem a také zázemím pro hosty Pardubické parforsní společnosti. Přestavba dala zámku novobarokní podobu s klasicistními prvky. Celková hmota stavby byla architektonicky přizpůsobena svému okolí a nebudila tedy dojem velkolepého sídla, ale spíše velkého rodinného domu, na rozdíl od výsostných novogotických zámků, které si aristokracie stavěla v první polovině 19. století a kterými si symbolicky nárokovala své postavení propojením minulosti se současností.¹⁹¹

Stavební aktivita Kinských se neomezila pouze na zámek a do konce 19. století bylo ve městě postaveno několik nových objektů. Roku 1875 byl dokončen nový moderní hřebčín, do kterého se vstupovalo průjezdem jednoho z domů na severní straně dnešního Masarykova náměstí. Prostorné stáje poskytovaly prostor pro umístění více jak 50 koní. Součástí areálu byly rozsáhlé pastviny, přístřeší pro vozy a kočáry, technické zázemí a také galasedlovna.¹⁹² Jako poděkování za uzdravení kněžny Marie byla na kraji města v letech 1893-1894 postavena Mariánská nemocnice. V moderním zdravotnickém zařízení se nacházelo celkem 18 lůžek na mužském a ženském oddělení, infekční oddělení a operační sál. Péči o pacienty zde zajišťovali sestry řádu Františka Serafinského.¹⁹³ Dalším významným počinem bylo roku 1860 otevření dětské opatrovny nazývané klášter pro více než 130 dětí. Tuto budovu nechala na vlastní náklady vystavět Vilemína Kinská.¹⁹⁴ Zajímavou industriální stavbou, která spíše připomínala dům z anglického venkova, byla budova elektrárny postavená pro výrobu elektrického proudu, neboť zámek a další budovy byly roku 1899 elektrifikovány.¹⁹⁵

Předešlý výčet stavebních aktivit svědčí o vřelém vztahu, který Kinské pojil k východočeskému městu a jeho okolí. Můžeme se tedy domnívat, že právě v Heřmanově Městci trávila rodina nejvíce času. Kinští samozřejmě také využívali i svá další sídla, zejména zámek v Chocni a vídeňský palác na náměstí Freyung. Heřmanův Městec se stal pomyslným zrcadlem, ve kterém se odrážel životní styl, vzdělání, zájmy a moc knížecí rodiny.

¹⁹⁰ KABELÁČ, J., *Se znamením lekna*, s. 11-12.

¹⁹¹ GLASSHEIM, E., *Urození Nacionalisté*, s. 29.

¹⁹² V současné době je v budově hřebčína umístěno výcvikové středisko Národního hřebčína Kaldruby nad Labem.

¹⁹³ KABELÁČ, J., *Se znamením lekna*, s. 26. Během padesátých let byla budova přestavěna a adaptována na domov důchodců.

¹⁹⁴ JANATA, V., kol., *Heřmanův Městec*, s. 13.

¹⁹⁵ KABELÁČ, J., *Se znamením lekna*, s. 12.

Sňatek Ferdinanda Bonaventury Kinského a Marie Anny z Lichtenštejna (1835-1905) znamenal spojení dvou předních aristokratických rodů Podunajské monarchie.¹⁹⁶ Marie Anna pocházela z moravskokrumlovské sekundogenitury, tedy mladší rodové větve knížecího rodu.¹⁹⁷ Byla nejmladší dcerou knížete Karla Josefa z Lichtenštejna (1790-1865) a hraběnky Františky Marie Bruntálské z Vrba (1799-1863).¹⁹⁸ Mladším bratrem Marie Anny byl kníže Rudolf z Lichtenštejna (1838-1908), který v letech 1896-1908 zastával post nejvyššího hofmistra a patřil tedy k nevlivnějším osobám na císařském dvoře.¹⁹⁹

Svatba Ferdinanda a Marie se konala v sobotu 5. dubna 1856 ve Vídni v kapli paláce apoštolského nuncia na náměstí Am Hof.²⁰⁰ Oznámení o sňatku se objevilo na stránkách většiny novin: „*Karl Fürst zu Lichtenstein, Herzog zu Troppau und Jägerndorf, Ritter des goldenen Vließes, k. k. erster Obersthofmeister, General der Kavallerie, dann Inhaber des Uhlanenregiments Nr. 19, und Franciszka Fürstin zu Lichtenstein, geborene Gräfin v. Vrba und Freudenthal, Sternkreuz Ordensdame und Palastdame Ihrer Majestät der Kaiserin, geben Nachricht vor der bevorstehenden Vermählung Ihrer Tochter Fürstin Marie Lichtenstein mit dem hochgebornen Herrn Ferdinand Fürsten von Kinsky und Tettau, k. k. wirklichen Kämmerer*

¹⁹⁶ První zmínky o tomto rodu pocházejí z první poloviny 12. století. Během následujících století vzniklo několik rodinných větví tohoto rodu. Do českých dějin poprvé vstoupili bratři Ulrich a Jindřich, který získal od krále Přemysla Otakara II. hrad Mikulov. Znamou osobností je manžel „Bílé paní“ Perchty z Rožmberka, kterým byl Jan z Lichtenštejna. Výraznou osobností byl v první polovině 17. století Karel z Lichtenštejna (1569-1627), který roku 1608 získal český knížecí titul. Ohromné majetky získal rod výhodnou sňatkovou politikou, zejména s dědičkami panství pánů z Boskovic, Annou Marií a Kateřinou, a během pobělohorských konfiskací. Karlův vnuk Jan Adam I. zakoupil panství Schellenberg (1699) a Vaduz (1712), územní základ dnešního Lichtenštejnska. Od Karlova bratra Gundakara (1580-1658) pocházela rodová větev spjatá se zámky v Lednici a Valticích. Mezi příslušníky rodu bychom našli několik vojenských velitelů: Josefa Václava (1696-1772) a Jana I. Josefa (1760-1836), který inicioval přeměnu lednicko-valtického areálu, ve které pokračoval jeho syn Alois II. Josef (1796-1858). Jeho syn Jan II. (1840-1929) vládl v Lichtenštejnsku celých 71 let a byl tedy nejdéle vládnoucím evropským monarchou. Od mladšího syna Jana I. Josefa, Františka Josefa Jáchyma (1802-1887) pochází nynější panovnická dynastie. Srov: ŽUPANIČ, J.- FIALA, M.- STELLNER, F., *Encyklopedie knížecích rodů zemí Koruny české*, s. 130-139; HORČIČKA, V., - ŽUPANIČ, J., *Šlechta na křižovatce*, s. 59-66.

¹⁹⁷ Jejím zakladatelem byl kníže Karel Boromej Josef z Lichtenštejna (1730-1789), pro kterého bylo roku 1771 vyčleněno panství Moravský Krumlov z majetku panující rodové větve, v jejímž čele stál jeho starší bratr kníže František Josef I. z Lichtenštejna. Dle ŽUPANIČ, J.- FIALA, M.- STELLNER, F., *Encyklopedie knížecích rodů zemí Koruny české*, s. 137.

¹⁹⁸ Karel Josef z Lichtenštejna vstoupil roku 1810 do armády, ve které dosáhl roku 1851 hodnosti generála jezdeckta a následujícího roku se stal rytířem Řádu zlatého rouna.

¹⁹⁹ ŽUPANIČ, J., *Nová šlechta rakouského císařství*, s. 25-26. Rudolf společně se svým starším bratrem knížetem Karlem Rudolfem z Lichtenštejna (1827-1899) byli jedinými mužskými pokračovateli knížecí sekundogenitury. Oba se však nikdy neoženili a nepřivedli tak na svět žádné potomky. Jimi tedy vymřela tato knížecí větev Lichtenštejnů.

²⁰⁰ *Linzer Abendbote* 4. dubna 1856. Budova na náměstí Am Hof sloužila jako palác apoštolského nuncia ve Vídni v letech 1630-1913. Poté byla prodána a stala se sídlem Kontrollbanky, kde je dodnes. V březnu roku 1945 byla budova zničena spojeneckými nálety. Za zmínku jistě stojí, že v kapli byl roku 1770 uzavřen sňatek Marie Antoinetty a Ludvíka XVI. v zastoupení.

und Rittmeister in der Armee. Die preisterliche Trauung wird Samstag den 5. April in Wien vollzogen.“²⁰¹

Z uzavřeného manželství vzešlo během následujících jednadvaceti let sedm potomků, kteří se všichni dožili dospělého věku. Nejstarší byla dcera Vilemína narozená 5. dubna roku 1857 ve Vídni. Prvorozeným synem byl Karel narozený 29. listopadu 1858 opět ve Vídni. Jeho mladší bratr Rudolf přišel na svět o rok později v Heřmanově Městci dne 11. prosince. Druhorozená dcera Františka se narodila 26. prosince 1861 ve Vídni. Následovala její sestra Alžběta, která přišla na svět 4. července 1865 v Chocni. Třetí syn Ferdinand Vincenc se narodil následujícího roku dne 8. září v Dornau. Posledním potomkem byla dcera Marie narozená 30. května 1878 v Heřmanově Městci. Kinští se tedy nemuseli obávat o budoucnost rodu, neboť počet mužských potomků naopak zajišťoval jeho úspěšné pokračování a zvyšoval možnosti posílení vlivu rodu nejen v aristokratické společnosti.

V následujících letech uzavřela tato generace Kinských rovnorodé sňatky, které ji spříznily s dalšími aristokraty a budoucí politickou špičkou Rakouska-Uherska a které především zachovávaly důležitou exkluzivitu aristokratického rodu. Dne 10. ledna 1878 proběhl ve Vídni sňatek nejstarší dcery Vilemíny s knížetem Františkem Josefem Auerspergem z mladší knížecí rodové linie, kteří společně prožili šťastný a naplněný život.²⁰² Ze starší rodové linie tohoto rodu pocházela i Aglaë Auerspergová,²⁰³ kterou si v Praze 14. července 1892 vzal Vilemínin nejmladší bratr Ferdinand Vincenc Kinský. Jeho dva starší sourozenci se sňatky spříznili se slezským hraběcím rodem Wilczeků. Rudolf si vzal ve Vídni dne 20. září 1881 hraběnku Marii Wilczekovou a o tři roky později 21. ledna se v hlavním městě monarchie provdala jeho mladší sestra Alžběta za hraběte Josefa Wilczeka.²⁰⁴ Dvě dcery Kinských byly provdány za známé politiky posledních let rakousko-uherské monarchie. Druhorozená dcera Františka si ve Vídni dne 30. října vzala knížete Alfreda Montenuova, budoucího nejvyššího hofmistra císařského dvora. Nejmladší dcera Marie si v Heřmanově Městci dne 1. července 1897 vzala Otakara Černína, budoucího diplomata a ministra zahraničí Rakouska-Uherska.²⁰⁵

²⁰¹ *Ost Deutsche Post* 2.duben 1856.

²⁰² BUŠTA, J.- KONEČNÝ, M.- RYŠAVÝ, R., *Zámek Slatiňany*, s. 91-93.

²⁰³ Jejím otcem byl kníže Adolf Daniel Auersperg (1821-1885), který zastával v letech 1871-1879 post ministerského předsedy Předlitavska.

²⁰⁴ Otcem Marie a Josefa byl polárník a cestovatel hrabě Jan Nepomuk Wilczek, jenž výrazně finančně podpořil polární expedici uskutečněnou v letech 1872-1874.

²⁰⁵ Údaje o narozeních, sňatcích a místech převzaty z: <https://www.genealogics.org/index.php>.

Všichni jmenovaní Kinští zajistili svými sňatky sociální, majetkový a politický statut přední aristokratické rodiny. Klíčovou osobou a pokračovatelem rodu byl však prvorozený syn Karel. Právě on byl budoucí dědic knížecího titulu, rozsáhlých panství a hospodářství.

4. Dětství a mládí knížecího syna

Koncem listopadu roku 1859 se celá knížecí rodina chystala na radostnou událost a vídeňský palác Kinských nebývale ožil. Čtyřicetiletá kněžna Marie, která již zde před rokem a půl přivedla na svět dceru Vilemínu, měla zanedlouho porodit druhého potomka knížecí rodiny.²⁰⁶ Nyní mělo na svět přijít další dítě, které se bude pyšnit jménem Kinský. Stalo se tak v pondělí 29. listopadu asi o půl druhé hodiny ráno, kdy světlo světa spatřil chlapec, jehož narození přineslo do rodiny mnoho radosti a také jistotu pokračování rodu v mužské linii.

Následující den bylo novorozeně přeneseno do kostela Naší Milostivé Panny Marie u Skotů (*Unsere Liebe Frau zu den Schotten*) stojícího takřka naproti rodinnému paláci a zde proběhl křest.²⁰⁷ Ze zápisu knihy křtů výše jmenovaného kostela lze zjistit několik informací.²⁰⁸ Kmotrem chlapce, který dostal při křtu jména Karel Rudolf Ferdinand Ondřej, byl jeho děd Karel Lichtenstein. V zápisu jsou také uvedena celá jména jeho rodičů a prarodičů s celou titulaturou. Za zmínku jistě stojí, že tehdejší palác Kinských nebyl zařazen pod číslem popisným 4 na náměstí Freyung, jak je tomu dnes, nýbrž do ulice Herrengasse s číslem popisným 62.²⁰⁹

Zpráva o narození knížecího syna byla radostnou novinou, která byla sdělena na všechna panství v Čechách. Z dochovaných opisů zpráv z jednotlivých panství²¹⁰ je možné si udělat představu, jak byl slaven příchod knížecího potomka. Jednalo se především o slavnosti duchovního rázu, při kterých se shromáždila většina obyvatelstva z panství. Například ve Zlonicích se již 30. listopadu sešli knížecí úředníci, zaměstnanci, sloužící a věřící, kteří se shromáždili v kostele, kde proběhla slavnostní hrubá mše (*Hochamt*) a za zotavení kněžny a jejího syna bylo zpíváno *Te Deum*. Ve stejný den, kdy vyzváněly zvony zlonického kostela Nanebevzetí Panny Marie bylo slavnostně vystřeleno 101 ran.²¹¹

²⁰⁶ Zápis v knize křtů: <https://data.matricula-online.eu/de/oesterreich/wien/01-unsere-liebe-frau-zu-den-schotten/01-53/?pg=215>.

²⁰⁷ Kostel s klášteřem byl založen roku 1155 vévodou Jindřichem II. Babenberským, který povolal do Vídně iroskotské řeholníky z benediktinského kláštera v Řezně.

²⁰⁸ Zápis v knize křtů: <https://data.matricula-online.eu/de/oesterreich/wien/01-unsere-liebe-frau-zu-den-schotten/01-53/?pg=298>.

²⁰⁹ Ulice spojuje Michalské náměstí s náměstím Freyung.

²¹⁰ Dokumenty jsou nadepsané jako *Separat Bericht* či *Unterthänigster Bericht*.

²¹¹ SOA Litoměřice, pracoviště Děčín, *Ústřední správa kinských velkostatků Česká Kamenice*, (1695-1945), nezpracováno, Domaine Zlonitz, *Unterthänigster Bericht* dtt 9 Dezember 1858.

O atmosféře průběhu oslav na začátku prosince v patronátních kostelech v okolí Horažďovic vypovídají následující řádky: „...a k obětování našich pocitů vděčnosti Bohu všemohoucímu za toto požehnání ustanovili jsme církevní slavnosti a sice ve farním kostele ve Velkém Boru šestého v Malém Boru sedmého a v Pačejově osmého tohoto měsíce na devátou hodinu jitřní, při kterých byla zpívána hrubá mše a byly provolávány modlitby za uchování vznešené šestinedělky a novorozeného prince, při těchto oslavách se shromáždili všichni knížecí sloužící a také mnoho vesničanů.“²¹² Totožná atmosféra panovala i v Heřmanově Městci: „Radostná událost šťastného narození zdravého prince našeho urozeného knížecího domu byla bohoslužbami oslavována, přičemž se shromáždili nejen knížecí sloužící obou správ, nýbrž také městská rada včetně výboru, školní mládeže a mimo to velmi mnoho obyvatel města, tak, že Boží dům byl plný.“²¹³

Slavnosti probíhaly během adventního období, což nesporně posilovalo jejich duchovní rozměr. Tyto duchovní společenské slavnosti můžeme považovat za silný znak provázanosti a kladného paternalistického vztahu mezi knížecí rodinou a místním obyvatelstvem, který, na počátku druhé poloviny 19. století, zatím nezasažený nacionalismem, vycházel z neměnných společenských tradic zejména ve venkovských oblastech. Narození syna Karla bylo ve vnímání venkovského obyvatelstva symbolicky chápáno jako jistá záruka kontinuity a neměnnosti.

Snaha přiblížit Karlovo dětství je velice limitována dostupností pramenů osobní povahy a ego-dokumentů, což souvisí s problémem bádání ve vídeňském rodinném archivu Kinských. Lze však předpokládat, že se první léta Karlova života nelišila od jeho vrstevníků se stejným sociálním statutem. V prvních měsících života se o novorozeně starala především kojná, kterou následně nahradila chůva. Ta se starala o děti do věku zhruba tří let a poté se výchova chlapců a dívek rozdělila a specializovala se na jejich budoucí společenské postavení a role v rodině. V případě chlapce se výchovy ujal vychovatel, kterým často býval vysokoškolský student nebo

²¹² SOA Litoměřice, pracoviště Děčín, *Ústřední správa kinských velkostatků Česká Kamenice*, (1695-1945), nezpracováno, Domaine Horazdowitz, Separat Bericht dtto 9. Dezember 1858. „...und zur Darbringung unserer Gefühle den Dankbarkeit gegen Gott den allmächtigen für diese Segen die Kirchenfeier und zwar in de Pfarrerkirche zu Großbor am 6ten zu Kleinbor am 7ten und zu Patschiw am 8ten d.M. um die 9te Frühstunde bestimmt, bei welcher ein solenes gesungenes Hochamt abgehalten und Gebete für die Erhaltung der hohen Sechswochnerin und daß neugeborenen fürstlichen Prinzen herabgerufen wurden, bei welche Feierlichkeiten sämtlichen fürstlichen Bediensteten so wie auch viele Dorfsbewohnen sich eingefunden haben.“

²¹³ SOA Litoměřice, pracoviště Děčín, *Ústřední správa kinských velkostatků Česká Kamenice*, (1695-1945), nezpracováno, Domaine H. Miestec. Separatbericht von 4 Dezember 1858. „Daß erfreuliche Ereigniß der glücklichen Geburt, eines gesunden Prinzen unsereß hohen Fürsten Hauses wurde bei einem solenen Gottesdienste gefeiert, wobei sich nicht nur die fürstlichen Diener beider Verwaltungen, sondern auch der Stadtrath samt Außschüßen, die Schuljugend und sonst sehr viele Stadtbewohner eingefunden haben, so, daß das Gotteshaus gefüllt war.“

absolvent.²¹⁴ U Kinských tomu jistě nebylo naopak, ale bohužel neznáme jména konkrétních osob, které zajišťovaly výchovu. Při počtu sedmi dětí je zřejmé, že Kinští zaměstnávali výchovou a vzděláváním svých potomků několik domácích učitelů, vychovatelů a vychovatelek.

Osobou, která však Karla formovala od dětství, byl knížecí podkoní Rowland Reynolds.²¹⁵ Důležitým bodem výchovy šlechticů bylo jezdeckví a vše, co je s ním spojené, a tak se knížecí děti seznamovaly s koňmi již od raného dětství. V případě Kinských to byly velice realisticky provedené hračky v podobě malých jezdicích koníků a modelu stáje, u kterého bychom našli všechny propriety spojené s jezdeckvím jako jsou třmeny, uzdy a bičik. Tento dochovaný unikát, který nás uvádí do dětského světa šlechticů, je dnes umístěný na zámku ve Slatiňanech. Na silný a vřelý vztah ke koním, budovaný od dětství, vzpomínal později Karel ve svém deníku: „*Můj otec a celá moje rodina, vlastně všichni Kinští, i za starých časů, patřili mezi náruživé sportovce a znalce koní naprosto oddané jízdě a lovu. Moje matka byla velmi skvělá a nebojácná jezdka. Společně s mým mladším bratrem Rudolfem jsme začali jezdit v raném dětství, jemu bylo šest a mně sedm let.*²¹⁶ *Můj poník byl krásný malý velšan s tělem ideálního honebního koně. Samozřejmě jsem si tenkrát myslel, že se mu žádný jiný kůň nemůže rovnat a na tom trvám dodnes. Nikdy jsem žádné zvíře, a když na to přijde, tak i velmi málo lidí, nemiloval tak, jako toho malého milého chlapíka, který se dožil čtyřiaadvaceti let a jako starý běhal volně v parku. Moji dva bratři a čtyři sestry všichni dobře, a stejně jako já vášnivě, rádi jezdili...*“²¹⁷

Angličan Reynolds byl ve službě u Kinských pravým odborníkem na chov koní a také člověkem, který učil knížecí děti jízdě na koni a byl tedy s dětmi v blízkém každodenním kontaktu. „*Podkoním mého otce byl Angličan Rowland Reynolds – báječný jezdec s velmi citlivými rukama, který se naučil rakouskému, více vojenskému sedu a věděl, jak správně vycvičit honební koně, aniž by byli nepřírozeně vyškolení.*“²¹⁸ Pro Karla se stal Rowland

²¹⁴ BEZECNÝ, Z., *Příliš uzavřená společnost*, s. 82.

²¹⁵ Rowland Reynolds narozený 6. listopadu 1830 byl synem Mary Ann Potterové a Rowalda Johna Reynoldse, který byl překupníkem koní. Rowland, který byl jedním z desíti potomků, se rozhodl, vzhledem k tíživé finanční situaci v rodině, odejít z Velké Británie. Roku 1860 si vzal ve Vídni Charlottu Blinkhornovou, se kterou měli celkem čtyři děti. Manželé Reynoldsovi podlehlí zápalu plic a oba zemřeli ve Vídni v lednu roku 1903. Dle PECHEROVÁ, K., *Liverpoolský triumf Karla knížete Kinského*, s.19, 21.

²¹⁶ V původním textu jsou údaje o věku přehozené: PECHEROVÁ, K., *Liverpoolský triumf*, s. 19.

²¹⁷ Cit. dle: PECHEROVÁ, K., *Liverpoolský triumf*, s.19-20.

²¹⁸ Cit. dle: Tamtéž, s. 20.

dětským přítelem a vzorem, který jej naučil nejen jízdě na koni, profesionálnímu výcviku ale také jej seznámil ve svých vyprávěních s Velkou Británií a tamními dostihy.

O vzdělání Karla či jeho sourozenců zatím nemáme žádné archivní prameny. Je však jisté, že se do něj promítlo kultivované prostředí aristokratické rodiny. Karlovi se během dospívání jistě dostalo klasického vzdělání, které zahrnovalo předměty jako například matematika, geometrie, geografie a dějiny. Výuka cizích jazyků představovala pro aristokracii jako pro kosmopolitní evropskou sociální skupinu důležitou součást vzdělání.²¹⁹ Mladý Karel jistě ovládal mimo němčinu dva další jazyky: angličtinu a francouzštinu.

V případě Kinských bylo výhodou působení již zmíněného Rowlanda Reynoldse, rodilého mluvčího, díky kterému přicházely knížecí děti od útlého věku do kontaktu s anglickým jazykem. Jak později vzpomínal i Karel, který si v pozdějším věku uvědomoval Reynoldsův přínos nejen pro svou dostihovou kariéru, ale také pro své znalosti anglického jazyka, které získal během komunikace s rodilým mluvčím, jež byla přínosnější než výuka ve škole: „*Rowland Reynolds byl mým drahým přítelem během mého mládí. Měl chování, myšlení a mravy džentlmena. Myslím, že jsem se s ním naučil určitě lépe anglicky než během lekcí, které jsem bral ve škole.*“²²⁰ Anglický jazyk představoval nový nezbytný komunikační prostředek, zatímco francouzský jazyk zůstával komunikačním jazykem v soukromém písemném styku, i když intenzita jeho používání se během 19. století neustále zmenšovala. Vzhledem k častému pobytu Kinských v Čechách se Karel naučil také česky.²²¹ V následujících desetiletích však v Čechách téměř nepobýval, takže znalost českého jazyka pro něj nebyla důležitou potřebou. Používání českého jazyka také nebylo v úředním styku a veřejném životě příliš zapotřebí.²²² Tato skutečnost se však v následném nacionálním střetu projevila v neprospěch šlechty.

Tradičním vrcholem vzdělání mladých šlechticů byla služba v armádě, kterou absolvovali na prahu dospělosti a která mohla být významným a důležitým zdrojem kontaktů, jež vzájemně posilovaly identitu šlechty jako sociální vrstvy. Šlechtici většinou sloužili u jezdeckta, které zůstávalo exkluzivní a reprezentační složkou armády, kde plnili svoji povinnost u vybraných pluků. Karel vstoupil do armády k dragounskému pluku č. 1, u kterého byl zapsán dne 15. září 1877 jako jednoroční dobrovolník. Čestným majitelem tohoto pluku, jenž měl štáb

²¹⁹ VAŠÁKOVÁ, Z., *Vývoj výchovy v rakouských šlechtických rodinách*, s. 24.

²²⁰ Cit. dle: PECHEROVÁ, K., *Liverpoolský triumf*, s. 20.

²²¹ Tamtéž. s. 63.

²²² VAŠÁKOVÁ, Z., *Vývoj výchovy v rakouských šlechtických rodinách*, s. 25.

dislokovaný v Pardubicích, byl císař František Josef.²²³ Jako jednoroční dobrovolník sloužil Kinský v armádě jeden rok na vlastní náklady, poté zůstal devět let v aktivní rezervě a následně další dva roky v zeměbraně.²²⁴

Osobnost mladého Karla formoval klasický přístup v podobě tradičního vzdělání šlechtického potomka, inspirace anglickým prostředím a jezdecké dostihy přímo zprostředkované rodilým Angličanem. Rowland Reynolds tak v Karlovi probouzel soutěživého sportovního ducha a jeho cílem se stala Anglie, kde by se mohl věnovat své zálibě na profesionální úrovni. V tomto směru ho jistě podporoval jeho otec Ferdinand, který již navštívil Spojené království v předchozích letech.

Kníže Ferdinand zřejmě poprvé navštívil Anglii na jaře roku 1876 jako člen doprovodu císařovny Alžběty.²²⁵ Společně s ním doprovázeli císařovnu další šlechtici, kteří se profesionálně věnovali chovu koní a dostihovému sportu: hrabata Jan a Jindřich Larischovi, kníže Rudolf Lichtenstein, Tassilo Festetics a další.²²⁶ Pro císařovnu to byla již druhá neoficiální návštěva Anglie a jejím cílem bylo intenzivní sportovní vyžití. Všichni zúčastnění tak měli příležitost se setkat s předními osobnostmi jezdeckého sportu jakou byl například Bay Middleton.²²⁷ Tento svérázný Skot se stal, i přes počáteční nechuť, častým společníkem samotné císařovny Alžběty, se kterou následně trávil dlouhé dny v sedle a stal se nejen jejím jezdeckým instruktorem, ale také blízkým přítelem.²²⁸ Karel ve svých vzpomínkách popsal i vztah těchto dvou navzájem si blízkých osob: „*Jako císařovnin doprovod byl tím pravým mužem na pravém místě a císařovna Alžběta ho bezesporu v této roli před ostatními preferovala. V soukromí si ho vážila jako věrného a zábavného přítele a oslovovala ho křestním jménem. Podle mého názoru nebyl během honu hezčí pohled na nikoho jiného než na tohoto*

²²³ Kaiserliche Königl. Militär-Schematismus für 1878, s. 449.

²²⁴ HHStA MdA AR F4-163-5, *Personalia Kinsky, Carl, Grundbuchblatt-Abschrift*, Wien 22. března 1904. „Assentiert und eingetheilt: am 15. September 1877 alß einjährig freiwilliger auf eigene Kosten auf ein Jahr Linie, neun Jahr Reserve und zwei Jahr Landwehr zum dragoner Regiment N°1“

²²⁵ Václav Janata v publikaci *Heřmanův Městec*, vydané r. 1994, uvádí, že kníže Ferdinand Kinský přivezl z Anglie v 1875 fotbalové míče a Heřmanův Městec byl tak prvním místem v Čechách, kde se začal hrát fotbal. To by však znamenalo, že kníže Ferdinand navštívil ostrovní velmoc již dříve než roku 1876.

²²⁶ HAMANNOVÁ, B., *Alžběta: císařovna proti své vůli*, s. 224.

²²⁷ William George „Bay“ Middleton (1846-1892) pocházel z Glasgow. Po dokončení služby v armádě, kde získal hodnost kapitána, se stal pobočníkem irského místokrále Johna Poyntze Spencera. Middleton, který také několikrát navštívil dostihy v Rakousku-Uhersku, proslul jako vynikající jezdec a bouřlivák a jeho přátelství s císařovnou Alžbětou se stalo předmětem pozornosti. Zemřel tragicky během dostihů v Kinetonu u Uptonu, když si při pádu z koně zlomil vaz. Dle: PECHEROVÁ, K., *Liverpoolský triumf* s. 26-28.

²²⁸ Srov. HAMANNOVÁ, B., *Alžběta: císařovna proti své vůli*, s. 225; PECHEROVÁ, K., *Liverpoolský triumf*, s. 23.

*perfektního jezdce, za kterým následovala ta nejlepší a nejkrásnější jezdyně, která kdy žila.*²²⁹ Císařovna se s Kinskými setkala ještě téhož roku na podzim, když se zúčastnila parforsních honů v okolí Pardubic. Dne 6. listopadu navštívila i blízký Heřmanův Městec, kde se setkala s knížecí rodinou a prohlédla si nový hřebčín a také chov švýcarského skotu v nedalekém Novém Dvoře.²³⁰

Další cestu do Spojeného království uskutečnila císařovna na konci roku 1877 a opět nechyběl početný doprovod. Mezi nové účastníky cesty patřil korunní princ Rudolf, hrabě František Clam-Gallas a také oba synové knížete Kinského, Karel a Rudolf. Kinští s Rowlandem Reynoldsem vyrazili do Anglie koncem prosince roku 1877. Poslední den roku se přepravili z Calais do Londýna a následující den se jejich cílem stala vesnice Brixworth, nacházející se asi 12 km severně od Northamptonu, kde byli ubytováni.²³¹

Devatenáctiletý Karel spolu se svým mladším bratrem tak měli poprvé možnost spatřit ostrovní království a zúčastnit se zde štvanic v čele s energickou císařovnou. Karel se zde také osobně poznal s Bayem Middletonem, který se stal jeho blízkým přítelem. Prostředí anglických honů, při kterých zde musel prokázat své veškeré jezdecké kvality, Karla naprosto pohltilo, neboť se konečně dostal do světa, který mu ve vyprávění představil Rowland Reynolds, a měl možnost se učit od vyhlášeného jezdce Middletona, kterého velice obdivoval: *„Když jsem byl mladý, vnímal jsem Baye jako vznešený ideál prvotřídního jezdce během lovu. Ačkoli jeho sed byl dosti vojenský, nebyl vůbec strnulý, právě naopak byl velmi harmonický. Myslím si, že jsem nikdy neviděl nikoho v dokonalejší souhře s koněm. Ať byli čerství či unavení, Bay si vždy udržel svého koně v perfektní rovnováze, takže v překonání překážek neměl soupeře. Během honu byl na Baye a jeho koně krásný pohled, až díky němu jsem pochopil, co znamená jezdit přímo s loveckými psy...“*.²³² První návštěva Velké Británie byla pro Karla jistě velkým zážitkem a bylo jasné, že se sem zanedlouho bude chtít opět vrátit a věnovat se především koním.

Zdá se, že Kinský nastoupil vojenskou službu až po svém návratu z Anglie, a to nikoliv u dragounského pluku č. 1, ale u husarského pluku č. 5, jehož plukovní štáb sídlil v Pardubicích.²³³ K husarům byl totiž přeřazen 1. července 1879 a první říjnový den zde započal vojenskou službu (*Präsenzdienstleistung*).²³⁴ Kinský si zřejmě jako aristokrat mohl vybrat, u

²²⁹ Cit. dle: PECHEROVÁ, K., *Liverpoolský triumf*, s. 27.

²³⁰ KABELÁČ, J., *Se znamením Lekna*, s. 12.

²³¹ PECHEROVÁ, K., *Liverpoolský triumf*, s. 23-24.

²³² Cit. dle: PECHEROVÁ, K., *Liverpoolský triumf*, s. 27.

²³³ Kaiserliche Königliche Militär-Schematismus für 1880, s. 503.

²³⁴ HHStA MdÄ AR F4-163-5, *Personalia Kinsky, Carl*, Grundbuchblatt-Abschrift, Wien 22.března 1904.

které jednotky bude sloužit, neboť jeho sportovní duch se svou povahou nejvíce hodil ke službě u husarů, kde byl kladen větší důraz na individuální výkon jedince. Husaři a jízdní myslivci byli jezdcí, kteří byli určeni svým charakterem na odlišný boj než dragouni nebo kyrysníci, a tak procházeli výcvikem více se zaměřujícím na obratnost a boj jednotlivce. K charakteru husarů také neodmyslitelně patří jisté *fanfarónské* chování, lehkovážné hospodaření s financemi a také bouřlivý a nespoutaný milostný život. Zároveň však intenzivní vytrvalost, zarputilost a schopnost se prosadit. Všechny jmenované ctnosti i neřesti se v následujících letech plně projeví u Karla během prvních let v Anglii. I během vojenské služby se plně věnoval jezdeckví, a tak dne 26. října 1879 na pardubickém závodisti vyhrál svou první steeplechase, ve které porazil i Baye Middletona.²³⁵

U husarského pluku sloužil další rok a byl zde postupně povyšován. Dne 5. února 1880 získal hodnost desátníka (*Korporal*), před ukončením služby dne 26. září 1880 byl povýšen na strážmistra (*Wachtmeister*) a od 30. září byl veden jako záložník. Koncem roku, dne 4. prosince, byl ještě povýšen na poručíka v záloze (*Leutnant*) a k témuž dni byl přeražen opět k dragounskému pluku číslo 1, ale již 1. února následujícího roku se jeho jednotkou stal znovu husarský pluk číslo 5.²³⁶ Spolu se svým bratrem Rudolfem byl veden jako záložník²³⁷ a jeho povinností bylo v letech 1882, 1885 a 1886 absolvování měsíčních vojenských cvičení (*Waffenübung*).²³⁸

Na konci roku 1880 se Karlův život výrazně měnil, neboť bylo jisté, že další místem jeho působení bude oblíbená Anglie, a tedy i koně, dostihy a jezdeckví. Čekaly na něj nové životní příležitosti, jak v osobním, tak v profesním životě. Otvíral se mu nový svět, ve kterém zažil nejradostnější životní událost, vrchol tehdejší, ale i dnešní sportovní kariéry každého žokeje. Zde také zahájil kariéru diplomata, ve které se dostal téměř na vrchol, pronikl do světa velké diplomacie a také do blízkosti několika osobností světového významu, které jsou dodnes známé široké veřejnosti. To vše se mu otevřelo nástupem na pozici provizorního ataše na velvyslanectví v Londýně.

²³⁵ PECHEROVÁ, K., *Liverpoolský triumf*, s. 26.

²³⁶ HHStA MdÄ AR F4-163-5, *Personalia Kinsky, Carl*, Grundbuchblatt-Abschrift, Wien 22.března 1904.

²³⁷ Kaiserliche Königliche Militär-Schematismus für 1881, s. 487.

²³⁸ HHStA MdÄ AR F4-163-5, *Personalia Kinsky, Carl*, Grundbuchblatt-Abschrift, Wien 22.března 1904.

5. První léta ve Velké Británii

Možnost působit v diplomatickém sboru svého státu na některé zahraniční misi byla naprosto prestižní a exkluzivní služba, kterou si mohla dovolit, vzhledem k finanční náročnosti a dalším požadavkům, pouze úzká vrstva společenských elit. Kinští patřili téměř k vrcholu aristokracie, tzv. první společnosti, a proto vyslání prvorozeného syna do zahraničí nebránilo společenské postavení ani finanční náklady. Karlův rodinný původ a příslušnost k aristokracii byly výhodnými předpoklady, které z něj činily vhodného kandidáta pro kariéru v diplomatickém sboru, jenž byl tvořen z velké části právě příslušníky této sociální vrstvy. Tvorba zahraniční politiky přinášela styky s mnoha zajímavými, vlivnými a významnými lidmi, a tak služba v diplomatickém sboru přinášela nejen cenné kontakty, ale především otvírala jedincům dveře do nejvyšších pater evropské aristokracie a společnosti. Aby bylo možné objasnit poněkud méně obvyklý vstup Karla Kinského do diplomatické služby ministerstva zahraničí a jeho následný profesní postup a působení, je nezbytné se podrobněji zaměřit na strukturu a charakter této instituce.

Ministerstvo sídlící v historické budově na vídeňském Míčovém náměstí (*Ballhausplatz*)²³⁹ bylo jedním ze tří společných ministerstev dualistické monarchie a jeho hlavní úkol spočíval v zajišťování komunikace s cizími státy. Jako samostatná instituce s názvem Ministerstvo zahraničí a císařského domu (*Ministerium des Äußern und des kaiserlichen Hauses*) vzniklo ze Státní kanceláře dne 17. března 1848. Roku 1869 bylo přejmenováno na Císařské a královské ministerstvo zahraničí a císařského domu (*Kaiserliches und königliches Ministerium des Äußern und des kaiserlichen Hauses*) a následně roku 1895 na Císařské a královské ministerstvo císařského a královského domu a zahraničních věcí (*Kaiserliches und königliches Ministerium des kaiserlichen und königlichen Hauses und des Äußern*).²⁴⁰

Roku 1914 bylo v centrální budově na Míčovém náměstí zaměstnáno přes 231 diplomatických a konzulárních úředníků.²⁴¹ V témže roce udržovalo Rakousko-Uhersko

²³⁹ Budova ministerstva zahraničí byla postavena v letech 1717-1719 dle návrhů Johanna Lucase von Hildebrandta. Náměstí je pojmenované podle budovy míčovny, která svou západní stranou hraničila s městským opevněním. Během rozsáhlých architektonických úprav města, při kterých vznikl dnešní park *Volksgarten* a náměstí *Heldenplatz*, byla roku 1903 míčovna a část okolní zástavby zbořena. GODSEY, W., *Aristocratic Redoubt*, s. 8-9.

²⁴⁰ Srov. *Jahrbuch des K. und K. auswärtigen Dienstes 1897*, s. 3-4; KRÁLOVÁ, H., *Rakousko-uherská zahraniční služba v letech 1868-1918*, s. 37-38; ŽUPANIČ, J., HORČIČKA, V., KRÁLOVÁ, H., *Na rozcestí*, s. 9.

²⁴¹ ŽUPANIČ, J., HORČIČKA, V., KRÁLOVÁ, H. *Na rozcestí*, s. 65-66.

diplomatické styky prostřednictvím 34 zahraničních misí,²⁴² na kterých působilo 155 členů diplomatického sboru a 464 pracovníků konzulárního sboru.²⁴³ Jejich počet nebyl ustálený a v předchozích desetiletích se proměňoval dle aktuální situace a personálních kapacit. Členové dvou posledních jmenovaných skupin byli skutečnými vykonavateli zahraniční politiky Podunajské monarchie, která se orientovala na tzv. velkou politiku, jež se převážně soustředila na evropský kontinent.

Habsburskou zahraniční politiku zřetelně ovlivnila porážka u Hradce Králové na počátku července 1866, sjednocení Itálie, ale především Bismarckovo sjednocení Německa *krví a železem*. Tyto prohry způsobily nejen rakousko-uherské vyrovnání a vznik dualistické monarchie, ale také vytlačení Podunajské monarchie z jejích tradičních zájmových oblastí: Itálie a prostoru Německého spolku. Novým cílem zahraniční politiky Vídně se stal Balkánský poloostrov, kde rakousko-uherské zájmy narážely na slábnoucí sílu Osmanské říše, ale především se zde potýkaly se stále silnějším protivníkem, jakým bylo Ruské impérium. Tyto konflikty nebyly na počátku sedmdesátých let příliš aktuální ani zřetelné, a navíc došlo ke sblížení Německa, Ruska a Rakousko-Uherska v podobě Spolku tří císařů. Změnu přinesly až události na Balkánském poloostrově v druhé polovině sedmdesátých let, které ukázaly slabiny Spolku, a reakcí bylo v říjnu 1879 podepsání tajné smlouvy mezi Německem a Rakousko-Uherskem, ve které si obě velmoci poskytly záruky pro případ války s Ruskem. Obě země o tři roky později přistoupily ke sblížení s Itálií, a tak vznikl nový mocenský blok. Zároveň se však podařilo obnovit Spolek novou smlouvou v červnu 1881.²⁴⁴

Řešení těchto mezinárodních vztahů bylo v kompetenci ministra zahraničních věcí. Na vedoucím postu *Ballhausplatzu* se od roku 1867 do zániku monarchie vystřídalo celkem 12 ministrů, z nichž polovina zastávala úřad během první světové války. Předválečné období bylo mnohem konstantnější a k personálním změnám na postu šéfa rakousko-uherské diplomacie docházelo s odstupy několika let. Během diplomatické služby Karla Kinského, tedy v letech 1881-1904, se na ministerském postu vystřídaly pouze tři osoby. Na začátku jeho kariéry byl ministrem Heinrich Karl von Haymerle, který však zemřel v říjnu 1881, a řízením úřadu byl krátce pověřen Benjámín Kállay, kterého v listopadu téhož roku vystřídal Gustav Kálnoky, jenž setrval v úřadu až do května 1895. Jeho následovníkem byl Agenor Gołuchowsky, po kterém

²⁴² GODSEY, W., *Aristocratic Redoubt*, s. 13.

²⁴³ ŽUPANIČ, J., HORČIČKA, V., KRÁLOVÁ, H. *Na rozcestí*, s. 65-66.

²⁴⁴ Srov. HLAVAČKA, M., *Trojspolek*, kap. *Ballhausplatz*, s. 33-41; BĚLINA, P., - FUČÍK, J., *Válka 1866*, kap. *Místo závěru*, s. 639-650.

řízení ministerstva převzal Alois Lexa Aehrenthal v říjnu 1906. Ministr zahraničí měl podstatnou roli i ve vnitřní politice monarchie, neboť byl v době nepřítomnosti panovníka předsedou ministerské rady a také měl pravomoci v záležitostech císařského dvora.²⁴⁵

Na počátku osmdesátých let, dle výnosu z roku 1877, bylo ministerstvo rozděleno do čtyř částí: kabinet ministra a tři sekce (presidiální, politická a obchodně politická), které se dále dělily na departementy a referáty. Toto rozdělení bylo roku 1882 zrušeno a vznikly čtyři politické referáty a deset administrativních departementů, nicméně s rozrůstajícími se zahraničními zájmy bylo nutné strukturu ministerstva upravovat i v následujících letech.²⁴⁶ Nejvlivnějšími osobami na vídeňské centrále byli první a druhý sekční šéf, kteří byli členy diplomatického sboru, zatímco ostatní zaměstnanci se řadili mezi ministerské a konceptní úředníky.²⁴⁷

Na zahraničních misích působili pracovníci konzulárního sboru a diplomatického sboru, do kterého byl přijat Karel Kinský. Nejnižší postavení v tomto sboru měli vyslanečtí oficiálové, sekretáři a vyslanečtí atašé, patřící do X. a IX. hodnostní třídy, kteří nepobírali za svou službu plat. Ten náležel až od následující VIII. třídy, do které patřili např. legační tajemníci II. kategorie. Do vyšších hodnostních tříd byli zařazeni např. legační tajemníci I. kategorie, legační radové I. a II. kategorie. Vyšší postavení zaujímal mimořádní a zplnomocnění vyslanci zařazení do IV. třídy a nejvýše zařazení mimořádní a zplnomocnění velvyslanci, patřící do II. hodnostní třídy, s ročním platem 20 000 korun. Členové diplomatického sboru mohli pobírat také mnoho příplatků, např. na stěhování a za tuzemské či zahraniční cesty. Místo v první hodnostní třídě zaujímal pouze ministr zahraničí s ročním platem 24 000 korun.²⁴⁸ Počet členů diplomatického sboru se v období před první světovou válkou neustále zvyšoval: roku 1897 čítal jich čítal 112, v roce 1903 měl 126 členů a roku 1913 již 152 členů.²⁴⁹

Vrcholnou formou udržování mezinárodních styků bylo zastoupení v podobě velvyslanectví (*Botschaft*), jimiž Rakousko-Uhersko vytvářelo od druhé poloviny padesátých let stálá zastoupení. Na počátku osmdesátých let mělo zastoupení v osmi zemích: u Svatého stolce (1856), ve Francii (1856), Velké Británii (1860), Osmanské říši (1867), Německu (1871), Rusku (1874) a Itálii (1877). Na sklonku osmdesátých let bylo zřízeno velvyslanectví ve

²⁴⁵ ŽUPANIČ, J., HORČIČKA, V., KRÁLOVÁ, H. *Na rozcestí*, s. 10.

²⁴⁶ KRÁLOVÁ, H., *Rakousko-uherská zahraniční služba v letech 1868-1918*, s. 45-49.

²⁴⁷ ŽUPANIČ, J., - HORČIČKA, V., - KRÁLOVÁ, H. *Na rozcestí*, s. 17.

²⁴⁸ Tamtéž, s. 62, 65-66.

²⁴⁹ Srov. *Jahrbuch des K. und K. auswärtigen Dienstes 1897*, s. 30; *Jahrbuch des K. und K. auswärtigen Dienstes 1903*, s. 31; *Jahrbuch des K. und K. auswärtigen Dienstes 1913*, s. 36-37.

Španělsku (1888) a na počátku nového století ve Spojených státech amerických (1903) a v Japonsku (1907). Nižší formou bylo zastoupení ve 22 zemích v podobě vyslanectví (Gesandtschaft) a ve dvou zemích formou diplomatické kanceláře (Diplomatische Agentur).²⁵⁰

Vstup do diplomatického sboru Podunajské monarchie byl složitý proces, při kterém musel uchazeč několikrát prokázat své schopnosti a kompetence. Na druhé straně podstatnou roli hrálo mnoho dalších faktorů: např. sociální příslušnost uchazeče a vliv jeho rodiny na klientelistické vazby aristokracie na Ballhausplatzu, které zaručovaly různé míry protekcionismu, díky nimž byl vstupní proces pro uchazeče zkrácen či úplně odpuštěn.²⁵¹ Podmínkou a předpokladem pro uchazeče bylo jeho předchozí studium práv nebo politických věd na některé univerzitě v monarchii, znalost německého a francouzského jazyka a prokazatelný nezávislý roční příjem ve výši 12 000 korun.²⁵² Uchazeč musel úspěšně vykonat předběžnou zkoušku (*Vorprüfung*), která měla svou písemnou a ústní část při níž se ověřovaly jazykové znalosti a obecné předpoklady pro službu, jakými byly přehled historie, mezinárodních vztahů a ekonomiky. Následně musel uchazeč strávit zhruba jeden rok konceptní praxe (*Probepraxis*, *Konzeptpraxis*) na některém rakouském či uherském úřadě, v některých případech i v zahraničí, a poté další rok na Ballhausplatzu, během něhož navštěvoval přípravné kurzy konzulární akademie.²⁵³ Až poté mohl vykonat samotnou diplomatickou zkoušku (*Diplomatenprüfung*), která mohla být vykonána v květnu nebo v listopadu a byla opět rozdělena na dvě části.²⁵⁴ Uchazeč předložil tři odborné studie vypracované doma, následoval tříhodinový test a poté ústní část, při které se opět rozebíralo odborné téma.²⁵⁵ Po úspěšném absolvování tohoto procesu byl uchazeč přijat do diplomatického sboru a mohl být vyslán na zahraniční misi. Tímto procesem procházela většina uchazečů, ale několik z nich vstoupilo do služby bez povinnosti složit tuto zkoušku, jako tomu bylo v případě Karla Kinského. Kdy se rozhodl vstoupit do diplomatického sboru a jaké okolnosti jej k tomu vedly? Jak je možné, že byl přijat bez zkoušky a jeho prvním místem působení se stala právě Velká Británie?

²⁵⁰ GODSEY, W., *Aristocratic Redoubt*, s. 13.

²⁵¹ Tamtéž, s. 38-39.

²⁵² Tamtéž, s. 41.

²⁵³ ŽUPANIČ, J., HORČIČKA, V., KRÁLOVÁ, H. *Na rozcestí*, s. 21-22.

²⁵⁴ GODSEY, W., *Aristocratic Redoubt*, s. 56.

²⁵⁵ ŽUPANIČ, J., HORČIČKA, V., KRÁLOVÁ, H. *Na rozcestí*, s. 22.

5.1 Vstup Karla Kinského do diplomatického sboru

Myšlenka dlouhodobějšího pobytu ve Spojeném království vznikla jistě v souvislosti s první návštěvou během prvních měsíců roku 1878, která byla pro Karla Kinského splněným snem a ještě více jej nadchla pro jezdeckví, které bylo jeho naprostou vášní. Bay Middleton, přítel a důvěrník císařovny Alžběty, a podkoní Rowland Reynolds dokázali Karla jezdeckým sportem plně nadchnout. Důležitou roli sehrála jistě i podpora rodiny, zejména otce, který byl sám velkým příznivcem toho sportu, a také služba v armádě, kde byl Karel v každodenním kontaktu s koňmi. Velká Británie byla kolébkou dostihového sportu, který byl populární v širokých společenských vrstvách. Kde jinde by byla lepší příležitost pro velkou kariéru mladého talentovaného žokeje? Kde jinde by bylo možné se pohybovat ve společnosti, která žila tímto sportem?

Tyto otázky si zřejmě kladl i Karel a jistě si uvědomoval, jaké příležitosti by přinesl dlouhodobý pobyt v Británii. Ferdinand jistě svého syna plně podporoval a zároveň chtěl, aby Karel získal zkušenosti, které by využil jako budoucí hlava knížecího rodu a také pro svou profesní dráhu, ať už by se v dalších letech ubírala jakýmkoliv směrem. Tímto způsobem, nejpozději během roku 1880, se zřejmě zrodila myšlenka, aby Karel získal místo v diplomatickém sboru na velvyslanectví v Londýně, kde by mohl načerpat zkušenosti a také se věnovat dostihovému sportu.

V problematice Karlova vstupu do diplomatických služeb se opět střetáváme s nedostatkem dokumentů osobní povahy, nicméně se můžeme opřít o několik hlášení zaslaných na ministerstvo a také o dva dokumenty, které podávají klíčové informace: zpráva ministra zahraniční z počátku ledna 1881 a Kinského žádost z listopadu 1897. V prvním zmíněném dokumentu ministr zahraničí Haymerle informuje císaře o nástupu Kinského a žádá jej o schválení. Druhý dokument je Karlova žádost z listopadu 1897, ve které žádá o přearažení z Říma a povýšení do vyšší hodnostní třídy. Tomuto dokumentu, adresovanému „*An Seine Excellenz Herrn Agenor Grafen Gohuchowski*“ ještě bude věnována pozornost v následujících kapitolách, neboť v něm Kinský podrobně bilancuje a popisuje svou dosavadní kariéru.²⁵⁶

Koncem roku 1880 se Ferdinandovi Kinskému povedlo zajistit místo provizorního ataše v Londýně pro prvorozeného syna, neboť ministr Haymerle informoval císaře, že místo bylo

²⁵⁶ HHStA MdÄ AR F4-163-5, Personalia Kinsky, Carl, Wien 21ten November 1897, Žádost Karla Kinského ministrovi Agenoru Gohuchowskému o přearažení a služebním postupu.

Kinskému přiděleno na žádost jeho otce.²⁵⁷ Stačilo zřejmě doložit Karlovo předchozí studium práv a výbornou znalost anglického a francouzského jazyka. Jazyková vybava byla jednou z nejdůležitějších podmínek pro vstup do diplomacie, a navíc byla v aristokratickém prostředí naprostou samozřejmostí, nutností a součástí vzdělání již od dětství.²⁵⁸

O záměru umístit Kinského v Londýně byl informován ministrem i hrabě Alois Károlyi,²⁵⁹ vedoucí diplomatické mise ve Velké Británii, neboť dne 29. prosince 1880 ministrovi sdělil: „...že proti zamýšlenému přidělení hraběte Karla Kinského ke zdejšímu velvyslanectví, mezi rezervy zmíněnými v tomto nařízení, nemám žádných připomínek.“²⁶⁰ V úvodu výše zmíněné žádosti z roku 1897 popisuje Karel svůj vstup do služeb ministerstva zahraničí „Ich bin laut Ministerial-Erlass vom 4ten Jänner 1881 zum Provisorischen Attaché in London ernannt worden und hatte mich „Sr. Exc. dem Botschafter Gf. Károlyi zur dienstlichen Verwendung zur Disposition zu stellen.“²⁶¹ Téhož dne, 4. ledna 1881, informoval ministr Haymerle o jmenování Kinského samotného císaře. V dokumentu vysvětluje, že funkce provizorního atašé neklade požadavky na přílišné angažování jedince v diplomatických záležitostech, ale dotyčný se soustředí na přesné plnění úkolů zadaných nadřízeným. Zároveň žádá, aby císař vzal tuto záležitost na vědomí. Císař dne 8. ledna ručně psaným textem do Haymerleho zprávy: „Ich habe diese Anzeige zur Kenntnis genommen.“ a svým podpisem stvrdil Kinského vstup do diplomatických služeb.²⁶² Služba tedy oficiálně začala až 8. ledna, poté co ji císař formálně odsouhlasil, ačkoliv Kinský nastoupil službu v Londýně již o čtyři dny dříve, o čemž informoval Károlyi ve zprávě z 21. února 1881 ministra zahraničí.²⁶³

Další informace poskytuje již zmíněná žádost z roku 1897, neboť začátek tohoto textu je klíčový pro několik okolností počátku Kinského kariéry, jelikož zde objasňuje svůj vstup do diplomatického sboru, důvod nevykonání vstupní zkoušky, dohodu o započítání služebních let

²⁵⁷ HHStA MdÄ AR F4-163-5, Personalia Kinsky, Carl, Wien am 4 Jänner 1881, Betreffend die Zuteilung des Karl Grafen Kinsky als provisorischen Attaché zur K. und K. Botschaft in London.

²⁵⁸ GODSEY, W., *Aristocratic Redoubt*, s. 28.

²⁵⁹ Alois Károlyi (1825-1889) do diplomatického sboru vstoupil v roce 1845 a následně působil např. v Berlíně, Petrohradu a Kodani. V letech 1878-1888 zastával post velvyslance v Londýně.

²⁶⁰ HHStA MdÄ AR F4-163-5, Personalia Kinsky, Carl, N°-LXXVI A-E, London 29. Dezember 1880. „... dass ich gegen die beabsichtigte Zuteilung des Grafen Carl Kinsky zu hiesiger Botschaft unter den in jenem Erlasse erwähnten Reserven Keinerlei Bedenken zu erheben finde.“

²⁶¹ HHStA MdÄ AR F4-163-5, Personalia Kinsky, Carl, Wien 21ten November 1897, Žádost Karla Kinského ministrovi Agenoru Gołuchowskému o přearazení a služebním postupu.

²⁶² HHStA MdÄ AR F4-163-5, Personalia Kinsky, Carl, Wien am 4 Jänner 1881, Betreffend die Zuteilung des Karl Grafen Kinsky als provisorischen Attaché zur K. und K. Botschaft in London.

²⁶³ HHStA MdÄ AR F4-163-5, Personalia Kinsky, Carl, N°-X 13.

a také důvod odjezdu z Velké Británie koncem roku 1886. Proto je nezbytné věnovat jí zvýšenou pozornost. Jak bude ještě zmíněno, Ferdinand s diplomatickou kariérou svého syna původně nepočítal a spíše ji zamýšlel jako *kavalírskou cestu* pro prvorozeného syna. Diplomacie nepatřila v rodině Kinských k příliš tradičním profesím, tak jako tomu bylo u mnoha jiných šlechticů.²⁶⁴ Kníže Ferdinand uzavřel s ministrem zřejmě ústní dohodu, která Karlovi zaručovala započítání let na pozici provizorního ataše do služby, pokud se rozhodne zůstat u diplomatického sboru.²⁶⁵ K tomuto kroku se rozhodl po dalších pěti letech: „*Nachdem ich durch 5 Jahre im London als Provisorischer Attaché beschäftigt gewesen war, fasste ich den Entschluss dennoch definitiv in der Carriere einzutreten, obwohl es anfänglich nicht in der Absicht meines Vaters gelegen war, mich der diplomatischen Laufbahn zu widmen.*“

Zřejmě během roku 1886 se Kinský obrátil na ministerstvo, které úspěšně žádal o odložení zkoušky: „*Ich kam daher beim K. u. K. Ministerium um die Erlaubnis ein die hiefür vorgeschriebene Prüfung ablegen zu dürfen. Was mir auch bewilligt würde.*“ Zkouška mu tedy nebyla úplně odpuštěna, pouze posunuta. Následně Kinský píše, že se do celé věci vložil tehdejší ministr hrabě Gustav Kálnoky: „*Mitten in meiner Vorbereitung für dieselbe lies mich S. Exc. Graf Kálnoky rufen um mir aus freien Stücken – und ohne, dass ich im geringsten darum gebeten hatte – zu eröffnen, das er sich entschlossen habe, mir die Prüfung zu erlassen und mich auch ohne Ablegung derselben zu activiren, da mir mein bisheriger Cheff Botschafter Graf Károlyi das Zeugnis eines verwendbaren Beamten ausgestellt habe.*“ Kinskému tedy byla zkouška odpuštěna za předpokladu, že mu hrabě Károlyi potvrdí jeho předchozí působení v Londýně. Ovšem tak se nestalo, z důvodů, kterým bude věnován prostor na konci kapitoly, a Károlyi navrhnul Kinskému jiné řešení, které se mu jistě příliš nezamlouvalo: „*Er würde mich statt dessen lieber für einige Zeit im K. u. K. Ministerium beschäftigen. Hierauf rückte ich vorerst wieder auf meinen Posten in London ein, würde dann am 29 Sept. 1886 zum wirklichen Attaché ernannt und am 13ten Dezember desselben Jahres zur zeitweiligen Dienstleistung im K. u. K. Ministerium berufen.*“²⁶⁶

Kinský vstoupil do diplomatického sboru bez zkoušky, ale dodatečně musel absolvovat jistou dobu praxe na ministerstvu, která měla zřejmě nahradit již zmíněnou konceptní praxi, jež byla povinnou součástí přijímacího procesu. Na jedné straně tato situace ukazuje, že ačkoliv

²⁶⁴ GODSEY, W., *Aristocratic Redoubt*, s. 34-37.

²⁶⁵ HHStA MdÄ AR F4-163-5, Personalia Kinsky, Carl, Wien 21ten November 1897, Žádost Karla Kinského ministrovi Agenoru Gołuchowskému o přearování a služebním postupu.

²⁶⁶ Tamtéž.

byla pro vstup do diplomatické služby dána jasná formální pravidla, bylo možné vzhledem k postavení, protekcionismu a vlivu uchazeče nebo jeho rodiny se jim vyhnout nebo je přizpůsobit. Tato protekce je také důkazem, jak vlivnou osobou byl Karlův otec Ferdinand, který, přestože nepůsobil ve vysoké politice, z titulu knížete a díky svému vlivu dokázal intervenovat na ministerstvu ve prospěch svého syna, který nejenže nemusel dělat přijímací zkoušku, ale také mu měla být započítána doba na postu provizorního ataše do služebních let! Jak upozornil William Godsey,²⁶⁷ Ferdinand prokazatelně znovu využil svého vlivu o sedmnáct let později, a to v případě svého zetě Otakara Černína, který si, jak již bylo zmíněno v jedné z předchozích kapitol, roku 1897 vzal jeho nejmladší dceru Marii. Ve stejném roce se Otakar ucházel o místo v diplomatickém sboru, ale byl nucen vykonat diplomatickou zkoušku. Během ostré rozpravy s ministrem zahraničí Gołuchowským vyjádřil kníže Ferdinand své pobouření: „*Co je to za bídný protekcionismus? Jednoho vzít a jiného nevzít.*“²⁶⁸ Po tomto rozhovoru ministr ustoupil, tato obligátnost již nebyla zapotřebí a Černín vstoupil do sboru také bez zkoušky. Podobným příkladem může být kníže Vincenc Windisch-Grätz, jehož otcem byl kníže Alfréd III. Windisch-Grätz, předseda vlády v letech 1893-1895. Kníže Alfréd poslal roku 1906 svého syna na velvyslanectví do Spojených států amerických, kde Vincenc nastoupil také jako provizorní ataše a diplomatickou zkoušku vykonal o rok později.²⁶⁹

Přes všechno výše uvedené výpovědní hodnota žádosti z roku 1897 může skrývat jistá úskalí, neboť ji musíme vnímat v kontextu, ve kterém ji Kinský psal ministrovi Gołuchowskému. Této problematice bude věnován prostor na konci této kapitoly, jelikož odchod Kinského z Velké Británie je také spojován s jeho mileneckým poměrem k Jennie Churchillové a okolnostmi, které ho provázely.

Jaké byly vztahy Spojeného království a Rakousko-uherské monarchie, jejíž zájmy měl Kinský ve svém úřadě zastupovat? Velká Británie představovala v druhé polovině 19. století světovou koloniální mocnost, se kterou se nemohla srovnávat žádná jiná země, a zároveň patřila do koncertu evropských velmocí. Londýn, srdce Spojeného království, byl centrem světového obchodu, finančnictví a také centrem, kde se utvářela zahraniční politika této světové velmoci. Diplomatické zastoupení ve Velké Británii bylo pro každou evropskou zemi velice důležitou záležitostí. Předpoklad dobrých zahraničních styků přinášel totiž každé zemi velké možnosti

²⁶⁷ GODSEY, W., *Aristocratic Redoubt*, s. 55.

²⁶⁸ „*Was ist das für eine elende Protektionswirtschaft? Des einen nimmt man und den anderen nimmt man nicht.*“ Cit. dle: POLZER-HODITZ, A., *Kaiser Karl*, s. 190.

²⁶⁹ GODSEY, W., *Aristocratic Redoubt*, s. 34.

v širokém spektru záležitostí, ale především spolupráci a vzájemnou podporu obou zemí v jejich mezinárodních zájmech. V případě ostrovní mocnosti je však nutné zmínit, že během druhé poloviny 19. století uplatňovala politiku skvělé izolace a do evropských záležitostí se snažila zasahovat co nejméně a spíše se soustředila na budování impéria a své obchodní a politické zájmy v Africe a Asii. Tento trend zesílil zvláště po sjednocení Německa, kdy vstoupil nejen do evropské politiky nový a velice silný hráč. Británie navíc zažila během roku 1864 diplomatický neúspěch při snaze řešit tzv. druhou válku o Šlesvicko a Holštýnsko.

Zahraniční zájmy obou velmocí se výrazně protnulý během první poloviny roku 1878, kdy směřovaly k potlačení vlivu ruského impéria, které po vítězné válce s Tureckem a po uzavření mírové smlouvy v San Stefanu značně posílilo svoji pozici na Balkánském poloostrově. Británie se po vzniku Velkého Bulharska obávala hrozby proniknutí ruských zájmů do oblasti Středomoří a dalšího oslabení Osmanské říše, zatímco Podunajská monarchie chápala vznik velkého slovanského státu orientovaného na Rusko jako porušení budapešťské konvence, dojednané v lednu předchozího roku.²⁷⁰ Posilování slovanství na Balkáně se obával ministr Andrassy, neboť v něm viděl případnou hrozbu pro dualistický systém habsburské monarchie²⁷¹ a prosazoval uspořádání kongresu velmocí.

Výsledkem kongresu v Berlíně a dalších jednání bylo nové mocenské uspořádání Balkánského poloostrova a zájmových sfér evropských velmocí. Bismarck se obával další spolupráce Rakouska-Uherska s Velkou Británií a výsledkem jeho snah byl vznik Dvojspolku v následujícím roce.²⁷² Podunajskou monarchii a Spojené království spojovaly především vztahy kosmopolitní aristokracie obou velmocí, které si byly blízké vzhledem k inspiraci v architektuře, životním stylu a také společnými zájmy, na jejichž vrcholu bezkonkurenčně stály dostihové závody.²⁷³

5.2 Provizorním atašé, žokejem a milovníkem

Na počátku roku 1881 začal Karel Kinský působit na pozici provizorního atašé, kde se potkával s budoucími špičkami diplomacie Podunajské monarchie. Londýn společně s Paříží a

²⁷⁰ HLAVÁČKA, M., *Trojspolek*, s. 39-40.

²⁷¹ RAUSCHER, W., *Zwischen Berlin und St. Petersburg* s. 16.

²⁷² Tamtéž, s. 17-18.

²⁷³ PINFOLD, J., - PECHEROVÁ, K., *Velká pardubická a velká národní liverpoolská, Příběh dvou dostihů*, Pardubice 2010.

Petrohradem byly považovány za nejvíce prestižní místa působení. Velvyslanci zde pobírali nejvyšší funkční příplatek, který před válkou dosahoval 120 300 korun, avšak nepostačoval ke krytí výdajů.²⁷⁴ Zařazení k diplomatickému sboru v těchto třech metropolích ovlivňovalo mnoho předpokladů uchazeče. Na jedné straně hrál svoji nezanedbatelnou roli původ jedince a finanční zázemí, na straně druhé velký význam hrála cílevědomost a pracovitost. Výstižným příkladem byl Constantin Theodor Dumba, který nepocházel ze šlechtických poměrů, ale z obchodnické rodiny, a díky své pílì a takřka neomezeným finančním možnostem začal svou kariéru právě na londýnském velvyslanectví.²⁷⁵ Často zde působili diplomaté, kteří zakončili svou kariéru na postu ministra či velvyslance. Ve Velké Británii například působil téměř devět let, mezi léty 1860 a 1870, tehdejší ministr zahraničí hrabě Gustav Kálnoky.²⁷⁶

Kinského funkce provizorního ataše byla však spíše titulární a zřejmě ho nezavazovala k intenzivní práci na velvyslanectví. Již v březnu 1881 si zažádal o dovolenou, která mu byla schválena koncem měsíce.²⁷⁷ Kinský začal naplno poznávat kouzlo Velké Británie, mohl se tak plně věnovat své zálibě i nespoutanému poznávání světa. Pro dvaadvacetiletého mladého muže nastala poprvé v životě chvíle, kdy opustil rodinný dům a autoritu svých rodičů. Na prvním místě bylo stále jezdeckví a vše co s ním bylo spojené, a tak začal Kinský na jaře 1881 také závodit, neboť si z Čech přivezl valacha *Pantaloona*.²⁷⁸ Další měsíce se zřejmě pohyboval ve společnosti chovatelů, žokejů, trenérů a věnoval se poznávání Británie a její společnosti. Na vše měl dost času, neboť jeho oficiální dovolená trvala téměř pět měsíců, do 22. srpna.²⁷⁹ Shodou okolností na jaře 1881 poznal Karel Kinský klisnu *Zoedone*, se kterou se stal budoucím vítězem Velké národní v Liverpoolu.

Císařovna Alžběta počátkem roku 1881 opět navštívila Spojené království a jejím cílem byly místní steeplechase. K doprovodu rakouské císařovny patřil samozřejmě kapitán Bay Middleton a také Karel Kinský. Dne 24. února se konal u města Witchurch dostih „*Sir W. W. Wynn's Hunt Steeplechase*“, kterého se účastnil Middleton. Dostih sledovalo mnoho diváků, kteří se také přišli podívat na rakouskou císařovnu, sedící na krásné klisně *Quicksilver*, a na

²⁷⁴ ŽUPANIČ, J., - HORČIČKA, V., - KRÁLOVÁ, H. *Na rozcestí*, s. 25.

²⁷⁵ Tamtéž, s. 113.

²⁷⁶ RAUSCHER, W., *Zwischen Berlin und St. Petersburg*, s. 14-15.

²⁷⁷ HHStA MdÄ AR F4-163-5, Personalia Kinsky, Carl, N° XX 6., London, am 31. März 1881, Meldet den Urlaubsantritt des Attaché Grafen Kinsky.

²⁷⁸ PECHEROVÁ, K., *Liverpoolský triumf*, s. 36.

²⁷⁹ HHStA MdÄ AR F4-163-5, Personalia Kinsky, Carl, N° LII 13., London, den 26. August 1881, Meldet die Ankunft das Honorar-Attaché Grafen Carl Kinsky.

tribuně seděl i Karel Kinský. Dostih se zdramatizoval na úplném konci, když *Zoedone* s jezdcem Georgem Henry Hayhurstem dohnala dosud prvního *Billyho* s Bayem Middletonem a následně vyhrála o tři čtvrtiny délky. Karel Kinský viděl tento sportovní souboj a stejně jako většina diváků byl nadšen a *Zoedone* si dobře zapamatoval.²⁸⁰

Následující měsíc vyhrála *Zoedone* přesvědčivě další dva dostihy, což zaregistroval zvěrolékař H.J. Cartwright a zakoupil ji pro svého přítele Edwarda Chapmana Claytona od původního majitele Thomase Jacksona. Clayton s novou klisnou vedl intenzivní výcvik a na následující rok ji přihlásil do Velké národní, která se konala dne 24. března 1882, a Arthur J. Smith se s *Zeodone* umístili na třetím místě. V hledišti opět seděl i Karel Kinský, který se pevně rozhodl, že si vynikající klisnu zakoupí. Na dostizích v Newmarketu úspěšně nabídl Claytonovi 800 liber a dalších 200, pokud *Zoedone* vyhraje další ročník Velké národní.²⁸¹

Prostřednictvím dostihů a lidí s nimi spojených poznával Kinský významné osobnosti své doby a měl tak nespočet možností seznámit se s nejvyššími kruhy anglické společnosti. Tímto způsobem se zřejmě v druhé polovině roku 1881 seznámil s Jennie Churchillovou, neboť, jak uvádí Kamila Pecherová, se počátkem následujícího roku objevuje jeho jméno v jejím deníku a rodinné korespondenci.²⁸² Jennie, dívčím jménem Jeannete Jeromeová, byla jednou ze tří dcer amerického finančníka Leonarda Jeroma a jeho ženy Clarissy, které se provdaly do vysokých pater anglické společnosti. Jennie se seznámila s Randolphem Churchilllem v Paříži roku 1873, v dubnu následujícího roku uzavřeli sňatek a v listopadu se jim narodil první syn Winston, budoucí světoznámý státník.²⁸³ Roku 1880 přišel na svět jeho mladší bratr John, ale následně se v manželství objevily vážné trhliny. Lord Randolph se začal aktivně věnovat vysoké politice a svým synům se věnoval pramálo. Hlavním problémem však byla syfilida, kterou se pokoušel od počátku osmdesátých let neúspěšně léčit. Následně se začaly objevovat zdravotní komplikace, zhoršoval se jeho duševní stav, jenž se projevoval výstředním a nesrozumitelným chováním, což se začalo odrážet i v jeho společenském postavení.²⁸⁴ Jennie žila nespoutaným bohémským životem, obklopila se mnoha milenci a jedním z nich se stal právě Karel.

²⁸⁰ PECHEROVÁ, K., *Liverpoolský triumf*, s. 33-34.

²⁸¹ Tamtéž, s. 34-36.

²⁸² PECHEROVÁ, K., *Liverpoolský triumf*, s. 78.

²⁸³ NORMAN, R., *Churchill*, s. 9.

²⁸⁴ Srov. NORMAN, R., *Churchill*, s. 23; PONTING, C., *Churchill*, s. 7.

Kdy se mezi nimi zrodil milostný vztah zůstane zřejmě neobjasněno, neboť je zde opět nutné připomenout, že dostupnost Karlovy osobní pozůstalosti je značně limitována a Jennie valnou část korespondence s Karlem zničila.²⁸⁵ Britský historik Clive Ponting, jeden z mnoha Churchillových životopisců, uvádí, že se tak stalo již roku 1881,²⁸⁶ avšak přesnější vymezení zůstává zatím neobjasněno. Milostný vztah mezi půvabnou Američankou a mladým diplomatem se stal také předmětem fantastické teorie, že otcem budoucího státníka světového formátu byl právě Karel Kinský.²⁸⁷ Jennie se zřejmě stala jeho první velkou láskou, a přestože oba žili nespoutaným milostným životem, byli sobě milenci, ale také blízkými přáteli a důvěrníky, kteří mezi sebou našli hlubší lidské porozumění. Jejich vztah, který se stal veřejným tajemstvím, je provázel nejen po dobu dalších let Karlova působení v Británii, ale pro oba se stal důležitou součástí jejich životů i v dalších letech. Touto choulostivou záležitostí se mladý žokej a diplomat z Podunajské monarchie stal během krátké doby známou osobností v určitých společenských kruzích. Do všeobecného povědomí celé anglické společnosti však vstoupil svým životním úspěchem, kterým bylo vítězství ve Velké národní.

5.3 Liverpoolský triumf

Na okolnosti a osobnosti, které vedly ke Karlovu fantastickému vítězství v nejtěžším a neprestížnějším dostihu na světě, Velké liverpoolské steeplechase, se již podrobně soustředila Kamila Pecherová. Následující text se tedy nebude zabývat podrobným rozbořem a popisem těchto událostí, ale je nezbytné zmínit základní fakta. Kinský měl své koně ustájené u Williama Jenkinse v *Upton House* nedaleko města Banbury. Na vítězství ve Velké národní připravili *Zoedone* zejména podkoní John Harding, stájník John Sly a zmíněný Jenkins. O připravované účasti Kinského ve Velké národní informoval dne 20. března své čtenáře deník *Wiener Allgemeine Zeitung*.²⁸⁸ Dostih se konal v pátek 30. března 1883, a přestože celé dopoledne panovalo značně nevlídné počasí, přilákal mnoho diváků, kteří přijeli zhlédnout Velkou národní, ve které startovalo 10 koní. Zpočátku se Kinský s *Zoedone* se drželi vzadu ale během druhého kola se proboujvali na první pozici, kterou si následně suverénně udrželi až do konce! Diváci byli svědky úžasného sportovního výkonu, neboť *Zoedone* s Kinským zvítězila o celých

²⁸⁵ PECHEROVÁ, K., *Liverpoolský triumf*, s. 80.

²⁸⁶ PONTING, C., *Churchill*, s. 7.

²⁸⁷ PECHEROVÁ, K., *Liverpoolský triumf*, s. 78-79.

²⁸⁸ *Wiener Allgemeine Zeitung*, 20.března 1883.

deset délek v čase 11 minut a 39 sekund a následný aplaus trval několik minut!²⁸⁹ Karel Kinský prožil nejšťastnější chvíle svého života: „*Do smrti nezapomenu ten pocit, když jsme se blížili k cíli a já jsem se ohlédl a uviděl, že další kůň je daleko za námi.*“²⁹⁰ V tribuně měl Kinský i mnoho podporovatelů a přátel včetně Baye Middletona: „*Když jsem se jako první řítíl do cíle Velké národní, tak jsem jasně nade všemi slyšel Bayův povzbuzující pokřik ohlašující mé vítězství. Uvědomoval jsem si, že by dal vše za to, aby sám tento dostih vyhrál, přesto bylo vidět, že mi mé vítězství upřímně přál, z čehož jsem měl dvojnásobnou radost. Ale co jiného čekat od mého starého dobrého přítele Baye?*“²⁹¹ Svým vítězstvím se Karel stal prvním zahraničním jezdcem, který dokázal porazit anglické profesionální žokeje v tomto nejnáročnějším dostihu na světě.

Na stránkách rakouských deníků nezůstala tato událost bez povšimnutí, a tak se již následující den, 31. března, objevily zprávy o vítězství Kinského na stránkách deníků *Neue Freie Presse* a *Die Presse*.²⁹² Noviny vycházející v Čechách nevěnovaly liverpoolskému triumfu takřka žádnou pozornost. Výjimkou byl *Pražský denník*, který dne 4. dubna přinesl o tomto úspěchu krátkou, nepřesnou a zavádějící zprávu: „*Český kůň vítězem. Při velkých dostihách, které byly dne 30. m. m. v Liverpoolu v Anglicku uspořádány, vyhrál první cenu v obnosu 10.000 zl. kůň hraběte E. Kinského jménem „Zoedone.“ Na koni jel sám jeho majetník. Délka dráhy činila 4½ anglické míle a byla mnoha překážkami a příkopy ztížena. Dotýčný kůň proběhl ji v 11 minutách a 29 vteřinách a byl prvním z desíti závodních koní u cíle, předběhnuv druhého koně o celých 10 koňských délek.*“²⁹³ Zpráva byla zřejmě převzata z německy tištěných novin, neboť má téměř identický obsah. O čtyři dny později si stejný text mohli přečíst čtenáři olomouckého periodika *Našinec*.²⁹⁴

Po velkém sportovní úspěchu přihlásil Kinský *Zoedone* do „*Great Baden Steeplechase*“ v Německu, která se měla konat na konci měsíce srpna, avšak kvůli onemocnění se *Zoedone* nemohla dostihu účastnit. Na následující rok se oba začali opět připravovat na Velkou národní, kde však nakonec vítězství neobhájili a skončili na šestém místě.²⁹⁵

²⁸⁹ PECHEROVÁ, K., *Liverpoolský triumf*, s. 38.

²⁹⁰ Cit. dle: Tamtéž. s. 38.

²⁹¹ Cit. dle: Tamtéž, s. 27.

²⁹² *Neue Freie Presse* 31.března 1883; *Die Presse* 31.března 1883.

²⁹³ *Pražský denník* 4. dubna 1883.

²⁹⁴ *Našinec* 8. dubna 1883.

²⁹⁵ PECHEROVÁ, K., *Liverpoolský triumf*, s. 39-40.

V dalších letech se pokoušeli opět obhájit vítězství, ale bohužel již bez úspěchu. Roku 1885 obdržel Kinský před dostihem několik varovných dopisů a následně nechal *Zoedone* bedlivě střežit. V sázce bylo nejen případné druhé triumfální vítězství, ale také silné finanční zájmy sázkařů. Těsně před startem byla klisna, dle Karlova mínění, otrávena vpichem u nozder a na zkušební překážce upadla. William Jenkins nebyl stejného názoru, avšak podobný kolaps potkal o tři roky později čtyři jiné koně. Dalšího roku se opět připravovali na start, avšak z dosud neznámých důvodů se dostihu nezúčastnili.²⁹⁶

Po překvapivém a ohromném úspěchu se Kinský stal ve Velké Británii veřejně známou osobností a svého úspěchu si řádně užíval se svými přáteli, většinou rodilými Angličany, kteří jej plně přijali do své společnosti. Kromě již mnohokrát zmíněného Baye Middletona byl jeho velkým přítelem o dva roky mladší George Lambton, se kterým se seznámil na dostizích v Newmarketu. Lambton vynikl během osmdesátých let jako vyhlášený amatérský jezdec, ale svou jezdeckou kariéru musel ukončit po pádu z koně v roce 1892, jelikož si poškodil páteř a následně se živil jako trenér u lorda Staneleyho do roku 1933.²⁹⁷

Dalším blízkým přítelem a soupeřem Kinského byl hrabě Karel Vilém Kaunitz, jenž také zastával pozici provizorního ataše a Kinský se s ním tedy seznámil na velvyslanectví. Společně tvořili vyhlášenou a nerozlučnou dvojici, na kterou vzpomínal jejich neurozený kolega, již zmíněný Konstantin Dumba. Jeho svědectví vypovídá o zcela jiném životním stylu, který si mohli dovolit oba mladí šlechtici vést v hostitelské zemi. Kinského a Kounice charakterizoval jako „*Träger großer Namen und ausgezeichnete Reiter*“, kteří se věnovali hlavně lovectví, jezdeckví a byli zváni „*von Schloß zum Schloß*“. Na velvyslanectví v Londýně se objevovali pouze zřídka, za účelem vyzvednutí pošty nebo účasti na večírcích. Dumba zhodnotil, že jeho urození kolegové reprezentovali velvyslanectví po společenské stránce skvělým způsobem.²⁹⁸ Budoucí velvyslanec tak vnímal značně rozdílné sociální postavení a možnosti, jaké se dostávaly jeho kolegům. Po obou mladých šlechticích dokonce pojmenoval budoucí ministerský předseda Lord Rosebery své koně.²⁹⁹

Bouřlivý a nespoutaný život byl pro Karla Viléma Kounice, budoucí hlavu české hraběcí větve a dědice slavkovského majorátu,³⁰⁰ osudným, neboť se stal silně závislým morfinistou a

²⁹⁶ PECHEROVÁ, K., *Liverpoolský triumf*, s. 42-43.

²⁹⁷ Tamtéž, s. 59-61.

²⁹⁸ DUMBA, C., *Dreibund und Entente Politik in der Alten und Neuen Welt*, s. 15.

²⁹⁹ PECHEROVÁ, K. *Liverpoolský triumf*, s. 63.

³⁰⁰ ŽUPANIČ, J., - FIALA, M., - STELLNER, F., *Encyklopedie knížecích rodů*, s. 112-113.

tato drogová závislost jej zcela pohltila. S léčbou drogové závislosti mu pomáhal i Kinský, o čemž svědčí dopis z jeho pozůstalosti: „*Drahý Karle... Chci Ti jenom říci, že si myslím, že jsi milý a dobrý, že jsi ho zachránil. Jestli se z toho dostane, tak to bude jen díky Tobě... a šel jsi na to tak chytře a dobře. On je tak milý a dobrý, byla by ho škoda ztratit. Doufám a modlím se, že díky Tobě bude zachráněn, tělo i jeho duše. Bud' na něj přísný a přinut' ho navštívit doktora. Ta droga je jeho skutečný nepřítel, horší než ta žena – ale jsem si jista, že z té se jen tak nevyléčí.*“³⁰¹ Obavy neznámé pisatelky se následně naplnily. Poslední rok svého krátkého života Karel Vilém již údajně morfium neužíval, ale zemřel na mrtvici ve svých sedmadvaceti letech v srpnu 1888 po pádu z koně, což byla pro jeho vyčerpaný organismus poslední rána.³⁰²

V době svého pobytu ve Velké Británii oslavil Karel na konci listopadu 1882 své čtyřicetileté narozeniny a tím dosáhl právní zletilosti. Tento věk byl také důležitý v kontextu jeho aristokratického původu a povinností i tradic, které z něho vyplývaly, neboť byl jednou z podmínek pro udělení hodnosti komořího (*Kämmerer*).³⁰³ Titul mu byl udělen dne 8. února 1883 a o dva dny později bylo o této skutečnosti spraveno i Ministerstvo zahraničí prostřednictvím nejvyššího komoří.³⁰⁴ Tato hodnost bývala skutečným úřadem s předepsanými povinnostmi, které musel jeho držitel plnit u císařského dvora. V druhé polovině 19. století byl již počet komoříů značně vysoký, a tak se proměnil i charakter této hodnosti, která se stala spíše titulární a neplacenou čestnou funkcí, avšak nadále zůstávala základní podmínkou pro získání vyšších dvorských úřadů.³⁰⁵

Získání úřadu komořího byl tradiční šlechtickou záležitostí, zejména aristokratických kruhů, ze kterých pocházel i Kinský a které jej zavazovaly k jistému životnímu řádu. Ve Velké Británii zatím nemusel čerstvě dospělý hrabě, proslavený žokej a vyhlášený milovník všech tajemství života, brát povinnosti a tradice spjaté se svým původem příliš v potaz, avšak bylo otázkou času, kdy na ně jeho dosavadní divoká životní pout' narazí. Jeho vztah s Jennie

Karel Vilém byl synem hraběte Albrechta Kounice (1829-1897), jehož otec, hrabě Michal Kounic (1803-1852), získal v soudním sporu dědictví po vymřelé knížecí moravské linii rodu, jejíž poslední člen kníže Alois Kounic-Rietberg-Questenberg zemřel roku 1848 a z jeho manželství vzešli pouze čtyři dcery. Karel Vilém byl tedy dědicem majetku hraběcí linie v Čechách a slavkovského panství na Moravě. Roku 1897 zdědil majetky Albrechtův bratr Václav (1848-1913) a následně nejmladší bratr Evžen (1841-1919). Po jeho smrti získal Slavkov roku 1919 rod Pálffyů.

³⁰¹ Cit. dle: PECHEROVÁ, K., *Liverpoolský triumf*, s. 64.

³⁰² Tamtéž, s. 65.

³⁰³ ŽUPANIČ, J., *Nová šlechta*, s. 30.

³⁰⁴ HHStA MdA AR F4-163-5, Personalia Kinsky, Carl, Dopis adresovaný Ministerstvu zahraničí, Wien am 10. Februar 1883.

³⁰⁵ ŽUPANIČ, J., *Nová šlechta*, s. 30.

Churchilovou, jenž byl veřejným tajemstvím, mohl být pro mnohé vlivné osoby neakceptovatelný a následně se tato skutečnost mohla obrátit proti Kinskému. Informace o tomto vztahu nebylo možné utajit a byly negativně přijaty Karlovou rodinou. Tento fakt se mohl projevit v jeho finančních záležitostech, neboť byl odkázán na podporu rodičů a na to, co si dokázal vydělat při dostizích. Vzhledem k tomu, že jeho diplomatická funkce byla neplacená a také, že mnoho peněz promrhal sázením na dostizích, dostával se často do finanční tísně. Tak jako velká část jeho přátel si musel opakovaně půjčovat značné částky u vyhlášeného lichváře Samuela Lewise.³⁰⁶ Naprostá finanční rozmařilost nebyla u šlechticů při jejich „kavalírských cestách“ ničím neobvyklým.

5.4 První odchod z Velké Británie

Karlův vztah s Jennie se dostává do popředí v souvislosti s krátkým vrcholem politické kariéry Randolpha Churchilla během druhé poloviny roku 1886. Lord Churchill zastával od srpna téhož roku post ministra financí ve druhé vládě konzervativců, jejímž ministerským předsedou byl Robert Cecil 3. markýz ze Salisbury, která následovala po krátkém období vlády liberálů Williama Gladstonea. Fiaskem pro lorda Churchilla se stal jím navržený program státního rozpočtu, který počítal s omezením výdajů pro armádu, jenž se setkal se značným odporem, a Churchill následně podal rezignaci, kterou jeho spolustraníci uvítali.³⁰⁷ Tento politický boj přilákal pozornost na jeho neblahý zdravotní stav a neuspořádaný osobní život, který byl naplněný milenkami, finančními problémy a rozpadlým manželstvím s Jennie.

Pád lorda Churchilla proběhl téměř ve stejné době jako odchod Karla Kinského z Velké Británie, a proto jsou obě události celkem logicky spojovány. Jelikož Kinského poměr s ženou ministra financí byl veřejným tajemstvím a vzhledem k Churchillově demisi se mohl negativně odrazit do britské domácí politiky, bylo by v zájmu rakouské zahraniční politiky jej odvolat z Londýna.³⁰⁸ Kinského odchod je tak interpretován jako prevence před možným problémem v diplomatických vztazích obou velmocí. Bylo však možné nějakým způsobem „odvolat“ Kinského, který byl známou osobností a měl již kontakty napříč anglickou společností? Šlo tímto způsobem vyřídit celou záležitost s knížecím synem, jehož otec měl tak silný vliv?

³⁰⁶ PECHEROVÁ, K., *Liverpoolský triumf*, s. 59-60.

³⁰⁷ PONTING, C., *Churchill*, s. 9.

³⁰⁸ PECHEROVÁ, K., *Liverpoolský triumf*, s. 79.

Nyní je nutné se opět vrátit ke Karlově žádosti z roku 1897, která již byla v této kapitole mnohokrát zmíněna v kontextu jeho vstupu do diplomatického sboru a věnovat jí pozornost ve spojitosti s odchodem z Británie na konci roku 1886, neboť dle výpovědi samotného Kinského počátek jeho působení a první odchod z Velké Británie spolu souvisí. Znovu se ocitáme v již zmíněné situaci, kdy se Kinský rozhodl nadále působit v diplomatickém sboru, byl mu povolen odklad povinné zkoušky a následně mu měla být prominuta, pokud by mu jeho nadřízený hrabě Károlyi vydal potvrzení o předchozí službě v diplomatickém sboru: „...da mir mein bisheriger Cheff Botschafter Graf Károlyi das Zeugnis eines verwendbaren Beamten ausgestellt habe. Er würde mich statt, dessen lieber für einige Zeit im K. u. K. Ministerium beschäftigen. Hierauf rückte ich vorerst wieder auf meinen Posten in London ein, würde dann am 29 Sept. 1886 zum wirklichen Attaché ernannt und am 13ten Dezember desselben Jahres zur zeitweiligen Dienstleistung im K. u. K. Ministerium berufen.“³⁰⁹ Kinský stručně popsal, jakým způsobem setrval v diplomatickém sboru. V textu popisuje přirozený řetězec událostí, jehož součástí však pochopitelně není jeho osobní život. Nad výše uvedenou výpovědí je však nutné se pozastavit.

Kinský psal žádost, ve které bilancuje a hodnotí svou dosavadní kariéru za účelem povýšení a přeřazení z Říma, kde působil na velvyslanectví při Svatém stolci. Dělo se tak s odstupem jedenácti let od jeho prvního odchodu z Velké Británie a Kinský mohl choulostivé počátky své kariéry účelově redukovat. Na druhou stranu si nemohl dovolit zamlčet skutečnosti, neboť tato žádost rozhodovala o jeho budoucí kariéře a ministr si mohl nechat vše ověřit. Celá situace se také může jevit jako vhodná cesta z neutěšeného společenského postavení a finančních problémů.

Dostupné prameny úřední povahy podávají do velké míry ucelené informace o průběhu Karlovy kariéry během druhé poloviny roku 1886, které se shodují s jeho popisem v žádosti z roku 1897. Během roku 1886 se Kinský rozhodl zůstat v diplomatické službě, k čemuž se vázaly tři podmínky. Vykonání diplomatické zkoušky, které bylo nakonec vyřešeno již zmíněným způsobem. Dalším krokem bylo jeho povýšení z titulární hodnosti provizorního ataše do hodnosti vyslaneckého ataše (*Gesandtschafts-Attaché*), které proběhlo dne 29. září téhož roku.³¹⁰ Jelikož se nyní Kinský rozhodl definitivně zavázat ke státní službě a pokračovat v profesní kariéře v diplomatickém sboru, musel jako každý státní úředník složit přísahu, a tak

³⁰⁹ HHStA MdÄ AR F4-163-5, Personalia Kinsky, Carl, Wien 21ten November 1897, Žádost Karla Kinského ministrovi Agenoru Gołuchowskiemu o přeřazení a služebním postupu.

³¹⁰ Jahrbuch des K. und K. auswärtigen Dienstes 1905, s. 237.

dne 9. října 1886 stvrdil svým podpisem pod text nadepsaný *Eidesformel* svoje rozhodnutí.³¹¹ O čtyři dny později informoval ministerstvo o této skutečnosti baron Hengelmüller: „...*beehere ich mich Eurer Excellenz einzuziehen, das ich den zum wirklichen Gesandtschaft Attaché ernannten Grafen Carl Kinsky am 9 d. Mts. in Eid genommen habe.*“³¹²

Jakýkoliv dokument o přeražení Kinského na ministerstvo, který by navíc mohl objasnit jeho odchod z Británie, se nepodařilo v jeho osobní složce archivu ministerstva zahraničí vyhledat. O přeražení informuje pouze Károlyiho zpráva ministrovi zahraničí z 5. ledna 1887. „...*ich beehere mich Eurer Excellenz zu benachrichtigen, dass ich den K. u. K. Carl Grafen Kinsky von seiner Einberufung zur Dienstleistungen im hohen K. u. K. Ministerium verständigt habe und derselbe am 10. d. M. von hier nach Wien abreisen wird.*“³¹³ Dle údajů uvedených v oficiální ročence ministerstva zahraničí k roku 1905, kdy byl Kinský stále veden jako člen diplomatického sboru v disponibilitě, byl k 13. prosinci 1886 „...*in das Ministerium des kaiserlichen Hauses und des Äußern zur Dienstleistung einberufen.*“³¹⁴ Oficiálně tedy získal místo ve Vídni k tomuto datu, avšak do Vídně zamířil téměř o měsíc později. Stalo se to z praktických důvodů (např. stěhování, administrativa) nebo za zpožděním stály jiné okolnosti? Aby bylo možné posoudit celou situaci celistvě, je nezbytné se zaměřit na konec krátkého působení lorda Churchilla ve vládě. Jeho demise na post ministra financí, který zastával od 3. srpna 1886, proběhla rychle a neplánovaně³¹⁵ v rozmezí několika dnů, mezi 20. a 23. prosincem téhož roku,³¹⁶ tedy celý týden po tom, co byl Kinský oficiálně přeražen na ministerstvo.

Vzhledem k výše uvedeným skutečnostem je téměř nepravděpodobné, že příčinou odchodu Karla Kinského z Británie byl politický pád lorda Churchilla. Dle dostupných materiálů byl jeho odchod na ministerstvo podmínkou pro setrvání v diplomatickém sboru, zatímco demise lorda Churchilla byla událostí zcela nečekanou a odehrála se s časovým zpožděním oproti oficiálnímu datu Karlova přeražení.

Otázky, zda a jakým způsobem se do této záležitosti promítly okolnosti spojené s jeho osobním životem, zůstanou, vzhledem k omezenému množství pramenů, zejména pramenů

³¹¹ HHStA MdÄ AR F4-163-5, Personalia Kinsky, Carl, Eidesformel, London am 9ten October 1886.

³¹² HHStA MdÄ AR F4-163-5, Personalia Kinsky, Carl, N° LVII A-K, London den 13. October 1886, Eides. Urkunde das zum wirklichen Gesandtschafts-Attaché ernannten Grafen Karl Kinsky.

³¹³ HHStA MdÄ AR F4-163-5, Personalia Kinsky, Carl, N° IIA-U., London den 5. Jänner 1887, Abzug das K. u. K. Attaché Karl Grafen Kinsky.

³¹⁴ Jahrbuch des K. und K. auswärtigen Dienstes 1905, s. 237.

³¹⁵ Srov. GILBERT, M., *Churchill*, s. 31.; NORMAN, R., *Churchill*, s. 22.

³¹⁶ Heslo: *Lord Randolph Churchill*, In: Britannica, The Editors of Encyclopaedia.

osobní povahy, a tedy nemožnosti jejich konfrontace a analýzy, zatím nezodpovězené. Zůstává tedy možnost, že Kinského odchod mohl být naplánovaný kvůli jeho poměru s Jennie a dočasný přesun na ministerstvo byl vhodným řešením situace. S cílem vyhnout se skandálu by se v takovém případě mohl angažovat jeho otec, nadřízený z ministerstva, ale případně i sám Karel.

Na podzim roku 1886 se Karel rozhodl pro setrvání v diplomatickém sboru, které s sebou přinášelo možnost kariéry vrcholného diplomata, k čemuž měl značné předpoklady. Zůstává otázkou, zda si byl ve svých osmadvaceti letech vědom těchto možností, či prozatím směřoval své myšlenky a budoucnost spíše ke koním, dostihům a k Jennie. Počátkem roku 1887 však opustil zemi, ve které zažil nejen sportovní úspěch svého života, získal první pracovní zkušenosti, seznámil se vysokou anglickou společností, ale především zde našel svoji velkou životní lásku Jennie Churchillovou. Zřejmě nemohl tušit, že jej okolnosti zanedlouho přivedou zpět do Velké Británie.

6. Cesta k velké diplomacii

6.1 Mezi Velkou Británií a Evropou

První lednové vydání Wiener Salonblatt oznamovalo: „*Graf Carl Kinsky, Attaché bei der österr.-ung. Botschaft in London, wurde zur Dienstleistung im Ministerium des Äußern und des Kaiserlichen Hauses einberufen.*“³¹⁷ První měsíce roku 1887 působil Kinský na ministerstvu zahraničí ve Vídni, aby si zde doplnil konceptní praxi, nezbytnou a povinnou součástí kariéry začínajícího diplomata. Z dostupných pramenů není zřejmé, jaká byla jeho pracovní náplň a do jaké míry šlo pouze o formální doplnění znalostí budoucího úředníka a zda Kinský nevěnoval ve Vídni více času probíhající plesové sezóně. Jeho působení zde však trvalo pouze pár měsíců, neboť se mu brzo naskytla možnost návratu do Spojeného království. Stalo se tak v souvislosti s významnou událostí, neboť rok 1887 byl pro Velkou Británii a její impérium ve znamení padesátiletého výročí vlády královny Viktorie I.³¹⁸

6.1.1 Průvodcem korunního prince Rudolfa

Na velkolepé oslavy tohoto jubilea bylo pozváno padesát příslušníků vládnoucích dynastií v Evropě. Rakousko-Uhersko zatupoval při této mimořádné oficiální návštěvě korunní princ Rudolf, kterého doprovázeli jeho blízcí přátelé: hofmistr hrabě Bombelles, komoří Géza Széchényi a baron Arthur Giesl. Mezi doprovod byli také zařazeni Karel Kinský a jeho švagr, manžel jeho starší setry Vilemíny, kníže František Josef Auersperg, v jehož pozůstalosti se nachází písemnosti a dokumenty z této cesty.³¹⁹ Důvodů, proč byl k doprovodu budoucího vladaře habsburského domu během této oficiální a slavnostní návštěvy zařazen také Karel Kinský, najdeme hned několik a všechny vychází z jeho předchozího a dlouhodobého pobytu v Británii. Mimo precizní znalost anglického jazyka měl, jako jeden z mála šlechticů, ve vysokých patrech anglické společnosti nesčetné známosti, nejen díky vztahu s Jennie Chručillovou. Vzhledem ke svým úspěchům v dostihovém sportu byl známou osobností, a navíc vyhlášeným společníkem. Dalším důvodem bylo jeho přátelství s princem

³¹⁷ Wiener Salonblatt, 1. ledna 1887.

³¹⁸ HIBBERT, Ch., *Královna Viktorie*, s. 388-392.

³¹⁹ VESELÍKOVÁ M.: *Rodinný archiv Auerspergů, Žleby, Slatiňany 1704-1939 (1944)*. Inventář, s. 70.

z Walesu, budoucím králem Eduardem VII.³²⁰ Ačkoliv byl nejstarší syn Viktorie I. o sedmnáct let starší, měl s Kinským velice blízký vztah, který vycházel ze společného zájmu o lov a dostihový sport, ale také o nespoutané a bujaré večírky, hazardní hry a milenky. O tyto aktivity neměl Kinský nouzi, neboť byl členem *Marlborough House Set*.³²¹ Spolu s dalšími desítkami osob, pocházejících nejen z vysoké anglické společnosti, patřil Kinský k neoficiálnímu „dvoru“ budoucího krále a královny, který se scházel v jedné z londýnských panovnických rezidencí *Marlborough House*.³²² Kinský byl znalcem vysokých kruhů anglické společnosti, a proto byl pro prince Rudolfa vhodným průvodcem a zároveň mužem, který mohl sblížit oba budoucí panovníky.

Hlavní slavnostní program probíhal na konci června a Kinský měl možnost se osobně setkávat s korunním princem Rudolfem. Své zážitky a mínění popsal ministru zahraničí: „*Setkání s korunním princem, kterého jsem neznal, tedy neznal jsem ho takového, jaký je dnes, bylo zajímavé. Vaše Excellence, byl jsem opravdu příjemně překvapen, jak se změnil k lepšímu. Nemůžu dostatečně zdůraznit, jak jsem za to rád, neboť jsem se v něm zřejmě v minulosti mýlil...Jsem Vám vděčný, že jsem měl možnost se s ním sblížit a změnit svůj názor. Obzvláště mě potěšily dvě věci, které jsem v minulosti u jeho vystupování postrádal. Za první jsem si povšiml, že má, jak to já nazývám, 'rakouské ušlechtilé chování', ale to mě moc nepřekvapuje. A za druhé, že si bere císaře za svůj osobní příklad, tomu bych nikdy nevěřil, vždy jsem si myslel, že císaři vzdoruje jen tak z trucu...*“³²³ Korunní princ byl velice vřele přijat a byl mu udělen Podvazkový řád,³²⁴ avšak tyto okolnosti způsobily pokračování dočasného ochlazení vztahů Rakouska s Německem, které trvalo od března téhož roku, kdy princ navštívil Berlín. V rozhovorech s kancléřem Bismarckem a budoucím králem Vilémem II. se intenzivně ale neúspěšně zabýval Německo-Rakouským spojenectvím a případným konfliktem s Ruskem,³²⁵

³²⁰ Eduard VII. (1841-19010) byl nejstarším synem Viktorie I. a Alberta Sasko-Kobursko-Gothajského. V mládí na něj byly kladeny vysoké nároky ve vzdělávání, které nepatřilo mezi jeho silné stránky, na rozdíl od jeho přirozeného šarmu a taktu. Roku 1863 si vzal za manželku dánskou princeznu Alexandru. Na trůn usedl po matčině smrti roku 1901 a jeho kroky v zahraniční politice přinesly roku 1904 sblížení s Francií v podobě Srdečné dohody. Dle zásady dvou předů reorganizoval britské válečné loďstvo, byl odpůrcem antisemitismu a mezi jeho přátele patřili Rothschildové. Byl také milovníkem nespoutaného životního stylu, náruživým kuřákem, což neprospívalo jeho zdravotnímu stavu. Celkem devětkrát navštívil Mariánské Lázně a při pobytu roku 1909 jej doprovázel i Karel Kinský. Eduard VII. zemřel dne 6. května 1910 po opakovaných zástavách srdce.

³²¹ PECHEROVÁ, K., *Liverpoolský triumf*, s. 91-92.

³²² Ridley, J., *Marlborough House set (act. 1870s–1901)*. *Oxford Dictionary of National Biography*.

³²³ Citováno dle: PECHEROVÁ, K., *Liverpoolský triumf*, s. 67.

³²⁴ Podvazkový řád (The Most Notable Order of the Garter) byl založen králem Eduardem III. v polovině 14. století a patří mezi prestižní rytířské řády udělované britským panovníkem.

³²⁵ HAMMANOVÁ, B., *Rudolf*, s. 262-263.

neboť se roku 1885 stal Balkánský poloostrov opět tématem zahraniční politiky evropských velmocí.³²⁶

V první polovině roku 1887 se vlivem pokročilého stádia nákazy kapavkou začal zdravotní i psychický stav korunního prince zhoršovat, čehož si všiml i Kinský: „...*Ale s lítostí Vám sděluji, že korunní princ má špatné nervy, není o tom pochyb. Všiml jsem si toho už dříve. To je jeho neštěstí. Obzvláště během dopravní zácpy bylo vidět, že se tomu snaží zabránit, ale je to tam. Stydím se za to, ale podrobil jsem ho zkoušce v noci, když jsme se vraceli pěšky domů z Marlborough Clubu. Šli jsme okolo Green Parku a řekl jsem mu, že si netroufám s ním park projít, protože tam rádí vagabondi. Ztichl a zůstal mlčet. Bylo vidět, že si skutečně oddychl, když jsme došli k bráně Buckinghamského paláce. Nemůže za to a je mi to líto.*“³²⁷ Pro Karla Kinského byla možnost být součástí Rudolfova doprovodu velkou poctou a zároveň ojedinělou a exkluzivní příležitostí, jak se seznámit a sblížit s budoucím panovníkem Podunajské monarchie. Poslední roky svého života prožil princ ve stínu špatných rodinných vztahů a nepochopení, zatímco jeho německý protějšek Vilém II. usedl roku 1888 na trůn a měl již čtyři potomky. Princ Rudolf se rozhodl ukončit svoji životní pouť se svou milenkou Marií Vetserovou ráno 30. ledna 1889 v Mayerlingu.

6.1.2 Osobností na londýnském velvyslanectví

Není ovšem jasné, jakým způsobem a kdy opustil Kinský svou pozici na Ministerstvu zahraničí a přesunul se zpět na velvyslanectví do Londýna před princovým příjezdem. Je však pravděpodobné, že i během svého působení na Ballhausplatzu byl oficiálně služebně evidován na velvyslanectví v Londýně, neboť v dokumentu *Dienst-Beschreibung und Ruhegebühr-Nachweisung* z roku 1906, ve kterém byla Kinskému spočtena celková doba služby pro stanovení výše penze, není k roku 1886 a 1887 zmínka o jeho působení na Ministerstvu zahraničí.³²⁸ Druhým dokumentem, kterým lze podpořit toto tvrzení, je zpráva pro ministra zahraničí od hraběte Károlyiho, datovaná 2. července 1887, ve které hodnotí schopnosti a

³²⁶ V září 1885 se Bulharsko sjednotilo s Východní Rumélií a vznikl tak velký slovanský stát, který ohrožoval zájmy Rakouska-Uherska, ale také Ruského impéria, neboť bulharští nacionalisté jednali nezávisle na carovi. Okolnosti přivedly Vídeň a Petrohrad na přelomu let 1886 a 1887 na pokraj války. Na Bulharský trůn nastoupil dle Bismarkova návrhu Ferdinand sasko-kobursko-gothajský. Tyto události znamenaly definitivní rozpad Spolku třech císařů a Německo následně uzavřelo s Ruskem tzv. Zajišťovací smlouvu, která chránila obě velmoci před možným konfliktem. SIMMS, B., Zápas o evropskou nadvládu, s. 316-318.

³²⁷ Citováno dle: PECHEROVÁ, K., *Liverpoolský triumf*, s. 67.

³²⁸ HHStA MdÄ AR F4-163-5, Personalien Kinsky, Carl, Dienst-Beschreibung und Ruhegebühr-Nachweisung, Wien am 27. Juli 1906.

kvalifikaci svých podřízených na londýnské misi. Kinského charakterizoval Károlyi po profesní stránce velmi příznivě: „...dobrá kvalifikace, rozumný úsudek, služební důvěra. ...Ve francouzštině jako v angličtině v písmu a v řeči zkušený.“ Vyzdvihl i Kinského osobnostní a společenské přednosti, které byly důležitou výbavou každého diplomata: „Ad 3, Charakter sympatický, aktivní a vynalézavý. Spolehlivost a taktnost dokonalá. Ad 4, Společensky zapsaný a náležité mravy jeho hodnosti a skvělému postavení, noblesní, přátelský, pohostinný.“³²⁹ Společně s Kinským byli hodnoceni jeho kolegové: hrabě Heinrich Lützow, hrabě Thaddäus Koziembrodski, hrabě Paul Esterházy, baron Rüdiger Biegeleben a baron Alexander Vesque von Püttlingen.

Hrabě Heinrich Lützow,³³⁰ který zakončil svou kariéru během let 1904-1910 na postu velvyslance v Itálii, je autorem hodnotných pamětí, ve kterých se zmiňuje o většině svých spolupracovníků. Poprvé připomíná Karla Kinského v kapitole s názvem *An der Botschaft im London*, ve které se věnoval charakteristice některých svých kolegů a také vztahům, které panovaly na londýnském velvyslanectví. Lützow si Karla Kinského velice vážil a hodnotil jej jako výraznou a vzácnou osobnost: „Kinský byl jeden z mála lidí, kteří si v životě dělají pouze přátele. Spjoval vzácnou šlechtynost povahy s dobrosrdečností, které jsou dány pouze Bohem obdarovaným osobnostem. I když měl občas dny hluboké duševní deprese, téměř vždy s ním byla jeho upřímná radost ze života a nikdy neutuchající humor, zvláště, když mohl holdovat svým oběma, bohužel u nás se tak zřídka společně vyskytující vášním, politice a sportu. Že roku 1883 vyhrál s Zeodone Velkou národní, (jako jediný neangličan, který uspěl v tomto velkém klání, ví téměř celý svět.“³³¹ Ačkoliv je nutné přihlédnout k faktu, že Lützow psal své vzpomínky o několik desítek let později, je jisté, že Kinský byl silnou a známou osobností před svým třicátým rokem života, na počátku své kariéry. Ačkoliv jej zmíněné přednosti provázely

³²⁹ HHStA SB Sammlungen Sammlung HHSTA 1-3, N° XXXVII A, Geheim., London, 2.Juli 1887, Beantwortet den wetrauligen Hohen Erlass von 26. April d. J. 9729/2.

³³⁰ Hrabě Jindřich Lützow (1852-1932) byl druhorozeným synem Františka Lützowa a Henrietty Seymourové. Roku 1874 vstoupil do diplomatických služeb a poté velkou část své kariéry strávil v Římě, Londýně a Paříži. Následně byl vyslancem v Drážďanech (1895-1899), prvním sekčním šéfem na ministerstvu zahraničí (1899-1904) a následně v letech 1904-1910 velvyslancem v Římě. Jeho paměti, vydané roku 1971, jsou významným pramenem k zahraniční politice Rakouska-Uherska v posledních předválečných desetiletích. Jeho starší bratr Josef (1849-1916) byl diplomatem, politikem, historikem a intelektuálem, jehož hlavním působištěm v Čechách bylo město Žampach.

³³¹ LÜTZOW, H., *Im diplomatischen Dienst der k. u. k. Monarchie*, s. 46. „Karl Kinsky war einer jener seltenen Menchen, die im Leben sich nur Freunde gemacht haben. Er vereinigte eine seltene Vornehmheit der Gesinnung mit einer Herzensgüte, wie sie nur wenigen gottbegnadeten Naturen beschieden ist. Obwohl er mitunter Tage von tiefer seelischer Depression hatte, war seine heitere Lebensfreude und ein nie versiegender Humor bei ihm fast stets zu finden, besonders, wenn er seinen beiden – bei uns leider so selten vereint vorkommenden – Passionen, der Politik und dem Sport, huldigen konnte. Daß er im Jahre 1883 mit Zoedone die Grand National gewonnen hat (als einziger Nichtengländer, dem diese große Leistung jemals gelungen ist), weiß nahezu die ganze Welt.“

celým životem a byly velkým předpokladem a podporou během jeho kariéry, těžce nesl své dosavadní fiasko v osobním životě, neboť se milovaná Jennie nemohla stát jeho ženou. City bývají silnější než cokoliv jiného, a tak se Karel musel jen těžko smířovat s touto situací. Následkem byly zřejmě zmíněné stavy deprese, neboť věděl, že s Jennie mohou žít vedle sebe, ale nikoliv spolu.

6.1.3 Mezi Londýnem a Evropou

Koncem osmdesátých let vystřídal Kinský několikrát místo svého působení, jak bylo obvyklé u začínajících diplomatů. Nařízením z 23. září 1887 se jeho působištěm stal Berlín, hlavní město Německého císařství.³³² Kinský odjel z Londýna 19. října, tedy o téměř celý měsíc později, o čemž informoval baron Biegeleben ministra, a pro účely stěhování do nového působiště byl Kinskému vyměřen příplatek ve výši 200 zlatých.³³³ V Berlíně nastoupil až k 17. listopadu, o čemž zpravil Ministerstvo zahraničí baron Arthur Eisner z Eisensteinu, legační rada I. kategorie.³³⁴

Dne 13. března následujícího roku podal ministr zahraničí žádost císaři o povýšení Kinského do hodnosti honorárního legačního sekretáře. Hrabě Kálnoky v dokumentu připomněl, že Kinský sice oficiálně vstoupil do diplomatického sboru teprve nedávno, před rokem a půl, ale také fakt, že od roku 1881 již působil ve funkci provizorního ataše a prokazoval svědomitou službu na všech třech dosavadních pracovištích. O tři dny později schválil císař navržené jmenování svým podpisem a přípisem: „*Ich ernenne der Gesandtschafts-Attaché Karl Grafen Kinsky zur Honorar-Legations-Sekretär.*“³³⁵ O tomto povýšení byl Kinský informován již prostřednictvím hraběte Károlyiho, který ministerstvu sdělil Kinského poděkování,³³⁶ neboť dne 19. března 1888 byl Kinský opět přeražen zpět do Londýna.³³⁷ Téhož roku došlo po

³³² Jahrbuch des K. und K. auswärtigen Dienstes 1905, s. 237.

³³³ HHStA MdÄ AR F4-163-5, Personalia Kinsky, Carl, N° LXI, Abreise des Attachés Karl Graf Kinsky, London den 19 Oktober 1887.

³³⁴ HHStA MdÄ AR F4-163-5, Personalia Kinsky, Carl, N° LXXXIX. A-P, Zeigt die Dienstantritt der k. und k. Attachés Carl Graf Kinsky, Berlin den 19 November 1887. Baron Eisenstein byl o tři roky později odvolán z důvodu své homosexuální orientace, ale následně se vrátil do služby s příslibem sňatku. Godsey, W., Aristocratic Redoubt, s. 92.

³³⁵ HHStA MdÄ AR F4-163-5, Personalia Kinsky, Carl, Wegen Allerhöchsten Ernennung des k. und k. Gesandtschafts-Attachés Karl Grafen Kinsky, zum Honorar-Legations-Sekretär, Wien, am 13. März 1888.

³³⁶ HHStA MdÄ AR F4-163-5, Personalia Kinsky, Carl, N° XIX B, Betreffend Ernennung des Grafen Carl Kinsky zum hon. LegationsSekretär. London, den 28. März 1888.

³³⁷ Jahrbuch des K. und K. auswärtigen Dienstes 1905, s. 237.

necelých deseti letech ke změně na postu velvyslance ve Spojeném království, jež po hraběti Károlyim převzal hrabě František Deym ze Střítěže.³³⁸ Hrabě Lützow kladně hodnotil nástup nového šéfa mise: „*Graf und Gräfin Deym erfreuten sich im London bald einer großen Beliebtheit. Sie bildeten jedenfalls ein sehr dekoratives Botschafterpaar und wurden mit kürzesten Zeit mit Einladungen überhäuft.*“³³⁹

Nejen Podunajskou monarchií otřásla koncem ledna 1889 šokující a smutná zpráva o smrti prince Rudolfa. Kinský jej pár dnů před touto tragickou událostí doprovázel do opery, a tak ho musela princova smrt také velice zaskočit. V první polovině února se celkem třikrát sešel s princem z Walesu a informoval ho o probíhajícím vyšetřování této tragédie.³⁴⁰ Hrabě Lützow vzpomínal, jak si během večere přečetl zneklidňující telegram od Kinského: „*Ich war im Melton bei Bekannten zu Besuche, als ich beim Dinner nach einer langen ermüdenden Jagd ein Telegramm erhielt folgenden Inhaltes: „Come back at once. Bad news confirmed. Charles.“ Es war der 30. Januar 1889. Natürlich hatte ich keine Ahnung, um was es sich im Telegramm Karl Kinnskys behandelte, aber nahezu gleichzeitig erhielt ich von meiner Frau, die vorübergehend in der Stadt war, die Schauernachricht vom Tode des Kronprinzen.*“ Smrt korunního prince měla silný vliv na dynastickou otázku Habsburského domu a s tím související politický vývoj celé monarchie v posledních desetiletích její existence.

O několik dní později, 12. února 1889, byl Kinský přeražen do Paříže,³⁴¹ do které odjel 28. února a na náklady spojené s tímto stěhováním mu byla poskytnuta částka 85 zlatých.³⁴² Rakousko-uherský velvyslanec ve Francouzské republice, hrabě Ladislaus Hoyos,³⁴³ informoval ministerstvo o nástupu nového ataše k 4. březnu.³⁴⁴ Následující rok dne 2. června

³³⁸ Hrabě František Deym ze Střítěže (1838-1903) vstoupil do diplomatického sboru v roce 1860 a svou kariéru zahájil v Petrohradu. Dále působil v Římě, Bruselu a Londýně. V osmdesátých letech byl aktivně činný na domácí politické scéně za stranu konzervativního velkostatku a následně se opět vrátil k diplomacii a mezi léty 1888-1803 působil na postu velvyslance ve Velké Británii.

³³⁹ LÜTZOW, H., *Im diplomatischen Dienst der k. u. k. Monarchie*, s. 51.

³⁴⁰ PECHEROVÁ, K., *Liverpoolský triumf*, s. 67-68.

³⁴¹ *Jahrbuch des K. und K. auswärtigen Dienstes* 1905, s. 237.

³⁴² HHStA MdÄ AR F4-163-5, Personalia Kinsky, Carl, N° XVI, Abreise das k. und k. hon. LegationsSekretär Karl Graf Kinsky nach Paris, London den 4. März 1889.

³⁴³ Hrabě Ladislaus Hoyos (1834-1901), pocházející ze šlechtické rodiny španělského původu, vstoupil do diplomatických služeb roku 1856. Od poloviny sedmdesátých let působil jako velvyslanec ve Spojených státech amerických (1875-1878) a v Rumunsku (1878-1882). Po krátkém působení na ministerstvu v pozici sekčního šéfa se stal vyslancem ve Francii (1883-1894).

³⁴⁴ HHStA MdÄ AR F4-163-5, Personalia Kinsky, Carl, N° XIII. Z., Meldet den Dienstantritt das k. und k. Hon. Legat. Secretär Carl Grafen Kinsky, Paris, 9 März 1889.

byl opět přeložen do Londýna,³⁴⁵ kde začal opět působit od 1. září³⁴⁶ a následně zde služebně setrval téměř další čtyři roky. Vzhledem k velkému počtu přátel, které zde Kinský měl, ať už díky své jezdecké kariéře, diplomatické službě a také mnoha dalším, které potkal například v *Marlborough House Set*, již pro něj nebylo Spojené království cizí zemí. Patřil tak k menší skupině diplomatů z rakousko-uherského velvyslanectví, kteří považovali Velkou Británii za svůj domov.³⁴⁷

Kinský mohl opět být v blízkosti Jennie a také oběma jejím synům, kterým se snažil věnovat. Pojilo je vřelé přátelství, neboť s nimi trávil čas, učil je střilet a sbíral pro ně poštovní známky, a pokud nebyl zrovna v Británii, alespoň si s nimi dopisoval.³⁴⁸ Roku 1890 chytil od Winstona spalničky: „*Můj starý drahý Winny. Jak je od Tebe milé, že jsi mi napsal! Byl jsem velice potěšen, když jsem dostal Tvůj dopis. Není pochyb o tom, že jsem to od Tebe dostal, Ale nevadí mi to. Už je mi docela dobře, ale doktor ještě nedovolil jít ven. Pro děti nejsou spalničky nic, ale pro dospělé je to daleko horší. Říká se, že jeden si musí dávat pozor, aby pak nechytl další nemoci. Doufám, že už jsi v pořádku a že budeš hodný chlapec během následujícího semestru. Zase mi někdy napiš a já Ti vždy odpovím. Moje adresa je 5 Avenue Montaigne, Paříž. Tvůj navěky, K. Kinský*“³⁴⁹

Následujícího roku navštívil s Winstonem Křišťálový palác, kde při příležitosti návštěvy německého císaře Viléma II. probíhalo cvičení požárníků. Poté zašli s Kinským na večeři, kterou zapíjeli šampaňským a společně prožili bujarý večer.³⁵⁰ Winston byl celou událostí ohromen a v dopisu svému bratrovi Johnovi následně vylíčil své zážitky.³⁵¹ Jejich přátelství přetrvalo i v dalších letech, byť příležitostí na osobní setkávání značně ubylo. Roku 1898 daroval Winston Karlovi svou literární prvotinu s názvem *The Story of the Malaknad Field Force*, pojednávající o boji britských sil proti povstalému kmeni Čitralů na území dnešního Pákistánu, kterého se mladý Churchill zúčastnil jako dopisovatel *The Daily Telegraph*.³⁵² Kniha, která byla původně zařazena do knihovního fondu zámecké knihovny

³⁴⁵ Jahrbuch des K. und K. auswärtigen Dienstes 1905, s. 237.

³⁴⁶ HHStA MdÄ AR F4-163-5, Personalia Kinsky, Carl, N° LXXI J., Dienstantritt das hon. LegationsSektretärs Karl Graf Kinsky, London den 10 September 1890.

³⁴⁷ LÜTZOW, H., *Im diplomatischen Dienst der k. u. k. Monarchie*, s. 49.

³⁴⁸ PECHEROVÁ, K., *Liverpoolský triumf*, s. 80.

³⁴⁹ Cit. dle: Tamtéž.

³⁵⁰ PECHEROVÁ, K., *Liverpoolský triumf*, s. 80.

³⁵¹ GILBERT, M., *Churchill*, s. 44.

³⁵² Kniha byla vydána v českém jazyce roku 1997: Churchill, W., *Příběh malakandského sboru*. Brno: Jota, 1997.

v Heřmanově Městci, je dnes ve sbírkách Vojenského historického ústavu v Praze.³⁵³ Působení Kinského ve Velké Británii bylo přerušeno v druhé polovině roku 1892, jelikož byl pověřen velice důležitým úkolem.

6.2 S arcivévodou Františkem Ferdinandem d'Este na cestě po Indii

Kinskému se dostalo jedinečné možnosti se osobně seznámit s další významnou postavou habsburského domu, budoucím následníkem trůnu, arcivévodou Františkem Ferdinandem d'Este, neboť byl, vzhledem ke svým jazykovým znalostem angličtiny a také anglické společnosti, vybrán jako arcivévodův doprovod na cestě po Indii, kterou následník trůnu absolvoval v rámci své cesty kolem světa. Ta započala odpoledne dne 16. prosince 1892, když z Terstu na palubě lodi *Císařovna Alžběta* vyplul František Ferdinand d'Este společně se svým doprovodem, do něhož patřili: hrabě Leo Wurmbrand-Stuppach, hrabě Jindřich Clam-Martinic, nadporučík Julius von Prónay von Tót-Próna und Blatnicza, preparátor Eduard Hodek a František Janáček a další sloužící.³⁵⁴ O dva dny později oslavil arcivévoda na palubě *Císařovny Alžběty* své 29. narozeniny.³⁵⁵ Jejich cesta mířila k Suezskému průplavu, přes Rudé moře a dále k Cejlonu a Indii. Arcivévoda si po celou dobu cesty vedl deník, do kterého podrobně zaznamenával zážitky z každého dne, jenž vyšel tiskem již roku 1895.

Kinského cesta do Indie započala s měsíčním předstihem. Na konci října pobýval ve Vídni, ze které vyrazil 1. listopadu do Heřmanova Městce, odkud pokračoval do Terstu, kde 10. listopadu započal cestu do Indie.³⁵⁶ Arcivévodův pobyt v Indii měl po organizační stránce zajistit spolu s generálním konzulem Františkem Stockingerem, se kterým se 12. listopadu setkal v italském Brindisi.³⁵⁷ Odtud pokračovali do Bombaje, kam připluli 28. listopadu a následně se přemístili do Kalkaty, kde byli 10. prosince uvítáni ve Vládním domě.³⁵⁸

Arcivévodova návštěva začala dne 5. ledna v Kolombu, největším městě Cejlonu, kde byl slavnostně přivítán guvernérem Arthurem Havelockem. Tam se k výpravě přidal i Kinský

³⁵³ FIŠER, M., *Winston Churchill a Karel Kinský v příběhu jedné knihy*.

³⁵⁴ Galandauer, J., *František Ferdinand d'Este*, s. 43.

³⁵⁵ Tamtéž, s. 47.

³⁵⁶ Wiener Salonblatt, 6. listopadu 1892.

³⁵⁷ Wiener Salonblatt, 13. listopadu 1892.

³⁵⁸ PECHEROVÁ, K., *Liverpoolský triumf*, s. 74.

a Stockinger, které na zpáteční cestě z Kalkaty zdrželo špatné počasí.³⁵⁹ O dva dny později vyrazili na lov do vnitrozemí ke komplexu dvou velkých nádrží nazývaném Kala Wewa, vybudovaném v roce 460 n. l., kde strávili několik dní. Arcivévoda se předem informoval o podmínkách a možnostech lovu v Indii v korespondenci s vévodou z Connauthu, který mu sdělil své zkušenosti.³⁶⁰ Pro všechny zúčastněné byl lov jistě velkým dobrodružstvím, neboť probíhal v naprosto odlišných přírodních podmínkách, než na jaké byli doposud zvyklí. Neobyčejnou podívanou na mnoho živočichů v exotickém prostředí však doprovázela úmorná vedra. Při lovecké výpravě se poštěstilo i Kinskému a 11. ledna se mu podařilo skolit slona.³⁶¹

Následně se vrátili do Kolomba a o tři dny později dorazili do Bombaje, kde je opět čekalo okázalé přivítání a večer honosná večeře ve Vládním domě, které se zúčastnilo celkem 54 hostů, převážně místních vysoce postavených vládních úředníků a vojenských důstojníků.³⁶² Následující den navštívili například věže mlčení, které se nachází na Malabárském vrchu v Bombaji a dodnes slouží jako pohřebiště komunity Pársů.³⁶³ O dva dny později vyrazili mimořádně vypraveným vlakem do Tanduru, kde se jejich cílem stal lov tygrů. Drsné klimatické podmínky a náročný lov začaly Kinskému způsobovat v následujících dnech silné horečky a nemohl se tak plně účastnit dalšího programu arcivévodovy cesty.³⁶⁴

Na počátku února dorazila výprava do Kalkaty a Kinskému se podařilo zotavit. Ráno 2. února mohl vyrazit v kočáře na projížďku městem s arcivévodou, kterému se Kalkata nejevila tak zajímavá jako Bombaj a Hajdarábát. Večer následujícího dne strávili společnou procházkou a následně večeří s konzulem Heilgersem, po které následovalo soaré.³⁶⁵ Dne 12. února se arcivévodova výprava nacházela v Ágře, městě ležícím na břehu řeky Jamuny, kde obdivovali proslulý Tádž Mahal, jenž arcivévodu zcela nadchl. Kinský však opět podlehl horečkám.³⁶⁶

O deset dní později byl již zdrav a mohl se účastnit lovů v Sarisce.³⁶⁷ Při lovu dne 24. února se podařilo ulovit dva tygry, což bylo pro arcivévodu velkým zážitkem: „*Der heutige Tag mit Seiner Beute von zwei Tigern im Verlaufe von kaum einer halben Stunde bildet die schönste*

³⁵⁹ Tagebuch meiner Reise um die Erde, s. 36.

³⁶⁰ Galandauer, J., *František Ferdinand d'Este*, s. 48.

³⁶¹ Tagebuch meiner Reise um die Erde, s. 66.

³⁶² Tamtéž, 86.

³⁶³ Tamtéž, s. 87.

³⁶⁴ Tamtéž, s. 114, 124, 137.

³⁶⁵ Tamtéž, s. 169, 175.

³⁶⁶ Tamtéž, s. 233.

³⁶⁷ Tamtéž, s. 281, 285

jagdliche Erinnerung meines Lebens, und heißen Dank sage ich dem heiligen Hubertus für solches Weidwerk.“³⁶⁸ Arcivévoda během pobytu navštěvoval mnoho místních památek, nakupoval řemeslné výrobky a účastnil se vojenských přehlídek, avšak největší nadšení mu přinášely lovecké zážitky. Výprava také často navštěvovala místní vládcy jednotlivých indických států. Jak poukázala Kamila Pecherová, na Kinského vzpomínala Sunita Devi³⁶⁹, manželka Nripendry Bahadury, jenž byl mahárádžou státu Koch Bihar: „*Hrabě Kinský byl dalším šarmantním Rakušanem, se kterým jsem se setkala ve Vládním domě a občas vyrazila na vyjížďku. Jednoho večera, když jsme byli venku, bylo už dost pozdě. Vždycky jsem si ráda vyslechla modlitbu mých dětí, než jsem jim popřála dobrou noc, protože můj domov byl mým rájem a byla jsem na své děti pyšná. Požádala jsem tedy hraběte Kinského, abychom se vrátili a vysvětlila jsem proč. Začali jsme si povídat o rodinném životě, vypadalo, že ho to zajímá a pak mi jako svobodný mládenec složil tu největší poklonu: ‚Doufám, že když se někdy ožením, tak moje manželka mi dá tak šťastný domov jako vy mahárádžovi.‘ Jeho slova zněla tak upřímně, že jsem uvažovala o tom, jestli některé evropské dámy neutrpěly v porovnání se mnou. Vážná nálada se však rychle změnila ve veselou, jelikož se mi moje sukně zamotala do vozíku a nemohla jsem slézt. Poslali pro mahárádžu, který právě hrál kulečnick. Přišlo mu to dost legrační, ale bez rozpaků mě zvedl a odnesl do domova, který hrabě Kinský tak obdivoval.*“³⁷⁰

Dne 12. března, kdy se výprava nacházela u Dahnabagh, se při lovu zadařilo i Kinskému: „*Der Panther, dem Kinskys Schuss gegolten, hatte sich mitten im Kreise in einem kleinen Grasbusche nach Katzenart geduckt, sprang aber bald wieder vor und wurde nun vor Kinsky mit zwei Kugeln erlegt. Es war ein starkes männliches Thier mit lichter, schön gefleckter Decke.*“³⁷¹ Lovecké štěstí Kinskému přálo i v Nepálu u Katni, kde se mu 21. března podařilo skolit tygra.³⁷² Koncem měsíce se všichni vrátili opět do Kalkaty a 30. března pokračoval arcivévoda na své cestě kolem světa do Singapuru. S organizací putování po Indii byl následník trůnu velice spokojen: „*den Erfolg der Reise sichernde Verdienste erworben: Kinsky durch die trefflichen Vorbereitungen, die englischen Herren durch die fürsorgliche, umsichtige Leitung aller Fahrten und Expeditionen, durch das unermüdliche Bestreben, die Reise zu einer*

³⁶⁸ Cit. dle: Tamtéž, s. 287.

³⁶⁹ Sunita Devi (1864-1932) byla ve svých čtrnácti letech provdána a z manželství vzešlo sedm dětí. Nejen finančně podporovala vzdělávání žen, byla zakladatelkou dívčí školy *Sunity Academy*, intenzivně se angažovala v otázce ženských práv a za své zásluhy byla oceněna Řádem Indické říše.

³⁷⁰ Cit. dle: PECHEROVÁ, K., *Liverpoolský triumf*, s. 75-76.; Původní text: DEVI, S., *The autobiography of an Indian princess*, s. 140.

³⁷¹ Cit. dle: Tagebuch meiner Reise um die Erde, s. 367.

³⁷² Tamtéž, s. 385.

*wahrhaft genussreichen zu gestalten.*³⁷³ Arcivévodova cesta pokračovala dále do Indonésie, Austrálie, Japonska a Ameriky, odkud zamířil zpět do Evropy. Ze své cesty si přivezl dle nejvyšších odhadů na osmnáct tisíc etnografických předmětů, které jsou dnes ve sbírkách Etnografického muzea ve Vídni, a také přes dva tisíce fotografií, které zachycují jeho mnohaměsíční putování, jež rozšířilo obzory budoucího panovníka.³⁷⁴ Karel Kinský měl jedinečnou a zcela výjimečnou možnost se během tří a půl měsíců velmi blízce seznámit s budoucím císařem, podobně jako tomu bylo při návštěvě Londýna s princem Rudolfem v létě 1887. Toto sblížení by patrně hrálo důležitou a významnou roli pro Kinské, pokud by arcivévoda usedl na císařský trůn.

Po návratu z Indie udělil František Josef I. 4. května 1893 Kinskému rozhodnutím z 4. května 1893³⁷⁵ na návrh arcivévody Františka Ferdinanda d'Este Leopoldův řád (*österreichisches-kaiserlicher Leopold-Ordens*) rytířského stupně.³⁷⁶ Na rozdíl od jiných řádů a vyznamenání se původní dokument nenachází v přístupné části Karlovy pozůstalosti v rodinném archivu Kinských umístěném v Rakouském státním archivu ve Vídni.

6.3 Odchod z Velké Británie

O dva měsíce později, od 1. července 1893, se Kinský stal placeným vyslaneckým atašé (*besoldeter Gesandtschaft Attaché*)³⁷⁷ s přiznaným ročním platem 1000 zlatých,³⁷⁸ což odpovídalo zařazení do VIII. hodnostní třídy.³⁷⁹ Po sedmi letech v oficiální službě mohl Kinský začít počítat i s finančními požitky, které následně získával jako zaměstnanec ministerstva zahraničí, i když počáteční částka nebyla nijak vysoká. Vzhledem k životnímu stylu a požadavkům, které souvisely s jeho postavením diplomata a šlechty, však nepřestal být

³⁷³ Cit. dle: Tamtéž, s. 403-404.

³⁷⁴ Galandauer, J., *František Ferdinand d'Este*, s. 59.

³⁷⁵ Jahrbuch des K. und K. auswärtigen Dienstes 1905, s. 237.

³⁷⁶ HHStA MdÄ AR F4-163-5, Personalia Kinsky, Carl, Oznámení o udělení řádu, Wien, am 6. Mai 1883.

Rakouský císařský Leopoldův byl udělován od roku 1808 a bylo jím možné ocenit široké spektrum příjemců společenského, kulturního i politického života. Původně byl rozdělen do tří stupňů, od roku 1901 již jen do dvou. Pojmenován byl podle císaře Leopolda II. a jeho heslo: OPES REGUM CORDA SUBDITORIUM (Mocí vládců jsou srdce poddaných) bylo také umístěno na řádový kříž. ŽUPANIČ, J., *Nová šlechta*, s. 129-130.

³⁷⁷ Jahrbuch des K. und K. auswärtigen Dienstes 1905, s. 237.

³⁷⁸ HHStA MdÄ AR F4-163-5, Personalia Kinsky, Carl, Dienst-Beschreibung und Ruhegebuhr-Nachweisung, Wien am 27. Juli 1906.

³⁷⁹ KRÁLOVÁ, H., *Rakousko-uherská zahraniční služba v letech 1868-1918*, s. 54.

finančně závislý na prostředcích od rodiny, výdělcích z dostihů a sázek a případně jiných zdrojů. Na konci léta téhož roku se Kinský vrátil z Velké Británie a dne 28. srpna se setkal se svým otcem ve Vídni a následující týdny strávili Kinští u jezera Grundlsee ve Štýrsku.³⁸⁰ První polovinu nového roku 1894 strávil Kinský ještě ve Velké Británii, avšak poté ji v létě na dlouhou dobu opustil, k čemuž jej zřejmě donutily důležité okolnosti.

Kinskému bylo v létě 1894 již 35 let a zřejmě si uvědomoval, že dosavadní život bude muset změnit z důvodů osobních, ale také i profesních. Vývoj Karlova vztahu s Jennie není možné, vzhledem k absenci pramenů, blíže rozvádět, avšak je zřejmé, že musel být velice komplikovaný. Kinský nebyl rozhodně jediným milencem Jennie, jež se navíc střídavě vracela ke svým milencům, nemocnému manželovi a sama onemocněla roku 1892 tyfem. Zdravotní stav lorda Randolpha Churchilla se začal počátkem devadesátých let velice zhoršovat a bývalý vrcholný politik přestával být schopný vést souvislou komunikaci.³⁸¹

Kinského neuspořádaný osobní život by zřejmě představoval překážku pro další kariéru v diplomatickém sboru, o které již věděl, že bude jeho profesní náplní. Většinu svého dosavadního působení strávil Kinský v Londýně, a proto jistě tušil, že pokud se bude chtít intenzivně angažovat v diplomatické službě a pracovat na svém kariérním růstu, jeho místo působení se jistě změní. Jelikož byl stále téměř na začátku kariérního žebříčku, nebylo možné setrvávat na jednom místě, jako tomu bylo v případě diplomatů na pozicích vyslanců či velvyslanců, nýbrž bylo nutné, tak jak bylo zvykem, ale především nezbytným požadavkem, nasbírat zkušenosti v několika odlišných zemích. Je také pravděpodobné, že do dalšího vývoje mohl zasáhnout i jeho otec, neboť rodina by uvítala jeho přeložení a také jistě to, aby si nejstarší syn, budoucí hlava knížecího rodu, našel společensky odpovídající nevěstu, takovou, kterou se Jennie Chručillová nemohla nikdy stát. V polovině roku 1894 opustil Karel Kinský Spojené království, kde s různými přestávkami působil třináct a půl roku, neboť se jeho působištěm stala na další léta pevninská část Evropy.

Prvním působištěm, na které Kinský zamířil po svém odchodu z Velké Británie, na základě nařízení z 1. července 1894, se stal Brusel, hlavní město Belgického království.³⁸² Dle hlášení tamního vyslance hraběte Khevenhüllera,³⁸³ na kterém je ručním přepisem

³⁸⁰ Wiener Salonblatt, 3. září 1893.

³⁸¹ PONTING, C., *Churchill*, s. 15.

³⁸² Jahrbuch des K. und K. auswärtigen Dienstes 1905, s. 237.

³⁸³ Hrabě Rudolf Khevenhüller-Metsch (1844-1910) vstoupil do diplomatického sboru roku 1867. Do roku 1879, kdy se stal generálním konzulem v Bulharsku, působil například v Římě, Paříži a Petrohradu. Následně zastával post vyslance v Srbsku (1881-1886) a v Belgii (1888-1902). Roku 1902 byl penzionován, ale následně v letech 1903-1910 působil jako velvyslanec ve Francii.

stanovena Kinskému částka 300 zlatých na náklady spojené s přesídlením, přijel Kinský na své nové pracoviště jen o devět dní později,³⁸⁴ což je překvapivě velice krátká doba oproti jeho předešlým přesunům z Londýna do Berlína a Paříže. Částečné vysvětlení přináší telegram z 27. června zaslaný hrabětem Khevehüllerem: „*Zutheilung Graf Kinsky's sehr erwünscht. Bitte desser Ankunft baldmöglichst, jedenfalls nicht später als 10. Juli, veranlassen zu wollen.*“³⁸⁵ Co stálo za naléhavým telegramem, aby se Kinského přesun do Bruselu uskutečnil během necelých dvou týdnů? Záležitost vysvětluje ručně psaný koncept zprávy, ve kterém je uvedeno, že Kinský má v Bruselu nahradit hraběte Gilberta Hohenwarta, legačního radu II. kategorie, který byl uvolněn na dvouměsíční dovolenou z důvodu svého zdravotního stavu.³⁸⁶ Po čtyřech měsících působení v Bruselu byl Kinský dne 5. listopadu povýšen do hodnosti legačního tajemníka (*Legations-Secretär*)³⁸⁷ s platem 1600 zlatých, což odpovídalo zařazení do VII. hodnostní třídy.³⁸⁸ O jmenování Kinského do vyšší hodnosti informoval na titulní straně ve sloupci *Aus dem Amtsblatte* dne 12. listopadu deník *Ostdeutsche Rundschau*.³⁸⁹ Důvod, proč byl Kinský po sedmi letech povýšen do této hodnosti, zřejmě souvisel s jeho sňatkem, který proběhl o dva měsíce později.

Platilo nepsané pravidlo, že se příslušník diplomatického sboru mohl oženit právě po dosažení hodnosti legačního sekretáře.³⁹⁰ Uzavření sňatku nebylo v diplomatickém sboru žádnou samozřejmostí, neboť podstatnou roli hrály zejména finanční a majetkové poměry jedince, a tak v posledních předválečných letech žila v manželství zhruba polovina diplomatů (55 %),³⁹¹ přičemž sňatek často proběhl v pozdějším věku. Situace Karla Kinského však byla naprosto odlišná, neboť byl prvorozeným synem, pokračovatelem váženého knížecího rodu náležejícího k aristokracii, pro jehož pokračování a kontinuitu byla rodina jistě ochotná poskytnout nejen dostatek finančních prostředků. Počátkem roku 1895 nastal v životě Karla Kinského velký zlom, neboť byl nucen uzavřít manželství s dámou, kterou nemiloval. Do

³⁸⁴ HHStA MdÄ AR F4-163-5, Personalia Kinsky, Carl, N° LXXIX A-B, Ankunft des Grafen Kinsky, Brusel 11. Juli 1894.

³⁸⁵ HHStA MdÄ AR F4-163-5, Personalia Kinsky, Carl, Telegramm N° 6646, Brusel 27. Juni 1894.

³⁸⁶ HHStA MdÄ AR F4-163-5, Personalia Kinsky, Carl, Konzept N° 28276/2 94, Wien am 1. Juli 1894.

³⁸⁷ Jahrbuch des K. und K. auswärtigen Dienstes 1905, s. 237.

³⁸⁸ KRÁLOVÁ, H. *Rakousko-uherská zahraniční služba v letech 1868-1918*, s. 54.

³⁸⁹ Ostdeutsche Rundschau, 12. listopadu 1894.

³⁹⁰ Godsey, W., *Aristocratic Redoubt*, s. 90.

³⁹¹ GODSEY, W., *Aristocratic Redoubt*, s. 90. Údaj se váže až k létům 1906-1914.

následujících let Karlova života tak citelně zasáhla rodina a nutné zachování aristokratických tradic.

Jelikož Karlův přesun z Velké Británie proběhl půl roku před svatbou, jež se konala 5. ledna 1895, a jeho následné povýšení do hodnosti legačního sekretáře dva měsíce před svatbou, lze se domnívat, že za jeho definitivním opuštěním Spojeného království stál právě domluvený sňatek. Tato domněnka by mohla být potvrzena, či vyvrácena pouze archivními dokumenty osobního charakteru.

6.4 Sňatek s hraběnkou Elisabeth Wolff-Metternich zur Gracht

Otázka vhodného sňatku prvorozeného syna byla v rodině Kinských jistě často diskutovaným tématem. O případném sňatku Karla s Jennie, která nepocházela ze šlechtického rodu, nemohla být ani řeč, neboť by tento nerovnorodý, morganatický sňatek uvedl celou rodinu do vážných společenských problémů. Kinské by mohl v různé míře vyčlenit z exkluzivní společnosti aristokracie, do které patřili a kterou spoluutvářeli. Takové vyloučení by znamenalo ztrátu dosavadního společenského postavení, přístupu ke dvoru a ztrátu mnoha oficiálních, ale i nepsaných, zvykových privilegií, které mohla, jako stará aristokratická rodina, plně využívat.³⁹² Z těchto důvodů mělo dojít v rodině Kinských k dramatickým diskuzím, při kterých čelil Karel velkému tlaku ze strany rodiny, a dokonce i hrozbě vydědění.³⁹³ Další podmínka budoucího sňatku souvisela s Kinského profesí, neboť byl členem diplomatického sboru, a tak muselo být s jeho plánovaným sňatkem seznámeno ministerstvo, které také důkladně dbalo na odpovídající původ budoucí nevěsty. Svolení ke sňatku musel následně poskytnout i císař.³⁹⁴ V případě morganatického sňatku tak bylo jisté, že by Kinský navíc musel opustit diplomatický sbor.

Kinští, jakožto spolupořadatelé parforsních honů v okolí Pardubic, měli celkem širokou možnost výběru vhodné nevěsty. Jedním z častých účastníků pardubických honů a přítelem Kinských byl Fritz Wolff-Metternich³⁹⁵, který se staral o svou neteř Alžbětu, dceru svého

³⁹² ŽUPANIČ, J., *Nová šlechta*, s. 19-20.

³⁹³ PECHEROVÁ, K., *Liverpolský triumf*, s. 81.

³⁹⁴ GODSEY, W., *Aristocratic Redoubt*, s. 89.

³⁹⁵ Fritz Wolff-Metternich (1842-1927) v letech 1859-1860 bojoval ve válkách během sjednocení Itálie na straně Rakouska, následně na straně papeže. V šedesátých letech působil v Mexiku na straně mexického císaře Maxmilliána I. jako velitel hulánů. Následně se vrátil do Evropy, kde se věnoval dostihovému sportu a v sedmdesátých letech se zapojil do druhé karlistické války ve Španělsku. V devadesátých letech se aktivně zapojil

staršího, již zesnulého bratra Konráda. Je tedy jisté, že do celé záležitosti plně zasáhli Karlovi rodiče, a tak byla dvacetiletá hraběnka Elisabeth Wolff-Metternichová vybrána jako vhodná žena pro budoucí hlavu knížecího rodu Kinských.³⁹⁶ Alžběta narozená 19. listopadu 1874 v Münsteru byla tedy o téměř šestnáct let mladší než Karel, pocházela z mladší knížecí větve vestfálského rodu Wolff-Metternich zur Gracht.³⁹⁷ Byla jediným potomkem, který vzešel z manželství Konráda Wolff-Metternicha a Ferdinandiny Marie rozené Fürstenberkové, jež bylo uzavřeno 17. září 1872. Konrád zemřel již v roce 1879 na souchotiny v Pise a Alžběta tedy svého otce téměř neznala.³⁹⁸

Před sňatkem musel Kinský požádat prostřednictvím své osoby o zmíněný souhlas ministerstvo, které se následně, prostřednictvím ministra, obrátilo v této záležitosti na císaře. Kinský v žádosti, podané dne 4. prosince 1894, uvádí mimo jména své budoucí ženy jména jejich rodičů a následně žádá o dovolení ke sňatku: „...und Anfangs kommenden Monats mich zu vermählen beabsichtige, erlaube ich an das hohe K. und K. Ministerium des Äußern die ergebenste Bitte zu richten, und die Allerhöchste Bewilligung Seiner K. und K. Apostolischen Majestät zur Eingehung dieser Ehe erwirken zu wollen.“³⁹⁹ O dva dny později zaslal ministr zahraničí Kálnoky žádost samotnému císaři ve které mimo jiné uvedl: „Graf Kinsky bittet nun in dem ehrfurchtsvollt anverwarhten Gesuche um Erwirkung der Allerhöchsten Bewilligung zur Eingehung dieser Ehe. Da die beabsichtigte eheliche Verbindung nach jeder Richtung hin eine vollkommen standesgemäße ist, erlaube ich mir alleruntertänigst zu beantragen, dass Euerer Majestät Sich huldreichst bewegen finden mögen, dem Genannten die erbetene Bewilligung Allergnädigst zu erteilen. In Anhoffung Allerhöchsten Genehmigung verfehle ich nicht einen in diesem Sinne verfassten Resolutions-Entwurf ehrerbietigst beizuschließen.“⁴⁰⁰ Hrabě Kálnoky tedy zdůraznil, že se jedná o sňatek rovnorodý a doporučil udělit souhlas. Císař dne 10. prosince

do politického života. Počátkem nového století byly na jeho panství Vinsebeck nalezeny prameny minerálních vod. Fritz začal následně podnikat a roku 1907 stál u vzniku populární značky nealkoholických nápojů *Sinalco*.

³⁹⁶ PECHEROVÁ, K., *Liverpoolský triumf*, s. 87.

³⁹⁷ Prvním písemně doloženým členem tohoto rodu byl roku 1213 Wolff z Gundebergu. Roku 1440 si Gotthard Wolff von Gundenberg vzal Sybillu z Metternichu, a tak po názvu panství Metternich u Euskirchenu vzniklo nové rodové jméno, které se rozšířilo po roce 1538 o přídomek *zur Gracht* po sňatku Hieronyma a Kateřiny von Buschfeld zur Gracht. Významnou postavou rodu byl Johann Adolf, jenž byl povýšen do stavu říšského barona. Roku 1731 byla rodina povýšena do stavu říšských hrabat. Majetkové vlastnictví rodu se nacházelo zejména v Porýní a Vestfálsku.

³⁹⁸ PECHEROVÁ, K., *Liverpoolský triumf*, s. 86.

³⁹⁹ HHStA MdÄ AR F4-163-5, Personalia Kinsky, Carl, 50543/2, Kinského žádost o uzavření sňatku adresovaná Ministerstvu zahraničí, Wien 4. December 1894.

⁴⁰⁰ HHStA MdÄ AR F4-163-5, Personalia Kinsky, Carl, Wegen Allergnädigsten Ertheilung der Ehebewilligung für den Legations-Secretär Karl Grafen Kinsky, Wien am 6. Dezember 1894.

udělil přípisem do žádosti: „*Ich bewillige, dass der LegationsSecretär Karl Graf Kinsky sich mit Elisabeth Gräfin von Wolff-Metternich zur Gracht ehelich verbinde.*“ a svým podpisem povolení ke sňatku. Svatbě, kterou nyní posvětil i sám císař, již nic nebránilo.

Na první pohled by se mohlo zdát, že pro všechny aktéry se touto svatbou vyřeší všechny otázky. Prvorozený syn, pokračovatel knížecího rodu, uzavře rovnorodý sňatek, osiřelá Alžběta vstoupí do vážené šlechtické rodiny, jejíž aristokratický stav bude touto svatbou plně zachován. Karlovi rodiče, kteří tvořili šťastný a manželský pár, jistě chtěli rodinné štěstí i pro své děti. Dosavadní životní pout' nejstaršího syna však měla k takovému ideálu daleko na rozdíl od jeho sourozenců, kteří mimo nejmladší sestry Marie Klotildy, které bylo šestnáct let, již vstoupili do manželských svazků. Vzhledem k dostupnosti archivních pramenů je nejvíce zdokumentovaným svazkem manželství Karlovy starší sestry Vilemíny a knížete Františka Josefa Auersperga, kteří společně žili ve šťastném a láskyplném manželství, ze kterého vzešlo pět potomků, synové Vincenc a Karel a dcery Kristýna, Marie a Charlotta.⁴⁰¹ V kontrastu těchto skutečností tak Karlův dosavadní osobní život spíše připomínal osudy nešťastného prince Rudolfa.

Pro samotného Karla představovalo budoucí manželství také několik jistot. Především již nehrozily žádné konflikty v knížecí rodině, které měly svůj původ v obavách o vhodnou manželku pro prvorozeného syna. Manželství mohlo Karlovi zvýšit jeho společenskou prestiž v diplomatických kruzích, neboť schopný diplomat, budoucí hlava známého knížecího rodu s mladou chotí, bude v konzervativním prostředí vysoké diplomacie vnímán mnohem vážněji, přijatelněji a bude solidnějším partnerem v jednáních, než jako známý záletník a fanfarón, byť s osobním šarmem a sportovními úspěchy. Avšak jeho vztah s Jennie se budoucím sňatkem zcela zapovídal.

Do svatby měl Karel alespoň jistotu a věděl, že se k Jennie může vracet a žít tak alespoň občas v její blízkosti. K této možnosti navíc přispíval i zdravotní stav lorda Randolpha, který měl před sebou pár posledních měsíců života, jež ale trávil po boku s Jennie. Na podzim roku 1894 se Churchillovi vydali na cestu kolem světa, což byla příhodnější možnost, než kdyby bývalý ministr financí strávil poslední měsíce svého života v duševně podlomeném zdravotním

⁴⁰¹ BUŠTA, J., KONEČNÝ, M., RYŠAVÝ, R., *Zámek Slatiňany*; KOBIANOVÁ, B., *Šlechtická každodennost, rodinné vztahy a změny v postavení šlechty na příkladu Františka Josefa z Auerspergu (1856-1956)*. Pardubice, 2017, Diplomová práce. Univerzita Pardubice. Je však nutné zdůraznit, že do života Karlova švagra a vrstevníka knížete Františka Josefa Auersperga, se promítlo předčasné úmrtí jeho otce knížete Vincence Karla Auersperga (1812-1867). Ve věku deseti let se jako prvorozený syn stal František dědicem rozsáhlých panství Žleby a Slatiňany. Nebyl tak nucen budovat kariéru v armádě nebo ve státních úřadech a mohl se již od mládí věnovat rodině, chovu koní, hospodaření a správě svých panství.

stavu na očích britské veřejnosti. Jejich cesta zamířila nejdříve do Kanady, dále do Indie, ale následně se museli vrátit, neboť se Churchillův zdravotní stav zcela zhoršil a napětí mezi manželi eskalovalo nekonečnými hádkami.⁴⁰²

Jennie tou dobou již věděla o plánovaném sňatku Karla a své pocity sdělila v dopise své sestře Leonie, ve kterém si uvědomovala, jak velkou ztrátu pro ni Karlův sňatek znamená: „*Cítím se naprosto rozrušená, strašně mě to bolí. Myslím, že jsem byla vytrestána za všechny svoje neřesti. Ani teď si o něm nic špatného nemyslím. Já vím, že ho nemáš ráda, ale já jsem ho milovala a myslím si, že si ho jen tak někdo nezaslouží, Je správné a férové, aby měl hezkou, mladou ženu bez minulosti, která mu dá děti a učiní ho šťastným.*“ Jennie však těžce přijala daný stav a rozhodla se na Karla definitivně zapomenout: „*...už nezmíním jeho jméno. Je mi jedno, co si budou myslet. Od tohoto okamžiku je pro mě mrtvý. Nechci o ničem vědět. Opustil mě v mém nejtěžším životním okamžiku a chci na něj zapomenout. Přeji mu úspěch a štěstí a už o tom nebudeme mluvit...*“⁴⁰³

Jenže na vztah, který trval s přestávkami minimálně dvanáct let nelze jen tak zapomenout. S blížícím se datem svatby propadla Jennie panice a v dalším dopise svou sestru prosila, ať naléhá na Karla, aby odložil svatbu, neboť měla pocit, že přichází o jakoukoliv budoucnost: „*Ale bojím se budoucnosti, budu sama a Karel je jediný muž na světě, se kterým můžu začít znovu. Jestli jsem ho ztratila, tak jsem vsutku zaplatila za to, jak jsem s ním zacházela...*“ Poslední věta prozrazuje, že jejich milenecký vztah, byť byl jistě plný upřímné lásky, nebyl vždy ideální, avšak v takové chvíli bylo na sebezpytování již pozdě.

Pro Jennie nastalo vsutku tragické období, neboť byla s umírajícím manželem na cestách daleko od Evropy, kde se schylovalo ke svatbě jejího milovaného Karla a ona tomu nemohla nijak zabránit. Následující řádky z dopisu její sestře Leonie vypovídají, do jaké hloubky beznaděje se Jennie dostala, když uvěřila svému naivnímu řešení situace: „*Ještě donedávna o mě moc stál, a když mi jen dá šanci, vše špatné napravím, ostatní mu odpustí, jestli mě má stále rád a ta dívka, jsem si jistá, bude ochotná se ho vzdát. Řekni mu, že se k němu tak hodím a že jsem se poučila díky problémům, ve kterých se nacházím. Udělám všechno, co si bude přát. Navíc mohu být prospěšná pro jeho kariéru. Moje budoucnost vypadá bez něho tak černě.*“⁴⁰⁴ O dlouholetém vztahu Karla s Jennie musela vědět i Alžběta, což nemohlo být pro mladou dvacetiletou hraběnku ničím příjemným. Vstupem do manželství měla další roky

⁴⁰² PONTING, C., *Churchill*, s. 15.

⁴⁰³ Cit. dle: PECHEROVÁ, K., *Liverpoolský triumf*, s. 81.

⁴⁰⁴ Cit. dle: Tamtéž, s. 81-82.

svého života strávit s mužem, který ji byl vybrán, a měla ho následovat na jeho služebních místech po celé Evropě.

Na jakékoliv přemlouvání ze strany Jennie bylo již pozdě a na přelomu měsíců listopadu a prosince se zprávy o plánovaném sňatku dostaly na stránky novin. O zasnoubení informoval například klagenfurtský deník *Kärtner Zeitung*.⁴⁰⁵ Wiener Salonblatt dne 2. prosince oznamoval datum a místo svatby a také přinesl zprávy o návštěvě Wolff-Metternichů u Kinských v Čechách: „*Die Vermählung des Erbgrafen Karl Kinsky mit Comtesse Lili Wolff-Metternich findet am 7. Jänner in Herdringen statt. Das Brautpaar und die Brautmutter sind Sonntag zum Besuche der fürstlichen Eltern Kinsky aus Westphalen in Hermanmiestic angekommen, wo zahlreiche Verwandte des Kinskyschen Hauses anwesend waren und die Ortsgemeinde dem jungen Paare großartige Ovationen, darunter ein recht gelungener Fackelzug, bereitete. Dienstag begaben sich Erbgraf Kinsky, Gräfin Metternich und Comtesse Lili zum Besuche des Grafen und der Gräfin Wilczek-Kinsky nach Dobroslawitz, Donnerstag von dort zum Grafen Ferdinand und zur Gräfin Aglaë Kinsky-Auersperg nach Göding. Heute werden die Herrschaften von hier nach Paris und London abreisen.*“⁴⁰⁶ Poslední den roku 1894 pak se oznámení o svatbě objevilo na stránkách většiny deníků.⁴⁰⁷ Ještě před svatbou se však Karel setkal s Jennie, která průběh své poslední schůzky, při které se oba milenci spolu rozloučili, svěřila své sestře Leonie: „*Všechna hořkost mě úplně opustila. Rozešli jsme se jako nejbližší přátelé po fin de siècle způsobu. Takže se o mne drahá nestrachuj... Nezachoval se obzvlášť dobře a nemám ho proč obdivovat, ale mám ho tak ráda, jako mají někteří lidé opium nebo alkohol, i když se tomu brání.*“⁴⁰⁸

Dne 7. ledna 1895 byli Karel Kinský a Alžběta Wolff-Metternichová oddáni za přítomnosti početného příbuzenstva a hostů v zámecké kapli na zámku v Herdringenu,⁴⁰⁹ jehož majitelem byl Alžbětín dědeček Franz Egon Fürstenberg.⁴¹⁰ Velký romantický zámek tudorovského stylu spolu se svým zasněženým okolím představoval krásné, pohádkové a romantické místo pro okázalou svatbu. Na svatební obřad a hostinu byli jistě pozváni významní

⁴⁰⁵ Kärtner Zeitung, 24. listopadu 1894.

⁴⁰⁶ Wiener Salonblatt, 2. prosince 1894.

⁴⁰⁷ Neues Wiener Journal, 31. prosince 1894; Das Vaterland, 31. prosince 1894; Die Presse, 31. prosince 1894.

⁴⁰⁸ Cit. dle: PECHEROVÁ, K., *Liverpolský triumf*, s. 82.

⁴⁰⁹ Zámek, nacházející se asi 50 km východně od Dortmundu u Hüstenu, byl vystavěn v letech 1844-1853 podle návrhu významného architekta novogotických staveb Ernsta Friedricha Zwirnera, který například vedl dostavbu katedrály v Kolíně nad Rýnem.

⁴¹⁰ Franz Egon Fürstenberg (1818-1902) po studiích na univerzitě v Bonnu převzal roku 1841 rodinné majetky. Od padesátých let se aktivně angažoval v politice. Byl iniciátorem stavby nového rodinného sídla v Herdringenu.

šlechtici z celé monarchie i Evropy, ale bohužel nebyl nalezen žádný dokument, který by prozrazoval konkrétní jména. Novomanželé se následně vydali na líbánky na jih Francie a následně do města lásky na Seině. Ve stejném pařížském hotelu, kde byli ubytováni, se také objevila i Jennie Churchillová. Nejsou však známe žádné prameny, které by potvrdily, jestli vůbec došlo k nějakému setkání a zda se ještě Jennie pokoušela celou situaci zvrátit.⁴¹¹ Lord Randolph Churchill totiž zemřel ve věku nedožitých čtyřiceti šesti let, zhruba měsíc po předčasném návratu z cest dne 24. ledna 1895.⁴¹² Jennie se tak mohla vydat do Paříže, kde ji však v každém případě čekalo veliké zklamání.⁴¹³

6.5 Stagnace diplomatické kariéry

Druhým působištěm Kinského na evropské pevnině se nařízením z 18. prosince 1895 staly Drážďany.⁴¹⁴ Ačkoliv zahraniční politika Německého císařství, jehož součástí bylo Saské království, byla řízena v Berlíně, zůstávalo Sasko tradičním a blízkým partnerem Rakouska-Uherska, nejen vzhledem ke geografické blízkosti, ale především díky tradičnímu spojení Habsburků a Wettinů během vojenských a diplomatických konfliktů v předchozích letech. Dle hlášení hraběte Lützowa, bývalého kolegy z londýnského velvyslanectví a od 4. prosince 1895 vyslance u saského dvora,⁴¹⁵ Kinský započal své působení v polabské metropoli, kam přesídlil společně se svou mladou chotí, dne 20. ledna následujícího roku.⁴¹⁶ Na konci roku dosáhl Kinský dalšího povýšení a dne 16. prosince mu byl udělen titul legačního rady,⁴¹⁷ což byl předstupeň udělení hodnosti legačního rady II. kategorie. V praxi tato změna také znamenala,

⁴¹¹ PECHEROVÁ, K., *Liverpoolský triumf*, s. 82-83.

⁴¹² PONTING, C., *Churchill*, s. 15.

⁴¹³ O pět let později se Jennie podruhé provdala za pětadvacetiletého George Cornwallise-Westa, jenž byl tedy stejně starý jako její syn Winston. Kinský jí následně zaslal kondolenční kartu se vzkazem: „*Stále v zármutku*“. Během druhé búrské války se angažovala v péči o raněné vojáky na lodi RFA Maine. Její druhé manželství, které se začalo rozpadat během roku 1912, kdy ovdovělý Kinský zřejmě uvažoval o sňatku s Jennie, bylo definitivně ukončeno rozvodem o dva roky později. Do třetího manželství vstoupila Jennie ve svých čtyřiašedesáti letech. Roku 1918 a vzala si opět výrazně mladšího muže, Montagu Phippen Porcha, kterému bylo čtyřicet jedna let. Jennie tak i ve zralejším věku jistě zůstávala velice atraktivní a schopnou ženou a také využívala svých mnoha dřívějších známostí k podpoře kariéry svého syna Winstona. V roce 1921 si při pádu ze schodů způsobila zlomeninu kotníku, podstoupila částečnou amputaci, avšak zranění následně zasáhla gangréna. Jennie Churchillová zemřela nečekaně na zdravotní komplikace spojené s pádem ze schodů dne 29. června 1921.

⁴¹⁴ Jahrbuch des K. und K. auswärtigen Dienstes 1905, s. 237.

⁴¹⁵ Jahrbuch des K. und K. auswärtigen Dienstes 1897, s. 197.

⁴¹⁶ HHStA MdA AR F4-163-5, Personalia Kinsky, Carl, N° IX. B., Eintreffen des LegationsSecretärs Grafen Kinsky,- Abgang Baron Rhemen's nach Lisabon betreffend, Dresden am 20. Jänner 1896.

⁴¹⁷ Jahrbuch des K. und K. auswärtigen Dienstes 1905, s. 237.

že byl placen a evidován jako legační sekretář, ale v diplomatickém styku mohl využívat titul legačního rady. O předání jmenovacího dekretu Kinskému a o vyřízení jeho uctivého poděkování informoval ministerstvo hrabě Lützow o deset dní později.⁴¹⁸

Během drážďanské mise se Kinský intenzivně věnoval práci na své knize: *Vade Mecum für diplomatischen Arbeit auf dem afrikanischen Continent*. Na knize, jež čítala 133 stran, se také podílel zeměpisec a kartograf Phillip Paulitschka, rodák z moravských Čermákovic.⁴¹⁹ Kinského publikace vyšla v Lipsku roku 1897 v němčině a dále také v angličtině pod názvem *The diplomatist's handbook for Africa* a ve francouzštině s názvem *Le Continent africain: Manuel du Diplomate*. Touto prací vytvořil Kinský ucelený geopolitický obraz černého kontinentu, jenž se zejména během druhé poloviny 19. stal objektem zájmu zahraničních politik evropských velmocí a novým prostorem pro jejich soupeření, neboť zde budovaly svá koloniální impéria. Afrika se však od doby tažení francouzské armády, kterou vedl Napoleon Bonaparte v letech 1798-1801, také stávala předmětem zájmu poznání všech vědecký oborů, ale také zdrojem dobrodružství, které zde prožívali cestovatelé, s jejichž zážitky a poznáním se seznamovala i početná část Evropanů.

Kinský setrval v Drážďanech do podzimu 1897, kdy se jeho dalším působištěm mělo stát Věčné město, kam byl dne 4. září umístěn na velvyslanectví ke Svatému stolci.⁴²⁰ Kinského přesun na nové působiště trval tentokrát delší dobu, téměř tři celé měsíce. Je jisté, že svou roli sehrála geografická vzdálenost, ale především fakt, že s tímto přesunem nebyl Kinský spokojen. Doposud působil ve Velké Británii a ve střední Evropě, kde byl v centru velmocenské politiky, do které jistě plánoval plně směřovat svou budoucí kariéru. Při tomto profesním postupu mohl využít svých dosavadních kontaktů v diplomatickém sboru a také mohl využít osobní známosti s budoucím císařem, arcivévodou Františkem Ferdinandem d'Este, na nejvyšších místech. Ze střední Evropy, blízkosti Vídně, se nyní měl přesunout na periferii, kde nemohl rozhodně očekávat vytváření velmocenské politiky a s tím související profesní postup. Kinský vytušil, že mu toto rozhodnutí poskytuje pouze malou perspektivu pro budoucí kariéru.

Dne 21. listopadu proto napsal ministrovi zahraničí, hraběti Agenoru Gołuchowskému, již zmiňovaný dopis, ve kterém upozornil, že jeho aktuální postavení v diplomatickém sboru, na pozici legačního tajemníka v Římě, neodpovídá jeho schopnostem a profesním

⁴¹⁸ HHStA MdÄ AR F4-163-5, Personalia Kinsky, Carl, N° CIX. Z., Dresden, am 26. December 1896.

⁴¹⁹ PECHEROVÁ, K., *Liverpoolský triumf*, s. 65.

⁴²⁰ Jahrbuch des K. und K. auswärtigen Dienstes 1905, s. 237.

zkušenostem.⁴²¹ V úvodu žádosti zrekapituloval svou dosavadní kariéru: popsal již zmíněné okolnosti svého vstupu do diplomatického sboru v roce 1881, připomenul okolnosti a podmínky svého působení ve Velké Británii, svou zásluhu při cestě následníka trůnu po Indii, za kterou byl vyznamenán Leopoldovým řádem. Následně obsáhle vyjádřil nespokojení nad svým dosavadním profesním postupem. Jeho hlavním argumentem byl odlišný služební postup jeho mladších kolegů, kteří dosáhli vyšších diplomatických hodností než on, ačkoliv započali svou službu o několik let později a byli povýšeni po kratší době než Kinský: *„Vor mir habe ich eine Reihe von Herrn die viel jünger sind den Jahren als ich, ich selbst sehe mich nach 17 Jahren in eine Kategorie von solchen versetzt die um 8-9 Jahre jünger als ich, also Altersgenossen meines jüngsten Bruders sind.“* Několikrát vyjádřil své znepokojení ohledně rozhodnutí ministerstva z roku 1890, kterým bylo do hodnosti placených atašé jmenováno deset jeho mladších kolegů, kteří navíc byli před tím jmenováni honorárními sekretáři dříve než on, zatímco Kinský zůstal honorární legačním sekretářem do poloviny roku 1893. V kontextu služebního postupu připomenul dohodu s ministrem Kálnokym o započítání služebních let od roku 1881, neboť naplnil podmínku, která spočívala v setrvání v diplomatickém sboru.

Nabízí se zde srovnání s jeho kolegy a vrstevníky z londýnského velvyslanectví, o kterých referoval hrabě Károlyi v již zmíněné zprávě v roce 1887. Hrabě Paul Esterházy získal titul legačního rady v prosinci 1894, tedy o dva roky dříve než Kinský. Hrabě Thaddäus Koziembrodski byl již legačním radou II. kategorie a hrabě Heinrich Lützow, jemuž bylo již svěřeno samostatné vedení zahraniční mise v Drážďanech, dokonce legačním radou I. kategorie stejně jako Konstantin Dumba, jehož působištěm byla od prosince 1895 Paříž.⁴²²

Kinský dále vyjádřil silné znepokojení nad svou profesní budoucností: *„Meine Stellung in der Rangscala ist eine derart ungünstige geworden, dass ich mich gerade an jener Stelle befinde, bei der der letzte Vorschub stehen bleiben musste und auch in der Zukunft dürfte ich dem Range nach gerade zu spät kommen, so dass ich dann lauter an Jahren viel jüngere Herrn vor mir als Botschaftsräthe und Gesandte habe, wonach naturgemäß wieder eine Stagnation eintreten dürfte, in der ich stecken bleibe.“* Následně sdělil své politování nad sedmi ztracenými léty ve své dosavadní kariéře: *„Der größte Schaden durch die Entscheidung K. u. K. Ministeriums vom Jahre 90 ist mir aber jedenfalls bereits uneinbringlich wiederfahren. Sieben*

⁴²¹ HHStA MdÄ AR F4-163-5, Personalia Kinsky, Carl, Žádost Karla Kinského ministrovi Agenoru Gołuchowskému o přeřazení a služebním postupu, Wien 21ten November 1897.

⁴²² Jahrbuch des K. und K. auswärtigen Dienstes 1898, s. 167, 196, 205, 165.

Jahren sind verlossen in denen ich die Schulung und Erfahrung die anderen an einer Botschaft mitten in der großen Politik zu Theil wird verloren habe.“

Dále sdělil ministrovi, že nové působišťe není pro něj vhodné neboť: *„Ich bin der italienischen Sprache nicht mächtig und ich bin kein Clericaler. Das Terrain ist ein sehr heickliches auf dem man sehr leicht nicht entsprechen kann, besonders ich.“* Nejen že Kinský nemohl v Římě příliš uplatnit své výborné jazykové schopnosti, ale navíc neovládal jazyk hostitelské země, což bylo značným problémem pro úspěšné konání diplomatické služby. Svou roli jistě hrála i neznalost vnitrostátní politiky a tamních společenských a sociálních poměrů, které se mohly od Velké Británie či střední Evropy značně lišit. Závěrem dopisu Kinský uvedl: *„..., kann ich mich des Gefühles nicht erwehren dass ich diese Zeit des letzten Drittels meines Lebens vielleicht befriedigender für mich und meine Familie und nützlicher für die Stellung die ich vielleicht doch einmal einzunehmen berufen bin verwenden könnte.“*

Svou žádostí dal Kinský jasně najevo, že není spokojený se svou dosavadní kariérou a služebním postupem, vycházejícími z nesprávného rozhodnutí ministerstva v roce 1890. Zároveň jistě dobře věděl o svých profesních kvalitách, zkušenostech a schopnostech, a proto rozhodně nepochyboval o tom, že je připraven vstoupit do světa velké diplomacie. Avšak současná pozice a dosavadní profesní postup byly spíše důvodem k jisté profesní frustraci a nespokojenosti. Práce v diplomatickém sboru byla pro Kinského nyní také jedinou možnou pracovní náplní. Byl sice výborným žokejem a jistě by byl schopným trenérem, avšak taková profesní budoucnost by mu nezajišťovala dostatečné příjmy, nebyla by vhodná k jeho sociálnímu statutu a také by zpočátku vyžadovala značné finanční investice.

Než se Kinskému dostalo odpovědi, přesunul se mezitím do Říma, kde, dle hlášení hraběte Fridricha Revertery von Salandra, jenž zastával pozici velvyslance u Svatého stolce od roku 1877,⁴²³ začal působit od 1. prosince 1897.⁴²⁴ Počátkem prosince se mu od ministra dostalo odpovědi, kterou se bohužel nepodařilo v archivu dohledat. V následné odpovědi na ministrův dopis Kinský přiznal, že o dohodě s ministrem Kálnokym, o započítání služebních let od roku 1881 nemá žádné oficiální potvrzení a dále se podrobněji vrátil k některým bodům svém žádosti.⁴²⁵ Zda probíhala další komunikace mezi Kinským a ministrem není jasné, neboť se nepodařilo nalézt další písemnosti.

⁴²³ Jahrbuch des K. und K. auswärtigen Dienstes 1898, s. 233.

⁴²⁴ HHStA MdÄ AR F4-163-5, Personalia Kinsky, Carl, N° XXXIX., Dientsantritt das Tit. Legationsrathes Carl Graf Kinsky, Rom, 1. Dezember 1897.

⁴²⁵ HHStA MdÄ AR F4-163-5, Personalia Kinsky, Carl, Kinského odpověď ministrovi Gołuchowskému, Rom 12. December 1897.

Vzhledem k tomu, že Kinskému bylo již 38 let a měl stále postavení legačního tajemníka, (byť s titulem legačního rady), byl jeho služební postup opravdu pomalý, což mu jistě dělalo velké starosti, jelikož jeho pozice v diplomatickém sboru nebyla rozhodně výhodnou pro další kariéru v diplomacii. Důvodem příliš pomalého služebního postupu mohlo být několik okolností. Kinský nesložil klasickou diplomatickou zkoušku jako drtivá většina uchazečů, a tak jej nadřazení úředníci z ministerstva nemuseli vnímat jako sobě rovného, neboť při jeho vstupu do diplomacie, vzhledem k zásahu jeho otce, hrála velkou roli silná protekce, které se jiným naopak nedostávalo.

Problémem by také mohla být skutečná doba jeho působení v diplomatickém sboru. Počátkem roku 1881 byl sice jmenován provizorním atašé, ale vyslaneckým atašé byl jmenován až v druhé polovině roku 1886, kdy složil služební přísahu. Pokud by tedy ministerstvo přihlédlo k tomuto faktu, zkrátila by se tím Kinskému skutečná doba působení v diplomatické službě zhruba o jednu třetinu. Dalším důvodem mohla být personální politika ministra Gołuchowského, neboť se Kinský mohl ocitnout v jeho nepřízni, což by znamenalo omezení příležitostí působit na zahraniční misi, kde by bylo možné dosáhnout rychlého kariérního postupu.

Ačkoliv je složité sledovat vztahy a vazby mezi jednotlivými diplomaty a ministrem, náznak konfliktu mezi Kinským a Gołuchowským lze najít v korespondenci Franze Liechtensteina s knížetem Maxmillánem Fürstenbergem v souvislosti s Liechtensteinovým odchodem z petrohradského velvyslanectví. V dopise z 21. dubna 1898 Liechtenstein uvedl: „...*das im Auswärtigen Amt keine anderen Veränderungen, als “der Abschuß Karl Kinskys und Lonyays geplant“ seien, d.h. dass sich Goluchowski zu sehr mit der Personalpolitik und zuwenig mit dem wichtigen politischen Geschäften beschäftige.*“⁴²⁶ I ostatním diplomatům tak byla zřejmě známa Kinského situace, která se zvláště na podzim předchozího roku, poté, co se ve své záležitosti obrátil na ministra Gołuchowského, stala na ministerstvu velkým tématem. Kinský zřejmě nenašel podporu u nikoho z vlivných kolegů, natož u ministra, a tak se zřejmě stal nepohodlnou osobou. Plánované „odstranění“ Kinského z diplomatického sboru tak bylo v diplomatických kruzích na jaře 1898 pravděpodobně veřejným tajemstvím.

Otázkou zůstává, jaká by byla ministrova motivace pro takové jednání? Možným důvodem by mohla být již v této práci zmíněná situace z předchozího roku, kdy Karlův otec Ferdinand osobně a úspěšně intervenoval u ministra zahraničí v otázce vstupní zkoušky svého

⁴²⁶ Cit. dle: WAKOUNIG, M., *Ein Grandseigneur der Diplomatie*, s. 231.

zetě Ottokara Czernina, jemuž následně byla tato povinnost prominuta.⁴²⁷ Gołuchowski musel v této záležitosti vlivnému knížeti ustoupit, ale následně mohl neomezeně rozhodovat v neprospěch kariéry jeho syna.

Na velvyslanectví u Svatého stolce působil Kinský oficiálně do poloviny roku 1898, neboť situace byla přijatelně a částečně vyřešena tím, že Kinskému byla povolena od 1. července jednorozční dovolená. Zda o toto schůdné a legislativně přijatelné řešení požádal sám, nebo mu bylo „doporučeno“, se nepodařilo zatím objasnit. O svolení informoval ministerstvo dne 8. května hrabě Revertera: „...*beehre ich mich Eurur Excellenz in Kenntnis zu setzen, dass ich keinen Anstand nehme, dem Titular Legationsrathe Carl Grafen Kinsky den erbetenen einjährigen Urlaub vom 1. Juli d. J. an, gegen Carenz seiner Bezüge, zu bewilligen.*“⁴²⁸ Kinský jistě pečlivě zvažoval své další setrvání v diplomatickém sboru, neboť perspektiva jeho dalšího setrvání se nejevila nijak pozitivně. Oficiální jednorozční dovolená byla také vhodným časem nechat celou záležitost zatím uklidnit a vyčkat, zda, a případně jak, se situace změní.

Kinskému mohlo nejvíce pomoci přeražení na velvyslanectví v některé evropské velmoci, kde se intenzivně řešila mezinárodní politika, což by zaručovalo rychlejší hodnotní postup, během kterého by mohl uplatnit své schopnosti a zkušenosti. V létě roku 1898 Kinský nemohl tušit, že se mu koncem téhož roku dostane příležitosti podílet se na velmocenské politice na velvyslanectví v Petrohradě. Byl vyslán do země, se kterou mělo Rakousko-Uhersko intenzivní zahraniční styky, neboť společným předmětem zájmu jejich zahraniční politiky byl Balkánský poloostrov.

⁴²⁷ GODSEY, W., *Aristocratic Redoubt*, s. 55.

⁴²⁸ AT-OeStA/HHStA GKA GesA Rom Vatikan IV Akten 42-12, M9: Frühere Beamte der k.u.k. Botschaft: Legationsrat Graf Kinsky, Dopis hraběte Revertery ministrovi zahraničí, Rom, 7. Mai 1897.

7. Téměř na vrcholu

7.1 Balkánské zájmy Ruska a Rakouska-Uherska

Novým působištěm Karla Kinského se stala metropole ruského impéria,⁴²⁹ které se od počátku 19. století, po zhroutení moci Francouzského císařství, stalo *četníkem Evropy*, tedy garantem absolutistického uspořádání v Evropě a také se zde snažilo posilovat svůj mocenský vliv. Dalším jeho zájmem se stávaly pohraniční oblasti slábnoucí Osmanské říše. Za *nemocného muže na Bosporu* se musely postavit západní velmoci a následná drtivá porážka ruských armád během krymské války (1853-1856) znamenala dočasné zastavení ruských ambicí. Proměnlivá politika během tohoto konfliktu přivedla Rakouské císařství v následujících letech do diplomatické izolace, což se patřičně projevilo při konfliktech v následujících letech.

Revizionistická zahraniční politika ruského impéria se plně dostala ke slovu po pádu Francie v letech 1870-1871, kdy byly vypovězeny Černomořské články. Jejím cílem bylo obnovení pozic ruského impéria v oblasti Černého moře, neutuchajícím zájmem byla otázka úžin a s tím související zájmy na Balkáně, jenž se pomalu ale jistě zbavoval po staletí trvajících nadvlády Osmanské říše. Rusko se rozhodlo plně vyplnit mocenské vakuum, které vznikalo na hranicích upadajícího osmanského impéria.

Vlivem porážek v letech 1859 a 1866 projevilo o Balkánskou oblast značný zájem i Rakousko-Uhersko, a tak se zkřížily zájmy obou velmocí. Dočasné uklidnění problému přinesl Spolek tří císařů utvořený v letech 1872-1873, avšak toto spojení zaznamenalo značné trhliny v průběhu Berlínského kongresu, který přivedl Německé císařství a Rakousko-Uhersko k vytvoření Dvojspolku. Expanzivní politika ruského impéria byla na krátký čas zastavena a Rakousko-Uhersko posílilo svůj vliv okupací Bosny a Hercegoviny (29. července 1878). Spolek císařů se definitivně rozpadl až během velké východní krize v letech 1885-1887, kdy se nejednou schylovalo k válečnému konfliktu. Balkánský poloostrov se stal v následujících desetiletích ohniskem konfliktů, které se promítaly do soupeření všech evropských velmocí.⁴³⁰

⁴²⁹ V Rusku byl do roku 1918 používán juliánský kalendář, jenž byl časově posunutý od gregoriánského kalendáře, který byl zaveden v ostatních oblastech Evropy. V 19. století činil tento rozdíl dvanáct dní, od 13. března roku 1900 již třináct dní. Vzhledem k této skutečnosti jsou v následujícím textu, zabývajícím se petrohradskou misí Karla Kinského, používána data gregoriánského kalendáře.

⁴³⁰ K mezinárodním vztahům druhé poloviny 19. století (výběrově): SIMMS, B., Zápas o evropskou nadvládu, kap. Osvobozování (1814-1866), s. 225-289, Sjedinování (1867-1916), s. 291-369, Praha 2015; KENNEDY, P., Vzestup a pád velmocí, kap. Industrializace a posuny světové rovnováhy v letech 1815-1885, s. 183-241, Počátek bipolárního světa a krize „prostřehů“ mocností: první období v letech 1885-1918, s. 242-336. Praha 1996;

Uspořádání Balkánského poloostrova koncem 19. století vycházelo z dohod uzavřených během Berlínského kongresu a také bylo výsledkem krize z let 1885-1887. Od léta 1878 okupovalo Rakousko-Uhersko území Bosny a Hercegoviny a Novopazarský sandžak, strategickou enklávu oddělující Srbsko od Černé Hory. Tento krok však značně pobouřil zhruba jeden milion bosenských Srbů, a tak na obsazeném území vznikl prostor pro silné nacionalistické hnutí, se kterým se musela potýkat zahraniční politika Vídně. Habsburským spojencem bylo do začátku století Srbsko, které bylo jako státní útvar plně uznáno roku 1878. O čtyři roky později přijal tamní kníže Milan, z dynastie Obrenovićů, královský titul a počátkem roku 1889 vstoupila v platnost liberální ústava. Král Milan I. výrazně orientoval svou zemi na Podunajskou monarchii a mezi oběma zeměmi vznikly intenzivní hospodářské styky.⁴³¹ Vnitropolitická situace Srbska byla značně proměnlivá a orientace na Rakousko-Uhersko neměla silnou podporu. Tamní nacionalisté byli také přesvědčeni, že právě Srbsko má hrát hlavní roli ve sjednocovacím procesu na Balkánském poloostrově.⁴³²

Mocenskou protiváhou bylo Bulharsko, které během velké východní krize dosáhlo sjednocení s Východní Rumélií. Roku 1887 přijalo za krále Ferdinanda Sasko-Kobursko-Gothajského a tím byly částečně omezeny možnosti tamních panslavistů. Země se nadále proměnlivě orientovala na Rusko. Dalším útvarem bylo Černohorské knížectví, které roku 1855 přijalo ústavu, a Berlínský kongres je uznal jako státní útvar. Nejdéle existujícím státem, který se vymanil z osmanské moci, bylo Řecko, které bylo svým rivalem uznáno jako svébytný stát roku 1832. Součástí vytlačované Osmanské říše zůstávala především území Makedonie a Albánie. Balkánský poloostrov byl oblastí, kde se protínaly zájmy evropských velmocí, ale také různorodé zájmy a požadavky místních obyvatel. Kulturní, náboženské a národnostní spory se s přicházejícím koncem století stávaly intenzivnějšími a celý poloostrov se stal pomyslným doutnajícím sudem se střelným prachem, který svým výbuchem 14. června 1914 ukončil období *Belle Époque* a změnil dosavadní svět. Než však došlo k tomuto osudnému létu 1914, dokázaly velmoci několikrát najít společné řešení balkánské otázky a konfliktu úspěšně předejít.

Jaké byly vztahy obou velmocí v období, kdy Kinský nastoupil na nové působiště? Petrohrad byl místem, kde se výrazně ovlivňovala a formovala politika evropských velmocí,

RAPPORT, M., *Evropa 19. století*, kap. Nová doba? 1850-1879, s. 171-207, Praha 2011; HLAVAČKA, M., *Trojspolek, Německá, rakousko-uherská a italská zahraniční politika před první světovou válkou*. Praha 1999; BRIDGE, F., R., *From Sadowa to Sarajevo. The Foreign Policy of Austria-Hungary 1866-1914*, London 1972; STELLNER, F., *Poslední německý císař. Z německých dějin v epoše Viléma II.*, Praha 1995. PALMER, A. W., *Úpadek a pád osmanské říše*, Praha 1996.

⁴³¹ HLAVAČKA, M., *Trojspolek*, s. 177.

⁴³² GLENNY, M., *Balkán 1804-1999*, s. 207-208.

ale především zahraniční politika Podunajské monarchie. Vztahy s Ruským impériem se začaly intenzivně zlepšovat během mise prince Franze Liechtensteina, jenž začal působit na postu velvyslance v hlavním městě ruského impéria dne 28. října 1894.⁴³³ Během jeho působení došlo ve vztazích Rakouska-Uherska a Ruského impéria ke značnému sblížení, neboť obě velmoci byly schopné vést konstruktivní dialog ohledně záležitostí týkajících se Balkánského poloostrova.⁴³⁴ K tomu také přispěl fakt, že téhož roku nastoupil na carský trůn Mikuláš II., jenž o dva roky později v srpnu 1896 navštívil Vídeň. Diplomatickým vrcholem byla návštěva Františka Josefa I. a ministra Gołuchowského, kteří navštívili Petrohrad na konci dubna 1897. Výsledek jednání v Zimním paláci znamenal uklidnění balkánských záležitostí a udržení statu quo v této oblasti na dalších deset let. Obě velmoci dojednaly předběžný postup v případě zhroucení turecké moci. Výsledkem společného postupu byl také tlak na sultána Abdüla Hamida II. ve věci zavedení reformního programu v oblastech Makedonie, kde probíhala neustálá protiturecká povstání, jež měla podobu permanentní partyzánské války a teroristických akcí.⁴³⁵

7.2 Začátek na petrohradském velvyslanectví

Zůstává prozatím otázkou, jak je možné, že Kinský, jenž byl zřejmě v nemilosti ministra zahraničí a doposud měl pouze malou perspektivu velké kariéry v diplomatickém sboru, dostal možnost působit na prestižním místě, jakým byla zahraniční mise v Petrohradu. V této souvislosti je nezbytné si položit otázku, jaká byla personální situace na klíčovém velvyslanectví? Kinský byl na nové působiště přerazen v době, kdy se dlouhodobě schylovalo k odchodu prince Franze Liechtensteina.⁴³⁶ Důvodem jeho odchodu byly rostoucí neshody s ministrem Gołuchowským nad otázkami ohledně řízení rakousko-uherské zahraniční politiky, zejména po vypuknutí řecko-turecké války během roku 1897, jejíž příčinou bylo povstání Řeků

⁴³³ WAKOUNIG, M., *Ein Grandseigneur der Diplomatie: Die Mission von Franz de Paula von und zu Liechtenstein in St. Petersburg 1894-1898*, Wien 2007.

⁴³⁴ K problematice vztahů mezi Ruskem a Rakousko-Uherskem: BRIDGE, F. R., *From Sadowa to Sarajevo*, kap. The Austro-Russian Entente, 1895-1908, s. 211-310.

⁴³⁵ Srov.: HLAVAČKA, M., *Trojspolek*, s. 171-172; SKŘIVAN, A., *Císařská politika*, s. 33-34.

⁴³⁶ Franz Liechtenstein (1853-1938) byl bratrem vládnoucího lichtenštejnského knížete Johanna II. (1840-1929), který byl druhým nejdéle vládnoucím evropským monarchou. Po návratu z Ruska se Franz aktivně věnoval podpoře věd a umění a jedním z vrcholů jeho činnosti bylo založení katedry Východoevropské historie na Vídeňské univerzitě. Poté co se stal panujícím lichtenštejnským knížetem se vyrovnával s hospodářskými problémy, které přinesla pozemková reforma v Československu. Na sklonku života vedl se svou ženou Elsou von Gutman aktivní odpor proti nacismu.

na Krétě. Ministr zahraničí se na počátku roku 1898 intenzivněji angažoval v celé záležitosti a výsledkem bylo dočasné ochlazení vztahů s Ruskem. Navíc tím přebíral dosavadní roli Liechtensteina, na něhož zbývala pouze „*Statistenrolle*“. V dubnu 1898 se Liechtenstein rozhodl, že opustí petrohradské velvyslanectví, avšak na svém postu setrval až do prosince.⁴³⁷

Kinský byl oficiálně přidělen k velvyslanectví dne 7. prosince 1898⁴³⁸ a téhož dne byl informován i jeho bývalý nadřízený u Svatého stolce, hrabě Revertera, že se Kinský již na svou pozici do Říma nevrátí.⁴³⁹ Dne 18. prosince sdělil Liechtenstein ministru zahraničí, že se Kinský předchozího dne ujal svých služebních povinností,⁴⁴⁰ což také znamenalo, že dočasně přebíral řízení celého velvyslanectví, jak uvádí Marija Wakounig: „*Am 9. Februar/28. Jänner übergab der Prinz die Leitung der Botschaft an Botschaftsrat Franz Graf Kinsky und Verließ St. Petersburg.*“⁴⁴¹ Nepochybně se však jednalo o hraběte Karla Kinského, nikoliv o France Kinského, jenž sice také působil v diplomatickém sboru, avšak jeho kariéra započala o několik let později. V této době tak nemohl Franz přebrat řízení velvyslanectví, o čemž svědčí hned několik důvodů. Narodil 23. května 1878, byl tedy o více než dvacet let mladší než Karel. Svou kariéru zahájil jako konceptní aspirant v říjnu 1897 a diplomatickou zkoušku složil teprve ke konci roku 1904.⁴⁴²

Nepochybným důkazem je údaj v *Jahrbuch des k. und k. auswärtigen Dienstes 1899*,⁴⁴³ kde je Kinský uveden jako *Geschäftsträger*, tedy pod německým názvem pro známější francouzský termín *Chargé d'affaires*, což znamená vedoucí diplomatické mise. Toto pojmenování se užívá pro diplomata, jenž není ve funkci mimořádného a zplnomocněného ministra, tedy vyslance či velvyslance. Rozdíl také spočívá v akreditaci, neboť *Chargé d'affaires* je akreditován pouze u ministerstva zahraničí a jeho jmenování je oznamováno pouze ministrově zahraničí příslušné země, nikoliv hlavě státu. Zůstává však otázka, jak je možné, že Kinský, se kterým se ještě před pár měsíci téměř nepočítalo, stanul v dočasném vedení

⁴³⁷ WAKOUNIG, M., *Ein Grandseigneur der Diplomatie*, s. 224-229.

⁴³⁸ *Jahrbuch des K. und K. auswärtigen Dienstes 1917*, s. 322.

⁴³⁹ AT-OeStA/HHStA GKA GesA Rom Vatikan IV Akten 42-12, M9: Frühere Beamte der k.u.k. Botschaft: Legationsrat Graf Kinsky, 60.207./2., Zpráva pro hraběte Revertera z ministerstva zahraničí, Wien, am 7. December 1898.

⁴⁴⁰ HHStA MdÄ AR F4-163-5, Personalien Kinsky, Carl, N° CXXII. Meldet die Ankunft des k. u. k. Legationsrathes Carl Grafen Kinsky in St. Petersburg, St. Petersburg, den 18. December 1898.

⁴⁴¹ Cit. dle: WAKOUNIG, M., *Ein Grandseigneur der Diplomatie*, s. 249.

⁴⁴² Kariérní postup obou Kinských: *Jahrbuch des K. und K. auswärtigen Dienstes 1917*, s. 322.

⁴⁴³ *Jahrbuch des K. und K. auswärtigen Dienstes 1899*, s. 23.

petrohradské mise, která patřila mezi nejprestižnější posty, jakých mohl diplomat dosáhnout, a kde se navíc utvářela naprosto podstatná část rakousko-uherské zahraniční politiky?

Princ Liechtenstein se rozhodl opustit svůj post během dubna 1898 a o měsíc později sdělil knížeti Fürstenbergovi, že na uvolněné místo velvyslance budou v diplomatickém sboru vhodní kandidáti: Aehrenthal, Lützow, Zichy nebo Pallavicini.⁴⁴⁴ Výběr budoucího velvyslance záležel na následné diskusi mezi ministrem zahraničí a císařem a nejvážnějšími kandidáty byli hrabě Rudolf Khevenhüller⁴⁴⁵ a Alois Lexa von Aehrenthal.⁴⁴⁶ Volba padla na budoucího ministra zahraničí Aehrenthala, neboť v ruské metropoli již dvakrát působil,⁴⁴⁷ poprvé v letech 1878-1883 a podruhé v letech 1888-1895.⁴⁴⁸ Nyní měl vést velvyslanectví, se kterým byla již spojena velká část jeho kariéry, avšak nedisponoval dostatkem financí, které byly potřeba k hrazení výdajů spojených s tímto postem, jež nemohl pokrýt pouze ze svého platu.⁴⁴⁹ Finanční náklady tak oddálily Aehrenthalův nástup na nové působiště, na které byl oficiálně zařazen až 26. ledna 1899,⁴⁵⁰ zatímco Leichensteinova mise skončila již 9. prosince 1898.⁴⁵¹

Finanční záležitosti sehrály zřejmě svou důležitou roli, neboť Kinský se vzhledem ke svému původu mohl v této otázce opět spolehnout na rodinné zdroje. Jeho rodiče mu museli nepochybně poskytnout velkou část finančních prostředků, které byly potřebné pro působení v Petrohradu. Končící velvyslanec, princ Liechtenstein, byl během svého působení závislý na finanční pomoci svého bratra, vládnoucího knížete Johanna II., jenž mu ročně poskytoval 50 000 zlatých.⁴⁵² Petrohradská mise byla tedy z finančních důvodů pro mnohé příslušníky diplomatického sboru jen těžko dosažitelná, a proto případných zájemců nebylo zřejmě mnoho.

⁴⁴⁴ WAKOUNIG, M., *Ein Grandseigneur der Diplomatie*, s. 230-332.

⁴⁴⁵ Rudolf Khevenhüller-Metsch (1844-1910) vstoupil do diplomatických služeb v roce 1867 a následně působil například v Petrohradě, Sofii a Bělehradu. Roku 1902 odešel do penze, ale následně převzal post velvyslance v Paříži, kde působil do roku 1910.

⁴⁴⁶ Alois Lexa von Aehrenthal (1854-1912), byl významnou osobností rakouské zahraniční politiky v předválečném období. Do diplomatických služeb vstoupil roku 1877 a začal působit jako vyslanecský atašé v Paříži. O rok později byl poprvé vyslán do Petrohradu, kde působil do roku 1883, kdy byl přeřazen do vídeňské centrály. Od roku 1888 působil opět v Petrohradu a následně, v letech 1895-1898, již jako vyslanec, v Bukurešti. Potřetí působil v ruské metropoli mezi léty 1899-1906 a následně se stal ministrem zahraničí. Během této funkce se potýkal především s rostoucími problémy v oblasti Balkánského poloostrova a s otázkou spojenectví s Německým císařstvím. Během jeho působení došlo na základě Buchlovické dohody k anexi Bosny a Hercegoviny, která následně přinesla značné ochlazení mezinárodních vztahů.

⁴⁴⁷ WAKOUNIG, M., *Ein Grandseigneur der Diplomatie*, s. 242-243.

⁴⁴⁸ Jahrbuch des K. und K. auswärtigen Dienstes 1899, s. 208.

⁴⁴⁹ WAKOUNIG, M., *Ein Grandseigneur der Diplomatie*, s. 250-251.

⁴⁵⁰ Jahrbuch des K. und K. auswärtigen Dienstes 1901, s. 219.

⁴⁵¹ Jahrbuch des K. und K. auswärtigen Dienstes 1899, s. 23.

⁴⁵² WAKOUNIG, M., *Ein Grandseigneur der Diplomatie*, s. 71.

Kromě finančních prostředků je možné zvažovat i Kinského jazykovou vybavenost. Nejvyšší kruhy ruské společnosti ovládaly francouzský jazyk, stejně jako Kinský, který navíc uměl i česky, což byl dobrý předpoklad k solidní znalosti ruského jazyka, kterému se následně naučil.

V následujících třech měsících tak vedl rakousko-uherské velvyslanectví Karel Kinský, zpočátku zřejmě ve spolupráci s princem Liechtensteinem. Po jeho odjezdu, od 9. února 1899, se následně ujal samostatného řízení velvyslanectví, jež vedl do 16. března, kdy úřad převzal baron Aehrenthal.⁴⁵³ Večer 8. února absolvoval Kinský jednu z prvních oficiálních povinností, kterou byla večeře ve společnosti prince Liechtensteina a hraběte Lamsdorffa,⁴⁵⁴ jenž zastupoval ruského ministra zahraničí hraběte Muravjeva.⁴⁵⁵

Jednou z hlavních pracovních povinností Kinského bylo zasílání zpráv, které měly označení jako velice důvěrné (*streng vertraulich*), informujících Vídeň v širokém kontextu o momentální situaci a vývoji převážně ruské zahraniční politiky. Stranou však nezůstávala další důležitá témata: vnitropolitická situace v Rusku, ruské vztahy s ostatními velmocemi a styky jejich zástupců s diplomaty. Důležitou součástí bylo také informovat, jak odlišně se k aktuálnímu vývoji staví různé sociální vrstvy i politické elity a jak je situace interpretována ruským tiskem.

Kinský se pustil do práce hned 9. února, kdy prostřednictvím několika zaslaných telegramů a zpráv informoval ministerstvo o několika důležitých tématech, mezi něž patřil například pohled hraběte Lamsdorffa na vývoj v Makedonii.⁴⁵⁶ Velkou předností Kinského byla dokonalá znalost anglického jazyka, a tak ihned mohl navázat styky s britským velvyslancem a získané poznatky sdělit do Vídně: „*Sir Charles Scott hat mir zu wiederholten Malen versichert, dass die englisch-russischen Beziehungen im gegenwärtigen Momente die allerbesten und ungetrübte seien.*“ Následně informoval ministra o vzájemných anglo-ruských vztazích v oblasti Afghánistánu.⁴⁵⁷ Kinský nevynechal ani postřehy z tisku a veřejného mínění ohledně aktuální situace jednotlivých států na Balkánském poloostrově.⁴⁵⁸

⁴⁵³ SOLOMON, W., Die Aehrenthals, s. 733.

⁴⁵⁴ AT-OeStA/HHStA PA X 111 N° 9B. Kinsky an Gołuchowsky, St. Peterburg 9. Februar 1899.

⁴⁵⁵ Michal Nikolajevič Muravjev (1845-1900) byl ruským ministrem zahraničí v letech 1897-1900. Po něm tento úřad zastával, v letech 1901-1906, Vladimir Lamsdorff (1845-1907).

⁴⁵⁶ AT-OeStA/HHStA PA X 111 Telegramm N° 11, St. Petersburg, 9. Februar 1899; AT-OeStA/HHStA PA X 111 N° 9 B. Kinsky an Goluchowsky, St. Peterburg 9. Februar 1899.

⁴⁵⁷ AT-OeStA/HHStA PA X 111 N° 9A. Kinsky an Gołuchowsky, St. Peterburg 9. Februar 1899.

⁴⁵⁸ AT-OeStA/HHStA PA X 111 N° 9b. Kinsky an Gołuchowsky, St. Peterburg 9. Februar 1899.

Úkolem nového *chargé de Affaires* bylo také bedlivě sledovat jakékoliv události ve veřejném prostoru, které by mohly mít souvislost se zahraniční politikou. Výstižným důkazem je telegram ze dne 26. února informující o zákroku policie proti studentské demonstraci: *„Letzten Montag ergriff die hiesige Polizei umfassende Maßregeln gegen Studenten-Ansammlungen bei Gelegenheit des Grundungsfestes der hiesigen Universität. Die Studenten wurden zwischen zwei Brücken eingeschlossen und unbarmherzig mit Kosakenpeitschenhieben tractirt. Dass die Studenten-Demonstrationen einen geopolitischen Zweck gehabt haben, ist nicht bekannt. Die wenigen Personen aller Classen, die mir darüber sprechen, äußern große Entrüstung über das Vergehen der Polizei.“* Brutální a radikální postup proti skutečným i domnělým odpůrcům absolutismu nebyl v ruském impériu na konci 19. století ničím výjimečným. Z řad studentů se nejen v Rusku rekrutovali budoucí anarchisté a revolucionáři. V mnoha částech Podunajské monarchie silně rezonovaly myšlenky panslavismu a nejenak tomu bylo i na Balkánském poloostrově, kde se studenti v následujících letech stávali členy tajných revolučních a militantních organizací, jejichž prostředkem politické změny a vlády se stal teror.

Není proto divu, že velké studentské shromáždění přitahovalo pozornost carských represivních orgánů, ale i rakousko-uherského velvyslanectví, neboť jakákoliv prohlášení či proklamace slovanského studentstva v Petrohradě, mohla silně rezonovat na Balkánském poloostrově, a zejména v Srbsku a Bulharsku posílit tamní nacionalistická hnutí, a tak citelně vychýlit politickou situaci v neprospěch Rakouska-Uherska.

Ohledně zmíněných petrohradských represí Kinský nezapomněl zmínit následné tvrdé restriktce: *„Dieser Maßnahme schlossen sich gestern alle anderen Petersburger höheren Lehranstalten- [:12.000 Personen:], sowie auf die übrigen Universitäten Russland [:50.000 Studenten:] an. In der Presse ist bisher kein Wort über den ganzen Werfallverlautbart worden.“*⁴⁵⁹ Obsah telegramu vypovídá nejen o již zmíněné náplni práce diplomata, který musí v zahraničí vyhodnocovat potenciální nebezpečí pro svou zemi a její zahraniční zájmy, ale také o tristních poměrech, které v carském Rusku panovaly. Bylo by jistě zajímavé zjistit, jak Kinský, jenž prožil dosavadní profesní život v naprosto rozdílných zemích, pohlížel na nové prostředí, ve kterém začal nyní působit, a jak osobně vnímal tuto změnu.

⁴⁵⁹ AT-OeStA/HHStA PA X 111 Telegramm N° 9636, St. Petersburg, 26. Februar 1899.

7.3 Pravou rukou barona Aehrenthala

Dne 16. března přebíral řízení velvyslanectví baron Aehrenthal jako mimořádný a zplnomocněný velvyslanec (*ausserordentlicher und bevollmächtigter Botschafter*) a o tři dny později absolvoval přijímací audienci u carského dvoru: „*Cette après-midi à 2 heures Leurs Majestés, l'Empereur et l'Impératrice, ont daigné me recevoir en audience solennelle.*“⁴⁶⁰ Baron Alois Lexa von Aehrenthal si velice intenzivně dopisoval se svou matkou a tato korespondence odhaluje nejen osobnost budoucího ministra zahraničí. Vzhledem ke své rozsáhlosti a podrobnosti je cenným pramenem k poznání diplomatického prostředí ve kterém působil.

Dne 4. dubna se v dopisu své matce krátce zmínil o svých spolupracovnících, ačkoliv Kinský na něj poprvé zapůsobil trochu rozporuplně: „*Mit dem Personal bin ich recht zufrieden. Theobald Westphalen und Swarzenberg sind liebe junge Leute, die sich in der Gesellschaft eine gute Stellung gemacht haben. Auch Carl Kinsky gibt sich viel Mühe, nur ist er ein schrecklicher Plauscher und zerfahren.*“⁴⁶¹ Setkaly se totiž dvě naprosto odlišné povahy. Zatímco Kinský byl silným extrovertem a sám jako výborný společník vyžadoval společnost a pozornost ve svém okolí, Aehrenthal patřil svou povahou na opačné osobnostní spektrum. Rozhodně nebyl impulzivním člověkem tak jako Kinský, ale působil chladně, uvážlivě a mlčenlivě, jako dokonalý předobraz dumavého úředníka ve vysoké funkci, jenž pečlivě rozvažuje každé slovo. Na vedoucích postech působil neústupně až ješitně, zakládal si na přesnosti a puntičkářství, avšak dokázal být bezpochyby tím správným šéfem na jakékoliv pozici v diplomatickém sboru.⁴⁶² Vzhledem k této charakteristice nový velvyslanec zcela naplňoval pojem byrokrat.

Co však měly obě osobnosti společné, byly jejich profesní kvality, založené na naprosté oddanosti císaři a diplomatické službě, na osobní vášni pro politiku a také na ctižádosti a pílí, jež na svých pozicích zcela uplatňovaly. Setkaly se tak dvě výrazné osobnosti, byť velice rozdílné svou povahou, které vedly zcela klíčovou zahraniční misi pro Rakousko-Uhersko po další čtyři léta. Spojení těchto dvou výrazných osob, avšak osobnostně odlišných povah, ve vedení důležité zahraniční mise mohlo být značným přínosem ve vedení jakýchkoliv jednání. Tichý a rozvážný Aehrenthal i hovorný extrovert Kinský mohli v daných případech vhodně využívat svých rozdílných povah. Aehrenthal byl již na vrcholu hodnostního žebříčku a měl

⁴⁶⁰ AT-OeStA/HHStA PA X 111 Telegramm N° 118, St. Petersburg, 19. März 1899.

⁴⁶¹ ADLSGASSER, Franz, Die Aehrenthals, Band II., Alois Aehrenthal an seine Mutter, St. Petersburg 4. April 1899, s. 737.

⁴⁶² SKŘIVAN, A., *Císařská politika*, s. 15-16.

silnou pozici v diplomatickém sboru, zatímco Kinský byl stále na pomyslném začátku, avšak pocházel z vrcholu aristokratické společnosti. Tyto skutečnosti se nijak rušivě neprojevily a oba diplomaté se během společné mise plně respektovali. Kinský, jenž následně rychle stoupal v hodnostním žebříčku, vedl petrohradskou misi v obdobích Aehrenthalovy nepřítomnosti.

Kinský a Aehrenthalem navázali také přátelský vztah, který přesahoval rámec pracovních povinností. Například v korespondenci oslovoval Kinský svého nadřízeného jako nejdražšího přítele- „*Verehrtester Freund*“ a „*Mein lieber Louis*“. Své dopisy uzavíral srdečným loučením: „*Mit herzlichen Grüßen Dein treu ergebener*“. Jak bude také dále uvedeno, Aehrenthal byl i častým návštěvníkem u Kinských v Petrohradě při různých příležitostech. Část korespondence, kterou Kinský zasílal Aehrenthalovi, je součástí monumentální edice *Aus dem Nachlass Aehrenthal* a dává možnost podrobně nahlédnout do profesního světa diplomata na přelomu 19. a 20. století. Kinského dopisy prozrazují neustálé sledování a hodnocení vývoje politiky evropských velmocí, jsou pestrou přehlídkou názorů a hypotéz reagujících na aktuální situaci a také poskytují podrobný vhled do základních pilířů rakousko-uherské zahraniční politiky v předválečných letech. Korespondence je také zdrojem informací, s jak významnými osobami se Kinský, jenž byl v Petrohradě pravou rukou barona Aehrenthala, mohl pracovně stýkat.

Výstižným příkladem je Kinského dopis z konce dubna 1899, ve kterém pojednává o své návštěvě Berlína a Vídně.⁴⁶³ V německé metropoli diskutoval aktuální vztahy Rakouska-Uherska s Německem a Ruskem s tamním velvyslancem, hrabětem Ladislausem Szögyeny-Marichem.⁴⁶⁴ Společně zřejmě koordinovali postup, do jaké míry je možné udržovat vztahy s Petrohradem, prosazovat sebevědomou politiku na Balkánském poloostrově a zároveň se příliš diplomaticky nevzdálit od Berlína. Kinský zde následně povečeřel s Herbertem Bismarckem.⁴⁶⁵ Ve Vídni absolvoval audienci u císaře, kterého zpravil o aktuální mezinárodní situaci, která panovala krátce před první mírovou konferencí v Haagu, jež probíhala následně od 18. května do 2. září. Ruské zbrojení, které bylo zahájeno po nástupu hraběte Witteho na

⁴⁶³ Aus dem Nachlass Aehrenthal, 126 Kinsky an Aehrenthal, Wien 26. April 1899, s. 161-162.

⁴⁶⁴ Ladislaus Szögyeny-Marich (1841-1916) vstoupil do diplomatických služeb roku 1882 jako zkušený úředník a později byl prvním sekčním šéfem a stal se blízkým přítelem korunního prince Rudolfa. Na počátku devadesátých let působil v uherské vládě a následně, v letech 1892-1914, zastával post velvyslance v Berlíně.

⁴⁶⁵ Herbert Bismarck (1849-1904) byl nejstarším synem německého říšského kancléře Otty Bismarcka. Roku 1873 vstoupil do diplomatických služeb a roku 1886 byl jmenován státním sekretářem pro zahraniční záležitosti. Se svým otcem neměl dobré vztahy kvůli zamýšlenému sňatku a po mnoha konfliktech od svého záměru ustoupil a oženil se s hraběnkou Margaretou Hoyosovou, se kterou měl pět dětí. Zemřel však zahořklý, pouze šest let po svém otci.

post ministra financí jako součást industrializace Ruského impéria během roku 1894,⁴⁶⁶ nenechávalo Rakousko-Uhersko chladným a značně oslabovalo důvěru ve vřelé vztahy s Ruskem. Rakouský ministr války, Edmund von Krieghammer, v této atmosféře důvěrně sdělil Kinskému, že byl dokonce odcizen prototyp nového rakouského kulometu, z čehož podezíral Rusy. Na konci dopisu Kinský vyjádřil myšlenku, že nejpodstatnějším krokem rakousko-uherské diplomacie je zlepšení vztahů s Německem.

Kinskému se tak konečně dostalo příležitosti k práci, kde mohl plně využít svých schopností a předností. Tuto situaci si jistě plně uvědomoval a věděl, že je na správné profesní cestě a také tím *správným člověkem na správném místě*. V tomto období musel být sám se sebou spokojený, neboť se mohl plně věnovat politice, která byla, jak napsal Heinrich Lützow, jeho vášní: „*In späteren Jahren nahm die Politik in seinem Leben einen immer größeren Raum ein, und er huldigte derselben mit wahrer Leidenschaft und einem ganz bedeutenden, ich möchte sagen intuitiven Flair.*“⁴⁶⁷

Během roku 1899 předal baron Aehrenthal na dvě období řízení velvyslanectví Kinskému. Poprvé se tak stalo dne 28. června 1899.⁴⁶⁸ Kinský tak opět informoval Vídeň o aktuálních mocenských zájmech Ruska, jeho zahraniční politice a vnitropolitických záležitostech. Hlavním tématem, které v létě roku 1899 rezonovalo v souvislosti s Ruským impériem, byla náhlá smrt velkoknížete Georgije Alexandroviče, který trpěl několik let tuberkulózou. Jeho bratr, vládnoucí car Mikuláš II., zatím neměl mužského potomka, a tak byl Georgij do své smrti, která jej zastihla 10. července, následníkem trůnu. Kinský informoval o následníkově skonu ještě v den jeho smrti: „*Erfahre soeben, dass Großfürst-Thronfolger Georg Alexandrovitsch heute im Krankasus verschieden ist.*“⁴⁶⁹

Podruhé převzal Kinský vedení velvyslanectví v polovině října a v jeho zprávách se objevuje téma začínající druhé búrské války mezi jihoafrickými republikami a Britským impériem. Pozornost tomuto konfliktu poprvé věnoval 4. listopadu,⁴⁷⁰ kdy neskrýval částečné ruské sympatie s Búry a následně shrnul ruská stanoviska ve zprávě z 20. listopadu.⁴⁷¹ V dopisu

⁴⁶⁶ SIMMS, B., *Zápas o evropskou nadvládu*, s. 321.

⁴⁶⁷ LÜTZOW, H., *Im diplomatischen Dienst der k. u. k. Monarchie*, s. 46-47.

⁴⁶⁸ AT-OeStA/HHStA PA X 112-2, Telegramm N° 982, St. Petersburg, 28. Juni 1899.

⁴⁶⁹ AT-OeStA/HHStA PA X 112-2, Telegramm N° 3438, St. Petersburg, 10. Juli 1899.

⁴⁷⁰ AT-OeStA/HHStA PA X 112-2, N° 50A. Kinsky an Gołuchowsky, St. Peterburg, 4. November 1899.

⁴⁷¹ AT-OeStA/HHStA PA X 112-2, N° 51B. Kinsky an Gołuchowsky, St. Peterburg, 20. November 1899.

Aehrenthalovi Kinský přirovnal balkánskou otázku k houpačce, která se bez zastavení neustále houpe ze strany na stranu.⁴⁷²

Od dva dny později zaslal svému nadřízenému další a obsáhlejší dopis, v jehož úvodu sdělil: „...will ich Dir nur noch einige weiteren Gedanken mitteilen, die mir seither durch den Kopf gegangen sind.- Bitte nimmt sie entgegen für das, was sie Dir erscheinen, wenn es auch vielleicht der – Papierkorb ist. Es kostet ja nichts als ein wenig Tinte und Papier, sie Dir mitzuteilen.“⁴⁷³ Následně Kinský široce pojednával o dopadech búrské války na ruskou zahraniční politiku, předpokládal posílení jejích ambicí a nastínil adekvátní reakci Rakouska-Uherska. V situaci, kdy se Velká Británie musela vypořádat s odporem na druhém konci afrického kontinentu, předpokládal, že Rusko bude postupovat rázněji v balkánské otázce a v Asii. Kinský odhadl celou situaci správně, neboť v Londýně vzbuzovaly zájmy Petrohradu značnou ostražitost, a tak již 14. října, tři dny po vypuknutí otevřeného konfliktu s Búry, vytvořila britská tajná služba memorandum, doporučující zaměřit zvýšenou pozornost na jednání Rusů.⁴⁷⁴ V reakci na toto dění Kinský opět apeloval na úzkou a intenzivní spolupráci s Berlínem a předpokládal, že společný postup na Balkáně bude nyní i v jeho zájmu, neboť německý kapitál dominoval ve Společnosti anatolských drah, která dostala od sultána v listopadu 1899 koncesi na dostavbu Bagdádské dráhy.⁴⁷⁵

Kinský informoval Vídeň koncem listopadu o rozhovoru s ruským ministrem zahraničí: „...und hat mir mit größter Befriedigung über die allgemeine Lage gesprochen.“⁴⁷⁶ Muravjev, který se vrátil z Paříže, měl jistě po jednání s francouzským partnerem mnoho důvodů k optimismu, neboť během října zjišťoval podmínky případného vytvoření kontinentálního spolku proti Velké Británii, jenž měl zahrnovat Rusko, Francii, Španělsko a Německo. Britové znejistili o to více, když na začátku listopadu navštívil Berlín car Mikuláš II. Postoj Německa byl v celé záležitosti rozhodující, neboť na jeho podporu spoléhal také Paul Kruger, prezident Transvaalu. V souvislosti s plánem omezování britské námořní moci našli v Berlíně oba panovníci shodu, avšak pokus o utvoření spolku proti Spojenému království Vilém II. razantně odmítl. Částečnou úlevu přinesla Londýnu následná návštěva Viléma II., jemuž se 21. listopadu

⁴⁷² Aus dem Nachlass Aehrenthal, 133 Kinsky an Aehrenthal, St. Petersburg 18. November 1899, s. 174.

⁴⁷³ Tamtéž, 134 Kinsky an Aehrenthal, St. Petersburg 20. November 1899, s. 175-177.

⁴⁷⁴ STELLNER, F., *Poslední německý císař*, s. 216.

⁴⁷⁵ Srov.: Tamtéž, s. 213; HLAVAČKA, M., *Trojspolek*, s. 161-162; PALMER, A., W., *Úpadek a pád osmanské říše*, s. 203.

⁴⁷⁶ AT-OeStA/HHStA PA X 112-2, Telegramm N° 8743, St. Petersburg, 24. November 1899.

ve Windsoru dostalo okázalého uvítání.⁴⁷⁷ Kinský tyto listopadové události kladně a výstižně zhodnotil, neboť uvedl, že rovnováha (evropských) sil je tím pevnější, jak probíhají boje v Africe, ačkoliv nemají s Rakousko-Uherskem nic společného. Na závěr připojil myšlenku, že tehdejší dění o to víc ukazuje roli státníků, jejichž úkolem je situaci uklidnit.⁴⁷⁸ Petrohradské velvyslanectví s sebou přinášelo i rychlý kariérní postup, a tak byl Kinský po necelém roce působení dne 16. listopadu povýšen do hodnosti legačního rady II. kategorie (*Legationsrat II. Kategorie*).⁴⁷⁹

Během necelého roku došlo mezi Aehrenthalem a Kinským ke značnému sblížení, a tak prvně jmenovaný oslavil příchod nového roku společně s Kinskými, o čemž napsal své matce: „*Den gestrigen Abend habe ich bei Kinskys, die ein kleines Dinner haben, zugebracht, und mit einen whist beschlossen. Was wird uns das neue Jahr und neue Ziffer 9 bringen? Ich beschränke mich auf den einen Wunsch, daß er Dich und den guten Kaiser dieses und noch viele anderen Jahre kräftiger Gesundheit erhalten möge. Personliche Wünsche habe ich aufgehört zu hegen, est ist vielleicht nicht gut, aber das Leben und was es so mit sich bringt, ist einmal so.*“⁴⁸⁰ Byť se začal psát poslední rok 19. století, tak výrazná změna čísla v datu jistě nenechávala nikoho chladným a přinesla s sebou určité velké přemítání o budoucích letech. Pokrok, jaký způsobila průmyslová revoluce byl na konci století patrný téměř všude a také byl již součástí běžného dne. Přicházely tak otázky, jak velký rozvoj přinese dalších sto let. Optimistické výhledy však kalila napjatá mezinárodní situace, což muselo být očividné zejména v diplomatických kruzích.

Na počátku nového roku dál rezonoval pokračující konflikt na jihu Afriky. Rusko se nevzdávalo své myšlenky široké koalice proti Británii a znovu zjišťovalo německé stanovisko v této záležitosti. Vilém II. sice vyjádřil částečnou podporu, ale neučinil zásadní kroky k provedení ruského plánu a také prostřednictvím memoranda pobízel Brity k rychlému vojenskému řešení na jihu Afriky.⁴⁸¹ To si jistě dobře uvědomovaly vládní špičky v Londýně a bylo pouze otázkou času, kdy se projeví hospodářská a vojenská převaha světové velmoci.

Kinský, jenž byl na jedné straně zastáncem blízké spolupráce Rakouska-Uherska s Německem, byl z pochopitelných důvodů příznivcem i vřelých rakousko-britských vztahů, a tak bedlivě sledoval počínání Spojeného království ve válce proti Búrům. Dne 3. března, zřejmě

⁴⁷⁷ Srov. STELLNER, F., *Poslední německý císař*, s. 216-217; SIMMS, B., *Zápas o evropskou nadvládu*, s. 328.

⁴⁷⁸ AT-OeStA/HHStA PA X 112-2, Telegramm N° 8743, St. Petersburg, 24. November 1899.

⁴⁷⁹ Jahrbuch des K. und K. auswärtigen Dienstes 1917, s. 322.

⁴⁸⁰ ADLSGASSER, Franz, *Die Aehrenthals*, Band II., Alois Aehrenthal an seine Mutter, St. Petersburg 1. Jänner 1900, s. 747.

⁴⁸¹ STELLNER, F., *Poslední německý císař*, s. 219.

během své dovolené, kterou trávil se svou ženou na panstvích její rodiny v Německu, neboť dopis byl odeslán z Herdringenu, sdělil svému nadřízenému několik postřehů v souvislosti s probíhajícím konfliktem. Především vítal energický postup britských sil pod velením polního maršála Fredericka Robertse,⁴⁸² kterého obdivoval jako velice schopného velitele. Řešení situace a úspěch britských sil přičítal síle a vyspělosti celé Británie a její politické scéně. V kontrastu s tímto poukazoval na velkou nezralost podunajského soustátí, probíhající parlamentní krizi⁴⁸³ a neschopnost porozumět jiným národům a vzít si tak poučení. Kinský, jenž prožil více než deset let svého života ve Velké Británii silně vnímal rozdíly na poli politické kultury a hodnot, které panovaly ve vnitřní politice habsburské říše. Svou zdrcující kritiku poměrů domácí politiky zakončil slovy: „*Es gibt doch große Ochsen bei uns!!*“ Politická nestabilita monarchie na přelomu století vzbuzovala silné obavy u německého partnera.⁴⁸⁴ Kinský dále ostře zkritizoval i ministra zahraničí, kterému vyčetl, že je podivuhodné, co všechno již dokázal rozložit pro čest, titul a důstojnost, od té doby, co sedí na *trůnu* na *Ballhausplatzu*.⁴⁸⁵ Během roku se Kinský, vzhledem k získaným vazbám, kontaktům a zkušenostem, které přinášela petrohradská mise, jistě zorientoval v podmínkách, za kterých se tvořila zahraniční politika Vídně a připojil se ke kritice tehdejšího ministra Gołuchowského.

V roce 1900 řídil Kinský petrohradské velvyslanectví opět během dvou období. Poprvé jej převzal na počátku měsíce června.⁴⁸⁶ Stejně jako předešlý rok, tak i v létě roku 1900 zaznamenala ruská politická scéna náhlou ztrátu. O úmrtí hraběte Muravjeva dne 21. června, Kinský ihned informoval Vídeň⁴⁸⁷ a ještě téhož dne odpoledne potvrdil dočasný nástup hraběte Lamsdorffa na post šéfa ruské diplomacie.⁴⁸⁸ S novým ministrem Kinský diskutoval otázku sňatku tehdejšího srbského krále Alexandra I. Obrenoviće s Dragou Mašinovou, který proběhl

⁴⁸² Frederick Roberts (1832-1914) byl slavným velitelem viktoriánské éry, jenž zahájil svou kariéru v armádě na počátku padesátých let. Zúčastnil se bojů během indického povstání (1857), bojů v Etiopii (1867-1868) a druhé anglo-afghánské války (1878-1880). Byl držitelem mnoha vojenských řádů a polním maršálem se stal roku 1895. Na počátku roku 1900 se mu úspěšně podařilo zatlačit búrské síly a obsadil hlavní města nepřítele. Byl posledním velitelem britské armády v pozici Commander in Chief of the Forces a po smrti mu byl uspořádán státní pohřeb.

⁴⁸³ Kinský nepochybně narážel na rychlé střídání předlitavských vlád, které vznikaly z dlouhodobých obstrukcí Čechů i Němců kvůli jazykovým nařízením. V září 1899 podala demisi vláda knížete Franze Thun-Hohensteina, protože neměla podporu německých stran. Počátkem října ji nahradila vláda hraběte Clary-Aldringena, jež skončila v polovině ledna 1900 kvůli obstrukcím českých stran. Následovala vláda Ernesta von Koerbera, jež dočasně stabilizovala politický systém Předlitavska.

⁴⁸⁴ HLAVÁČKA, M., *Trojspolek*, s. 163.

⁴⁸⁵ Aus dem Nachlass Aehrenthal, 157 Kinsky an Aehrenthal, Herdgringen 3. März 1900, s. 208.

⁴⁸⁶ AT-OeStA/HHStA PA X 114, Telegramm N° 3199, St. Petersburg, 2. Juni 1900.

⁴⁸⁷ AT-OeStA/HHStA PA X 114, Telegramm N° 561, St. Petersburg, 21. Juni 1900.

⁴⁸⁸ AT-OeStA/HHStA PA X 114, Telegramm N° 1839, St. Petersburg, 21. Juni 1900.

23. července. Budoucí srbská královna byla o 12 let starší vdovou po Svetožárovovi Mašinovi, jehož otec byl lékařem bývalého krále Milana I. Budoucí královna byla známa svým pochybným morálním kreditem, a tak byl svazek nepřijatelný pro velkou část srbské společnosti.⁴⁸⁹ Další státnické kroky mladého krále Alexandra přinesly ve výsledku zhoršení situace, která o necelé tři roky později skončila státním převratem. Na konci měsíce, 28. července, převzal vedení velvyslanectví Aehrenthal.⁴⁹⁰ Následující večer u něj strávili Kinští a další den odjeli z Petrohradu.⁴⁹¹

Kinský opět zastupoval Aehrenthala na velvyslanectví od začátku října.⁴⁹² Ostře sledovaným tématem se na podzim roku 1900 stal zdravotní stav cara Mikuláš II., neboť v Livadii na Krymu onemocněl břišním tyfem.⁴⁹³ Kinský bedlivě sledoval oficiální bulletiny, které informovaly o carově zdravotním stavu a zprávy předával do Vídně. Případné úmrtí by se jistě promítlo do vnitropolitické situace Ruska a mělo by dopady na evropskou, ale i světovou politiku. Tuto záležitost Kinský uklidnil telegramem z 28. prosince, kdy informoval o návratu cara z Livadie k 25. lednu 1901.⁴⁹⁴ Téhož prosincového dne převzal vedení velvyslanectví opět Aehrenthal.⁴⁹⁵

První týdný nového roku pobývali Kinští v Petrohradě, jež následně opustili na dva měsíce dne 20. února.⁴⁹⁶ Dne 14. března byl Kinskému přiznán titul legačního rady I. kategorie⁴⁹⁷ a po svém návratu převzal vedení velvyslanectví dne 1. května.⁴⁹⁸ Hlavním sledovaným tématem v tomto období bylo jednání ohledně výši finančních půjček Ruska u francouzských spojenců, které zajisté znepokojovaly nejen Rakousko-Uhersko. Dne 13. května tlumočil ministrovi zahraničí výsledné finanční podmínky uvedené v *Journal de St. Petersburg* ruským ministrem financí. Finanční dům bratří Rotschildů v Paříži poskytl půjčku v celkové

⁴⁸⁹ PELIKÁN, J., *Dějiny Srbska*, s. 245-247.

⁴⁹⁰ AT-OeStA/HHStA PA X 114, Telegramm N° 821, St. Petersburg, 29. Juli 1900.

⁴⁹¹ ADLSGASSER, Franz, *Die Aehrenthals*, Band II., Alois Aehrenthal an seine Mutter, St. Petersburg 30. Juli 1900, s. 762.

⁴⁹² AT-OeStA/HHStA PA X 114, Telegramm N° 3488, St. Petersburg, 9. Oktober 1900.

⁴⁹³ HERESCH, E., *Alexandra*, s. 150.

⁴⁹⁴ AT-OeStA/HHStA PA X 114, Telegramm N° 3685, St. Petersburg, 28. December 1900.

⁴⁹⁵ AT-OeStA/HHStA PA X 114, Telegramm N° 4128, St. Petersburg, 29. December 1900.

⁴⁹⁶ ADLSGASSER, Franz, *Die Aehrenthals*, Band II., Alois Aehrenthal an seine Mutter, St. Petersburg 21. Februar 1901, s. 776.

⁴⁹⁷ *Jahrbuch des K. und K. auswärtigen Dienstes* 1917, s. 322.

⁴⁹⁸ AT-OeStA/HHStA PA X 115, Telegramm N° 410, St. Petersburg, 1. Mai 1901.

výši 424 miliónů franků, tedy zhruba 159 miliónů rublů, se 4% úrokem.⁴⁹⁹ Aehrenthal přebral zpět vedení úřadu dne 7. června.⁵⁰⁰ Od počátku listopadu do 18. prosince řídil petrohradskou misi opět Kinský.⁵⁰¹ Následující vánoční svátky oslavili Kinští opět společně s Louistem Aehrenthalem.⁵⁰²

Počátkem následujícího roku čekali Kinští dvě významné návštěvy. Prvního února přijel do Petrohradu Karlův otec, kníže Ferdinand, se svým dvaadvacetiletým vnukem Vincentem Auerspergem, jenž byl synem Karlovy starší sestry Vilemíny a knížete Františka Josefa Auersperga. Vincenc se velmi aktivně věnoval jezdeckví a dostihovému sportu, a tak byl pro něj strýc Karel velkým vzorem. Následující den však dorazil telegram, který oznamoval úmrtí šestaosmdesátiletého Elisabetina dědečka Franze Egona Fürstenberga, což jistě silně poznamenalo rodinné setkání.⁵⁰³

Do Petrohradu se na začátku února sjelo několik významných osob rakousko-uherské aristokracie a diplomacie, například budoucí velvyslanec ve Spojeném království, Albert Mensdorff-Pouilly se svou chotí.⁵⁰⁴ Jejich přítomnost nebyla náhodná, neboť ruská metropole zažívala důležitou státní návštěvu, jakou byl pobyt arcivévody Františka Ferdinanda d'Este. V sobotu 8. února přivítal na nádraží arcivévodu car Mikuláš II. za přítomnosti významných osob, roty Preobraženského pluku a s hudbou plukovní kapely. Téhož dne navštívil arcivévoda Zimní palác, kde se k jeho doprovodu přidali i výše jmenovaní rakouští hosté. Následující den navštívil arcivévoda rakousko-uherské velvyslanectví, kde jej přivítali Kinský a Aehrenthal, který následně doprovázel následníka trůnu při projížděce městem. Po úterním obědu se Karlu Kinskému a jeho choti Elisabetě dostalo velké cti, neboť doprovázeli arcivévodu při prohlídce nejvýznačnějších petrohradských svatostánků: katedrály Panny Marie Kazaňské a katedrály svatého Izáka. Následující den, po obědě s carským párem v Zimním paláci, zakončil arcivévoda svou návštěvu.⁵⁰⁵

⁴⁹⁹ AT-OeStA/HHStA PA X 115, N° 30. Kinsky an Gołuchowsky, St. Peterburg, 13. Mai 1901.

⁵⁰⁰ AT-OeStA/HHStA PA X 115, Telegramm N° 7621, St. Petersburg, 7. Juni 1901.

⁵⁰¹ AT-OeStA/HHStA PA X 116, Telegramm N° 8372, St. Petersburg, 19. December 1901.

⁵⁰² ADLSGASSER, Franz, Die Aehrenthals, Band II., Alois Aehrenthal an seine Mutter, St. Petersburg 4. Jänner 1902, s. 796.

⁵⁰³ ADLSGASSER, Franz, Die Aehrenthals, Band II., Alois Aehrenthal an seine Mutter, St. Petersburg 2. Februar 1902, s. 800.

⁵⁰⁴ ADLSGASSER, Franz, Die Aehrenthals, Band II., Alois Aehrenthal an seine Mutter, St. Petersburg 2. Februar 1902, s. 800.

⁵⁰⁵ Sport und Salon, 15. únor 1902.

Počátkem března byl Kinský ve Vídni, odkud zaslal Aehrenthalovi obsáhlý dopis, na jehož začátku se ještě zabýval arcivévodovu návštěvu Petrohradu a jejím vlivem na politickou situaci. Dále svému nadřízenému sdělil informace z rozhovoru s ruským velvyslancem Kapnistem,⁵⁰⁶ které posouvaly balkánské dění opět do středu pozornosti. Stěžoval si na Gołuchowského, že s ruským velvyslancem tyto záležitosti dostatečně neprobral, a tak přenechal aktivní roli Rusům. Znepokojivého zpravil o otázce nástupnictví v Srbsku, neboť se ukazovalo, že královský pár zůstane bezdětný. Zmínil se, díky rozhovoru s Manó Schéchenyim, že silná kritika Gołuchowského se ozývá také z Uherska, odkud má Aehrenthal podporu v případě změny na vrchním postu na Ballhausplatzu.⁵⁰⁷ Po svém návratu koncem dubna převzal Kinský vedení petrohradského velvyslanectví a 25. dubna dosáhl hodnosti legačního rady I. kategorie (*Legationsrat I. Kategorie*),⁵⁰⁸ předstupně hodnosti vyslance a velvyslance, ve které již bylo možné samostatně řídit zahraniční misi.

7.4 Na počátku cesty k Münchenské dohodě

Hlavním a přetrvávajícím tématem zahraničních politik obou velmocí byl Balkánský poloostrov, konkrétně oblast Makedonie, jež byla pod tureckou vládou. Vzhledem k této problematice je nutné se podrobněji zaměřit na dané území a na vnitropolitický kontext celé záležitosti. Makedonie zůstávala tureckým územím do roku 1878, kdy se měla stát součástí tzv. Velkého Bulharska, satelitního státu Ruského impéria, které si mohlo diktovat podmínky po drtivé porážce Osmanské říše na počátku roku 1878. Berlínský kongres však utlumil ruské ambice, a tak i Makedonie zůstala součástí Osmanské říše.

Makedonie měla více než tři miliony obyvatel multietnického složení (Bulhaři, Řekové, Srbové, Valaši, Cikáni, Turci a Albánci). Stejně složitá byla i náboženská situace, neboť zemi obývali muslimové, bulharští ortodoxní křesťané, řečtí ortodoxní křesťané a Židé. Oblast byla rozdělena na tři správní jednotky nazývané *vilájety*, pojmenované podle správních center (Soluň, Monastir-Bitolsk, Skopje-Uskub): soluňský, bitolský a kosovský.⁵⁰⁹ Slábnoucí moc

⁵⁰⁶ Petr Alexejevič Kapnist (1839-1904) zastupoval Rusko na Berlínské konferenci v letech 1884-1885. V letech 1895-1904 působil jako ruský velvyslanec ve Vídni.

⁵⁰⁷ Aus dem Nachlass Aehrenthal, 197 Kinsky an Aehrenthal, Wien 4. März 1902, s. 273-275.

⁵⁰⁸ Jahrbuch des K. und K. auswärtigen Dienstes 1917, s. 322.

⁵⁰⁹ AKHUND, N., *Stabilizing a Crisis and the Münchener Agreement of 1903*, s. 588.

tureckých úřadů podporovaná národnostní a náboženskou nejednotou za vydatné podpory místních nacionalistů a také sousedních protiturecky orientovaných států, dávala v Makedonii možnost a prostor pro neustálé organizování protitureckých odbojových a teroristických skupin. Permanentní partyzánská válka a teror však zasahovaly především místní obyvatelstvo.

Největší podíl na probíhajících nepokojích a násilnostech měla Vnitřní makedonská revoluční organizace (VMRO), založená 1. listopadu 1893 v Soluni. Tato radikální organizace, jež měla ve svém znaku ruční granát a pod ním zkříženou pistoli s dýkou a jejíž heslo znělo: *Svoboda nebo smrt*, přinesla na další dvě desítky let vlnu násilí a chaosu.⁵¹⁰ Byla tak jednou z mnoha militantních organizací, jako například známější *Černá ruka*, sycených nacionalismem, fanatismem a odporem, které vznikly na přelomu 19. a 20. století v prostoru poloostrova, kde byly, vzhledem k neustálým vojenským konfliktům a vnitřním rozporům, ideální a vhodné podmínky pro působení těchto skupin.

Cílem VMRO, ve které se nacházelo několik mocenských sil, tak bylo odstranění turecké moci násilnou cestou a požadavky rozsáhlé autonomie a zohlednění převažujícího slovanského etnika. Tuto problematiku, týkající se celého tureckého území, řešil již Berlínský kongres a do závěrečných akt se dostala v podobě článku 23. Ten předpokládal zavádění reformy na tureckém území, jejichž cílem bylo posílení jeho pozic křesťanů v širokých oblastech správy, soudnictví, školství atd. Postup sultána Abdüla Hamida II. a tureckých úřadů byl v těchto ohledech velice skromný a pozvolný, neboť znění tohoto článku, i přes svůj formální souhlas, stále sultán chápal jako vměšování cizích států do vnitropolitických záležitostí své země. Na druhou stranu bylo zřejmé, že Konstantinopol již není v pozici velmoci a bez diplomatické či vojenské pomoci by jen těžko obstála v tehdejších konfliktech, a tak musela v řadě záležitostí ustupovat.

Berlínský článek 23 a makedonské záležitosti byly velkým tématem rozhovoru ministra Lamsdorffa s Kinským na počátku května roku 1902, o čemž napsal dne 17. května ministrovi Gołuchowskému obsáhlou zprávu.⁵¹¹ Kinský poukázal, že téma makedonských reform s ruským ministrem již několikrát během posledního roku probíral, a předpokládal, že dojde k jeho řešení, avšak tomu zabránily jiné okolnosti. Poté ministrovi Gołuchowskému navrhl přistoupit na společné řešení: „...darüber nachzudenken, ob es nicht besser wäre, bloß zu zweien nach Mitteln zu suchen, die geeignet wären, den gewünschten Zweck zu erreichen.“

⁵¹⁰ GLENNY, M., *Balkán 1804-1999*, s. 156-157; ŠESTÁK, M., *Dějiny jihoslovanských zemí*, s. 312-313.

⁵¹¹ AT-OeStA/HHStA PA XII 317-1, N° 31, Kinsky an Gołuchowski, Über die gegenwärtige Lage unserer Beziehungen mit Russland und im Besonderen bezüglich der Unruhe auf dem Balkan, St. Petersburg 17. Mai 1902.

Sdělil, že ministr Lamsdorff je této variantě také otevřený, neboť: „...*wie sie durch unsere beiden Regierungen zum Zweck der Paralysung heurigen Unruhen auf den Balkan in Anwendung gebracht worden sei.*“ Na řešení se měli podílet vybraní experti z obou misí v Konstantinopoli. Kinský sdělil, že ruská strana odmítá formu řešení v podobě kongresu, neboť by mohl způsobit různé trhliny v mezinárodních vztazích a vést k válce a dává tak přednost řešení pouze s Vídní. Kinský se plně přiklání k domluvenému plánu s Lamsdorffem vzhledem k nedávné návštěvě následníka trůnu v Petrohradě. Kinský touto zprávou zprostředkoval ochotu Ruska ke společnému postupu v Makedonii, který byl klíčový pro obě velmoci.

Jaký byl důvod volby tohoto řešení a co přivedlo během roku 1902 obě strany ke společnému postupu v Makedonii? Svou roli hrálo několik vzájemně propojených okolností. Petrohrad a Vídeň mohly navázat na smlouvu z roku 1897 a dát nové jistoty vzájemně kolísajícím vztahům. Silným důvodem bylo dlouhodobě se stupňující napětí v této oblasti, které hrozilo případným zhroucením turecké moci v Makedonii. To by mohlo vést k závažnému oslabení, či dokonce k rozpadu Osmanské říše, jenž by vyvolal konflikt balkánských států, z něhož by se následně mohl stát konflikt evropských mocností, a především střet Rakouska-Uherska a Ruska. Tohoto faktu si byly obě velmoci vědomy, a proto raději volily cestu společného postupu, který držel Makedonii v moci Konstantinopole.⁵¹²

Obě velmoci chtěly řešit makedonskou otázku pouze mezi sebou, neboť si byly vědomy výhod společného řešení, bez zásahu dalších zemí.⁵¹³ Rozhovory o makedonských otázkách vedené pouze mezi Vídní a Petrohradem přinášely oběma zainteresovaným velmocím na poloostrově mnohem více možností a prostoru, než aby projednávaly celou otázku v rámci šestky evropských velmocí, jejichž požadavky by značně limitovaly ruské a rakousko-uherské zájmy. Neochota vyřešit makedonskou otázku v rámci evropských velmocí tak jasně prokazovala, že Rakousko-Uhersko a Rusko chápou Balkánský poloostrov výlučně za svou sféru vlivu, do níž se ostatní velmoci nemají vměšovat.

Silným důvodem pro Rakousko byla také možnost, která by jej mohla vytlačit z této zájmové sféry. V Makedonii by mohli převzít moc nacionalisté orientovaní jak proti Konstantinopoli, tak proti Vídni, a mohlo tak hrozit eventuální spojení s Albánií a vstup do koalice s Bulharskem.⁵¹⁴ Tento balkánský blok by poté, po eventuálním spojení se Srbskem,

⁵¹² BRIDGE, F., R., *Austria-Hungary and the Ottoman Empire in the Twentieth Century*, s. 242-243.

⁵¹³ BRIDGE, F., R., *From Sadowa to Sarajevo*, s. 257.

⁵¹⁴ Tamtéž, s. 258.

naprosto zásadně ohrozil plány Vídně. Téměř by znamenal uzavření poloostrova pro další rakousko-uherské zahraniční zájmy, pokud by Vídeň nechtěla riskovat rozsáhlý konflikt, a navíc by z této situace jistě profitovalo Rusko.

V další zprávě Gołuchowskému, datované také 17. května, psal Kinský o audienci velvyslance Kapnisty u Františka Josefa I. při které hovořili o balkánských záležitostech. Znovu se zmínil o rozhovorech s Lamsdorffem a upozornil na obezřetný a pomalý postup, aby nedošlo k prozrazení celého plánu ostatním velmocím. Kinský napsal ministrovi, že si je plně vědom diskrétního jednání a nevzbuzování přílišné pozornosti.⁵¹⁵ O necelý měsíc později Kinský opět informoval o nabídce Rusů k jednání: *„Wie Graf Kapnist Euer Excellenz demnächst wahrscheinlich selbst erzählen wird, hat er noch in den allerletzten Tagen constatieren können, dass Graf Lamsdorff nunmehr persönlich vollkommen von dem Nutzen und der Nothwendigkeit einen Entente á deux bezüglich der Reformfrage in der europäischen Türkei überzeugt ist und auch ganz geneigt zu sein scheint, den Gedanken Euer Excellenz- Macedonien eine Art spezieller administrativer Autonomie unter türkischer Autorität zu geben,-als das zweckmässigste Mittel zu betrachten den teritorischen Status-quo darselbst so lange als möglich zu erhalten.* Kinský, přestože napsal, že ví o zdrženlivosti císaře v této záležitosti, apeloval na ministra v tom smyslu, že taková příležitost se již nemusí naskytnout. Znovu upozornil na příhodné okolnosti, o kterých psal v předchozích zprávách a dále nastínil, že Kapnist navrhl udělat zásadní kroky na konci podzimu. Kinský předestřel, že díky jednání s Ruskem by bylo možné oslabit zájmy Bulharska.⁵¹⁶ Ve věci navrženého jednání o reformách a s tím související pohled ruských novin na zájmy v balkánské sféře, zejména *Nowoje Wremja*, informoval Kinský opět v polovině měsíce srpna.⁵¹⁷

Diplomatická jednání a sbližování Ruska a Rakousko-Uherska probíhala po několik měsíců, neboť bylo zapotřebí zvažovat každý krok. S těmito kroky pochopitelně nesouhlasila část diplomatů a proti přílišnému sbližování s Ruskem se později kriticky vyjádřil například baron Zwiedinek, jenž poznamenal, že tento kurs vzdálí Vídeň od Berlína a Londýna.⁵¹⁸ Nicméně na jaře 1902 začalo nové období rusko-rakouského *entente*, jehož výsledkem byl návrh reformy v Makedonii. V tomto období, kdy začínaly rozhovory o společném postupu

⁵¹⁵ AT-OeStA/HHStA PA XII 317-1, neoznačeno, Kinsky an Gołuchowsky, St. Petersburg 17. Mai 1902.

⁵¹⁶ AT-OeStA/HHStA PA XII 317-1, neoznačeno, Kinsky an Gołuchowsky, St. Petersburg 14. Juni 1902.

⁵¹⁷ AT-OeStA/HHStA PA XII 317-1, 41 A-D, Kinsky an Gołuchowsky, St. Petersburg 15. August 1902.

⁵¹⁸ BRIDGE, F., R., *From Sadowa to Sarajevo*, s. 259.

velmocí, vedl do 19. července petrohradské velvyslanectví Kinský,⁵¹⁹ jenž byl kompetentní osobou, zástupcem rakousko-uherských zájmů, a stál tedy na počátku cesty k Münzstegské dohodě. Rozhovory Lamsdorffa, Kapnisty, Aehrenthala, Kinského, Goluchowského a dalších přivedly obě strany k jednacímu stolu na podzim 1902.

Na podzim téhož roku zřejmě přivedla Kinského další jednání ohledně makedonských reforem do Jalty, ze které se vrátil počátkem listopadu⁵²⁰ a následně o něm informoval Vídeň.⁵²¹ Kinský si zřejmě k této příležitosti vzal dovolenou, neboť na podzim podnikl velkou cestu po Kavkazu, kde se neúspěšně pokusil skolit zubra.⁵²² Dále navštívil gruzínské Tbilisi a Batumi a procestoval Krymský poloostrov.⁵²³ Cestu podnikl v době, kdy už také tušil, že se jeho působení v Petrohradu, kde dosáhl svého profesního vrcholu a jako jeden z mála se aktivně a přímo podílel na vytváření zahraniční politiky Rakouska-Uherska, bude chýlit ke konci. Kinskému bylo totiž během léta nabídnuto místo na velvyslanectví v Paříži.

Jak se dál vyvíjela jednání ohledně makedonských reforem, které prosazoval Kinský? Diplomatické rozhovory přinesly výsledek v podobě konkrétních reformních návrhů, které koncem roku 1902 přijal Abdül Hamid II. a na jejich provedení měl dohlížet generální inspektor, kterým byl jmenován Hilmí Paša.⁵²⁴ Následujícího roku dne 17. února vydaly obě velmoci Vídeňské memorandum, kterým vybízely k posílení pozice generálního inspektora, přijetí zahraničních poradců a reformu, která by přinesla posílení armády a četnictva v boji proti radikálům. Zároveň zdůraznily, že řešení makedonské otázky je pouze jejich záležitostí.⁵²⁵ Během roku 1903 se situace v Balkáně začala výrazně zhoršovat. Radikálové z VMRO rozšířili boje na území Albánie, v dubnu byl zabit tamější ruský konzul Mitrovský⁵²⁶ a v noci z 11. na 12. července proběhl v Srbsku státní převrat.⁵²⁷ Radikálové zavraždili srbskou královskou rodinu a poté byl na trůn dosazen Petr Karadjordjević, jenž se stal brzy pouhou loutkou v rukách radikálů a obával se, aby neskončil jako jeho předchůdce. Vídeň byla nejdříve nakloněná jeho

⁵¹⁹ AT-OeStA/HHStA PA X 118, Telegramm N° 9255, St. Petersburg, 19. Juni 1902.

⁵²⁰ AT-OeStA/HHStA PA X 118, Telegramm N° 6976, St. Petersburg, 3 November 1902.

⁵²¹ AT-OeStA/HHStA PA X 118, neoznačeno, Kinsky an Goluchowsky, St. Petersburg 9. November.

⁵²² PECHEROVÁ, K., *Liverpolský triumf*, s. 105.

⁵²³ Aus dem Nachlass Aehrenthal, 206 Kinsky an Aehrenthal, St. Petersburg 9. November 1902, s. 287.

⁵²⁴ SKŘIVAN, A., *Císařská politika*, s. 34.

⁵²⁵ BRIDGE, F., R., *From Sadowa to Sarajevo*, s. 258.

⁵²⁶ BRIDGE, F., R., *From Sadowa to Sarajevo*, s. 260.

⁵²⁷ GLENNY, M., *Balkán 1804-1909*, s. 159.

osobě, ale následně, kdy moc v zemi fakticky řídili srbští radikálové, se od jeho podpory distancovala.⁵²⁸

Hlavním důvodem pro zavedení reforem bylo Ilindenské povstání, které vypuklo během června a zúčastnilo se jej až třicet tisíc povstalců. Bylo potlačeno počátkem října 1903.⁵²⁹ Dne 2. října se na loveckém zámku u Mürzstegu ve Štýrsku konala schůzka Františka Josefa I. a Mikuláše II. za asistence ministrů zahraničí Gołuchowského, Lamsdorffa a také velvyslance Aehrenthala, při které byla dojednána tzv. Mürzstegská dohoda. Dokument obsahoval plán rozsáhlých reforem v Makedonii směřující k obnovení bezpečnosti země a pomoci civilnímu obyvatelstvu. Reformy zasahovaly organizaci četnictva, správy, hospodářství, soudnictví a mnoha dalších sfér. Na faktické prosazování reforem měl dohlížet generální inspektor a ruský a rakouský civilní agent, kteří měli mít rozhodující slovo. Celý proces měly provádět komise složené ze zástupců evropských velmocí.⁵³⁰ Dne 25. října přijal reformní program, jenž čítal 9 článků, sultán Abdül Hamid II.⁵³¹

7.5 Odchod z Petrohradu

První zmínka o přeřazení Kinského na pařížské velvyslanectví se objevuje již v létě roku 1902. Rakousko-uherský velvyslanec v Paříži, hrabě Wolkenstein,⁵³² děkuje ministru zahraničí za přidělení Kinského ke své zahraniční misi ve zprávě z 25. června téhož roku.⁵³³ Zřejmě během léta 1902 musel být Kinský výhledově přeřazen do Paříže. Hrabě Leopold Berchtold,⁵³⁴ legační rada I. kategorie na velvyslanectví v Londýně,⁵³⁵ se počátkem listopadu 1902 obrátil na Aehrenthala s dotazem, zda by mohl nahradit Kinského na petrohradském velvyslanectví.⁵³⁶ Ten mu odpověděl, že ho jeho zájem těší, ale zatím neví, jelikož Kinský doposud nedostal

⁵²⁸ BRIDGE, F., R., *From Sadowa to Sarajevo*, s. 262-263.

⁵²⁹ AKHUND, N., *Stabilizing a Crisis and the Mürzsteg Agreement of 1903*, s. 589.

⁵³⁰ BRIDGE, F., R., *From Sadowa to Sarajevo*, s. 264-265.

⁵³¹ AKHUND, N., *Stabilizing a Crisis and the Mürzsteg Agreement of 1903*, s. 590.

⁵³² Anton Wolkenstein-Trostburg (1832-1913) vstoupil do diplomatické služby v šedesátých letech. Od počátku osmdesátých let působil jako velvyslanec v Rusku (1892-1894), následně v Paříži (1894-1903).

⁵³³ AT-OeStA/HHStA PA IX 153, 30D, Wolkenstein an Gołuchowsky, Paris, am 25. Juni 1902.

⁵³⁴ Leopold Berchtold (1863-1942) vstoupil do služeb ministerstva zahraničí v roce 1893. Během následujících let působil v Paříži, Londýně a následně nahradil Kinského v Petrohradě. Od roku 1906 zde působil jako velvyslanec a následně po smrti barona Aehrenthala převzal post ministra zahraničí, na kterém působil do počátku roku 1915.

⁵³⁵ Jahrbuch des K. und K. auswärtigen Dienstes 1917, s. 224.

⁵³⁶ Aus dem Nachlass Aehrenthal, 205 Berchtold an Aehrenthal, London 2. November 1902, s. 285.

propozice k přeložení do Paříže.⁵³⁷ V diplomatických kruzích se tedy vědělo, že nové místo Kinského bude v Paříži.

Mezitím Kinský potvrdil přeložení Aehrenthalovi v obsáhlém dopisu z 9. listopadu: „*Also ich habe Paris angenommen, – Ob ich auf wirklich hinkomme, das warte ich des Weiteren ab. – Leichten Herzens habe ich dies aber nicht getan.*“ Následně svému nadřízenému srdečně poděkoval za předchozí léta služby: „*...was ich alles von Dir gelernt habe in der Zeit unserer Zusammenarbeit und was ich Dir auch in dieser Beziehung verdanke, und das ist, glaube ich, vor allem, - richtig politisch zu denken. Im übrigen, glaube ich, hat sich unsere alte Freundschaft durch unser 4jährigen Zusammenwirken für den Rest unseres Lebens nur umso stärker befestigt.*“ Poté však svému nadřízenému sdělil své rozčilení ohledně služebních záležitostí.

Gołuchowský mu v roce 1898 slíbil dva až tři roky ve službě v Petrohradu a následné udělení vedení samostatné zahraniční mise. Jenže v Petrohradu strávil již celé čtyři roky a nyní se k samostatnému vedení opět nedostal a zůstal opět v podřadné pozici, tak jako před čtyřmi lety. Byl tedy pouze přeložen, ale nebyl povýšen do hodnosti vyslance, jak jistě očekával. Zmiňuje, že většina postů je obsazována *mladými silami*, kde následně zůstanou dalších dvacet let. Narážel tak na jistou vnitřní zkorumpovanost instituce ministerstva zahraničí, kde se neudělují posty podle osobních zásluh a práce.

Kinskému, který měl brzo oslavit 44 narozeniny, se tak uzavíral profesní výhled do budoucnosti a následující řádky jsou na jedné straně plné zklamání a hořkosti, avšak na druhé straně Karel svou životní pout' nevzdával a vysvětlil, proč vzal post v Paříži. Zmiňuje, že jeho nové působiště potěší Lilly, neboť je stále mladá. Kinský napsal, že od kariéry nic nežádá, vyjádřil částečné uspokojení nad novým působištěm, ale zároveň sdělil, že se cítí nezaměstnaný, avšak čilý a zdravý. Pochvaloval si svou nedávnou cestu po Kavkaze, při které získal mnoho poznatků, kterým dokáže Rusko naučit.⁵³⁸

Kinského situace nebyla opět podle jeho představ, které vycházely z jeho dosavadního života a byl zajisté silně demotivovaný. Neúspěch v osobním životě, který korunoval sňatek s mladší Elisabetou, jej přivedl k čilé práci v politice, a jistě si uvědomoval, že v této činnosti má, nejen vzhledem ke svému původu, nadstandardní schopnosti. V profesním vývoji ho však neustále brzdil pomalý služební postup a jistě i problematický vztah s ministrem. K tomu je

⁵³⁷ Aus dem Nachlass Aehrenthal, 207 Aehrenthal an Berchtold, Abbazia 18. November 1902, s. 174.

⁵³⁸ Aus dem Nachlass Aehrenthal, 206 Kinsky an Aehrenthal, St. Petersburg 9. November 1902, s. 285-287.

možné konstatovat, že manželství s Lilly zůstávalo nenaplněné, bez citů a lásky, což muselo pro oba znamenat velké životní příkoří, ze kterého nebylo cesty zpět.

Jak probíhalo jejich soužití v Petrohradu není možné, vzhledem k naprosté absenci pramenů, blíže a hlouběji popsat. Na první pohled jistě tvořili reprezentativní pár velvyslanectví, avšak v soukromém a osobním životě tomu zřejmě bylo naopak. Výrazný věkový rozdíl a odlišné povahy obou osob v tomto nuceném soužití prohlubovaly jejich lidské neštěstí. Tento stav se zřejmě odrážel i v Karlově zdraví, neboť Aehrenthalovi napsal: „*Und wenn ich meine Nerven nur halbwegs Ordnung habe....*“ v rozčilení nad současnou situací, ve které si však vždy udržuje hrdost.⁵³⁹ Zdá se, že náročné pracovní vypětí posledního roku, nešťastný osobní život a nespokojenost s kariérou si vybíraly svou daň a Karlovy psychické problémy, o kterých se zmínil Lützow, se prohlubovaly. Lilly rozhodně nemohla být se svým životní údělem nijak spokojená, a zřejmě se nepasovala do role, která od ní byla společností očekávána. Aehrenthal se o ní vyjádřil jako o frivolní a snobské ženě,⁵⁴⁰ zatímco britský diplomat Edward Goschen ji označil za příjemnou, přátelskou a milou, pokud chce taková být.⁵⁴¹

Na začátku roku 1903 se Kinští připravovali na odjezd do Paříže a bylo nezbytné se rozloučit s bývalým působištěm, především s přáteli a kolegy, nejen z okruhu profesního Karlova působení, neboť i v Petrohradu si Karel našel čas pro své milované koně, a tak se seznámil s mnoha příznivci dostihového sportu a zejména hráči koňského póla. Tento sport pěstovali jeho urození příznivci na hřišti, které se nacházelo na Krestovském ostrově nedaleko Petrohradu.⁵⁴² Na počátku absolvovali Kinští u svých přátel několik večerí na rozloučenou. Aehrenthal uspořádal pro Kinské večeri na kterou přišel velkokníže Vladimír s chotí a velkokníže Nikolaj,⁵⁴³ a Aehrenthal si dále pochvaloval, že je ještě čekají tři další velké rozlučkové večere.⁵⁴⁴

Během Aehrenthalovy audience u cara v Zimním paláci v druhé polovině ledna Mikuláš II. a jeho matka Marie Fjodorovna litovali odchodu Karla Kinského do Paříže. Car vyjádřil

⁵³⁹ Aus dem Nachlass Aehrenthal, 206 Kinsky an Aehrenthal, St. Petersburg 9. November 1902, s. 286.

⁵⁴⁰ ADLSGASSER, Franz, Die Aehrenthals, Band II., Alois Aehrenthal an seine Mutter, St. Petersburg 20. Februar 1903, s. 828.

⁵⁴¹ PECHEROVÁ, K., *Liverpoolský triumf*, s. 87.

⁵⁴² Tamtéž, s. 68.

⁵⁴³ Vladimír Alexandrovič Romanov (1847-1909), Nikolaj Nikolajevič Romanov (1856-1929).

⁵⁴⁴ ADLSGASSER, Franz, Die Aehrenthals, Band II., Alois Aehrenthal an seine Mutter, St. Petersburg 11. März 1903, s. 830.

Kinskému slova přízně a uznání, které byly, jak uvedl Aehrenthal ministru Gołuchowskému, důkazem všeobecné sympatie, jakou si Kinský v ruské metropoli během čtyř let svého působení získal. V následujících řádcích vyjádřil Aehrenthal, že je potěšen tímto uznáním a již opakovaně navrhl ministrovi, aby Kinskému výhledově udělil hodnost vyslance. Znovu ocenil Kinského práci na velvyslanectví: „...*meinem ersten Mitarbeiter für dessen 4 jährige, sehr ersprießliche, von Euer Excellenz gewürdigte Tätigkeit, einem Beweis der Anerkennung zu Theil werden zu lassen.*“⁵⁴⁵

Aehrenthal tak nepochybně reagoval na Kinského zmíněný dopis a snažil se mu v záležitosti jeho kariéry, postupu na vyšší hodnostní místo, pomoci. Tato snaha je nepochybně důkazem sblížení, jaké bylo mezi oběma diplomaty. Zároveň svědomitý byrokrat Aehrenthal nečinil tak pouze na základě Kinského vyjádření, ale především na základě zasloužené práce v diplomatickém sboru, kterou Kinský v Petrohradě odvedl. Svou roli jistě sehrál fakt, že Aehrenthal zároveň tušil, že by se mohl stát Gołuchowského nástupcem, a tak si jistě chtěl na vrcholné pozice vybrat zkušené a spolehlivé kolegy. Kinský ho svým působením, profesionalitou, osobností, povahou a přednostmi jistě přesvědčil. Aehrenthalova přímluva měla částečně kladnou odezvu, a tak byl Kinskému dne 13. února udělen titul vyslance (*Titel eines außerordentlichen Gesandten und bevollmächtigen Ministers*) a následně, o čtyři dny později, byl oficiálně přerazen do Paříže.⁵⁴⁶

Odjezd Kinských z Petrohradu se uskutečnil dne 4. března 1903,⁵⁴⁷ a následně ihned zamířili do nového Karlova působiště na západ Evropy. Jeho místo legačního rady v Petrohradu zaujal hrabě Berchtold, přeložený z Londýna k 17. březnu.⁵⁴⁸ Jak ve svých vzpomínkách uvádí baron Musulin, Kinský a Berchtold byli po Aehrenthalovi nejdůležitějšími muži velvyslanectví: „*Die beiden Botschaftsräte, die in meinen Petersburger Zeit dem Grafen Aehrenthal als erste Beamte zur Seite standen, waren Graf Karl Kinský (der spätere Fürst) und Graf Berchtold, der vorher erster Sekretär in London gewesen war.*“⁵⁴⁹

Kinský opouštěl zemi, kterou měl možnost během více než čtyř let dokonale poznat. Uvědomoval si obrovské problémy romanovského impéria, které byly očividné na mnoha

⁵⁴⁵ HHStA MdÄ AR F4-163-5, Personalia Kinsky, Carl, neoznačeno, Aehrenthal an Goluchowsky, St. Petersburg 22. Jänner 1903.

⁵⁴⁶ Jahrbuch des K. und K. auswärtigen Dienstes 1917, s. 322.

⁵⁴⁷ HHStA MdÄ AR F4-163-5, Personalia Kinsky, Carl, N° XX-L, Aehrenthal an Gołuchowsky, St. Petersburg 5. März 1903.

⁵⁴⁸ Jahrbuch des K. und K. auswärtigen Dienstes 1905, s. 178.

⁵⁴⁹ MUSULIN, A., *Das Haus am Ballhausplatz*, s. 89.

místech a každým rokem narůstaly. Hospodářská zaostalost, vysoká negramotnost, naprostá izolovanost jednotlivých sociálních skupin a ohromná chudoba většiny obyvatel byly jedny z mnoha příčin pozdějšího zhroucení této země. Kinský se o této situaci vyjádřil podobně jako mnoho dalších pozorovatelů: *„V Ruském impériu to všude vře. Nepokoje a zlé předtuchy převládají ve všech společenských vrstvách. Platí to jak pro dělníky a studenty, i pro šlechtu včetně té nejurozenější u dvora, průmyslníky, obchodníky a v neposlední řadě rolníky...Najít řešení pro situaci je však velmi složité, když se zváží převažující životní podmínky a národní povaha, kterou jsou prodchnuti úředníci i rolníci. Jediná osvědčená metoda pro řešení stávající situace, jak je v zahraničí často navrhováno, je schválení konstituce. Kdyby se to zde stalo, tak důsledkem by zcela jistě byla revoluce...“*⁵⁵⁰

⁵⁵⁰ PECHEROVÁ, K., *Liverpoolský triumf*, s. 68.

7.6 Necelý pařížský rok

Hlavní zájmy francouzské zahraniční politiky cílily na zlepšení její pozice v Evropě a k udržení a posilování pozice koloniálního impéria. Pro evropské zájmy Paříže byly dlouhodobým problémem vztahy s Německem, které pokořilo Francii sérií drtivých porážek během let 1870-1871. Mezi oběma zeměmi zůstávaly velmi chladné vztahy a několikrát hrozilo vypuknutí otevřeného konfliktu. Od sedmdesátých let se Německu dařilo držet Francii v diplomatické izolaci, která však byla, pro mnohé překvapivě, definitivně ukončena během let 1893-1894 navázáním styků s Ruským impériem. Se sousedním Italským královstvím došlo ke značnému smíření v obchodních otázkách koncem století a následně v roce 1902 obě země podepsaly v Římě smlouvu, která je zavazovala ke vzájemné neutralitě, pokud by byla jedna z nich napadena.⁵⁵¹ Po Fašodské krizi nastaly vhodné podmínky pro urovnání sporů mezi Francií a Velkou Británií, které vyústily podpisem Srdečné dohody na počátku dubna 1904, jejíž vznik výrazně inicioval prezident Émile Loubet a ministerský předseda Théophile Declassé. Paříž a Vídeň se tak ocitly v opačných mocenských uskupeních. Byť byla platnost Trojspolku opět prodloužena v létě 1902, Německo a Rakousko-Uhersko se v následujících letech ocitaly ve stále napjatější mezinárodní situaci osamoceni.

Za takové mezinárodně politické situace začal v Paříži působit Kinský. Jeho nástup oznámil k 7. březnu hrabě Wolkenstein.⁵⁵² Na pařížském velvyslanectví měl zřejmě probíhat stejný personální model jako v Petrohradě. Kinský měl řídit zahraniční misi v době nepřítomnosti velvyslance Wolkensteina. Poprvé převzal řízení mise zhruba měsíc po svém příjezdu, dne 6. dubna, poté, co jeho nadřízený nastoupil na dovolenou.⁵⁵³ Kinského pracovní náplní se tak opět stalo informování Vídně o momentální situaci a vývoji francouzské zahraniční politiky v kontextu s domácí politickou scénou. Důležitým bodem bylo sledování styků s Velkou Británií. Například počátkem dubna 1903 navštívil anglický král Eduard VII. francouzskou metropoli, o čemž Kinský informoval Vídeň dne 11. dubna.⁵⁵⁴ Jeho návštěva byla důležitým mezníkem na cestě sbližování Paříže a Londýna. Bedlivě sledoval také francouzský

⁵⁵¹ HLAVÁČKA, M., *Trojspolek*, s. 186-187.

⁵⁵² HHStA MdÄ AR F4-163-5, Personalia Kinsky, Carl, N° XXX A-B, Wolkenstein an Goluchowsky, Paris 5. März 1903.

⁵⁵³ AT-OeStA/HHStA PA IX 155, Telegramm N° 9031, Paris, 6. April 1903.

⁵⁵⁴ AT-OeStA/HHStA PA IX 155, N° 19A-9, Algerienreise des Prezidenten, Besuch König Edwards in Paris, Paris, am 11 April 1903.

tisk, jeho témata a názory související s rakousko-uherskou zahraniční politikou na Balkáně.⁵⁵⁵ Svůj zájem zaměřil také na česko-francouzské vztahy,⁵⁵⁶ které se od konce 19. století značně rozvíjely, neboť společným zájmem byl razantní odpor k Německu. Tyto tendence se například plně projevíly v roce 1889 během stoletého výročí velké francouzské revoluce.⁵⁵⁷ Na konci dubna převzal vedení pařížského velvyslanectví hrabě Wolkenstein.⁵⁵⁸

Od konce května 1903 měl Kinský opět velmi napilno, neboť opět řídil pařížské velvyslanectví⁵⁵⁹ a v jeho čele stál, z důvodu zdravotního stavu jednášedesátiletého hraběte Wolkensteina, až do svého náhlého odjezdu. Ostře sledovaným tématem se stal již zmíněný státní převrat v Srbsku a povraždění členů tamní královské rodiny. Již 20. června začínala Kinského zpráva těmito řádky: *„Das Belegader Drama hat gewiss kaum etwas an Schauerlichkeit zu wünschen übrig gellassen, umso charakteristischer muss der Mangel an politischer Beunruhigung erscheinen, der demselben allenthalben auf internationalen Gebiete entgensieht; eine Zuversicht die sich offenbar vor allem auf unsere „bonne entente“ mit Russland stützt.“* Následně zpravil Vídeň, jak se srbský převrat odrazil na stránkách tamního tisku, v obchodování na burze a také o francouzském pohledu na budoucnost Srbska.⁵⁶⁰ Kinského pozornost směřovala během září a října k názorům na probíhající události v Makedonii a na následné uzavření Münzstegské dohody.⁵⁶¹ Byl také bedlivým pozorovatelem sbližování Francie s dalšími mocnostmi. Například koncem října informoval Vídeň o plánované státní návštěvě Paříže italským králem.⁵⁶²

V době nepřítomnosti hraběte Wolkensteina převzal Kinský i celou agendu spojenou s provozem velvyslanectví. Jednalo se především o finanční záležitosti, zejména předkládání

⁵⁵⁵ AT-OeStA/HHStA PA IX 155, N° 19D, Französische Pressäusserungen das Intriquenspiel der k.u.k. Regierung in Albanien betreffend, Paris, 11 April 1903.

⁵⁵⁶ AT-OeStA/HHStA PA IX 155, N° 22B, Das weiteren zur czechisch-französischen Press-Polemik, Paris, am 25. April 1903.

⁵⁵⁷ PERNES, J., *Spiklenci proti jeho veličenstvu*, s. 79-89.

⁵⁵⁸ AT-OeStA/HHStA PA IX 155, Telegramm N° 8878, Paris, 29. April 1903.

⁵⁵⁹ AT-OeStA/HHStA PA IX 155, Telegramm N° 9624, Paris, 29. Mai 1903.

⁵⁶⁰ AT-OeStA/HHStA PA IX 155, N° 27B, Pariser Eindrücke bezüglich des Belegader Königsmordes.- Unterredung mitt Herrn Declassé über den Thronwechsel in Serbien., Paris, den 20. Juni 1903.

⁵⁶¹ AT-OeStA/HHStA PA IX 156-1, N° 40A-D, Herr Declassé und Herr Zolotić über die Monarchen-Entrevue in Münzsteg.-Die hiesige öffentliche Meinung, Paris, am 10. October 1903.

⁵⁶² AT-OeStA/HHStA PA IX 156-1, N° 42A-D, Den Italienischen Königsbesuch betreffend, Paris, am 24 Oktober 1903.

kvartálních účtů⁵⁶³ a informování o mimořádných výdajích, jako například za opravu okapů, nebo instalaci osvětlení ku příležitosti návštěvy italského královského páru.⁵⁶⁴ V souvislosti s Kinského působením v Paříži, je nutné zmínit jednu výraznou událost, která vzbudila pozornost rakouské aristokracie a ve které hrál důležitou roli právě Karel.

7.7 Aféra manželství knížete Josefa Colloredo-Mannsfelda

Na začátku své pařížské mise byl Kinský účastníkem události, která byla začátkem skandálu, jenž následující rok způsobil značné pozdvižení v aristokratických kruzích. Ačkoliv tato událost přesahuje svým děním do následujícího roku, a tedy, v rámci této práce, i do následující kapitoly, je z důvodu své komplikovanosti a spletnosti plně vysvětlena v následujícím textu. Kinského kolegou na pařížském velvyslanectví byl jeho vzdálený příbuzný kníže Josef Colloredo-Mannsfeld,⁵⁶⁵ který se roku 1895 stal panujícím knížetem. Vzhledem k rozsáhlým majetkovým držbám v Čechách, které zahrnovala panství Dobříš, Opočno a Zbiroh, s celkovým ročním výnosem 310 218 zlatých, patřil mezi nejbohatší muže v celé Podunajské monarchii.⁵⁶⁶ Dne 18. dubna 1903 se v pařížském kostele Saint Honoré d'Eylau stala jeho ženou Lucy Sophie Yvonne de Jonquet (1878-1940) Lucy byla mladá ovdovělá dáma a rozhodně nesplňovala požadavky pro rovnocenný aristokratický sňatek.

V pařížských společenských kruzích totiž kolovaly nejrůznější informace o pravém původu nové kněžny Colloredo-Mannsfeldové, které ji značně kompromitovaly, a tato kauza přitahovala i pozornost rakouské aristokracie. Tím byl zpochybňován i uzavřený sňatek, na kterém byl Kinský za svědka. Pokud by Lucy nepocházela ze slavné skotské rodiny Grahamů, jak se domníval i Kinský, bylo v ohrožení jeho slovo šlechtice, ale především jeho

⁵⁶³ AT-OeStA/HHStA MdÄ AR F6-26, N° LIV, Unterbereitet Palias-Rechnung pro I. Quartal 1903 Paris am 11. April 1903; N° XCVII, Unterbereitet Palias-Rechnung pro II. Quartal 1903 Paris, den 18. Juli 1903; N° CXXXVII, Unterbereitet Palias-Rechnung pro III. Quartal 1903, Paris, den 24. Oktober.

⁵⁶⁴ AT-OeStA/HHStA MdÄ AR F6-27-1, N° LIVB, Kinsky an Aehrenthal, Paris, den 11. April 1903; N° CXL, Illuminations Einrichtung am Botschaft Palais anlässlich des Besuches des italienischen Königspaares in Paris, Paris, den 30. Oktober 1903.

⁵⁶⁵ Josef Colloredo-Mannsfeld (1866-1957) vystudoval v osmdesátých letech právnickou fakultu a do diplomatických služeb vstoupil roku 1888 v Berlíně a následně působil v Paříži. Od roku 1892 se věnoval správě rozsáhlých panství v Čechách a roku 1895 se stal panujícím knížetem. Období první světové války strávil na frontě jako ordonanční důstojník a následně v dalších pozicích. Roku 1925, krátce po rozvodu, se znovu oženil s Marií Sidonií de Smit a následně řešil hospodářské otázky spojené s pozemkovou reformou a roku 1942 předal správu statků svým synovcům.

⁵⁶⁶ ŽUPANIČ, J., *Osudové setkání*, s. 1.

aristokratická čest.⁵⁶⁷ Takové ctnosti, které jsou již dnešní společnosti většinou dalece vzdálené, byly základním nehmotným pilířem aristokratické společnosti a součástí osobnosti každého jejího příslušníka. Následně se rozhodl celou záležitost důkladně prověřit a pro vyjasnění této záležitosti najal zkušeného a známého právníka viktoriánské éry George Lewise, jenž v minulosti úspěšně zastupoval i tehdejšího krále Eduarda VII. a který měl vypátrat skutečný původ Lucy.⁵⁶⁸ Kdy si ho Kinský přesně najal, zůstává nejisté, ale je pravděpodobně, že vzhledem k tehdejší náročnosti ověřování informací k tomu došlo ještě během roku 1903 a celé shromažďování důkazů se protáhlo do následujícího roku. Mezitím, jak bude podrobně vyličeeno v následující kapitole, se Karel Kinský stal po smrti svého otce panujícím knížetem, a tak jeho zájem na vyřešení celé aféry ještě vzrostl.

Počátkem roku 1904 veřejně zpochybnil aristokratický původ nové kněžny Colloredo-Mannsfeldové hrabě Josef Sizzo-Noris a kníže Colloredo-Mannsfeld jej vyzval na souboj, avšak jejich zvolení sekundanti se odmítli v celé záležitosti angažovat.⁵⁶⁹ V březnu 1904 vyrazil Mansfeld do Vídně, odkud mu přišla naléhavá depeše od knížete Maxe Egona Fürstenberga. Dne 11. března byl kníže Colloredo-Mannsfeld konfrontován s informacemi, které shromáždil Lewis a které odhalovaly skutečný původ jeho manželky.

Lucy užívala před svatbou také jméno Grahamová, údajně po svém zesnulém manželovi, jímž byl s největší pravděpodobností John Graham, avšak jeho úmrtní list měl být podvrhem. Důkazy zjištěné Lewisem dále prozrazovaly, že se Lucy měla dopustit vydírání jednoho z Lewisových klientů, který patřil k častým pánským návštěvám v jejím londýnském bytě, kde bydlela zhruba tři roky. Kinský spolu s dalšími šlechtici následně knížeti Colloredo-Mannsfeldovi doporučili anulování sňatku.⁵⁷⁰

Kníže Josef byl zprvu samozřejmě velice šokován a následně odjel zpět do Paříže, kde svou choť konfrontoval se zjištěnými informacemi. Ta je pochopitelně vyvrátila, kníže Josef jí uvěřil a 19. března sdělil, že k rozvodu nepřistoupí. O celé záležitosti se radil s právníkem Emilem Frichauerem, který mu doporučil celou záležitost prošetřit, neboť by hrozilo, že by Lucy mohla být vyhoštěna z Francie. Následně se oba obrátili na vlivná místa, Frichauer na francouzskou stranu a kníže Josef na rakouského ministerského předsedu Ernesta Koerbera⁵⁷¹

⁵⁶⁷ HORČIČKA, V., ŽUPANIČ, J., *Šlechta na křižovatce*, s. 620.

⁵⁶⁸ PECHEROVÁ, K., *Liverpoolský triumf*, s. 70.

⁵⁶⁹ HORČIČKA, V., ŽUPANIČ, J., *Šlechta na křižovatce*, s. 621.

⁵⁷⁰ ŽUPANIČ, J., *O sudové setkání*, s. 2-3.

⁵⁷¹ HORČIČKA, V., ŽUPANIČ, J., *Šlechta na křižovatce*, s. 621.

a zahájil také vlastní pátrání.⁵⁷² Během následujících měsíců shromáždil mnoho důkazů, které vyvracely Lewisovu verzi, a označil ho za původce pomluv.⁵⁷³ Celá aféra však způsobila odcizení knížete Josefa od části rakouské aristokracie a intenzivní pozornost jí věnoval také tisk, kde se o původu kněžny objevovaly nejrůznější teorie.⁵⁷⁴ Manželství tak nebylo rozvedeno a knížecí pár trávil následující roky na cestách a do Čech se příliš nevracel. Roku 1912 navázal kníže Josef vztah s Marií Sidonií de Smit a následně se manželství s Lucy během válečných let rozpadlo. Roku 1925 bylo po dlouhých právních jednáních o finančním vyrovnání rozvedeno.⁵⁷⁵

Dnes je již zřejmé, že ačkoliv důkazy poskytnuté Lewisem nebyly dostatečné či částečně nepravdivé, opravdu prozrazovaly skutečný původ kněžny Lucy Colloredo-Mannsfeldové. Ta skutečně pocházela z opačného sociálního spektra společnosti, neboť byla dcerou Adolpha Jonqueta, vyučeného návrháře nábytku a švadleny Lucy Tibbsově, již bydleli v chudší londýnské čtvrti Peckham. Do vyšší společnosti se Lucy dostala za pomoci své tety hraběnky d'Etchegoyenové, která pocházela z urozených vrstev. Problematické zůstává i její první manželství, díky kterému používala Lucy jméno Grahamová, neboť nebyla nalezena konkrétní osoba tohoto jména, kterou by bylo možné označit za jejího bývalého manžela.⁵⁷⁶ Lucy se každopádně dokázala za pomoci lží a polopravd dostat až do čela evropské aristokracie a pod rouškou mnoha nejasných informací prožít takřka pohádkový život v bohatství. Kinský vysvětlením celé záležitosti obhájil své slovo a čest již v roce 1904, avšak za cenu ztráty přátelství s knížetem Josefem a zřejmě i rozchodem s dalšími aristokraty.

Během výše popsaných událostí se výrazně a zcela překvapivě na konci roku 1903 změnila Karlova životní pout' . Karel Kinský vedl velvyslanectví již několik měsíců a bylo zřejmé, že se hrabě Wolkenstein do své pozice již nevrátí. Pro Karla tato skutečnost znamenala, že s největší pravděpodobností bude povýšen do hodnosti vyslance. Dosáhnul by tak samostatného vedení prestižní zahraniční mise, jakou bylo rakousko-uherské velvyslanectví v Paříži, a následně i hodnosti velvyslance. Profesně by se tak dostal na úplný vrchol v diplomatickém sboru a byl by předním mužem diplomatického sboru, jenž by utvářel zahraniční politiku na počátku nového století. Dosáhl by tak pozice, na které by mohl působit

⁵⁷² PECHEROVÁ, K., *Liverpoolský triumf*, s. 70.

⁵⁷³ HORČIČKA, V., ŽUPANIČ, J., *Šlechta na křižovatce*, s. 624-627.

⁵⁷⁴ ŽUPANIČ, J., *O sudové setkání*, s. 3.

⁵⁷⁵ HORČIČKA, V., ŽUPANIČ, J., *Šlechta na křižovatce*, s. 637-643.

⁵⁷⁶ PECHEROVÁ, K., *Liverpoolský triumf*, s. 71-72.

několik dalších let, ale také profesního pracovního uspokojení, po kterém tak toužil. Avšak tuto pravděpodobně slibnou budoucnost narušila neočekávaná událost. Karlův otec, kníže Ferdinand Bonaventura Kinský, se dne 7. listopadu zranil při pádu z koně a po necelých dvou měsících, na počátku nového roku zemřel. Na nejstaršího syna Karla tak přešel knížecí titul, stal se hlavou rodiny, dědicem rozsáhlých panství a započala jeho další životní kapitola.

8. Kníže

8.1 Konec diplomatické kariéry

Podzimní měsíce byly časem pořádání štvanic, oblíbené společenské šlechtické zábavy, kterých se v oblasti mezi Heřmanovým Městcem a Pardubicemi účastnili Kinští. Začátek celé společenské události měl vždy svůj obvyklý průběh: „*Kníže Ferdinand B. Kinský udržoval v Pardubicích štvanice jelenů. Město Pardubice bylo vděčno knížeti za tuto pozornost, která městu užitek přinesla a do všech úhlů světa město známým činila. Sám účastnil se vždy koňmo krkolomné jízdy a příchod Jeho Milosti knížete byl vždy shromážděnými zástupy s jásáním vítán. Při rendez-vous celá řada chudých dobrotivého dědouška očekávala, který s vlídným úsměvem říkával: ‚Nechte mne předem vystoupiti...‘ a poděloval nejpotřebnější.*“⁵⁷⁷

Osudného listopadového dne probíhalo vše stejným způsobem do chvíle, než kníže usedl na koně: „*Kníže hodal se účastniti i 7. listopadu 1903 štvanic a jel povozem k 11 hodině dopolední do Pardubiček, kde na shromážděti stranou Staré hospody čekal podkoní Angličan Reynolds s koněm na tuto jízdu připraveným. Kníže Kinský vystoupil z kočáru, rozdál část peněz chudým, dal nohu do třmenu hodlaje na koně se posaditi. V témž okamžiku, co kníže v sedlo usedl, stočil se kůň a pak udělal několik skoků. Stáli jsme opodál strnulí, však nebylo možno již přispěti na pomoc staříckému pánu. Polekaný oř v témž okamžiku se vzpřímil jak svíce a svrhl nešťastného knížete, který vyprostiv nohy ze třmenů, spadl na jednu stranu, kdežto bujný oř převrátil se na druhou stranu. Nikdo netušil, že okamžik tento stal se knížeti osudným, neboť přítomný lékař zjistil povážlivé zranění a kníže ihned dopraven byl kočárem do zámku v Heřmanově Městci.*“⁵⁷⁸

Barvitě svědectví přináší několik podrobností. Celá událost se odehrála velice rychle, během několika chvil, za přítomnosti mnoha osob širokých společenských vrstev. Zda se jednalo o koně, který byl již tomuto obřadu zvyklý, není dnes známo. Dotyčného koně tak mohlo cokoliv z davu vyrušit, začal poskakovat ve chvíli, kdy na něj kníže dosedl. Nespadl ihned a v jeho sedle se jako zkušený jezdec dokázal chvíli udržet, ale následnému pádu nemohl zabránit. Pádem na opačnou stranu byla zřejmě odvrácena ještě závažnější zranění. Sedmdesátiletý kníže spadl z minimálně dvoumetrové výšky na pevný povrch. Knížete po

⁵⁷⁷ PECHEROVÁ, K., *Liverpoolský triumf*, s. 96.; Úryvek z periodika Samostatné směry, 9.1. 1904.

⁵⁷⁸ Tamtéž, s. 96-97.

příjezdu do Heřmanova Městce vyšetřil lékař Čespíro a následně přijel z Vídně známý chirurg prof. Hochenegg. Kníže utrpěl velký náraz do hlavy a měl zlomená tři žebra. Tato zranění nebyla sama nijak smrtelná a kníže se těšil celkem ucházejícímu zdravotnímu stavu. Následně, tak jak to v pokročilém věku bohužel bývá, přidaly se další zdravotní komplikace v podobě zápalu plic.⁵⁷⁹

Karel se o otcově nehodě jistě dověděl ještě téhož dne a v průběhu několika dní se vydal do Čech a pařížskou misi ještě krátce vedl hrabě Wolkenstein. Karel se v prosinci opět do Paříže vrátil, avšak nejpозději počátkem ledna se na měsíc přesunul do Čech, neboť se naplnily nejhorší obavy. Na počátku roku jeho otec, kníže Ferdinand Bonaventura Kinský, podlehl boji se zápalom plic a v sobotu 2. ledna v odpoledních hodinách zemřel na zámku v Heřmanově Městci. Zpráva o jeho úmrtí a nekrology se objevily na stránkách většiny novin a periodik během několika následujících dní.⁵⁸⁰ Rodině Kinských přišlo přes tři tisíce kondolencí a následné smuteční rozloučení se zesnulým knížetem proběhlo v Heřmanově Městci a následně byla rakev se zesnulým převezena dne 7. ledna do Zlonic. „*Městečko Zlonice bylo černými prapory označeno, v ulicích stálo množství obecnstva místního i okolního. Za zvuků zvonů vezena rakev do Budenic, kdež večer o 8. hodině vložena v kostele na katafalk.*“⁵⁸¹ Následující den proběhlo v budenickém kostele sv. Isidora rozloučení, kterého se zúčastnilo několik předních desítek osob z aristokratických kruhů a vrcholných politiků habsburské monarchie. Mezi smutečními hosty například byli: baron Aehrenthal, hrabě Clam-Gallas, hrabě Nosticzy, Ottokar a Theobald Czerninové, Alfréd Montenuvovo, několik osob z knížecí rodiny Auerspergů, Zdeněk Lobkowicz a Karel Schwarzenberg. Po obřadu byla rakev se zesnulým za jasného a mrazivého počasí uložena do rodinné hrobky v Budenickách, kam bylo položeno na 126 věnců.⁵⁸²

Karel se jako prvorozený syn stal držitelem knížecího titulu, hlavou knížecího domu Kinských a majorátním pánem. Přebírání řízení knížecího domu, rozsáhlých hospodářství a dalších mnoha povinností za zesnulého otce nebylo jistě lehkým úkolem, pokud ještě přihlédneme k faktu, že od třidvaceti let trávil Karel většinu svého dosavadního života v zahraničí a neměl mnoho zkušeností s povinnostmi, které vykonával jeho otec. Bylo jisté, že Karla čeká velká změna prostředí, neboť nějaký čas musel pobývat ve Vídni a také v Čechách,

⁵⁷⁹ PECHEROVÁ, K., *Liverpoolský triumf*, s. 97.

⁵⁸⁰ Mährischer Tagblatt, 4.1. 1904, Sport und Salon, 9.1. 1904, Das Vaterland, 9.1. 1904, Wiener Landwirtschaftliche Zeitung, 9.1. 1904.

⁵⁸¹ Cit. dle: KOMÁREK, F., *Paměti panství a farní osady Budenické*, s. 122.

⁵⁸² Tamtéž, s. 122.

zejména v Heřmanově Městci. Oproti předešlým rokům ho čekal jiný, usedlejší život s velice odlišnou pracovní náplní.

Z těchto důvodů se také rozhodl ukončit svou dosavadní diplomatickou kariéru a opustit diplomatický sbor. Své důvody zde jistě sehrál i jeho služební postup, se kterým byl dlouhodobě nespokojený. Již 14. ledna napsal Gołuchowskému žádost o přeražení do disponibility, (*Disponibilität*)⁵⁸³ tedy prvního stupně odchodu z diplomatické služby, jež měla trvat alespoň dva roky.⁵⁸⁴ Ministr o devět dní později informoval v této záležitosti císaře, který opět ručním přípisem z 29. ledna udělil souhlas k disponibilitě, během které měl Kinský pobírat 11 000 korun a také k bezplatnému udělení hodnosti tajného rady.⁵⁸⁵ Nová hlava šlechtického rodu tak zaujala první místo na stupnici dvorských hodností a získala nárok na titul Excellence. Faktická práva a povinnosti vyplývající z této funkce byly na počátku 20. století spíše symbolické.⁵⁸⁶ K 29. lednu Kinský také opustil pařížské velvyslanectví, které již vedl hrabě Khevenhüller, jenž oznámil tuto skutečnost na ministerstvo.⁵⁸⁷

O odchodu Kinského z aktivní diplomatické služby informoval 22. února své čtenáře deník *Neue Freie Presse*, který připomenul Kinského diplomatickou kariéru, a zvláště poslední působení na postech v Petrohradu a Paříži, kde vzpomenu Kinského účast na Mezinárodní lékařské konferenci, jež probíhala od 10. října do 3. prosince. Zejména vyzdvihl jeho zásluhu na upevnění vztahů Rakouska-Uherska a Ruska během petrohradské mise, neboť připomněl: „*In diese Zeit der Tätigkeit des Grafen Kinsky in Petersburger fällt die Festsetzung der Details des russisch-österreichischen Uebereinkommens, welches heute in diesen schwierigen Zeiten sich so glänzend bewährt als gemeinsame Basis de russischen und der österreichisch-ungarischen Orientpolitik.*“⁵⁸⁸

Dne 19. března se Kinský obrátil na ministra s dotazem k vypočítání celkové doby jeho služby v diplomatickém sboru a s tím související výši jeho budoucí penze. Dotaz vedl konkrétně na objasnění pojmu *Anrechnungsfähige Dienstzeit*, tedy jakým způsobem se mu bude stanovovat doba jeho služby. Jako problematické se totiž jeví, od jakého data se bude tato

⁵⁸³ HHStA MdÄ AR F4-163-5, Personalia Kinsky, Carl, Kinsky an Gołuchowski, Wien, den 15. Jänner 1904.

⁵⁸⁴ ŽUPANIČ, J., HORČIČKA, V., KRÁLOVÁ, H. *Na rozcestí*, s. 23.

⁵⁸⁵ HHStA MdÄ AR F4-163-5, Personalia Kinsky, Carl, Wegen Versetzung der mit dem Titel eines außerordentlichen Gesandten und bevollmächtigten Ministerß bekleideten Legationsrathes erster Kategorie Karl fürsten Wehnitz und Tettau in den Stand der disponibilität unter gleichzeitiger taxfreier Verleihung der Würde eines geheimen Rathes, Wien, 25. Jänner 1904.

⁵⁸⁶ ŽUPANIČ, J., *Nová šlechta*, s. 28.

⁵⁸⁷ HHStA MdÄ AR F4-163-5, Personalia Kinsky, Carl, Telegramm N° 5018, Paris, 29. Jänner 1904.

⁵⁸⁸ *Neue Freie Presse*, 22. Februar 1904.

doba vypočítávat. Zda mu služba bude počítána od ledna 1881, kdy nastoupil na post provizorního ataše, či od podzimu 1886, kdy se rozhodl zůstat v diplomatické službě, složil přísahu a byla mu udělena hodnost (vyslaneckého) ataše.⁵⁸⁹ Kinský měl zřejmě sám pochyby, zda bude vůbec možné z právního hlediska uplatnit již zmíněnou ústní dohodu o započítání služebních let od roku 1881, uzavřenou mezi tehdejším ministrem Kálnokym a jeho otcem, zvláště když oba zmínění pánové byli již po smrti. O čtyři dny později byl na ministerstvu vypracován propočet jeho celkové služební doby, která byla vypočítána na 20 let, 6 měsíců a 14 dní a do níž nebyla doba jeho působení na pozici provizorního ataše započítána.⁵⁹⁰

Ve stavu disponibility, který obvykle trval dva roky, setrval Karel Kinský o půl roku déle, do srpna 1906. Dne 16. srpna požádal ministr Gołuchowský o přeražení Kinského z disponibility do stavu dočasné penze (*zeitlichen Ruhestand*). Žádost opět potvrdil císař František Josef I. vlastnoručním přípisem v Ischlu dne 28. srpna. Kinskému potvrdil stav dočasné penze a zároveň přiznal penzi ve výši 6 820 korun.⁵⁹¹ Pro vypočtení této částky byl již na konci července na ministerstvu vypracován dokument *Dienst-Bechreibung und Ruhegebühre-Nachweisung*, ve kterém byla přesně uvedena započítaná období.

Do celkové služební doby byly započítané roky, které působil v diplomatickém sboru a také období, během kterých sloužil v armádě. Služba v diplomatickém sboru byla Kinskému počítána od 9. října 1886 a rozdělena na období dle jednotlivých služebních hodností. Dle propočtů tak v hodnosti vyslaneckého ataše působil 8 let a 26 dní, v hodnosti legačního tajemníka, později s titulem legačního rady 5 let a 11 dní, v hodnosti legačního rady II. kategorie, následně s titulem legačního rady I. kategorie 2 roky, 5 měsíců a 9 dní, v hodnosti legačního rady I. s titulem mimořádného vyslance a zplnomocněného ministra 1 rok, 9 měsíců a 4 dny. Kinskému se dále započítalo období disponibility v celkovém trvání pouze dvou let a dále jeden rok strávený ve vojenské službě a tři měsíční vojenská cvičení v letech 1882, 1885 a 1886 o celkové délce jednoho roku, dvou měsíců a čtyřiaadvaceti dnů. Celkový součet těchto časových údajů činil 20 let, 6 měsíců a 14 dní. Na základě tohoto údaje byla stanovena celková částka penze na 6 820 korun. Do započítané doby nebyla zahrnuta léta strávená na postu

⁵⁸⁹ HHStA MdÄ AR F4-163-5, Personalia Kinsky, Carl, Kinsky an Gołuchowski, Wien, 19. März 1904.

⁵⁹⁰ HHStA MdÄ AR F4-163-5, Personalia Kinsky, Carl, neoznačený koncept, 22. 3. 1904.

⁵⁹¹ HHStA MdÄ AR F4-163-5, Personalia Kinsky, Carl, Wegen Übernahme das mit dem Titel eines ausserordentlichen Gesandten und Bevollmächtigten Ministers bekleideten Legationsrates erster Kategorie Karl Fürsten Kinsky zu Wehinitz und Tettau in den zeitlichen Ruhestand, Wien am 16. August 1906.

provizorního ataše v Londýně, tedy doba od 1. ledna 1881 do 8. října 1886. Kinskému nebylo započítáno celkem 5 let, 9 měsíců a 5 dní.⁵⁹²

Kinský možná stále pomýšlel na návrat do diplomatického sboru, a proto zvolil formu dočasného penzionování, která by mu umožňovala návrat. Zřejmě chtěl vyčkávat, zda by se nenaskytly příhodné okolnosti k návratu, ovšem jistě za podmínky vedení samostatné mise. Možným důvodem mohlo být čekání na odchod Gołuchowského, jehož nástupcem se podle mnoha názorů měl stát Aehrenthal. Ačkoliv již Kinský nebyl aktivním členem diplomatického sboru, stále intenzivně sledoval mezinárodní i domácí politické dění a měl ještě několikrát příležitosti oficiálně reprezentovat Rakousko-Uhersko. Ve dvou případech dokonce opět po boku arcivévody Františka Ferdinanda d'Este.

8.2 Nový pán knížecího domu

Když byl Kinský přerazen koncem ledna 1904 do stavu disponibility, měla před sebou Podunajská monarchie ještě deset let a pět měsíců klidného života. Avšak svět již obcházela hrozba války, zvláště poté, co vypukl konflikt mezi Ruskem a Japonskem. Kinský se nadále věnoval bedlivému pozorování mezinárodní situace a dne 20. listopadu zaslal dopis svému bývalému nadřízenému Aehrenthalovi, ve kterém hodnotil dvě nejaktuálnější záležitosti zahraniční politiky: ostrou protiněmeckou kampaň, za níž stál novinář André Cherádame a politik Paul Deschanel a probíhající válečný konflikt mezi Ruskem a Japonskem. Kinský poznamenal, že vzhledem k používání moderních zbraní se dá jenom těžko předvídat vítěz konfliktu. Během první poloviny měsíce října dosáhly Rusové dílčího zastavení japonských sil v bitvě na řece Ša-che a Kinský uvažoval, zda se následně projeví materiální převaha Ruska a Japonsko se poté uchýlí k obranné válce. V kontextu toho napsal: „*Unseren Kriegszweck haben wir doch erreicht, so jetzt kommt und treibt uns wieder heraus. - Wie wird das sein? - Welche Opfer wird das kosten? Wie lange wird das dauern?*“⁵⁹³ Ačkoliv se rusko-japonský konflikt odehrával na druhé straně světa, nenechával nikoho chladným, neboť možnost, že by válečný konflikt mohl vypuknout i v Evropě a mohl být zcela zničující, byla s přibývajícími problémy již pravděpodobná.

⁵⁹² HHStA MdÄ AR F4-163-5, Personalia Kinsky, Carl, Dienst-Beschreibung und Ruhegebühr-Nachweisung, Wien am 27. Juli 1906.

⁵⁹³ Aus dem Nachlass Aehrenthal, 254 Kinsky an Aehrenthal, Hermanmestec, 20. Oktober 1904, s. 344-345.

Kinský pobýval ve Vídni a v Heřmanově Městci, v jehož okolí se mohl věnovat štvanicím a dostihovému sportu, neboť pardubické závodiště nebylo příliš vzdálené. Roku 1904 připravoval na start ve Velké pardubické, která byla v dostihovém sportu již vyhlášeným „druhým vrcholem“ po Velké Liverpoolské, valacha Dennise. V jeho sedle byl během samotného dostihu Angličan Thomas H. Buckenham a společně projeli cílovou čarou jako první. Pro Kinského i Buckenhama to bylo jistě veliké vítězství, které Karlovi oživilo vzpomínky na vítězství ve Velké národní před jednadvaceti lety. Buckenham dosáhl v Pardubicích již svého třetího vítězství.⁵⁹⁴

Rok 1905 byl ve znamení další velké ztráty pro rodinu Kinských, neboť dne 11. června zemřela ve svých sedmdesáti letech kněžna Marie Kinská rozená z Liechtensteinu. Stalo se tak během návštěvy u její nejmladší dcery Marie a jejího muže Ottokara Czernina na zámku ve Vinoři. „*Fürstin Kinsky war von seltener Herzensgüte und dieserhalb sowie wegen ihrer hervorragenden Geistesgaben und wegen ihrer Liebenswürdigkeit in der vornehmen Welt hochgeschätzt.*“⁵⁹⁵ Kněžna Marie byla v Heřmanově Městci známá svou dobrosrdečností a iniciováním výstavby již zmíněné Mariánské nemocnice. Jako aristokratka se dokázala úspěšně prosadit v mocenském žebříčku *první společnosti* a svým dětem zajistit sňatky, které dovolovaly Kinským široce proniknout na mocenský vrchol vídeňského dvoru. Pohřeb kněžny Kinské se konal dne 16. června v budenickém kostele sv. Isidora.⁵⁹⁶

Na konci května roku 1906 čekal Kinského významný úkol, neboť měl opět příležitost doprovázet arcivévodu Františka Ferdinanda d'Este během královské svatby v Madridu. Zástupci Podunajské monarchie byli pozváni na sňatek španělského krále Alfonse XIII. s Viktorií Evženií Battenberskou, vnučkou královny Viktorie I. Vedle Kinského, který byl v oficiálním programu jmenován jako: „*Excm. Sr. PRÍNCIPE CHARLES KINSKY*“, tvořili arcivévodův doprovod: ministerský předseda Předlitavska, hrabě Franz Thun-Hohenstein, hrabě Eugen Karatsonyi, hrabě Roman Potocki, arcivévodův komorník baron Rumerskirch, Zdenko Mares a plukovník Vogel, který byl velitelem 38. pěšího pluku, jehož čestným plukovníkem byl právě španělský král.⁵⁹⁷ O plánované cestě do Španělska informoval během

⁵⁹⁴ LÁNSKÁ, V., *Kinští v Heřmanově Městci, Kníže Karel Kinský (1858-1919)*, s. 10.

⁵⁹⁵ Sport und Salon, 17. Juni 1905.

⁵⁹⁶ KOMÁREK, F., *Paměti panství a farní osady Budenické*, s. 122.

⁵⁹⁷ AT-OeStA/HHStA MdA AR F2-91-1, N° 7, Welsermsheimb an Gołuchowski, Madrid, am 9. Juni 1906, Příloha ke zprávě, Oficiální program královské svatby: Desposorios de Su Majestad el Rey Don Alfonso XIII. con Su Alteza Real la Princesa Victoria Eugenia.

května své čtenáře *Sport und Salon*.⁵⁹⁸ Dne 20. května vyrazil arcivévoda z Konopiště do Bruselu a 25. května odjel společně s Thunem a dalšími z Paříže do Biarritzu, kam dorazili následujícího dne. Tam vyčkali do 28. května, kdy se k nim připojili Kinský, Potocki a Karatsonyi, kteří vyjeli z Paříže krátce po poledni, a večer společně vyrazili do Madridu, kam dojeli následujícího dne okolo půl třetí odpoledne.⁵⁹⁹

Ve čtvrtek 31. května po jedenácté hodině dopolední proběhl v madridském kostele svatého Jeronýma samotný obřad. Následně se královský pár vydal na zpáteční cestu do Královského paláce, během které byl na novomanžele spáchán neúspěšný atentát. Na jejich kočár hodil anarchista Mateo Morral kytici, ve které byla ukrytá bomba. Královský pár vyvázl bez zranění, avšak exploze zabila nejméně 25 lidí a dalších sto zranila. Teroristické útoky anarchistů nebyly ve Španělsku ničím neobvyklým a od konce 19. století provázely tamní politický i veřejný život.⁶⁰⁰ Z přítomné rakousko-uherské delegace by jistě nikdo nečekal, že obdobný čin přivede monarchii za osm let k válce, která se promění v nejhroznější konflikt, jaký doposud lidstvo zažilo.

Nejen to, že Karla Kinského si zřejmě vybral arcivévoda do svého doprovodu na oficiální státnickou událost, dokazuje, že Kinští byli na vrcholu aristokratické společnosti monarchie, a byli úzce spojeni s následníkem trůnu a patřili do okruhu jeho blízkých přátel. Ve Vídni bývali Kinští přítomni při významných společenských událostech, jako byla například večere u Alfonze Rothschilda a bál pořádaný britským a španělským velvyslancem.⁶⁰¹

Karel Kinský i po odchodu z diplomatického sboru byl veřejně známou osobou s mnoha kontakty po celé Evropě. Není tak náhodné, když se koncem října 1906 začalo v souvislosti s hledáním nového ministra zahraničí, proběhlo v tisku i jeho jméno, poté co tehdejší ministr Gołuchowski podal v pondělí 2. října demisi. Vedle Kinského byl ještě zmiňován hrabě Mensdorff-Pouilly, princ Franz Liechtenstein a samozřejmě baron Aehrenthal.⁶⁰² Ten byl také považován za jediného vážného kandidáta a o dva dny později byl jmenován nástupcem Gołuchowského.⁶⁰³ Noviny tedy sice mohly pod dojmem jeho zkušeností, postavení v aristokracii a blízkých vztahů s arcivévodou, zmínit Kinského, zejména po přechozí cestě do

⁵⁹⁸ *Sport und Salon*, 12. května 1906, 26. května 1906.

⁵⁹⁹ AT-OeStA/HHStA MdÄ AR F2-91-1, N° 7 Welsermsheimb an Gołuchowski, Madrid, am 9. Juni 1906, Příloha ke zprávě, Ručně psané poznámky, Harmonogram cesty do Madridu.

⁶⁰⁰ CHALUPA, J., *Dějiny Španělska*, s. 416.

⁶⁰¹ *Wiener Salonblatt*, 28. duben 1906; *Sport und Salon*, 5. května 1906.

⁶⁰² Výběrově: *Kärtner Tagblatt*, 24. října 1906; *Prager Abendblatt*, 22. října 1906; *Arbeiterwille*, 23. října 1906.

⁶⁰³ SKŘIVAN, A., *Císařská politika*, s. 13.

Madridu, avšak jeho faktické předpoklady a šance byly ze všech zmiňovaných kandidátů nejmenší. Kinský, ačkoliv byl hlavou významného knížecího rodu monarchie a známou osobou v diplomatických kruzích po celé Evropě, nedosáhl na rozdíl od ostatních kandidátů, faktické hodnosti vyslance či velvyslance a nikdy oficiálně nevedl zahraniční misi. Navíc byl již poněkud vzdálen od diplomatického sboru, neboť dva a půl roku nebyl jeho aktivním členem a od konce srpna 1906 byl také v dočasné penzi. Kinský si jistě tyto okolnosti dobře uvědomoval a jeho kandidatura na post ministra zahraničí tak byla pouze v teoretické úrovni debat tehdejšího tisku.

S nástupem Aehrenthala na post ministra zahraničí však také přicházela otázka obsazení vedoucího postu petrohradského velvyslanectví. V tomto případě Kinského šance, vzhledem k předchozímu působení, značně vzrostly a nebyly nerealistické, a tak se rozhodl ucházet o uvolněnou funkci. Císař si však do čela klíčové mise vybral jeho mladšího kolegu Leopolda Berchtolda, zřejmě na základě nepříznivého zdravotního stavu Kinského. *„Der Kaiser hatte sofort (nach Aehrenthals Ernennung) Vorschläge für die Neubesetzung der Petersburger Botschafter Postens Verlang verlangt, worauf Aehrenthal, wie er mir mitteilte, für denselben in erster und zweiter Linie die beiden ehemaligen dortigen Botschaftsräte Kinsky und Berchtold, in dritter jedoch mich vorgeschlagen hatte. Der Kaiser habe sich für Berchtold entschieden, indem er bemerkte, Kinsky werden sich schon mit Rücksicht auf seine Gesundheit kaum dazu bereit finden den Petersburger Posten anzunehmen und was mir beträfe, so wünsche er, dass ich weiter in militärischen Diensten verbliebe.“*⁶⁰⁴ Ačkoliv císař své sympatie a volbu směřoval k Berchtoldovi, jeho zmínka o Kinského zdravotní indispozici se zřejmě musela zakládat na pravdě. Není možné prokázat o jaký zdravotní problém se jednalo a zda byl dlouhodobý či naopak. Pokud Kinský v tento okamžik vycítil moment pro svůj návrat do diplomatického sboru a vhodnou příležitost završení své kariéry, musel být výsledkem císařova rozhodnutí velmi zklamaný.

Během prvních let nového století bylo Karlovi Kinskému uděleno několik významných a prestižních řádů. Roku 1907 byl Kinskému udělen rytířský řád Zlatého rouna, který spolu s řádem Hvězdicového kříže patřil mezi nejprestižnější řády monarchie.⁶⁰⁵ Karel byl tak společně se svým otcem, knížetem Ferdinandem Bonaventurou Kinským a 3. knížetem, Františkem Oldřichem Kinským, jedním ze třech držitelů řádu v knížecí rodové větvi. V

⁶⁰⁴ CALGREN, W., M., *Iswolsky und Aehrenthal vor der bosnischen Annexionskrise*, s. 133, dle vzpomínek prince Gottfrieda Hohenlohe-Schillingsfürsta.

⁶⁰⁵ Řád Zlatého rouna byl založen burgundským vévodou Filipem Dobrým roku 1430. Jeho odznakem je zlatá beráncí kůže s hlavou, jenž byla zavěšena na zlatém řetězu.

ostatních hraběcích větvích rodiny Kinských bylo dalších pět držitelů tohoto řádu.⁶⁰⁶ Karel Kinský byl také držitelem i dvou prestižních zahraničních řádů. Francouzský řád Čestné legie hodnosti velkodůstojníka, tedy druhé nejvyšší řádové hodnosti, získal v březnu 1905. O pět let dříve se Kinský stal držitelem velkokříže řádu Karla III., vysokého španělského vyznamenání.⁶⁰⁷ Původní listiny udělení těchto řádů se dnes nachází v přístupné části rodinného archivu Kinských.⁶⁰⁸

Vzhledem k tomu, že Kinští pobývali v Čechách a Karel již nebyl pracovně vytížen jako diplomat, mohl se intenzivně věnovat správě svých panství a také iniciovat stavební práce. Zámek v Heřmanově Městci se během zmíněných intenzivních úprav v druhé polovině 19. století proměnil v hlavní rezidenční a reprezentativní sídlo rodu. Zámek v Chocni byl v duchu neoklasicismu přestavěn po roce 1829 a další stavební úpravy proběhly v polovině století z iniciativy Vilemíny Kinské. Zámecké budovy v Horažďovicích, České Kamenici, Rosicích a Zlonicích sloužily dlouhodobě jako administrativní sídla správ panství. Karel Kinský tak své stavební úsilí směřoval na středočeské Budenice, kde se nacházela rodinná hrobka a také bývalá rezidence knížecí větve rodu, která zůstala v předešlých sto letech téměř bez stavebních zásahů.

Dne 27. července 1904 navštívil Karel Budenice poprvé jako nová hlava knížecího rodu a dostalo se mu vřelého přivítání. V následujících šesti letech proběhly zásadní stavební úpravy na celé budově. V letech 1905-1907 probíhaly práce v zámeckých interiérech, zejména v provozní částech zámku, dále proběhla oprava střech a střešních krovů a také proběhla regenerace zámeckého parku. Dále byly opraveny fasády zámecké budovy, upraveno její okolí a drobné stavby a také byl zřízen chov dobytka a bažantů. Během let 1909-1910 byla věnována pozornost interiéřům v hlavním zámeckém křídle, která zahrnovala předláždění podlah, obnovení výmalby interiéřů a opravu oken.⁶⁰⁹

Mezi léty 1907-1911 prošel výraznou změnou areál kostela sv. Isidora a hrobky rodu Kinských, postavené dle návrhů arch. Hienricha Kocha v letech 1836-1842. Byly upraveny interiéry hrobky i kostela a v jejich okolí vznikl park a nový hřbitov.⁶¹⁰ Další práce probíhaly

⁶⁰⁶ VALENTA, A., *Dějiny rodu Kinských*, s. 299.

⁶⁰⁷ Řád Čestné legie založil Napoleon Bonaparte roku 1802. Má pět hodností a může být udělován za společenský, vědecký, vojenský nebo kulturní přínos jednotlivcům či institucím. Znakem je pěticípá hvězda a jednotlivé cípy se dělí na dva paprsky zakončené kuličkou. Hodnosti se liší podle barev a dalších atributů. Řád Karla III. založil roku 1771 král Karel III. a je opět rozdělen do pěti hodností. Znakem je zlatý, modře smaltovaný maltézský kříž se zlatými liliemi mezi rameny a medailonem s Pannou Marií uprostřed.

⁶⁰⁸ AT-OeStA/AVA FA Kinsky 53.3, Legion d'honneur für den Fürsten Karl Kinsky, 31. März 1905.; AT-OeStA/AVA FA Kinsky 53.3, Grosskreuz des Ordens Karl III., 25. August 1900.

⁶⁰⁹ KOMÁREK, F., *Paměti panství a farní osady Budenické*, s. 123-124.

⁶¹⁰ Tamtéž, s. 124-125.

v interiérech zlonického kostela Nanebevzetí Panny Marie a podíleli se na nich významní umělci: sochař Stanislav Sucharda, architekt Josef Fanta a malíř Adolf Liebscher, který namaloval podobu Karla Kinského nad kostelní kůr.⁶¹¹

Mezi volnočasové aktivity šlechty se na počátku století zařadilo také cestování do mimoevropských zemí a velkou pozornost dostával především černý kontinent. Oblíbené lovecké výpravy tak doplnily cesty šlechty za poznáním cizích zemí, jejich kultur, památek a historií. Na konci roku 1908 uspořádali velkou rodinnou poznávací cestu do Egypta i Auerspergové, ke kterým se připojil Karel Kinský s Elisabethou a několik dalších rodinných příbuzných. Karel ani Lilly však netušili, že jejich cesta za poznáním exotických krás bude poslední, jakou společně podniknou.

Celou cestu si vzal po organizační stránce na starost Karlův švagr kníže František Josef Auersperg, který odjel do Egypta s předstihem, aby zajistil program a ubytování pro svou rodinu a příbuzné. Kinští přijeli do Egypta někdy během února a následně se společně s ostatními vydali proti proudu Nilu na palubě parníku *Rameses* společnosti *Cook&Son*. Jejich zastávkami se staly neznámější starověké památky: pyramidy v Gíze, chrámy v Luxoru, Edfu, Kom Ombo a ve Philae. V Asuánu byli ubytováni v hotelu *Old Cataract*, kde je čekal bohatý zážitkový program v podobě sportovních vyžití, návštěv města a výletů po okolí.⁶¹²

Následně zamířili na zpáteční cestu ke Káhiře a ubytovali se v hotelu *Winter* v Luxoru, kde se Lilly, která pravděpodobně trpěla tuberkulózou, velmi přitížilo. Trpěla zimnicí, horečkami a doktoři jí diagnostikovali těžký zápal plic.⁶¹³ Zdravotní stav se nadále zhoršoval a začínalo být jisté, že Lilly prožívá poslední dny svého života. Zemřela rychle a nečekaně dne 20. března 1909 ve svých čtyřiatřiceti letech. Karel strávil se svou umírající ženou poslední dny jejího života a následná smrt byla pro něho těžkou ztrátou: „*Loučili jsme se dva dlouhé dny a všechno jsme si pověděli...*“.⁶¹⁴ Ačkoliv jejich manželský svazek nebyl uzavřen z lásky a na následné nedobrovolné soužití si museli oba zvyknout, přesto k sobě našli jistou životní cestu a dokázali žít společně. Její smrt přišla v době, kdy se už oba mohli plně věnovat svému soužití a možná k sobě najít i hlubší city. Karel po úmrtí svých rodičů tak zaznamenal další těžkou rodinnou ztrátu.

⁶¹¹ PARKÁNOVÁ, Anna, *Kostel Nanebevzetí Panny Marie ve Zlonicích*. 2014. Bakalářská práce. Univerzita Karlova, Katolická teologická fakulta, Ústav dějin umění.

⁶¹² BUŠTA, J., *Výročí 110 let výpravy knížete Auersperga ze Slatiňan do Súdánu*, Dostupné online: <https://www.zamek-slatinany.cz/cs/zpravy/43846-vyroci-110-let-vypravy-knizete-auersperga-ze-slatinan-do-sudanu>.

⁶¹³ PECHEROVÁ, K., *Liverpoolský triumf*, s. 88.

⁶¹⁴ Cit. dle: Tamtéž, s. 88.

O týden později se vydal Karel z Káhiry s nabalzamovaným tělem své zesnulé ženy do Čech. „...vložena do nízké olovené rakve a bez přestávek přibyla v pátek 2. dubna na nádraží do Zlonic. Zde rakev vložena do pohřebního vozu, farář budenický vykropil rakev a průvod knížecího úřednictva doprovodil ji do Budenic, kde byla v kostele sv. Isidora na katafalku vystavena. Kostel byl černě vyzdoben, kol rakve plály svíce až do pohřbu. Nesčetné věnce stále docházející přepřlňovaly kostel. Před rakví na podušce ležely odznaky palácové dámy a hvězdíkového řádu. Návštěva obecnstva u rakve byla po všechny dny veliká, poněvadž zesnulá paní získala si i za krátkého svého pobytu v Budenicích obliby a pak její náhlý skon v mladistvém věku každého dojímal. V sobotu 3. dubna přijel kníže do Budenic s bratrem zesnulé hrabětem Metternichem a sám řídil veškeré přípravy k pohřbu.“⁶¹⁵

O dva dny později se v budenickém kostele sv. Isidora konal smuteční obřad: „Pohřeb konal se 5. dubna v pondělí svatého týdne. Počasí v ten den po silném nočním mrazíku bylo jasné a krásné. Účastníků pohřební slavnosti dostavilo se šlechty ke 200, z ostatních kruhů nesčetné množství. Churavého kardinála-arcibiskupa zastupoval světící biskup dr. Frind, který v hrobce requiem sloužil a veškeré obřady vykonal. V 10 hodin byla u přítomnosti všech hostí rakev v kostele vykropena a pak rozvinul se pohřební průvod od kostela směrem k Zlonicům, po nové cestě do hrobky. Tři boky hrobky vyplnili hosté ze šlechty a jen menší část ostatních hostí a obecnstva našla v hrobce místo. Patronátní duchovenstvo z Čech asistovalo při oltáři, mohutný pěvecký sbor zlonický přednášel zpěvy. Pohřeb skončil o 11. hodině, načež hosté odjeli do zámku a odpoledne o 1 1/2 hodině zvláštním vlakem ze Zlonic. Kníže odjel druhého dne.“⁶¹⁶

Ztrátu své manželky nesl Karel velice těžce a jeho emoce jsou odkryty v jednom ze dvou dochovaných dopisů Jennie Churchilové: „Máš pravdu, zasáhlo mě to více a hlouběji, než to mohu vyslovit – ale nechci se tomu poddat, cítil bych se před ní vskutku malý, obzvlášť když si vzpomenu, s jakou nehranou statečností tiše umírala. Jsem jí zavázán za mír a odvalu, kterou uvnitř cítím – nejlepší a trvalý dar lásky, který mi tu nechala i přes její utrpení a smrt. To je daleko více, než si lidé dokážou představit. Je to tak opravdové a upřímné, jako byla ona během svého života i smrti.“⁶¹⁷

Po smrti své manželky pobýval Kinský v srpnu 1909 v Mariánských Lázních, kam také tradičně zavítal anglický král Eduarda VII. aby zde léčil své zdravotní neduhy. Hlavním tématem jejich rozhovorů byla velmocenská politika, neboť misky vah opět rozhýbaly

⁶¹⁵ Cit. dle: KOMÁREK, F., *Paměti panství a farní osady Budenické*, s. 126.

⁶¹⁶ Cit. dle: Tamtéž, s. 126-127.

⁶¹⁷ Cit. dle: PECHEROVÁ, K., *Liverpoolský triumf*, s. 89.

záležitosti Balkánského poloostrova. Na počátku října předešlého roku se Rakousko-Uhersko rozhodlo anektovat území Bosny a Hercegoviny na základě dohody mezi ministrem Aehrenthalem a jeho ruským protějškem Izvolským uzavřené na zámku Buchlovicích, za příslib změny statutu úžin. Hlavním podnětem pro konání Podunajské monarchie byla mladoturecká revoluce, která mohla v oblasti poloostrova výrazně oslabit její vliv a neklidná atmosféra v okupovaných územích. Tento krok ještě více zhoršil doposud vyostřené vztahy se Srbskem, se kterým monarchie vedla tzv. prasečí válku. Anexe znamenala ukončení dialogu s Ruským impériem, a výrazně přispěla k polarizaci vztahů s ostatními velmocemi.⁶¹⁸

Kinský se s anglickým králem setkal již v březnu 1908 ve francouzském Biarritzu, kde ještě pobýval se svou Lilly.⁶¹⁹ V srpnu následujícího roku trávil Kinský s anglickým králem v Mariánských Lázních mnohem více času a důvěrný obsah jejich rozhovorů, týkajících se aktuální mezinárodní politické situace, zejména v kontextu s vývojem dění na Balkánském poloostrově, sdělil prostřednictvím nejméně tří obsáhlých dopisů Aehrenthalovi.⁶²⁰ Bosenská anekční krize přinesla i ochlazení vztahů mezi monarchií a Velkou Británií a anglický král v této souvislosti Kinskému sdělil: „*Er bedaure die Wendung, die in unseren politischen Beziehungen durch die Ereignisse der letzten Zeit eingetreten sein, denn er habe stets sehr viel auf unsere jahrhundertlange Freundschaft und auch besonders auf die persönlichen freundschaftlichen Gefühle seinerseits für unsere Monarchie und ganz besonders für S. M. den Kaiser gehalten.*“⁶²¹ Kinský byl také ve spojení s vídeňským korespondentem *Timesu*, novinářem Steedem, který na základě jejich rozhovorů zřejmě publikoval tři články, týkající se britsko-rakouských vztahů.⁶²²

Kinský se tak koncem léta 1909 dostal opět do víru mezinárodní diplomacie v roli neformálního zprostředkovatele a jeho zprávy zasílal Aehrenthal i arcivévodovi d'Este.⁶²³ Kinského spojovalo s Eduardem VII. dřívější vřelé přátelství, jež vzniklo v londýnském *Marlborough House* a k jejich poslednímu setkání došlo zřejmě v roce 1905 v Sandringhamu.⁶²⁴ Tyto okolnosti byly nejen dobrým předpokladem pro neformální rozhovory

⁶¹⁸ SKŘIVAN, A., *Císařská politika*, kap. II. Bosenská krize (1908-1909), s. 51-124.

⁶¹⁹ Aus dem Nachlass Aehrenthal, 427 Kinsky an Aehrenthal, London, 31. März 1908, s. 580-583.

⁶²⁰ Tamtéž, 427 Kinsky an Aehrenthal, Marienbad, 19. August 1909, s. 706-708; 545 Kinsky an Aehrenthal, Marienbad, 30. August 1909, s. 710-712; 546 Kinsky an Aehrenthal, Marienbad, 31. August 1909, s. 712-715.

⁶²¹ Cit. dle: Tamtéž, 543 Kinsky an Aehrenthal, Marienbad, 19. August 1909, s. 706.

⁶²² Tamtéž, 546 Kinsky an Aehrenthal, Marienbad, 31. August 1909, s. 712-715.

⁶²³ Tamtéž, 549 Aehrenthal an Franz Ferdinand, Wien 24. September 1909, s. 717; 550 Franz Ferdinand an Aehrenthal, Blühnbach, 27. September 1909.

⁶²⁴ PECHEROVÁ, K., *Liverpoolský triumf*, s. 93.

o mezinárodní politice, ale i pro trávení volného času v lázeňském městě a jeho okolí. Jeden den si například král s markýzem Soveralem a s Kinským, který měl s sebou svého francouzského buldočka, vyrazili na projížďku automobilem a zastavili se na loveckém zámečku v Kladské.⁶²⁵

Kinský prožil po dlouhé době s anglickým králem několik dní, avšak bylo to zřejmě jejich poslední setkání. Král i přes těžký zánět průdušek nepřestával být vášnivým kuřákem, a jeho zdravotní stav se začal v dalších měsících prudce zhoršovat. Eduard VII. zemřel 6. května následujícího roku v Buckinghamském paláci po opakovaných zástavách srdce. Na královský pohřeb byli pozváni i zástupci Rakouska-Uherska, které zastupoval arcivévoda František Ferdinand d'Este, hrabě Tasziló Festetics a Karel Kinský. Smuteční obřad se konal dne 20. května 1910 a královo tělo bylo uloženo do kaple sv. Jiří na hradě Windsor. Části pohřebního procesí byly již nafilmovány, a tak je možné mezi krácejícími smutečními hosty zahlédnout i Karla Kinského.⁶²⁶

Ačkoliv počátkem 20. století mocenské ambice jednotlivých velmocí značně komplikovaly mezinárodní vztahy, rozdělovaly a polarizovaly celospolečenskou atmosféru nejen v Evropě, byla snaha mírnit toto rostoucí napětí, a navzdory rozdělujícímu se světu spojovalo společnost stále mnoho témat, jakými byly například otázky spojené s ochranou životního prostředí, které přicházely s vrcholem průmyslové revoluce. Reflektovaly neuspokojivý stav přírodního prostředí v některých lokalitách, vymizení některých rostlinných i živočišných druhů a bylo jasné, že s dalším celospolečenským rozvojem je nutné začít systematicky chránit přírodu, se kterou byl člověk na počátku minulého století ještě stále silně spjatý.

V evropském kontextu byly tyto otázky spojeny především s lovectvím a myslivostí, tedy v oborech, kde bylo možné prakticky uplatnit ochranu přírodního dědictví, a toto téma se citelně dotýkalo zejména šlechty. Na panstvích byli zaměstnáváni hajní, myslivci, nadlesní a adjunkti, kteří dohlíželi na lesní hospodářství, spravovali obory chovné zvěře, sledovali a případně regulovali její stavy. Lov měl v životě každého šlechtice zásadní roli, neboť patřil k tradičnímu životu této společenské vrstvy, byl jedním z prvků, které utvářely její výlučnost a identitu.

Roku 1910 se ve Vídni konala první mezinárodní výstava lovectví (*Erste Jagdausstellung Wien 1910*), kde byl v nejširším možném kontextu prezentován obor lovectví.

⁶²⁵ PECHEROVÁ, K., Liverpoolský triumf, s. 93-94.

⁶²⁶ Tamtéž, s. 95.

Ve vídeňském Prateru byl postaven rozsáhlý výstavní areál s velkými pavilony a celé výstavy se účastnilo mimo Podunajské monarchie dalších jedenáct států. Expozice byly rozděleny na čtyři tematické části: lov a myslivost, průmysl a živnosti, umění s loveckou tematikou a zemědělství s lesnictvím. Výstavou, která probíhala od 6. května do 16. října 1910, prošlo zhruba dva miliony sedm set tisíc návštěvníků.⁶²⁷

V rámci výstavy proběhl ve dnech 4. – 7. září druhý Mezinárodní lovecký kongres (*II. Internationaler Jagdkongress Wien 1910*), jehož prezidentem byl jmenován Karel Kinský. Jako vášnivému jezdcí a lovcí byla tato tematika velmi blízká, a navíc zde mohl uplatnit své komunikační schopnosti v několika jazycích a zkušenosti z diplomatické služby. Kinskému tato pozice jistě naprosto vyhovovala a byl ve svém profesním živlu, neboť jeho energii, organizační, komunikační a jazykové schopnosti například velice ocenil anglický korespondent.⁶²⁸

Kongres začal 4. září přivítáním účastníků na půdě Vídeňské univerzity a následnou prohlídkou areálu lovecké výstavy. Následující den v 10 hod. dopoledne proběhlo zahájení kongresu opět na univerzitní půdě a následoval oběd ve *Volksgarten*. Od odpoledne 5. září a celý následující den zasedaly jednotlivé sekce kongresu, ve kterých byly přednášeny referáty a následně probíhaly diskuze. Večer 6. září proběhlo slavnostní přijetí účastníků na vídeňské radnici. Dopoledne 7. září byl kongres ukončen a účastníci zamířili na prohlídku zoologické zahrady ve vídeňské čtvrti Lainz.⁶²⁹ Za vedení kongresu poděkoval Kinskému krátkým telegramem i císař: „*Seine k. u. k. apost. Majestät danken allergnädigst für die Namens des 2 Internationalen Jagdkongresses dargebrachte Huldigung.*“⁶³⁰

Post prezidenta na loveckém kongresu byl poslední velkou organizační funkcí, kterou Kinský během svého života zastal. Již na jaře roku 1910 se přestěhoval do Británie, kde do začátku války strávil nejvíce času. Hlavním důvodem k tomuto kroku byla jistě smrt jeho ženy, po které také upustil od dalších velkých úprav budenického zámku. Ve Spojeném království se vrátil ke své nejmilejší, avšak finančně náročné zálibě. Od roku 1906 byl čestným členem

⁶²⁷ KOUDELKA, O., *Narozeniny první mezinárodní lovecké výstavy*. Dostupné online: <https://www.myslivost.cz/Casopis-Myslivost/MYSLIVOST-Straz-myslivosti/2020/Kveten-2020/Narozeniny-prvni-mezinarodni-lovecke-vystavy>

⁶²⁸ PECHEROVÁ, K., *Liverpoolský triumf*, s. 106-107.

⁶²⁹ Program kongresu, programy jednání jednotlivých sekcí a další písemnosti se nacházejí v přístupné části rodinného archivu Kinských: AT-OeStA/AVA FA Kinsky 53.3, 17/c Fürst Karl Kinsky, Praesident des II. Internationalen Jagdkongress in Wien.

⁶³⁰ Cit. dle: AT-OeStA/AVA FA Kinsky 53.3, Kaiser Franz Joseph an Fürsten Karl Kinsky dankt für die Namens des II. internat. Kongresses dargebrachte Huldigung, 1910 5. IX. Ischl.

anglického Jockey Clubu a o čtyři roky později se stal aktivním chovatelem. Koně měl ustájené v Kingsclere, později v Bedford Cottage u Newmarketu a jejich trenérem se stal William Waugh. Po jeho vedením dosahovali nejlepších výsledků *Aiglon* a *Mediator*, s žokeji Corneliusem Foyem a Herbertem Jonesem.⁶³¹ Finanční výhry z dostihů však sotva dokázaly pokrýt ohromné náklady na pořízení plnokrevníků, jejich ustájení a výcvik a je pravděpodobné, že Kinský musel tuto drahou zálibu dotovat ze zisků svých panství. Během posledních předválečných let se jeho poslední vážnou známostí stala pravděpodobně se Sophie Hall Walkerová, jež byla manželkou staršího bohatého podnikatele Williama Hall Walkera. Společně se zúčastnili krasobruslařských exhibicí a Karel jí na Štědrý den roku 1910 zakoupil cigaretové pouzdro vykládané zlatem a diamanty.⁶³² Roku 1911 podnikl Kinský loveckou výpravu do Súdánu, kde navštívil Rudolfa Slatina, proslulého dobrodruha, vojáka a generálního inspektora Súdánu.⁶³³

Po sarajevském atentátu, když bylo zřejmé, že se Evropa nevyhne válečnému konfliktu, opustil Karel Kinský Velkou Británii a požádal George Lambtona, aby jeho koně rozdal přátelům. Ve všech společenských vrstvách převládal názor, který sdílel i Karel: lokální konflikt na Balkánském poloostrově bude trvat pouze pár měsíců a pak se situace opět zklidní, tak jak tomu bylo během krizí v předchozích létech. Vyhlášením války Srbsku na konci července 1914 „*se tedy svým způsobem uzavřel bludný kruh*“⁶³⁴ a události následujících let změnilý celý svět. Karla Kinského jistě nenapadlo, že se do Británie už nikdy nevrátí a že mu zbývají poslední roky života. Toto smutné životní období prožil sice v koňském sedle, ale za těžkých podmínek v kulisách frontových bojů nejhroznějšího konfliktu, jaký lidstvo do té doby zažilo.

8.3 Válečná léta a předčasná smrt

Konflikt, který vypukl v létě 1914, přivedl, vzhledem k uspořádání mocenských bloků, do vzájemného střetu Rakousko-Uhersko a Velkou Británii. Tento fakt zasáhl v prvních měsících války především kosmopolitní šlechtu obou zemí. Pro velkou část rakouské a uherské a stejně tak anglické šlechty představovala druhá polovina roku jen stěží uvěřitelnou osobní

⁶³¹ PECHEROVÁ, K., *Liverpoolský triumf*, s. 108-111.

⁶³² Tamtéž, s. 94.

⁶³³ Tamtéž, s. 106.

⁶³⁴ Cit. dle: SKŘIVAN, A., *Císařská politika*, s. 249.

tragédii, neboť od počátku 19. století vznikaly vzájemné přátelské a rodinné vazby mezi šlechtickými rodinami. Šlechta Podunajské monarchie se po celé předchozí století inspirovala z anglického prostředí a v poslední čtvrtině století se společným zájmem stalo jezdeckví a dostihový sport. Odjezd z Velké Británie byl velmi bolestivý i pro Karla Kinského, neboť musel opustit své milované koně a mnoho svých přátel, které znal více než třicet let. Vše se během několika dní zhroutilo. Opustil zemi, ve které také strávil velkou část svého života a kterou vnímal jako svůj druhý domov. V Británii potkal a ztratil svou velkou lásku, stal se nejznámější osobností dostihového sportu a také zde započal svou profesní kariéru.

Kinský byl oddaným služebníkem habsburskému domu a boj za rakousko-uherskou monarchii a císaře pro něho znamenal povinnost, které musel dostát na základě své cti, stejně jako další šlechtici, kteří se hrdě hlásili se ke svým mateřským plukům. Jako kosmopolitní aristokrat však jen těžko přijímal fakt, že má stát na opačné straně než jeho přátelé: „*V Londýně se cítil jako doma, měl přátele v Římě, v Paříži a v Petrohradě; a tak se nebylo co divit, že si na válku od prvního dne stěžoval a že vůči protivníkům nepociťoval nepřátelství, tím méně nenávisť. Nepřestal však doufat, že Rakousko-Uhersko válku neprohráje.*“⁶³⁵ Kinský, jenž měl hodnost rytmistra (kapitána) II. třídy, která mu byla udělena 1. května 1906,⁶³⁶ byl z diplomatického sboru přeřazen k 2. srpnu 1914 k Vrchnímu velitelství armády (*Armeeoberkommando*), kde setrval do 26. září.⁶³⁷ Kinský se dostal na frontu zřejmě během srpna či září a poslední říjnový den byl povýšen do hodnosti majora.⁶³⁸ Jeho domovským plukem byl husarský pluk č. 5 *Graf Radetzky* a v jeho uniformě sloužil jako ordonanční důstojník u velitelství I. armády.⁶³⁹

Tato armáda byla dislokována na haličské frontě, kde se koncem léta 1914 odehrávaly těžké boje, po kterých byly rakousko-uherské síly nuceny ustoupit, a ruský nápor se podařilo zadržet až počátkem listopadu. Během bitvy v Karpatech na začátku roku 1915 se rakousko-uherská vojska za podpory německých jednotek neúspěšně pokoušela prolomit ruské linie a probít se zpět k obležené pevnosti Přemyšl. Na těžké a zdlouhavé boje v náročném terénu nebyla připravena ani jedna válčící strana a na jaře 1915 byla zvláště rakousko-uherská vojska značně demoralizovaná.

⁶³⁵ Cit. dle: CLARY-ALDRINGEN, A., *Vůně vzpomínek*, s. 39.

⁶³⁶ AT-OeStA/AVA FA Kinsky 53.3, 12/c, K. und k. Rittmeister-Dekret für den Fürsten Karl, April 27 1906.

⁶³⁷ Jahrbuch des K. und K. auswärtigen Dienstes 1917, s. 322.

⁶³⁸ Tamtéž.

⁶³⁹ FIŠER, M., *Winston Churchill a Karel Kinský v příběhu jedné knihy*. Dostupné online:

<http://www.vhu.cz/winston-churchill-a-karel-kinsky-v-pribehu-jedne-knihy/>.

Během těchto událostí vykonával svou službu i Kinský a v sedle koně trávil mnoho času nehledě na velice nepříznivé počasí. Na jeho cestách ho provázely neustálé přivaly sněhu, zima a mráz, což šestapadesátiletému knížeti značně podlamovalo zdraví. V únoru 1915 napsal svému příteli Georgovi Lambtonovi: „Žehnám Ti, starý dobrý Georgi. Ať se stane cokoliv, my dva zůstaneme stále dobrými kamarády. Tím jsem si jist. Mám už toho tady hodně za sebou a jsem připraven bojovat až do samého konce – ale ta zima, v téhle děsné zemi, mě ubíjí.“⁶⁴⁰ Přes neuspokojivý zdravotní stav a drsné podmínky karpatské fronty zůstal Kinský neochvějně ve službě a jak poznamenal o svém strýci Alfons Clary-Aldringen,⁶⁴¹ byl příkladem i ostatním: „Když roku 1914 vypukla válka, přihlásil se jako šedesátiletý major k válečné službě a byl přidělen jednomu armádnímu velitelství jako jízdní ordonanční důstojník. Že „starí páni“ narukovali, jsme jako mladí lidé kritizovali a někteří se tomu i posmívali, protože si mysleli, že tito lidé už nebudou k ničemu. Neměli jsme pravdu. Nebereme-li v úvahu několik málo jedinců, všichni vykonávali službu vzorně, i když ne v první linii na frontě, ale většinou jako ordonanční důstojníci. Na dlouhých jízdách dopravovali rozkazy za noci a v mrazech od jednoho velitelství k druhému, aniž si jakkoli stěžovali nebo se dokonce bouřili. Tito tajní radové, rytíři Zlatého rouna a bývalí místodržící, byli svým pocitem povinnosti příkladem.“⁶⁴²

Ačkoliv se Kinský jako ordonanční důstojník nepohyboval přímo ve válečné vřavě, musel být připravený na střet s nepřítelem, což v jeho případě mohly být jednotky kozáků, které byly v příhodném terénu Karpat využívány k přepadům, diverzím a také jako průzkumníci. Pokud je možné věřit příhodě ve vzpomínkách Claryho-Aldrigena, které mohou být však zidealizované, Kinský si se svou bezpečností příliš hlavu nelámал: „O něco později, když jsme pronikli dál na východ, čekal jsem na kraji vsi, kde bylo velitelství sboru, na ordonančního důstojníka, který měl přijet od velení armády. Také že přijel, zdaleka bylo patrné, že je to osamělý jezdec; když byl na dohled, poznal jsem Karla Kinského. Udiveně jsem se ho zeptal, kde má eskortu. Odpověděl, že ji nechal u velení, že z kozáků nemá vůbec strach, umí přece ještě z petrohradského období dobře rusky a dobře ví, jak se s kozáky musí zacházet. Nedlouho potom opravdu při jedné své jízdě narazil na tři kozáky, kteří ho zastavili. Starý pán vytáhl

⁶⁴⁰ PECHEROVÁ, K., *Liverpoolský triumf*, s. 114.

⁶⁴¹ Alfons Clary-Aldringen (1887-1978) se od dvacátých let spravoval panství Teplice v třicátých letech se orientoval na Sudetoněmeckou stranu. Dva jeho synové padli v druhé světové válce, po které byl majetek rodiny zkonfiskován. Jeho matkou byla hraběnka Terezie Kinská a jeho otec Siegfried působil v diplomatických službách.

⁶⁴² Cit. dle: CLARY-ALDRINGEN, A., *Vůně vzpomínek*, s. 38-39.

*pistoli a obořil se na ně rusky tak, že se vzdali a on je mohl dopravit jako zajatce k armádnímu velení.*⁶⁴³

Tvrdá vojenská služba se však negativně projevila na jeho zdravotním stavu, a tak byl Kinský nucen opustit službu. Vzhledem k naprosté absenci pramenů a jakýchkoliv zpráv z posledních let Karlova života není zřejmé, kdy se tak stalo a o jaké problémy se konkrétně jednalo. Na jaře roku 1916 byl hospitalizován ve vídeňském *Cottage Sanatoriu*, kde prodělal náročnou ale úspěšnou léčbu, neboť v dopisu hraběti Františkovi Kinskému napsal: „...*das Herz is ganz in der Ordnung*...“.⁶⁴⁴ V další léčbě pokračoval Karel Kinský v Karlových Varech a Mariánských Lázních.⁶⁴⁵

V listopadu téhož roku zemřel dlouholetý panovník habsburského mocnářství František Josef I. Nový císař Karel I. se neúspěšně pokusil zastavit probíhající válečný konflikt prostřednictvím tajných jednání o mírových podmínkách, které zprostředkovávali jeho švagři: princové Sixtus Ferdinand a Franz Xaver Bourbonso-Parmští. Koncem roku 1919 přinesly Hlasy východočeské v nekrologu Karla Kinského informaci, že se podílel na tajných jednáních. „...*byl to on, kdo odevzdal francouzským zástupcům vlastnoruční dopisy císaře Karla, v pozdější době pověstné tím, že je popíral.*“⁶⁴⁶ Karel by byl býval vzhledem ke svým kontaktům v dohodových mocnostech, a zvláště ve Velké Británii, ideálním prostředníkem pro diskrétní jednání. Klíčové prameny, zejména vydané vzpomínky⁶⁴⁷ a deník Tamáse Erdödyho,⁶⁴⁸ jenž sehrál v celé aféře roli důležitého posla, a také výpověď tehdejšího ministra zahraničí Ottokara Czernina⁶⁴⁹ Kinského jméno nikde nezmiňují. Nový císař mohl pravděpodobně uvažovat o jeho účasti,⁶⁵⁰ avšak k faktickému zapojení Karla Kinského do jednání ohledně pokusu zastavení války nedošlo. Velice pochybnou okolností zůstává možnost, že by redaktor regionálního chrudimského periodika zjistil tak citlivé informace pouhý rok po skončení války. Hlasy

⁶⁴³ Cit, dle: Tamtéž, s. 39.

⁶⁴⁴ SOA Zámorsk, RA Kinských, Kostelec nad Orlicí, in. č. 512, karton 27, Dopis Františku Kinskému, 30. června 1916.

⁶⁴⁵ PECHEROVÁ, K., *Liverpoolský triumf*, s. 114.

⁶⁴⁶ Hlasy východočeské, 21. 12. 1919.

⁶⁴⁷ SZEMERE, Paul; ERICH CZECH. *Die Memoiren des Grafen Tamás von Erdödy: Habsburgs Weg von Wilhelm zu Briand: vom Kurier der Sixtus-Briefe zum Königsputschisten*, Leipzig: Almathea, 1931.

⁶⁴⁸ AT-OeStA/HHStA SB NL Thomas Erdödy 2, Tagebuch von Thomas Erdödy, 05.11.1915 - 05.02.1917. Dostupné online: <https://www.archivinformationssystem.at/detail.aspx?ID=4028355>.

⁶⁴⁹ AT-OeStA/HHStA PA I 1092a-2, Sixtus – Affäre, 1918, Darstellung der Sixtus-Affaire, složka 23.

⁶⁵⁰ GRIESSER-PEČAR, T., *Die Mission Sixtus*, s. 206.

východočeské byly navíc listem České státoprávní demokracie,⁶⁵¹ jež byla silně protihabsburským politickým subjektem. Na základě těchto skutečností je zřejmé, že zveřejněná informace o přímém zapojení Kinského do Sixtovi mise, byla podvrhem.

Během posledních válečných měsíců, od dubna 1918, se Kinský společně s hrstkou šlechticů snažili obnovit koňské chovy,⁶⁵² avšak jejich aktivita se projevila až o několik let později. Nedostatek archivních pramenů nedává možnost nahlédnout, jak Karel Kinský vnímal události podzimu roku 1918. Rozpad Rakousko-Uherské monarchie pro něho musel být další bolestivou ranou a se vznikem Československa, jako jednoho z nástupnických států, se musel smířit a tento stav respektovat. Po válce pobýval Kinský již zřejmě převážně pouze ve Vídni a hraběti Františkovi Kinskému vzkázal, že palác Kinských přenechá Národnímu výboru, pokud o něj projeví zájem a přál si, aby v jeho prostorách zůstala knížecí knihovna.⁶⁵³ O osud Kinského se zajímat i anglický král Jiří V., neboť někdy v době po první světové válce napsal svému ambasadorovi do Vídně zprávu, ve které stálo: „*And now find out about Charles Kinsky!*“⁶⁵⁴ O jeho návratu do Británie spekulovala i tamní média.⁶⁵⁵ Kinský poskytl v posledních letech svého života štědré finanční dary Jedličkovu ústavu a Spolku pro zřízení ortopedického pavilonu dětského v Praze,⁶⁵⁶ neboť zřejmě cítil, že se jeho životní pouť blíží ke konci.

V jakém období a v jaké míře začaly Karlovy zdravotní problémy, nelze zatím objasnit. V této souvislosti je nutné vzpomenout jeho zdravotní neduhy, které byly v práci zmíněny: občasné silné deprese, které vzpomínal Lützow, samotné přiznání Kinského v dopise Aehrenthalovi o nervovém vysílení a také důvod císaře k jeho nejmenování na post velvyslance. Za těmito těžko specifikovatelnými zdravotními potížemi mohly stát zejména dva důvody: fiasko v osobním životě a diplomatická kariéra, která neprobíhala podle Karlových představ, a i tak musela být v některých okamžicích velice psychicky vysilující profesí. Karel Kinský tak mohl trpět zdravotními problémy již před válkou, nicméně služba na frontě v tvrdých podmínkách, zvláště během zimy 1914-1915, způsobila definitivní podlomení jeho zdravotního stavu. Jeho organismus se po náročném působení na frontě, které způsobilo silnou

⁶⁵¹ NEVLÍDOVÁ, M., *Vývoj pardubického a chrudimského regionálního tisku v letech 1945-1948*, s. 22.

⁶⁵² PECHEROVÁ, K., *Liverpoolský triumf*, s. 118.

⁶⁵³ SOA Zámorsk, RA Kinských, Kostelec nad Orlicí, in. č. 512, karton 27, Dopis Františku Kinskému, 13. listopadu 1918.

⁶⁵⁴ Cit. dle: WIMMER, L., *Zwischen Ballhausplatz und Downing Street*, s. 192.

⁶⁵⁵ PECHEROVÁ, K., *Liverpoolský triumf*, s. 118.

⁶⁵⁶ Tamtéž, s. 117-118.

srdeční slabost, jež mohla být způsobena dědičností,⁶⁵⁷ již zřejmě plně nezotavil. Dlouhodobé komplikace byly zřejmě pouze zaléčeny, nikoliv vyléčeny. Karlův zdravotní stav shrnul jeho bratr Rudolf v dopisu Georgovi Lambtonovi, ve kterém mu také oznamoval jeho úmrtí: „*Drahý Lambtone, věřím, že chováš stejnou náklonnost k mému bratrovi jako on vůči Tobě. Je mojí povinností Ti oznámit, že zemřel. Přestože v roce 1916 trpěl silnou srdeční slabostí, uzdravil se a navrátil do normálního života. Minulý říjen se však jeho srdeční problémy vrátily, ale znovu to vypadalo, že je v pořádku. V posledních dvou dnech se přidal zánět průdušek, Karel ulehl a za jeden a půl dne velmi tiše 10. prosince zemřel.*“⁶⁵⁸

Životní pout' Karla Kinského se uzavřela ve středu 10. prosince 1919 ve vídeňském paláci Kinských. Zesnul ve svých jednašedesáti letech v období adventu, stejném svátečním čase, kdy se narodil. Příčinou jeho úmrtí byl stanoven infarkt myokardu (*Herzmuskelent*).⁶⁵⁹ Pohřeb proběhl dne 19. prosince v budenickém kostele sv. Isidora a poté byla rakev s jeho tělem uložena do rodinné hrobky Kinských a Karel tak spočinul vedle svých předků. V následujících dnech se na stránkách rakouských periodik objevovaly nekrology, z nichž nejpodrobnější přinesl *Wiener Salonblatt*.⁶⁶⁰ Nejdojemnější slova napsal na konec nekrologu otištěného na stránkách *The Daily Telegraph* zřejmě William John Cavendish-Bentinck, vévoda z Portlandu, jeden z blízkých přátel Karla Kinského: „*Ještě jednou chci říci, jak je mi líto, že se takhle šarmantní muž a ideální sportovec nedožil toho, aby mohl znovu navštívit ty, kteří by ho zpátky přivítali jako přítele.*“⁶⁶¹

⁶⁵⁷ PECHEROVÁ, K. *Liverpoolský triumf*, s. 115.

⁶⁵⁸ Cit. dle: Tamtéž, s. 118-119. Rudolf Kinský počítal zřejmě s tím, že dopis dojde do Velké Británie až na počátku nového roku.

⁶⁵⁹ Sterbebuch, Unsere Frau zu den Schotten, záznam z 10. prosince 1919. Dostupné online: <https://data.matricula-online.eu/en/oesterreich/wien/01-unsere-liebe-frau-zu-den-schotten/03-24/?pg=44>.

⁶⁶⁰ Výběrově: Wiener Salonblatt, 25. 12. 1919; Der Neue Tag, 12.12. 1919; Neues Wiener Journal, 12.12. 1919.

⁶⁶¹ PECHEROVÁ, K., *Liverpoolský triumf*, s. 119-120.

9. Epilog

Na konci roku 1919 se uzavřela životní pout' knížete, diplomata a žokeje Karla Kinského. Jeho život byl ukončen předčasně vlivem zdravotních problémů, které mu přinesla náročná služba na frontě první světové války. S výjimkou jeho otce byl však jedním ze čtyř knížat Kinských, kteří se do té doby dožili alespoň šedesáti let. Jeho vrstevníkům, kterými byli kníže František Josef Auersperg a kníže Franz Liechtenstein bylo dopřáno delších životních osudů, neboť oba zemřeli až v druhé polovině roku 1938. Po smrti Karla Kinského se dědicem knížecího titulu, v pro šlechtu počínajících nejistých časech, stal Karlův mladší bratr Rudolf, jež po smrti svého otce roku 1904 zřejmě zdědil vysoké finanční částky, neboť téhož roku zakoupil panství Lysá nad Labem a Benátky nad Jizerou a nyní se měl ujmout rozsáhlého rodového dědictví.⁶⁶²

Rudolf Kinský se však vzdal nároku na dědictví i knížecího titulu. Svou roli v tomto rozhodnutí sehrály zejména dva důvody. Neměl mužského dědice, neboť z jeho manželství s Marií Wilczekovou vzešlo pouze pět dcer. Panství, která měl zdědit, byla silně zadlužená zřejmě z důvodu Karlových předválečných investic do chovu koní a také z kvůli úpisům válečných půjček z let 1915 a 1918, které se po válce staly naprosto bezcenné.⁶⁶³ Dalším faktorem byla vysoká míra inflace, která znehodnocovala finanční hotovost a další hospodářské problémy, které přišly s válkou či byly jejím následkem a vedly ke značnému útlumu ekonomiky. Navíc, již od prvních chvil vzniku Československa, byl přímý všeobecný tlak na přerozdělení pozemkové držby, který následně vyústil v pozemkovou reformu, jež necitelněji zasáhla příslušníky bývalé šlechty.

Po Rudolfovi byl dalším dědicem nejmladší bratr Ferdinand, který byl z otcovského majetku zdědil panství Horažďovice a po strýci Rudolfu Lichtensteinovi panství Moravský Krumlov. Ferdinand však zemřel již roku 1916 a z jeho manželství s Aglaë Auerspergovou, jež zemřela roku 1919, vzešly čtyři dcery a tři synové, z nichž se o dědictví přihlásil Oldřich Ferdinand.⁶⁶⁴ Stal se tak vlastníkem velkostatků Rosice, Choceň, Zlonice, Česká Kamenice a Heřmanův Městec, jež si zvolil za své sídlo. Byl vášnivým sportovcem věnoval se letectví, automobilovým závodům a koňskému pólu. V hospodářských otázkách se vyrovnával s pozemkovou reformou, která jej připravila o značné majetky a tuto situaci řešil právní cestou

⁶⁶² VALENTA, A. *Dějiny rodu Kinských*, s. 204.

⁶⁶³ PECHEROVÁ, K., *Liverpoolský triumf*, s.116.

⁶⁶⁴ VALENTA, A., *Dějiny rodu Kinských*, s. 204.

a vzhledem k těmto okolnostem se chtěl se setkat i s prezidentem republiky, který však odmítl.⁶⁶⁵

Rodinný život velice utrpěl po nešťastné a náhlé smrti nejstaršího syna Oldřicha v roce 1929, která vedla k rozvodu manželství s hraběnkou Katalinou Széchenyi de Sárvár-Felsővidék. Jeho druhou ženou se stala Mathilda von Mumm, rozená von dem Bussche-Haddenhausen, avšak jejich manželství nebylo církví a aristokracií uznáno. Novomanželé se během roku 1932 přestěhovali do České Kamenice a o dva roky později se narodil syn František Oldřich.⁶⁶⁶ Následující řádky nepokračují analýzou s cílem objasnit roli Oldřicha Ferdinanda Kinského ve veřejném politickém životě během konce třicátých let a jeho činnosti proti Československé republice, neboť toto téma již není předmětem této práce. Seriózní výzkum započal teprve nedávno⁶⁶⁷ a na komplexní zhodnocení, do kterého budou promítnuty veškeré aspekty a které se bude zakládat na široké pramenné základně, je nutné ještě vyčkat.

Oldřich Ferdinand Kinský zemřel v prosinci 1938 ve Vídni a jeho druhá žena společně se svými dětmi přesídlila roku 1940 do Argentiny. Po sto letech se tak vztah mezi knížecí rodinou Kinských a českým elementem zcela polarizoval, a to během krátkého období dvaceti let. Zatímco kníže Rudolf Kinský byl podporovatelem českého vlastenectví během první poloviny 19. století, jeho potomek se stal výrazným nepřítelem Československé republiky. Cesta k tomuto obratu započala roku 1918. Kinští na počátku 20. století byli přední aristokratickou rodinou Habsburské monarchie a jejich mocenské vazby protínaly nejvyšší pozice na císařském dvoru ve Vídni. Pro novou republiku se taková sociální skupina stala okamžitým nepřítelem, neboť šlechta byla označována jako přední viník třistaleté poroby českého národa a také jako přívrženci nenáviděných Habsburků a katolické církve. Následná pozemková reforma byla politickým nástrojem, jež měl omezit společenské a hospodářské pozice šlechty v Československu. Česká společnost tak poprvé přišla o jistou část svých elit, která vzhledem ke svému kosmopolitnímu charakteru mohla být výraznou pomocí v boji proti totalitním systémům, které zdeformovaly svět a svobodu člověka během 20. století.

Po roce 1989 se i knížecí větev Kinských přihlásila o navrácení majetků v restitučním řízení. Na počátku milénia se František Oldřich Kinský domáhal prostřednictvím 157 žalob

⁶⁶⁵ ŠIMÁK, I., *Kníže Oldřich Ferdinand Kinský na zámku a panství v Heřmanově Městci v letech 1919-1938*, s. 103-110.

⁶⁶⁶ PLAVEC, Michal, *Ulrich Ferdinand Kinský*, s. 20.

⁶⁶⁷ PLAVEC, Michal, *Ulrich Ferdinand Kinský. Šlechtic, letec, automobilový závodník a sportsman ve 20. století*, Praha 2019, IN: *Securitas Imperii* č. 34, 2019; SLAVÍČKOVÁ, Hana, *Velkostatek Česká Kamenice ve 20. století a jeho poslední majitel Ulrich Kinsky*, In: *Děčínské vlastivědné zprávy*, Děčín 2003.

majetků v celkové hodnotě zhruba 40 miliard korun. Po několika letech dokazování jeho státní příslušnosti i příslušnosti jeho rodičů, jejich aktivit na konci třicátých let a forem držení majetku rodiny jeho předky, byly nároky na vrácení majetků definitivně zamítnuty Ústavním soudem roku 2018. Český mediální prostor a politická scéna reagovaly zcela neadekvátně v duchu zažitých negativních emocí a výsledkem, mimo mediálně zkreslené informační kampaně, byl „Lex Kinsky“ z roku 2005. O čtyři roky později zemřel František Oldřich Kinský a vedení sporů převzal jeho syn Karel Maxmilián, který roku 2012 vysoudil u Evropského soudu pro lidská práva na České republice 10 000 euro za porušení práva na spravedlivý proces jeho otce, neboť byl dle rozsudku protiprávně kriminalizován.

Rodina Kinských dnes žije v Rakousku a ve Velké Británii, do které částečně zahájil přesun právě Karel Kinský, jenž zde zanechal svoji nesmazatelnou stopu, ať už v jezdeckém sportu, či jako člen vysoké anglické společnosti. Roku 1950 přijímal Winston Churchill nového rakouského velvyslance Lothara Wimmera a během rozhovoru mu položil otázku: „*Did you know Charles Kinsky?*“⁶⁶⁸ Od roku 2011 je na dostihovém závodišti v Aintree umístěna pamětní plaketa, která připomíná vítězství prvního cizince Velké národní liverpoolské steeplechase, vítězství Karla Kinského.⁶⁶⁹

Smutným faktem je, že bohatá historie knížecí rodiny Kinských je dnes na rozdíl od jiných šlechtických rodin prezentována pouze okrajově na několika málo památkových objektech. Sídla rodiny Kinských měly v druhé polovině 20. století pochmurné osudy, a tak dnes nejsou ikonami turistického ruchu. Například zámek v Rosicích u Chrudimi, venkovské sídlo knížete Štěpána Viléma Kinského se proměnilo v provozní budovu zemědělského družstva a jeho stav je značně neutěšený. Chocenský zámek je spravovaný městem a slouží ke kulturním účelům. Hlavní rodinné sídlo Kinských zámek v Heřmanově Městci sloužil po druhé světové válce jako rekreační objekt ministerstva zahraničí a několikrát jej navštívil Jan Masaryk. V letech 1955-1958 byla zámecká budova necitlivým způsobem upravena a zařízena jako domov důchodců v majetku hlavního města, který na zámku sídlí dodnes.⁶⁷⁰

Současným trendem je tuto neblahou pozůstalost po minulém režimu napravit v hledání vhodnějších objektů pro zařízení poskytující sociální služby, které by zajišťovaly dostatečný komfort jejich uživatelům, a následnému zpřístupňování doposud veřejnosti uzavřených

⁶⁶⁸ Cit. dle: WIMMER, L., *Zwischen Ballhausplatz und Downing Street*, s. 189.

⁶⁶⁹ PECHEROVÁ, K., *Liverpoolský triumf*, s. 120.

⁶⁷⁰ KABELÁČ, J., *Se znamením lekna*, s. 14.

objektů.⁶⁷¹ První zábleskem naděje budoucích let je probíhající rekonstrukce hřebčína v Heřmanově Městci, který je v majetku Národního hřebčína Kladruby nad Labem. Na téma historie knížecí rodiny Kinských by měly směřovat také badatelské aktivity, které by přinesly přinejmenším mnoho zajímavých příspěvků k tématu výzkumu aristokracie 18. - 20. století. Tím by se také ve veřejném prostoru zúžily možnosti pro fabulaci, emoce a zkreslená či nepravdivá tvrzení, která jsou doposud se šlechtou spojována.

⁶⁷¹ Například Pardubický kraj v této souvislosti rozhodl o zpřístupnění hradu Rychmburku na Chrudimsku a zámku v Bystřem u Poličky.

10. Závěr

Tato práce je druhou biografií Karla Kinského a jejím hlavním cílem bylo zmapovat a představit jeho neobyčejné životní osudy, a tak ukázat nejen život kosmopolitního šlechtice z přední aristokratické rodiny Podunajské monarchie, ale také profesní kariéru člena diplomatického sboru a obě tato hlavní témata zasadit do kontextu tehdejší doby a také současného výzkumu aristokratických elit.

Knížecí rodina Kinských stála v druhé polovině 19. století na vrcholu aristokracie v habsburské monarchii. Základním předpokladem tohoto mocenského postu byl sňatek Ferdinanda Bonaventury Kinského a Marie z Liechtensteinu, ze kterého vzešlo sedm potomků. Karel Kinský byl vzhledem ke svému původu předurčen k mimořádnému životu, neboť měl od narození exkluzivní postavení prvorozeného syna, a tedy i budoucího dědice knížecího titulu a rozsáhlých majetků. Právě na něj byly kladeny vysoké nároky nejen jako na člena knížecí rodiny, ale také jako na budoucího majorátního pána.

Do jeho života se výrazně promítla oblíbená šlechtická aktivita, jakou bylo jezdeckví, která byla důležitou součástí identity každého aristokrata, a tak již od dětství vyrůstal v prostředí koní, parforsních honů, štvanic a dostihů. Od mladých let byl tak v každodenním kontaktu s koňmi a angličtí zaměstnanci jeho otce mu výrazně pomohli objevit jeho sportovního ducha. Otcovi konexe jej také poprvé přivedly ve společnosti rakouské císařovny do Velké Británie, kolébky jezdeckví a dostihového sportu. Jeho vrozený a dlouhodobě pěstovaný sportovní duch, spjatý se zarputilostí a cílevědomostí dodával energii jeho lidské a pozitivní osobnostní povaze, která byla v pozdějších letech jedním z klíčových faktorů pro jeho prosazení v nejvyšších patrech společnosti. Karel byl jako mladý šlechtic vyslán roku 1881 do Spojeného království, kde se mohl plně věnovat jezdeckví a kde měl také možnost získat první zkušenosti ve službě u diplomatického sboru. Ta byla v prvních letech jeho pobytu v Anglii spíše nezávazným doplňkem, naplněním přání jeho otce, aby jako budoucí hlava knížecího rodu získal nejen pracovní zkušenosti a kontakty. Během dvou let stanul na vrcholu své žokejské sportovní formy a překvapivě se stal prvním cizincem, který vyhrál nejprestižnější dostihový závod světa Velkou liverpoolskou národní steeplechase. Toto vítězství pro něho znamenalo nejen vrcholný sportovní a životní úspěch, ale také mu otevíralo dveře do nejvyšších pater anglické společnosti.

V následujících letech si vytvořil rozsáhlou síť kontaktů v anglickém prostředí a v diplomatickém sboru, které staly jeho sociálním kapitálem po zbytek života. Měl tak možnost navázat přátelství s významnými osobami viktoriánské Anglie, s vévodou z Walesu, budoucím

králem Eduardem VII. a s dalšími aristokraty Podunajské monarchie. Na druhé straně jeho sociálnímu postavení neprospívaly jeho protichůdné charakterové vlastnosti. Na jedné straně byl známý svou živelností a otevřeností, a proto byl oblíbeným a vyhledávaným společníkem. Na straně druhé měl období zamlklosti a depresí. Toto rozpoložení bylo s největší pravděpodobností zapříčiněno vztahem a Jennie Churchillovou, který byl sice veřejným tajemstvím, ale vzhledem k postavení obou milenců nemohl být nikdy legalizován sňatkem. Karel tak v tomto případě narazil na jisté životní limity, kterých si do té doby nebyl vědom. Z tohoto důvodu se zřejmě začal intenzivně věnovat mezinárodní politice a pracovním povinnostem. Problémy osobního života částečně kompenzoval svou houževnatostí a cílevědomostí při práci v diplomatickém sboru, do něhož oficiálně vstoupil roku 1886. Prostředí, kterým se obklopoval, jej odvádělo od neúspěchů v osobním životě.

Ačkoliv mu další léta nabídla exkluzivní možnost setkání a seznámení s oběma nástupci císařského trůnu, princem Rudolfem a arcivévodou Františkem Ferdinandem d'Este, jeho profesní kariéra diplomata se však nevyvíjela v Karlův prospěch. Do jeho osobního života výrazně zasáhla rodina, která intervenovala v otázce uzavření rovnorodého sňatku, a tak na počátku roku 1895 Karel uzavřel sňatek Elisabethou Wolff Metternich zur Gracht. Zatímco jeho ostatní sourozenci si vzali své protějšky v mladém věku, Karel se oženil až ve třiceti sedmi letech. Rozpor, jaký musel vzniknout po svatbě u obou novomanželů, který vycházel z jejich odlišných povah, značného věkového rozdílu a nemožnosti si vybrat životního partnera, se negativně promítl do jejich životů. Karel opět upřel svou energii od osobního života k profesní kariéře, která v letech 1897-1898 skončila téměř fiaskem.

Za doposud neupřesněných okolností nastal v druhé polovině téhož roku 1898 obrat a Karel byl přiřazen na velvyslanectví v Petrohradu, kde byl zaručený hodnostní a profesní postup, neboť se zde tvořila klíčová zahraniční politika Rakouska-Uherska. Karel měl dokonce možnost přechodného vedení tohoto úřadu, navázání kontaktů a následného spřátelení se s baronem Aehrenthalem, výraznou postavou zahraniční politiky monarchie v předválečných letech. Petrohradské období bylo pro Karla šťastnou životní kapitolou. Byl mu umožněn rychlý služební postup, spřátelil s ruskými šlechtici a podobně jako v Anglii, tak si i v Rusku dokázal vybudovat pevné místo v nejvyšších společenských kruzích. Především mohl ve velké míře uplatnit své profesní schopnosti. Stal se klíčovou postavou na počátku diplomatických jednání, která vedla k uzavření Mürzstegské dohody, jež prodloužila období vřelých vztahů Ruska a Rakouska-Uherska.

Následně se však jeho služební postup opět pozastavil a Karel s nepříliš velkým očekáváním nastoupil na jaře 1903 do Paříže, kde po dobu několika měsíců, do svého odchodu,

fakticky vedl velvyslanectví, avšak ani zde nezískal hodnost vyslance ani velvyslance. Důvody pro tento kariérní neúspěch pramenily zřejmě z jeho neutěšeného osobního života. Projevem byly občasné osobní poklesky v prvním období jeho diplomatické kariéry, ale zejména jeho duševní konstituce v podobě střídajících se protichůdných nálad. Vedoucí zahraniční mise měl být dle císaře spíše dumavý, vážný a chladný jako byl například baron Aehrenthal nebo Konstatntin Dumba. Z toho důvodu nebylo Karlovi svěřeno vedení mise ani v roce 1906, kdy byl po smrti svého otce již dva roky knížetem, ačkoliv císařovo odmítavé stanovisko vycházelo z Karlova zdravotního stavu, jež zůstává prozatím také neobjasněný. Karlovi tedy bylo odepřeno dosáhnout vrcholu diplomatické kariéry. V předválečných letech však téma zahraniční politiky nikdy neopustil a po smrti své ženy jej opět vzhledem ke svým kontaktům vyhledal. Jako kníže svou aktivitu směřoval do úprav budenického panství a následně se přesunul do Anglie, kde se věnoval chovu koní. První rok války nastoupil do služby, která mu silně podlomila zdraví. Zůstane teoretickou otázkou, jakou měrou mohl přispět k zastavení válečného konfliktu během jednání později označených jako Sixtova aféra. S příchodem nové doby a pořádků po rozpadu monarchie se Karel nestačil vyrovnat, neboť předčasně zemřel. Okolnost, že zemřel bezdětný, se výrazně projevila v dalších letech a byla počátkem problematiky současného neutěšeného vztahu.

Rozsáhlá pramenná základna byla dostatečným zdrojem pro zachycení Karlovi diplomatické kariéry a jeho pozice aristokrata v druhé polovině 19. a na počátku 20. století. Vzhledem k limitující dostupnosti pramenů osobní povahy nebylo možné plně zachytit jeho osobní život, jeho vztahy s ostatními členy rodiny a s dalšími aristokraty ani jeho pohled na dobu ve které žil. Tato témata zůstávají otevřeným badatelským polem, stejně jako historie celé aristokratické knížecí větve rodiny Kinských.

11. Literatura

- AKHUND, Nadine, *Stabilizing a Crisis and the Mürzsteg Agreement of 1903*, In: The Hungarian Historical Review, Vol. 3, No. 3, Identity, Loyalty, State: The Balkans in and after the Ottoman Empire, s. 587-608, Budapest 2014.
- ANDĚL, Rudolf, *Hrady, zámky a tvrze v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*, Praha 1984.
- BEZECNÝ, Zdeněk, *Příliš uzavřená společnost, Orličtí Schwarzenbergové a šlechtická společnost v Čechách v druhé polovině 19. a na začátku 20. století*, České Budějovice, 2005.
- BĚLINA, Pavel, *Kolín. 18. 6. 1757*, Praha 1997.
- BĚLINA, Pavel, - FUČÍK, Josef, *Válka 1866*, Praha 2005.
- BRIDGE, Francis Roy, *Austria-Hungary and the Ottoman Empire in the Twentieth Century*, In: Mitteilungen des Österreichischen Staatsarchivs 34., s. 252-271, Wien 1984.
- BRIDGE, Francis Roy, *From Sadowa to Sarajevo: The foreign policy of Austria-Hungary 1866-1914*, London 1972.
- BRŇOVJÁK, Jiří, ed., - ZÁŘICKÝ, Aleš, ed., *Šlechtic podnikatelem - podnikatel šlechticem: šlechta a podnikání v českých zemích v 18.-19. století: výstup z mezinárodní konference ... pořádané ve dnech 8.-9.11.2007 Ostravskou univerzitou v Ostravě a statutárním městem Ostrava ...*, Ostrava 2008.
- BUŠTA, Jaroslav, - KONEČNÝ, Michal, - RYŠAVÝ, Radek, *Zámek Slatiňany*, Sychrov 2015.
- CALGREN, Wilhelm Mauritz, *Iswolsky und Aehrenthal vor der bosnischen Annexionskrise: Russische und österreichisch-ungarische Balkanpolitik 1906-1908*, Uppsala 1955.
- DOSTÁL, Tomáš, *Poslední vítězné tažení císaře Napoleona: francouzsko-rakouská válka v roce 1809*, České Budějovice 2008.
- DURDÍK, Tomáš, *České hrady*, Praha 2008.
- ELBL, Pavel B., *Ferdinand Jan Kinský, hrdina od Aspern*, In: Bitva u Znojma a válka roku 1809. Sborník dokumentů a studií k 200. výročí, s. 199-218, Třebíč 2018.
- GALANDAUER, JAN, *František Ferdinand d'Este: následník trůnu*, Praha 2000.
- GILBERT, Martin, *Churchill. Život*, Praha 2004.
- GLASSHEIM, Eagle, *Urození nacionalisté. Česká šlechta a národnostní otázka v 1. pol. 20. století*. Praha, 2012.
- GLENNY, Misha, *Balkán 1804-1999*, Praha 2003.
- GODSEY, William D., *Aristocratic redoubt: the Austro-Hungarian foreign office on the eve of the first world war*, West Lafayette 1999.

- GODSEY, William D., *Quarterings and Kinship: The Social Composition of the Habsburg Aristocracy in the Dualist Era*, in: The Journal of Modern History 71, s. 56-104, Chicago 1999.
- GRIESSER-PEČAR, Tamara, *Die Mission Sixtus: Österreichs Friedensversuch im Ersten Weltkrieg*, Wien 1988.
- HAMMANOVÁ, Brigitte, *Alžběta: císařovna proti své vůli*, Praha 2002.
- HAMMANOVÁ, Brigitte, *Habsburkové: životopisná encyklopedie*, Praha 2010.
- HAMMANOVÁ, Brigitte, *Rudolf: korunní princ a rebel*, Praha 1993.
- HERESCH, Elisabeth, *Alexandra. Tragédie poslední carevny*, Praha 1995.
- HERRE, Franz, *Marie Terezie: velká žena na habsburském trůně*, Praha 2004.
- HIBBERT, Christopher, *Královna Viktorie*, Praha 2004.
- HLAVAČKA, Milan, - PEČENKA, Marek, *Trojspolek: německá, rakousko-uherská politika a italská zahraniční politika před první světovou válkou*, Praha 1999.
- HLEDÍKOVÁ, Zdeňka, - JANÁK, Jan, - DOBEŠ, Jan, *Dějiny správy v českých zemích: od počátků státu po současnost*, Praha 2005.
- HORČIČKA, Václav, - ŽUPANIČ, Jan, *Šlechta na křižovatce: Lichtenštejnové, Schwarzenbergové a Colloredo-Mannsfeldové v 1. polovině 20. století*, Praha 2017.
- HRABAL, Bohumil, *Ostře sledované vlaky*, Praha 2009.
- CHALUPA, Jiří, *Dějiny Španělska*, Praha 2017.
- JANATA, Václav a kolektiv, *Heřmanův Městec*, Heřmanův Městec 1994.
- KABELÁČ, Jaromír, *Se znamením lekna: architektura a život minulých staletí v Heřmanově Městci*, Heřmanův Městec 1998.
- KOLÁČNÝ, Ivan, *Řády a vyznamenání Habsburské monarchie*, Praha 2007.
- KOVAŘÍK, Jiří, *Napoleonova tažení III, Nejistá vítězství*. Třebíč 2003.
- KRÁLOVÁ, Hana, *Rakousko-uherská zahraniční služba v letech 1868-1918*, Praha 2012, Dizertační práce, Univerzita Karlova.
- KUBEŠ, Jiří, - BAKEŠ, Martin, - BURIÁNKOVÁ, Michaela et al., *V zastoupení císaře: česká a moravská aristokracie v habsburské diplomacii 1640-1740*, Praha 2018.
- LÁNSKÁ, Veronika, *Kinští v Heřmanově Městci, Kníže Karel Kinský (1858-1919)*, In: Chrudimské vlastivědné listy, r. 27, č. 3, s. 9-11, Chrudim 2018.
- MAŠEK, Petr, *Modrá krev. Minulost a přítomnost 445 šlechtických rodů v českých zemích*, Praha 2003.
- MAŤA, Petr, *Svět české aristokracie (1500-1700)*, Praha 2004.
- NEVLÍDOVÁ, Markéta, *Vývoj pardubického a chrudimského regionálního tisku v letech 1945-1948*, Olomouc 2014, Bakalářská práce, Univerzita Palackého v Olomouci.

- NORMAN, Rose, *Churchill: nepoddajný život*, Praha 1995.
- PALMER, Alan W, *Úpadek a pád osmanské říše*, Praha 1996.
- PÁNEK, Jaroslav, *Vilém z Rožmberka: politik smíru*, Praha 2011.
- PARKÁNOVÁ, Anna, *Kostel Nanebevzetí Panny Marie ve Zlonicích*. Praha 2014. Bakalářská práce. Univerzita Karlova.
- PECHEROVÁ, Kamila, *Liverpoolský triumf Karla knížete Kinského*, Kladruby nad Labem 2018.
- PEKAŘ, Josef, *O smyslu českých dějin*, Praha 1990.
- PELIKÁN, Jan, *Dějiny Srbska*, Praha 2013.
- PETRÁŇ, Josef, *Staroměstská exekuce*, Praha 2004.
- PINFOLD, John, - PECHEROVÁ, Kamila, *Velká pardubická a Velká národní liverpoolská. Příběh dvou dostihů*, Pardubice 2010.
- PLAVEC, Michal, *Ulrich Ferdinand Kinský. Šlechtic, letec, automobilový závodník a sportsman ve 20. století*, Praha 2019, In: *Securitas Imperii* č. 34, s. 14-45, Praha 2019.
- POLIŠENSKÝ, Josef, - KOLLMANN, Josef, *Valdštejn: ani císař, ani král*. Praha 1995.
- PONTING, Clive, *Churchill*, Praha 1997.
- RAUSCHER, Walter, *Zwischen Berlin und St. Petersburg. Die österreichisch-ungarische Außenpolitik unter Gustav Graf Kálnoky 1881–1895*, Wien 1996.
- SEDLÁČEK, August. *Hrady, zámky a tvrze království Českého*, Praha 1998.
- SHELLE, Karel, *Organizace veřejné správy v letech 1848-1948*, Brno 1993.
- SIMMS, Brendan, *Zápas o evropskou nadvládu: od páru Cařihradu po současnost*, Praha 2015.
- SKŘIVAN, Aleš, *Císařská politika: Rakousko-Uhersko a Německo v evropské politice v letech 1906-1914*, Praha 1996.
- SLAVÍČKOVÁ, Hana, *Velkostatek Česká Kamenice ve 20. století a jeho poslední majitel Ulrich Kinsky*, In: *Děčínské vlastivědné zprávy*, s. 3-17, Děčín 2003.
- STELLNER, František, *Poslední německý císař. Z německých dějin v epoše Viléma II.*, Praha 1995.
- STELLNER, František, *Sedmiletá válka v Evropě*, Praha 2007.
- ŠESTÁK, M., *Dějiny jihoslovanských zemí*, Praha 2009.
- ŠIMÁK, Ivo, *Kníže Oldřich Ferdinand Kinský na zámku a panství v Heřmanově Městci v letech 1919-1938*, Heřmanův Městec 2014.
- ŠVANKMAJER, Milan, *Čechy na sklonku napoleonských válek: 1810-1815*, Praha 2004.
- TAPIÉ, Victor Lucien, *Marie Terezie a Evropa: od baroka k osvícenství*, Praha 1997.
- TIEFTRUNK, Karel, *Dějiny Matice české*, Praha 1881.

- TINKOVÁ, Daniela, - HLAVAČKA, Milan, - KUČERA, Jan. P., - KAŠE, Jiří, *Velké dějiny země koruny České*, Sv. 11/b, 1792-1860, Praha 2013.
- VALENTA, Aleš, *Dějiny rodu Kinských*, České Budějovice 2004.
- VAŠÁKOVÁ, Zuzana, *Vývoj výchovy v rakouských šlechtických rodinách od počátku 19. století do 1. poloviny 20. století*, Rigorózní práce, Praha 2012, Univerzita Karlova.
- VESELÍKOVÁ, Markéta, *Rodinný archiv Auerspergů, Žleby, Slatiňany 1704-1939 (1944)*, Inventář. Zámorsk 2015.
- VOREL, Petr, *Páni z Pernštejna: vzestup a pád rodu zubří hlavy v dějinách Čech a Moravy*, Praha 1999.
- WAKOUNIG, Marija, *Ein Grandseigneur der Diplomatie: Die Mission von Franz de Paula von und zu Liechtenstein in St. Petersburg 1894-1898*, Vídeň 2007.
- ŽUPANIČ, Jan, *Nová šlechta rakouského císařství*, Praha 2006.
- ŽUPANIČ, Jan, *Osudové setkání. Lucy Sophie Yvonne de Jonquet a Josef kníže Colloredo Mansfeld*, In: PAIDEIA: PHILOSOPHICAL E-JOURNAL OF CHARLES UNIVERSITY, č.1-2, sv. XIV, Praha 2017. Dostupné online: <https://ojs.cuni.cz/paideia/issue/view/123>.
- ŽUPANIČ, Jan, - FIALA, Milan, - STELLNER, František, *Encyklopedie knížecích rodů země Koruny české*, Praha 2001.
- ŽUPANIČ, Jan, - HORČIČKA, Václav, - KRÁLOVÁ, Hana, *Na rozcestí: rakousko-uherská zahraniční služba v posledních letech existence monarchie*, Praha 2009.

12. Prameny

ÖSTERREICHISCHES STAATSARCHIV WIEN

ALLGEMEINES VERWALTUNGSARCHIV (AVA)

Familienarchive

Kinsky, Alte Reihe, (Karton 1-79), (1239-1886)

53.3, Akten aus der Zeit des Fürsten Karl von Kinsky (c), 1895-1914

HAUS-, HOF- UND STAATSARCHIV (HHSTA)

Diplomatie und Außenpolitik 1848-1918

Ministerium des Äußern 1784-1924

Administrative Registratur

F2-91-1, Staaten: Spanien

F4-163-5, Personalia Kinsky, Carl, 1880-1914

F6-26-2, Paris

F6-27-1, Paris

Politisches Archiv

I Allgemeines und Österreich-Ungarn 1092a-2, Sixtus – Affäre

IX Frankreich 153, 155, 156-1

X Russland 111, 112-2, 114, 115, 116, 117-1, 118

XII Türkei Liasse 317-1

Gesandtschafts- und Konsulatsarchive 1617 – 1920

Rom Vatikan, Gesandtschaftsarchiv

Rom Vatikan IV Akten 42-12, M9

Sonderbestände: Nachlässe, Familien- und Herrschaftsarchive (1180 – 2005)

Sonderbestände S, *Sammlungen, 1 Personalakten*

Sammlung HHSTA 1-3

Sonderbestände E

Nachlass Thomas Erdödy

STÁTNÍ OBLASTNÍ ARCHIV LITOMĚŘICE

24 Ústřední správa kinských velkostatků Česká Kamenice, (1695-1945), nezpracováno

STÁTNÍ OBLASTNÍ ARCHIV ZÁMRSK

271 RA Kinských, Kostelec nad Orlicí

3566 RA Kinských, Choceň, Heřmanův Městec

STÁTNÍ OKRESNÍ ARCHIV CHRUDIM

1248 Městský národní výbor Heřmanův Městec

NPÚ ÚPS Sychrov, Státní zámek Slatiňany, Inventář státního zámku Slatiňany

Publikované prameny

Allgemeine Deutsche Biographie, Bd.15. Dostupné online: <https://www.deutsche-biographie.de/home>.

ADLGASSER, Franz, *Die Aehrenthals: eine Familie in ihrer Korrespondenz 1872-1911*, Band 2., 1896-1911, Vídeň 2002.

AEHRENTHAL, Johann Lexa von, - GRAFINER, Christine M., - ADLGASSER, Franz, - WANK, Solomon, *Aus dem Nachlaß Aehrenthal: Briefe und Dokumente zur österreichisch-ungarischen Innen- und Außenpolitik 1885-1912*, Teil 2, Graz 1994.

d'ESTE, Franz Ferdinand, *Tagebuch meine Reise um die Erde*, Wien 1895.

Jahrbuch des k.u.k. auswärtigen Dienstes 1897, Nach dem Stande vom 28. December 1896, Wien 1897.

Jahrbuch des k.u.k. auswärtigen Dienstes 1898, Nach dem Stande vom 31. December 1897, Wien 1898.

Jahrbuch des k.u.k. auswärtigen Dienstes 1899, Nach dem Stande vom 31. December 1898, Wien 1899.

Jahrbuch des k.u.k. auswärtigen Dienstes 1901, Nach dem Stande vom 15. Jänner 1901, Wien 1901.

Jahrbuch des k.u.k. auswärtigen Dienstes 1903, Nach dem Stande vom 1. März 1903, Wien 1903.

Jahrbuch des k.u.k. auswärtigen Dienstes 1905, Nach dem Stande vom 16. Februar 1905, Wien 1905.

Jahrbuch des k.u.k. auswärtigen Dienstes 1913, Nach dem Stande vom 19. März 1913, Wien 1913.

Jahrbuch des k.u.k. auswärtigen Dienstes 1917, Nach dem Stande vom 9. Juni 1917, Wien 1917.

Dostupné online: <https://anno.onb.ac.at/cgi-content/anno-plus?aid=jad&size=45> .

Kaiserliche Königliche Militär-Schematismus für 1878, Wien 1877.

Kaiserliche Königliche Militär-Schematismus für 1880, Wien 1879.

Kaiserliche Königliche Militär-Schematismus für 1881, Wien 1880.

Dostupné online:

https://library.hungaricana.hu/hu/collection/austrian_state_archives_MilitarAlmanachSchematismus/ .

KOMÁREK, František, *Paměti panství a farní osady Budenické*, Praha 1911.

PROCHÁZKA, Johann, F., *Schematismus des Grossgrundbesitzes im Königreiche Böhmen*, Praha 1881.

WURZBACH, Constantin von, *Biographisches Lexikon des Kaiserthums Österreich*, Band. 11, Vídeň 1864.

Dostupné online:

<http://www.literature.at/viewer.alo?objid=11814&page=1&viewmode=fullscreen>

Paměti

CLARY-ALDRINGEN, Alfons, *Vůně vzpomínek. Kníže Alfons Clary-Aldringen vypráví o starých zlatých časech*, Praha 2002.

DEVI, Sunity, *The autobiography of an Indian princess: Memoirs Of Maharani Sunity Devi Of Cooch Behar*, London 1921.

DUMBA, Theodor, *Dreibund- und Entente-Politik in der Alten und Neuen Welt*, Zurich 1931.

LÜTZOW, Heinrich Graf von, - HOHENBLAKEN, Peter, *Im diplomatischen Dienst der k. u. k. Monarchie*. Vídeň 1971.

MUSULIN, Gornirje Alexander von, *Das Haus am Ballplatz: Erinnerungen eines österreich-ungarischen Diplomaten*, Mnichov 1924.

POLZER-HODITZ, Arthur, *Kaiser Karl*, Zürich 1929.

SZEMERE, Paul, - CZECH, Erich, *Die Memoiren des Grafen Tamás von Erdödy: Habsburgs Weg von Wilhelm zu Briand: vom Kurier der Sixtus-Briefe zum Königsputschisten*, Leipzig 1931.

WIMMER, Lothar C. F., *Zwischen Ballhausplatz und Downing Street*, Wien 1958.

Tisk

Arbeiterwille

Časopis národního musea

Der Neue Tag

Die Presse

Das Vaterland

Die Presse

Hlasý východočeský

Kärntner Tagblatt

Kärntner Zeitung

Květy

Linzer Abendbote

Mährischer Tagblatt

Našinec

Neue Freie Presse

Neues Wiener Journal

Ost Deutsche Post

Ostdeutsche Rundschau

Prager Abendblatt

Pražský denník

Samostatné směry

Sport und Salon

Wiener Allgemeine Zeitung
Wiener Landwirtschaftliche Zeitung
Wiener Salonblatt

Internetové zdroje

FÍŠER, Marek, *Winston Churchill a Karel Kinský v příběhu jedné knihy*. Dostupné online: <http://www.vhu.cz/winston-churchill-a-karel-kinsky-v-pribehu-jedne-knihy/>.

BUŠTA, Jaroslav, *Výročí 110 let výpravy knížete Auersperga ze Slatiňan do Súdánu*. Dostupné online: <https://www.zamek-slatinany.cz/cs/zpravy/43846-vyroci-110-let-vypravy-knizete-auersperga-ze-slatinan-do-sudanu>.

KOUDELKA, Oldřich, *Narozeniny první mezinárodní lovecké výstavy*. Dostupné online: <https://www.myslivost.cz/Casopis-Myslivost/MYSLIVOST-Straz-myslivosti/2020/Kveten-2020/Narozeniny-prvni-mezinarodni-lovecke-vystavy>.

<http://genealogy.euweb.cz>

<https://www.genealogics.org/index.php>

<https://data.matricula-online.eu>

<https://www.britannica.com>

<https://www.oxforddnb.com>

13. Seznam obrazových příloh

1. Zámek Heřmanův Městec, současný stav
[fotografie autora práce]
2. Zámek Heřmanův Městec, dobová pohlednice
[sbírka autora práce]
3. Karel s bratrem Rudolfem v dětském věku, počátek 60. let 19. století
[SOA Zámorsk, RA Kinských, Choceň, Heřmanův Městec, foto Kamila Pecherová]
4. Karel Kinský ve vojenské uniformě v dětském věku

[SOA Zámorsk, RA Kinských, Choceň, Heřmanův Městec, foto Kamila Pecherová]
5. Karel Kinský na jeho první kůň Lipo

[NPÚ ÚPS Sychrov, Státní zámek Slatiňany, Inventář státního zámku Slatiňany, in. č. SN 20473/088]
6. Rodina Kinských v druhé polovině 60. let

[SOA Zámorsk, RA Kinských, Choceň, Heřmanův Městec, foto Kamila Pecherová]
7. Karel Kinský ve věku 16 let

[NPÚ ÚPS Sychrov, Státní zámek Slatiňany, Inventář státního zámku Slatiňany, in. č. SN 20474/052]
8. Karel Kinský v husarské uniformě, konec 70. let
[SOA Zámorsk, RA Kinských, Choceň, Heřmanův Městec, foto Kamila Pecherová]
9. Karel Kinský v žokejském dresu, rok 1884
[NPÚ ÚPS Sychrov, Státní zámek Slatiňany, Inventář státního zámku Slatiňany, in. č. SN 08146]
10. Sourozenci Kinští, přelom 80. a 90. let
[NPÚ ÚPS Sychrov, Státní zámek Slatiňany, Inventář státního zámku Slatiňany, in. č. SN 20760/009]
11. Karel Kinský s arcivévodou Františkem Ferdinandem d'Este, 1893
[SOA Zámorsk, RA Kinských, Choceň, Heřmanův Městec, foto Kamila Pecherová]
12. Karel Kinský a Elisabeth Wolff Metternich zur Gracht

- [NPÚ ÚPS Sychrov, Státní zámek Slatiňany, Inventář státního zámku Slatiňany, in. č. SN 20697/015]
13. Karel Kinský a Elisabeth Wolff Metternich zur Gracht
[NPÚ ÚPS Sychrov, Státní zámek Slatiňany, Inventář státního zámku Slatiňany, in. č. SN 20701/006]
14. Thomas Buckenham ve Velké Pardubické na koni Dennisovi, rok 1904
[NPÚ ÚPS Sychrov, Státní zámek Slatiňany, Inventář státního zámku Slatiňany, in. č. SN 07528/024]
15. Karel Kinský, počátek 20. století
[SOA Zámorsk, RA Kinských, Choceň, Heřmanův Městec, foto Kamila Pecherová]
16. Karel Kinský na Zoedone s Williamem Jenkinsem, John Alfred Wheeler (1821-1903), 1884
[NPÚ ÚPS Sychrov, Státní zámek Slatiňany, Inventář státního zámku Slatiňany, in. č. SN 00354/001]
17. Žokejský dres Karla Kinského, ve kterém vyhrál Velkou liverpoolskou steeplechase
[NPÚ ÚPS Sychrov, Státní zámek Slatiňany, Inventář státního zámku Slatiňany, dres in. č. SN 3365, skříň in. č. 3150]
18. Pohár z šampionátu Petrohradského pólo klubu, 1901
[NPÚ ÚPS Sychrov, Státní zámek Slatiňany, Inventář státního zámku Slatiňany]

14. Obrazové přílohy

1. Zámek Heřmanův Městec, současný stav

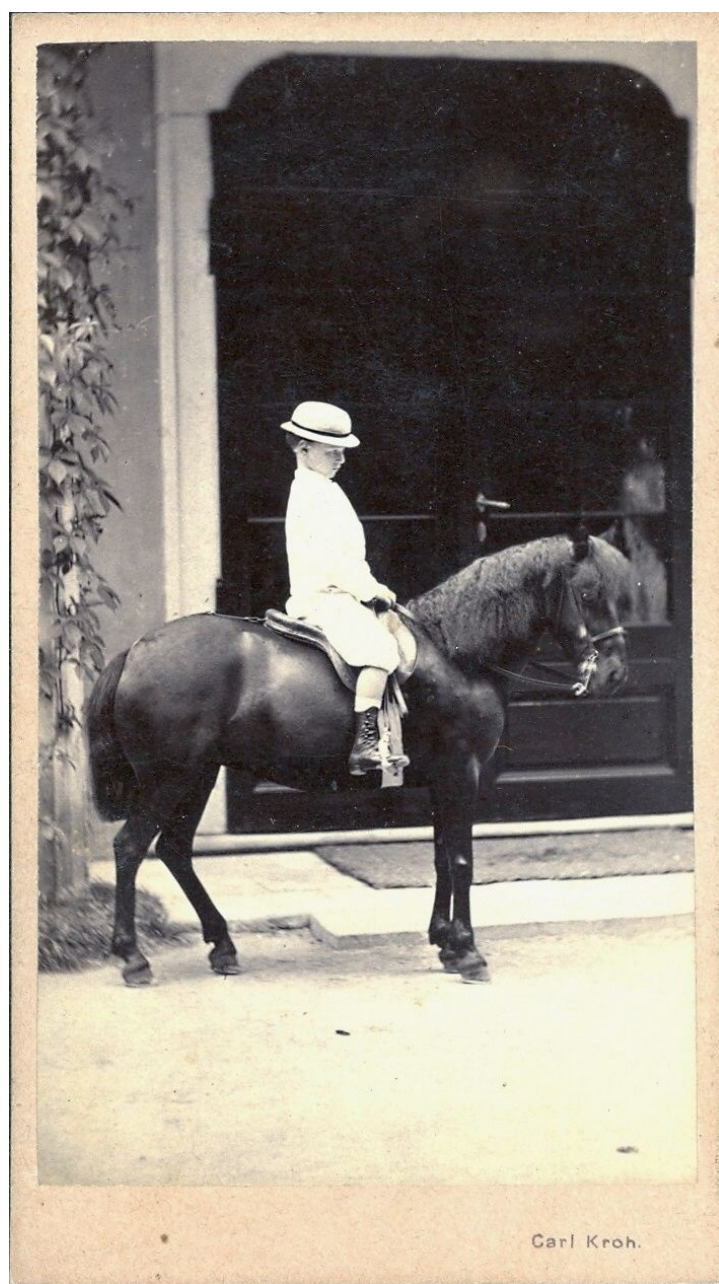
2. Zámek Heřmanův Městec, dobová pohlednice

3. Karel s bratrem Rudolfem v dětském věku, počátek 60. let 19. století

4. Karel Kinský ve vojenské uniformě v dětském věku

5. Karel Kinský na jeho první kůň Lipo

6. Rodina Kinských v druhé polovině 60. let

7. Karel Kinský ve věku 16 let

8. Karel Kinský v husarské uniformě, konec 70. let

9. Karel Kinský v žokejském dresu, rok 1884

10. Sourozenci Kinští, přelom 80. a 90. let

11. Karel Kinský s arcivévodou Františkem Ferdinandem d'Este, 1893

12. Karel Kinský a Elisabeth Wolff Metternich zur Gracht

13. Karel Kinský a Elisabeth Wolff Metternich zur Gracht

Carl Kinsky's Albt W. Denis v. Harristown, quint die "grosse Pardubice", 1904

14. Thomas Buckenham ve Velké Pardubické na koni Dennisovi, rok 1904

15. Karel Kinský, počátek 20. století

16. Karel Kinský na Zoedone s Williamem Jenkinsem, John Alfred Wheeler (1821-1903), 1884

17. Žokejský dres Karla Kinského, ve kterém jel Velkou liverpoolskou steeplechase

18. Pohár z šampionátu Petrohradského pólo klubu, 1901